T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ – CERRAHPAŞA
ADLİ TIP VE ADLİ BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Danışman
Doç. Dr. Z. Belma GÖLGE

KADIN CİNSEL İSTİSMARCILARA YÖNELİK TUTUMLAR: MESLEK, ANNELİĞE, KADIN CİNSELLİĞİNE VE CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN ALGININ ETKİSİ

SOSYAL BİLİMLER ANABİLİM DALI
DOKTORA TEZİ

Seda AKDEMİR
UZMAN PSİKOLOJİK DANIŞMAN

İSTANBUL, 2020

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ – CERRAHPAŞA
ADLİ TIP VE ADLİ BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Danışman
Doç. Dr. Z. Belma GÖLGE

KADIN CİNSEL İSTİSMARCILARA YÖNELİK TUTUMLAR: MESLEK, ANNELİĞE, KADIN CİNSELLİĞİNE VE CİNSİYET ROLLERİNE İLİŞKİN ALGININ ETKİSİ

SOSYAL BİLİMLER ANABİLİM DALI
DOKTORA TEZİ

Seda AKDEMİR
UZMAN PSİKOLOJİK DANIŞMAN

İSTANBUL, 2020

Özet

Bu çalışmanın amacı ülkemizde istismar olgularıyla karşılaşabilecek uzmanların kadın cinsel istismarcılara yönelik inanışlarının tespit edilmesidir. Kadın cinsel istismarcılara yönelik görüşlerde meslek, anneliğe, babalığa ve kadın cinselliğine yönelik görüşleri ve geleneksel cinsiyet rollerine ilişkin düşüncelerin etkisi incelenmiştir. Araştırmaya mesleği itibariyle cinsel istismar vakalarıyla karşılaşabilecek psikolojik danışman, psikolog, psikiyatrist, sosyal çalışmacı, doktor, hemşire, adli tıp uzmanı, polis ve hukukçu olmak üzere 9 meslek grubundaki çalışanlar dahil edilmiştir. Araştırmanın örneklemini 296 kadın, 206 erkek olmak üzere toplamda 502 katılımcı oluşturmaktadır. Katılımcıların yaş ortalaması 32.12 (S.S = 7.90) olup yaş aralığı 20-65'tir. Çalışma kapsamında Geleneksel Annelik ve Babalık Ölçeği, Cinsel Çifte Standartlar ile araştırmacılar tarafından hazırlanan Demografik Bilgiler Formu, Cinsel İstismar Vaka Örnekleri Formu, Kadın Cinselliğine Yönelik Mitler Formu ve Türkçe'ye adaptasyonu yapılan Kadın Cinsel İstismarcılara Yönelik Tutumlar Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 25 ve SPSS AMOS 20 programları kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesi için Doğrulayıcı Faktör Analizi, ki-kare, Bağımsız Örneklem t-testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Pearson Korelasyon, Basit ve Çoklu Doğrusal Regresyon, Hiyerarşik Regresyon Analizi yapılmıştır. Yapılan istatistiksel analizlerde $p<0.05$, $p<0.01$, $p<0.001$ anlamlılık düzeyleri aranmıştır. Tek Yönlü ANOVA sonuçlarına göre ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacıların adalet çalışanları ve sağlık çalışanlarına kıyasla kadın cinsel istismarcıları daha zararlı ve ciddi gördükleri istatiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Katılımcıların Kadın Cinsel İstismarcılara Yönelik Tutumlar Ölçeği'ndan aldıkları toplam puanlar ile Geleneksel Annelik Ölçeği ($r = -.293$) ile düşük düzeyde istatiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunurken, Geleneksel Babalık Ölçeği ($r = -.342$), Kadın Cinselliğine Yönelik Mitler ($r = .385$), Cinsel Çifte Standartlar ile ($r = -.344$) ile orta düzeyde istatiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<.01$). Basit Doğrusal Regresyon analizlerinde kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumların

varyansının %8.7'sinin geleneksel annelik, %11.7'sinin geleneksel babalık, %14.8'inin kadın cinselliğine yönelik mitler ve %11.8'inin geleneksel cinsiyet rollerine inanma tarafından açıklandığı bulunmuştur. Beş blokta gerçekleştirilen Hiyerarşik Regresyon Analizi sonucunda ise kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumların %21.7'sinin istismarcının kadın olduğu cinsel istismar vakasıyla karşılaşma, geleneksel babalığa ilişkin kalıp yargılara, kadın cinselliğine ilişkin mitlere ve toplumsal cinsiyet rollerine inanma tarafından açıklandığı bulunmuştur. Modelde geleneksel babalığa ilişkin kalıp yargılar ve kadın cinselliğine yönelik mitlere inanmanın en güçlü değişkenler olduğu ve sırasıyla kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlardaki varyansın %3.2 ve 2.4'ünü tek başına açıkladığı bulunmuştur. Elde edilen bulgular doğrultusunda geleneksel babalığa ilişkin kalıp yargılar, toplumsal cinsiyet rolleri, kadın cinselliğine yönelik mitlere inanma değişkenlerinin kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarda en belirleyici değişkenler oldukları, meslek, cinsiyet, cinsel istismar konusunda eğitim alıp almama ve istismarcının kadın olduğu cinsel istismar vakalarıyla karşılaşma değişkenlerinin daha zayıf ve/ya dolaylı bir etkiye sahip oldukları tespit edilmiştir. Çalışmada elde edilen bulgular alanda çalışan uzmanların kadın cinsel istismarcılar konusunda duyarlı olduklarını ancak yeterince detaylı bilgiye sahip olmadıklarını ve konu hakkında daha fazla eğitim ve deneyime ihtiyaç duyduklarını göstermektedir.

Anahtar kelimeler: Çocuk istismarı, kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar, geleneksel annelik ve babalık, cinselliğe ilişkin mitler, toplumsal cinsiyet rolleri

Abstract

This study explored the attitudes toward female sexual abuse among professionals who are working with child abuse cases. The effects of the profession, attitudes toward traditional motherhood and fatherhood, female sexuality, and traditional gender roles on the attitudes toward female-perpetrated sexual abuse were also explored. Participants were psychological counselors, psychologists, psychiatrists, social workers, doctors, nurses, forensic medicine doctors, police officers, and legal workers, all of whom handle child sexual abuse cases in their workplace. The sample consisted of 502 professionals (269 women, 206 men) between the ages of 20 and 65 years (M = 32.12, S.D = 7.90). Demographical Information Form, Examples of Sexual Abuse Cases Form, the Turkish version of Attitudes regarding Women's Sexualized Behaviors toward Children Questionnaire, Traditional Motherhood and Fatherhood Scale, Myths about Women's Sexuality Form, and Sexual Double Standards Form were used to collect data. SPSS 25 and SPSS Amos 20 were used in data analyses. For statistical analyses, Confirmatory Factor Analysis, Chi-square test, independent samples t-test, one-way ANOVA, Pearson Correlation coefficient, Simple and Multiple Linear Regressions, Hierarchical Regression Analysis were conducted. Values of $p<0.05$, $p<0.01$, or $p<0.001$ were used to ensure the conditions of statistical significance. One-way ANOVA showed that mental health professionals and social workers accepted women's sexualized behavior as more harmful and serious compared to justice and health workers. Results indicated that attitudes toward female sexual abusers were significantly correlated with beliefs in traditional motherhood (r = -.293) and fatherhood (r = -.342), myths about women's sexuality (r = .385), and sexual double standards (r = -.344). Simple Linear Regression showed that traditional motherhood, fatherhood, myths about women's sexuality, and sexual double standards roles accounted for 8.7%, 11.7%, 14.8%, and 11.8% of the total variance in attitudes toward female sexual abusers, respectively. Five-step hierarchical regression showed that encountering sexual abuse cases

where the abuser was a woman, beliefs in traditional fatherhood, myths about women's sexuality, and sexual double standards accounted for 21.7% of the total variance in attitudes toward female sexual abusers. Beliefs in traditional fatherhood and myths about women's sexuality were the strongest predictors in this model, which uniquely accounted for 3.2% and 2.4% of the variance in attitudes toward female sexual abusers, respectively. Results showed that beliefs in traditional fatherhood, sexual double standards, and myths about women's sexuality were the most important predictors of attitudes toward female sexual abusers while the profession, gender, training about sexual abuse, and encountering with sexual abuse cases where the abuser was a woman were weak and indirect predictors. The findings of the study showed that experts working in the field are sensitive to female-perpetrated sexual abuse but do not have detailed knowledge. They need more training on female-perpetrated sexual abuse.

Keywords: Child abuse, sexual abuse, attitudes toward female sexual abusers, traditional motherhood and fatherhood, myths about sexuality, and traditional gender roles

Önsöz

Tez çalışmam başta olmak üzere akademik çalışmalarım konusunda beni her zaman motive eden ve bana inanan, tez danışmanım Doç. Dr. Z. Belma GÖLGE'ye,

Eğitim ve hayatımın her alanında beni destekledikleri için ilk öğretmelerim annem Gülhan AKKOYUN ve rahmetli babam İbrahim AKDEMİR'e sevgi ve teşekkürlerimi sunarım.

Her anımda bana destek olan hayat arkadaşım Aykut EKİZOĞLU'na,

Her zaman yanımda olan sevgili dostlarım Aysun AYGÜN'e ve Dr. Öğr. Üyesi Betül TANACIOĞLU AYDIN'a,

Enstitüdeki öğrenimimiz boyunca keyifli sohbetleri için yardımsever arkadaşım Umut Hakan AHTIHAN'a,

Zaman geçirmekten her zaman keyif aldığım arkadaşlarım Utku BARIŞ, Ahmet Okan AYDIN, Mustafa BATMAN, Mesut ŞEKER, Razan ALREEM'e

Geri bildirimleriyle bana her zaman güç veren iş arkadaşlarım Simgenur MEMİŞOĞLU, Gülcan GÜLEN, Yılmaz HAKVERDİ, Uygar ŞUEKİNCİ, Nazife AŞÇIOĞLU, Abdullah DALKIÇ ve Muhammed ŞENTÜRK'e,

Veri toplama aşamasında emeği geçen Çağla Pınar SEVİNÇ YALÇIN, Anıl ÇAKIR GÖNEN, Ali Osman ELMAS, Selda KÜÇÜK AKDERE'ye, Ece ARSLANOĞLU ÇETİN ve Didar ÖZDEMİR EKİCİ'ye,

ve çalışmaya gönüllü olarak katılmayı kabul ederek görüşlerini paylaşan tüm katılımcılara teşekkür ederim.

Seda AKDEMİR

Uzm. Psk. Danışman

İçindekiler

ÖZET ..... **İİ**

ABSTRACT ..... **İV**

ÖNSÖZ ..... **Vİ**

İÇİNDEKİLER..... **VII**

TABLOLAR LİSTESİ ..... **X**

ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **Xİİİ**

1. GİRİŞ VE AMAÇ **1**

1.1. ÇALIŞMANIN HİPOTEZLERİ 5

2. GENEL BİLGİLER **7**

2.1. ÇOCUK İSTİSMARI 7

2.1.1. Cinsel istismar 8

2.2. KADIN İSTİSMARCILARIN YAYGINLIĞI 13

2.3. KADIN İSTİSMARCILARIN GENEL ÖZELLİKLERİ 15

2.4. KADIN CİNSEL İSTİSMARINDA RİSK FAKTÖRLERİ 19

2.5. KADIN VE ERKEK CİNSEL İSTİSMARCILAR ARASINDAKİ FARKLILIKLAR 22

2.6. KADIN İSTİSMARCILARDA EŞ SUÇLU OLGUSU 24

2.7. KADIN CİNSEL İSTİSMARININ MAĞDUR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ 27

2.8. KADIN CİNSEL İSTİSMARCILARI BİLDİRİM SORUNU 33

2.9. KADIN CİNSEL İSTİSMARCILARIN MOTİVASYONLARI VE HATALI BİLİŞSEL ŞEMALARI 35

2.10. KADIN CİNSEL İSTİSMARCILARIN YENİDEN SUÇ İŞLEME RİSKİ VE TEDAVİSİ 39

2.11. KADIN CİNSEL İSTİSMARCILARIN SINIFLANDIRMALARI 43

2.12. KADIN CİNSEL İSTİSMARCILARA YÖNELİK ÖNYARGILAR 53

2.12.1. Kadın cinsel istismarcılara yönelik toplumsal önyargılar 53

2.12.1.1. Kadın cinsel istismarcılara yönelik toplumsal inanışlara ilişkin yapılan çalışmalar 57

2.12.2. Adalet sistemi ve medyadaki önyargılar 59

2.12.3. Kadın cinsel istismarcılara yönelik profesyonellerin önyargıları 61

2.12.3.1. Kadın cinsel istismarcılara yönelik profesyonellerin inanışlara ilişkin yapılan çalışmalar 64
2.12.4. Kadın cinsel istismarcılara yönelik önyargıları etkileyen faktörler 68
2.12.4.1. Geleneksel annelik 68
2.12.4.2. Kadın cinselliğine ilişkin mitler 73
2.12.4.3. Geleneksel cinsiyet rolleri 78
2.12.4.3.1. *Cinsel çifte standartlar* 78

3. GEREÇ VE YÖNTEM 84
3.1. ARAŞTIRMA MODELİ 84
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM 84
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI 87
3.3.1. Bilgi formu 87
3.3.2. Cinsel istismar vaka örnekleri soru formu 88
3.3.3. Kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar ölçeği (KCİTÖ) 88
3.3.3.1. KCİTÖ'nünTürkçe formunun geliştirilmesi 89
3.3.3.2. KCİTÖ'nün faktör yapısı 89
3.3.3.3. Kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumlar alt ölçeği 89
3.3.3.4. Kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar alt ölçeği 90
3.3.3.5. KCİTÖ'nün güvenirliği 90
3.3.3.6. KCİTÖ'ye ait Doğrulayıcı Faktör Analizi 91
3.3.4. Geleneksel annelik ve babalık ölçeği 93
3.3.5. Kadın cinselliğine ilişkin mitler soru formu 94
3.3.6. Cinsel çifte standartlar 96
3.4. VERİLERİN TOPLANMASI 96
3.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ VE YORUMLANMASI 97

4. BULGULAR 98
4.1. BETİMLEYİCİ İSTATİSTİKLER 98
4.1.1. Bilgi formuna ilişkin betimleyici istatistikler 98
4.1.2. Ölçeklerle ilgili betimleyici istatistikler 115

4.1.3. Bilgi formundaki değişkenlerle kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumların incelenmesine dair istatistikler 133
4.2. HİPOTEZLERİN SINANMASI 135
4.3. DİĞER ANALİZLER 160

5. TARTIŞMA 167
5.1. BİLGİ FORMUNDAN ELDE EDİLEN BULGULARIN TARTIŞILMASI 167
5.2. CİNSEL İSTİSMAR VAKA ÖRNEKLERİNE VERİLEN YANITLARA DAİR BULGULARIN TARTIŞILMASI 182
5.3. HİPOTEZLERİN SINANMASINA İLİŞKİN BULGULARIN TARTIŞILMASI 199
5.3.1.Kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarda mesleğin etkisi 199
5.3.2. Kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarda mesleki deneyim ve cinsel istismar konusunda alınan eğitimin etkisi 205
5.3.3. Kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarda geleneksel annelik ve babalık kalıp yargılarının etkisi 210
5.3.4. Kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarda kadın cinselliğine ilişkin mitlerin etkisi 221
5.3.5. Kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarda toplumsal cinsiyet rollerinin etkisi 228
5.3.6. Kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarda demografik değişkenlerin etkisi 239

6. SONUÇ VE ÖNERİLER 249

7. KAYNAKLAR 253

8. EKLER 285

9. ÖZGEÇMİŞ 293

Tablolar Listesi

Tablo I: Katılımcıların Meslek ve Cinsiyete Göre Dağılımları 85
Tablo II: Diğer Branşlardan Hekimlerin Branş ve Cinsiyete Göre Dağılımları 86
Tablo III: Katılımcıların Cinsiyete Göre Yaş Aralığı, Ortalama ve Standart Sapmaları 86
Tablo IV: Doğrulayıcı Faktör Analizi'ne Göre KCİTÖ'nün Uyum İyiliği Değerleri 91
Tablo V: Kadın Cinselliğine İlişkin Mitler Soru Formuna İlişkin Temel Bileşenler Analizi, Cronbach Alfa Katsayıları ve Mitlerden Alınan Puan Ortalamaları 95
Tablo VI: Katılımcıların Eğitim Durumu, Medeni Durum ve Çocuğu Olup Olmadığına Dair Elde Edilen Verilerin Cinsiyete Göre Dağılımı 98
Tablo VII: Katılımcıların Mesleki Deneyim Yılının Cinsiyete Göre Dağılımı 99
Tablo VIII: Katılımcıların Mesleki Deneyim Yılının Mesleğe Göre Dağılımı 100
Tablo IX: Katılımcıların Karşılaştıkları Cinsel İstismar Vakası Sayısının Cinsiyete Göre Dağılımı 101
Tablo X: Katılımcıların Karşılaştıkları Cinsel İstismar Vakası Sayısının Mesleğe Göre Dağılımı 102
Tablo XI: Katılımcıların İstismarcının Kadın Olduğu Cinsel İstismar Vakasıyla Karşılaşma Sayılarının Cinsiyete Göre Dağılımı 103
Tablo XII: Katılımcıların İstismarcının Kadın Olduğu Cinsel İstismar Vakasıyla Karşılaşma Sayılarının Mesleğe Göre Dağılımı 104
Tablo XIII: Cinsel İstismar Konusunda Eğitim Alınıp Alınmadığının Cinsiyete Göre Dağılımı 105
Tablo XIV: Katılımcıların Cinsel İstismara Dair Herhangi Bir Eğitim Alıp Almadıklarının Mesleklere Göre Dağılımı 106
Tablo XV: Katılımcıların Cinsel İstismar ile İlgili Eğitimi Nasıl Aldıklarına Dair Verdikleri Yanıtların Cinsiyete Göre Dağılımı 107
Tablo XVI: Katılımcıların Cinsel İstismar ile İlgili Eğitimi Nasıl Aldıklarına Dair Verdikleri Yanıtların Mesleklere Göre Dağılımı 108
Tablo XVII: Katılımcıların Kadın Cinsel İstismarcıların Varlığına Dair Verdikleri Yanıtların Cinsiyet ve Mesleğe Göre Dağılımları 109
Tablo XVIII: Katılımcıların Kadınların Cinsel İstismarda Bulunabileceğine ve Bulunamayacağına İlişkin Nedenlere Göre Verdikleri Yanıtların Cinsiyete Göre Dağılımı 110

Tablo XIX: Katılımcıların Kadınların Cinsel İstismarda Bulunabileceğine İlişkin Nedenlere Verdikleri Yanıtların Mesleğe Göre Dağılımı 112
Tablo XX: Katılımcıların Kadınların Cinsel İstismarda Bulunabileceğine ve Bulunamayacağına İlişkin Nedenlere Verdikleri Açık Uçlu Yanıtların Cinsiyete ve Mesleğe Göre Dağılımları 114
Tablo XXI: Katılımcıların Televizyon İzleme ve Gazete Okumaya İlişkin Verdikleri Yanıtların Cinsiyete Göre Dağılımları 115
Tablo XXII: Katılımcıların Ölçeklerden Aldıkları Puanların Alt ve Üst Değerleri ile Ortalama ve Standart Sapmaları 116
Tablo XXIII: Katılımcıların Ölçeklerden Aldıkları Puanların Ortalama ve Standart Sapmalarının Cinsiyete Göre Dağılımı ve Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları 117
Tablo XXIV: Katılımcıların Ölçeklerden Aldıkları Puanların Ortalama ve Standart Sapmalarının Meslek Gruplarına Göre Dağılımı ve Tek Yönlü ANOVA Sonuçları 118
Tablo XXV: Cinsel İstismar Vaka Örnekleri Soru Formuna İlişkin Yanıtların Cinsiyete Göre Dağılımı ve Çocuğun Etkilenme Düzeyine Verilen Yanıtların Puan Ortalamaları 121
Tablo XXVI: Annenin Cinsel İstismarına Dair Vaka Örneklerinin Cinsel İstismar Olup Olmadığına Dair Verilen Yanıtların Meslek Gruplarına Göre Dağılımları 124
Tablo XXVII: Öğretmen-Hayat Kadını Cinsel İstismarına Dair Vaka Örneklerinin Cinsel İstismar Olup Olmadığına Dair Verilen Yanıtların Meslek Gruplarına Göre Dağılımları 125
Tablo XXVIII: Vakalarda Çocuğun Etkilenme Düzeyine Dair Verilen Yanıtların Cinsiyete göre Ortalama ve Standart Sapmaları ile Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları 127
Tablo XXIX: Annenin Cinsel İstismarına Dair Vaka Örneklerinde Çocuğun Etkilenme Düzeyine Dair Verilen Yanıtların Meslek Gruplarına Göre Ortalama ve Standart Sapmaları ve Tek Yönlü ANOVA Sonuçları 128
Tablo XXX: Öğretmen-Hayat Kadınının Cinsel İstismarına Dair Vakalarda Çocuğun Etkilenme Düzeyine Dair Verilen Yanıtların Meslek Gruplarına Göre Ortalama ve Standart Sapmaları ve Tek Yönlü ANOVA Sonuçları 129
Tablo XXXI: Cinsel İstismar Vaka Örnekleri Soru Formuna İlişkin Verilen Yanıtlarda Mağdur Cinsiyeti ve İstismarcı Türünün Etkisine İlişkin McNemar-Bowker Testi Sonuçları 131
Tablo XXXII: Mağdur Cinsiyeti ve İstismarcı Türünün Çocuğun Etkilenme Düzeyine Verilen Yanıtlara Etkisi ve Bağımlı Örneklem t-testi Sonuçları 132

Tablo XXXIII: Katılımcıların Eğitim Seviyesine Göre KCİTÖ ve Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puan Ortalamaları ve Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları 133
Tablo XXXIV: Katılımcıların Medeni Durumuna Dair KCİTÖ ve Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puan Ortalamaları ve Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları 134
Tablo XXXV: Katılımcıların Çocuğu Olup Olmadığına Göre KCİTÖ ve Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puan Ortalamaları ve Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları 134
Tablo XXXVI: Katılımcıların Yaş ve Mesleki Deneyim Yılına Dair Verilerin KCİTÖ ile İlişkine Dair Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları 135
Tablo XXXVII: Katılımcıların Meslek Gruplarına Göre KCİTÖ Toplamı ve Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puan Ortalamaları ve Tek Yönlü ANOVA Sonuçları 136
Tablo XXXVIII: Katılımcıların Cinsel İstismar Konusunda Alınan Eğitim Değişkenine Göre KCİTÖ Toplamı ve Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puan Ortalamaları ve Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları 138
Tablo XXXIX: Katılımcıların Cinsel İstismar Vakalarıyla Karşılaşma Durumlarına Göre KCİTÖ Toplamı ve Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puan Ortalamaları ve Tek Yönlü ANOVA Sonuçları 140
Tablo XL: Katılımcıların İstismarcının Kadın Olduğu Cinsel İstismar Vakalarıyla Karşılaşma Durumlarına Göre KCİTÖ ve Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puan Ortalamaları ve Tek Yönlü ANOVA Sonuçları 141
Tablo XLI: KCİTÖ ile GAÖ ve GBÖ Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları.. 142
Tablo XLII: GAÖ ve GBÖ ile Kadın Cinsel İstismarının Mağdur Üzerine Etkilerine İlişkin Tutumlar Arasındaki Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları 143
Tablo XLIII: GAÖ ve GBÖ ile Kadın Cinsel İstismarına İlişkin Tutumlar Arasındaki Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları 144
Tablo XLIV: GAÖ ve GBÖ ile Kadın Cinsel İstismarcılara Yönelik Tutumlar (Toplam) Arasındaki Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları 145
Tablo XLV: KCİTÖ ile Kadın Cinselliğine Yönelik Mitler Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları 146
Tablo XLVI: Kadın Cinselliğine İlişkin Mitler ve Kadın Cinsel İstismarının Mağdur Üzerinde Etkilerine İlişkin Tutumlar Arasındaki Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları 148
Tablo XLVII: Kadın Cinselliğine İlişkin Mitler ve Kadın Cinsel İstismarına İlişkin Tutumlar Arasındaki Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları 149

Tablo XLVIII: Kadın Cinselliğine İlişkin Mitler ve Kadın Cinsel İstismarcılara Yönelik Tutumlar (Toplam) Arasındaki Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları 149
Tablo XLIX: KCİTÖ ile ÇS Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları..... 150
Tablo L: Geleneksel Cinsiyet Rolleri ve Kadın Cinsel İstismarının Mağdur Üzerinde Etkilerine İlişkin Tutumlar Arasındaki Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları .. 151
Tablo LI: Geleneksel Cinsiyet Rolleri ve Kadın Cinsel İstismarına İlişkin Tutumlar Arasındaki Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları 152
Tablo LII: Geleneksel Cinsiyet Rolleri ve Kadın Cinsel İstismarcılara Yönelik Tutumlar (Toplam) Arasındaki Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları 152
Tablo LIII: Katılımcıların Cinsiyetine Göre KCİTÖ Toplamı ve Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puan Ortalamaları ve Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları 154
Tablo LIV: Katılımcıların "Bir annenin herhangi bir zihinsel ve fiziksel engeli bulunmayan 14 yaşındaki kız/erkek çocuğuyla beraber banyo yapması" Vakalarına İlişkin Soru Formundaki Verdikleri Yanıtlara Göre GAÖ'den Aldıkları Puan Ortalamaları ve Tek Yönlü ANOVA Sonuçları 155
Tablo LV: Katılımcıların "Annenin 2 yaşındaki kız/erkek çocuğunun bezini değiştirirken cinsel bölgesini öpüp okşaması" Vakalarına İlişkin Soru Formundaki Verdikleri Yanıtlara Göre GAÖ'den Aldıkları Puan Ortalamaları ve Tek Yönlü ANOVA Sonuçları..... 157
Tablo LVI: Annenin İstismarcı Olduğu Vaka Örneklerinde Katılımcıların Çocuğun Etkilenme Düzeyine Dair Verdikleri Yanıtlar ve GAÖ'den Aldıkları Puanlar Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları..... 159
Tablo LVII: Kadın Cinsel İstismarcılara Yönelik Tutumlar'ın (Toplam) Yordayıcı Değişkenlerine Ait Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları..... 161
Tablo LVIII: Kadın Cinsel İstismarcılara Yönelik Tutumların Yordayıcı Değişkenlerinin Cinsiyete Göre Çoklu Doğrusal Regresyon Sonuçları 164

Şekiller Listesi

Şekil I: Kadın Cinsel İstismarcıların Sınıflandırılması..... 53
Şekil II: KCİTÖ'ye Ait Yol Diyagramı 92

1. Giriş ve Amaç

Çocuk cinsel istismarına ait tanımlar her dönemin ve kültürün etkisi altında kalmaktadır (Tsopelas, Tsetsou, Ntounas ve Douzenis, 2012). Öncelerde fiziksel gücün kullanılması eylemin cinsel istismar olarak nitelendirilmesi için gerekli görülürken zaman içinde bu görüş değişmiş (Tsopelas ve ark., 2012), rızaya dayalı cinsel ilişki bile olsa çocuklardaki rıza yasal ve pedagojik anlamda kabul görmemeye başlamıştır (DSÖ-WHO [Dünya Sağlık Örgütü], 2006).

Çocuk istismarı ve enseste ilişkin çalışmalar 1970-80 arasında ortaya çıkmaya başlamış ve konu hakkındaki klasik tabuları yıkmaya çalışmıştır (Peter, 2009). Öncelerde cinsel istismar olgusu uzmanlarda bile şok etkisi yaratmış (Denov, 2003a) istismar çoğunlukla pedofillerle, cinsel sadistlerle ilişkilendirilmiştir (Peter, 2009). 1980'li yıllarda birçok istismar ve ensest vakasının yetkili makamlara bildirimine kadar birçok araştırmacı baba-kız ensestinin ve çocuğa yönelik cinsel istismarın çok nadir olduğunu düşünmüştür (Denov, 2003b).

Kadın cinsel istismarcıların da ilk gündeme geldiği dönemlerde çok nadir olduğu düşünülmüş (Hetherton ve Beardsall, 1998; Peter, 2009), çok yakın zamana kadar hem akademik çevrelerce hem de toplumca yok sayılmıştır (Hetherton, 1999; Mellor ve Deering, 2010). 1984 yılında yaptıkları çalışmada Freund, Heasman, Racansky ve Glancy (1984) pedofilinin kadınlarda çok nadir olduğunu nerdeyse hiç olmadığını belirterek çalışmaya hiçbir kadını dahil etmemişlerdir. Adli vakalar üzerine deneyimli psikologlar bile 2000'li yılların başına kadar anne kız ensestinin gerçek olamayacağını düşünmüştür (Peter, 2009). Genel popülasyonda yapılan tarama çalışmalarında cinsel istismarcı anne olgusunun bulunmamış olması araştırmacılar tarafından annelerin ensest ilişkiye girmeyeceğinin kanıtı olarak görülmüştür (Lawson, 1993). Oysa ki bu çalışmalarda yer alan soruların genelde spesifik olmayan cinsel davranışları incelediği, annenin cinsel istismarı olarak tanımlanabilecek bazı baştan çıkarıcı davranışları yok saydığı ve bu davranışların araştırılmadığı belirtilmiştir (Lawson, 1993, s. 261). İlerleyen dönemlerdeki

akademik çalışmalarda erkeklerin de kadın cinsel istismarına ilişkin mağduriyetlerini dile getirmelerinin katkısı ile kadın cinsel istismarcıların var olmadığında yönelik görüş değişmeye başlamış (Tsopelas ve ark., 2012), kadınların da istismarcı olabileceğine ilişkin istismar vakaları da gündeme gelmiştir (Faller, 1995). Tüm bu gelişmelere rağmen kadın cinsel istismarcılara ait derinlemesine bilimsel bilgiler hala eksiktir (Denov, 2003a).

Yapılan akademik çalışmalarda erkek cinsel istismarcılara ait risk faktörlerinin araştırıldığı, önleme ve tedavi sürecine ilişkin çalışmalara yer verildiği görülmektedir (Bourke, Doherty, McBride, Morgan, ve McGee, 2014). Ancak kadın cinsel istismarcılara ait çalışmaların daha yakın tarihli ve sayıca az olması nedeniyle bu grup hakkında erkek karşıtlarına kıyasla daha az bilgi mevcuttur (Bourke ve ark., 2014). Yapılan çeşitli çalışmalarda da kadın istismarcıların sayıca az olması nedeniyle istatiksel karşılaştırmalar yapılması zor olmakta, yapılan kalitatif çalışmalar da genelleyici ve kapsayıcı olma açısından eksik kalmaktadır (Weinsheimer, Woiwod, Coburn, Chong ve Connolly, 2017).

Kadın cinsel istismarcıların gerçek oranı tam olarak bilinmemekle birlikte (Weinsheimer ve ark., 2017) akademik çalışmalarda kadın istismarcıların erkek istismarcılara oranının resmi sayılara göre 10 kat daha fazla olduğu ifade edilmektedir (Weinsheimer ve ark., 2017). Tüm cinsel suçların %5'inin kadınlar tarafından işlendiği belirtilse de (Cortoni, Hanson ve Coache, 2010) bu oranın gerçeği yansıtmadığı düşünülmektedir (Levenson, Willis ve Prescott, 2015; Stemple, Flores ve Meyer, 2017). Hetherton (1999)' na göre kadın cinsel istismarcıların oranından ziyade kadın cinsel istismarcılarının varlığının ve mağdurlarının olduğunun unutulmaması, inkar edilmemesi gerekmektedir.

Polise bildirilen istismar olgularında erkek istismarcıların yoğunlukta olması, kadınların istismarcı olabileceği gerçeğini gölgelemektedir (Denov, 2003b). Genel anlamda cinsel istismar olgularının resmi makamlara bildirimi az olsa da, özellikle kadın istismarcıların

mağdurları daha fazla sessiz kalmakta, bu durum kadın cinsel istismarının bildirmemesine ve bilinmemesine neden olmaktadır (Hatchard, Goodwin, Siddall ve Muniz, 2017).

Kadın istismarcılar bilimsel olarak kabul görmeye başlasa da toplumda ve bazı meslek gruplarında kadınların çocukları istismar edemeyecekleri ve/ya kadın cinsel istismarının çocuğa ciddi düzeyde zarar vermeyeceğine yönelik görüşler hala mevcuttur (Denov, 2001; 2003; Oliver, 2007). Toplumdaki genel kanı kadınların istismarcıdan ziyade istismarın kurbanı olduğu yönündedir (Boroughs, 2004, Elliott, 1994). Tipik bir cinsel istismar vakasında mağdur olarak kız çocuğu, istismarcı olarak ise erkek akla gelmekte (Faller, 1995; Stemple ve ark., 2017), kimi akademik çalışmalarda da kadın cinsel istismarcılar ve onların her iki cinsiyetten mağdurları görmezden gelinmektedir (Denov, 2001; Denov, 2003a). Kadınları istismarcı, erkekleri ise mağdur olarak değerlendirmek geleneksel kültürel kalıp yargılara ters düşmektedir (Matthews, Matthews ve Speltz, 1991), çünkü cinsel rollere ilişkin kalıp yargılar erkekleri cinsel ilişkiye zorlayan kadınları ise cinsel ilişkiye zorlanan taraf olarak tanımlanmaktadır (Byers, 1996). Denov (2003)'a göre geleneksel cinsel şemalarda kadınların cinsel olarak pasif ve zararsız olarak görülmeleri cinsel istismar vakalarının doğru bir şekilde tanımlanamamasına ya da bildirilmemesine de yol açmaktadır. Kadın cinsel istismarcıların varlığına inanılması noktasında cinsellik ve cinsiyet rollerine ilişkin inanış ve önyargılar gündeme gelebilecektir.

Cinselliğe ilişkin tutum, davranış ve kavramlar sosyal hayatın içinde inşa edilir (Aşkun ve Ataca, 2007), din, önyargılar, tabular, gelenekler (Gölbaşı, Evcili, Eroğlu ve Bircan, 2016), kültür, kişisel değer yargıları, yaş, cinsiyet, eğitim seviyesi ve aile yapısı gibi değişkenlere göre de farklılık gösterir (Ejder-Apay, Nagorska, Balcı Akpınar, Sis Çelik, Binkowska-Bury, 2013a; Kukulu, Gürsoy ve Sezer, 2009). Türkiye'de önemli kavramlardan birisi bekaret kavramıdır ve aileden başlayarak tüm toplum içinde kadının onuru ile bağdaştırılmaktadır (Aşkun ve Ataca, 2007). Bekaret kadınlar için bir hediye iken erkekler için olumsuz bir damga olarak görülmekte (Aşkun ve Ataca, 2007, s. 748), ilk cinsel ilişki erkekliğe adım atmanın simgesi olarak

görülmektedir (Aşkun ve Ataca, 2007). Kadınlar için erkeklerle aynı cinsel standartların olmadığı oldukça açıktır (Aşkun ve Ataca, 2007). Aksoy Derya, Timur Taşhan, Uçar, Karaaslan, Akbaş Tunç (2017) tarafından yapılan çalışmada ebe ve hemşirelik okuyan 640 öğrencinin %52.2'si ülkemizde cinselliğin baskılayıcı, %50.3'ü ise kısıtlayıcı olduğu ifade etmiştir. Sadece üniversite öğrencisi kadınların katıldığı bir çalışmada katılımcıların %80.9'u cinselliğin üzerinde baskı olduğunu, %87.3'ü cinselliğin tartışılmasının ve paylaşılmasının sıkıntı olduğunu ifade etmiştir (Aygin, Açıl, Yaman, Çelik Yılmaz, 2017).

Genel anlamda ülkemizde cinsellik tabu olarak görülmekte, bununla ilişkili olarak cinsel eğitim, bilgilendirme ve akademik araştırma sınırlı sayıda yapılmaktadır (Yazıcı, Dolgun, Zengin ve Bayram, 2012, s. 68) Cinselliği konuşmaktan kaçınmanın nedeninin kültürel ve dini yapı olduğu ifade edilmektedir (Aksoy Derya ve ark., 2017). Ancak cinsel mitlere zemin hazırlayan en önemli etkenlerin cinsel eğitim ve bilgi eksikliği, cinsellikle ilgili konuların aile içinde, okullarda ya da toplumda açıkça konuşulamaması, tartışılamaması ve de yeterli bilimsel araştırma ve yayından yararlanılamaması olduğu bilinmektedir (Aygin ve ark., 2017, s. 18). Bununla bağlantılı olarak da toplumumuzda cinselliğe ilişkin birçok mit bulunmaktadır (Cinsel Eğitim, Tedavi ve Araştırma Derneği [CETAD], 2006a). Cinsel ilişkide aktif rollerin erkeklere, pasif rollerin ise kadınlara atfedilmesi (Ejder-Apay ve ark., 2013a) ile ilişkili cinsel mitler yoğunluktadır. Kadının rolleri içinde annelik en kutsal ve idealize edileni olarak tanımlanmakta, kadınlara yönelik değişken ve çelişkili tutumlardan tamamen ayrılarak annelik mitini ortaya çıkarmaktadır (Hare-Mustin ve Broderick, 1979, 114). Anneliğe ve cinsiyetlerin cinselliğine ilişkin görüş farklılıkları da kadın cinsel istismarcıların nesnel bir değerlendirilmesinin yapılmasını engelleyebilecektir.

Annenin çocukla olan duygusal iletişiminin karmaşıklığı ve çeşitliliği nedeniyle, anneler tarafından gerçekleştirilen cinsel istismar, özellikle çok açık bir formda değilse kişi yetişkinlikte iç görü odaklı bir terapi almadıkça tam olarak anlaşılamayabilir (Lawson, 1991).

Bu nedenle özellikle ruh sağlığı çalışanlarının konu hakkında yeterli bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Kadın istismarcıların varlığına ya da mağdura zarar vereceğine inanmayan ruh sağlığı profesyonelleri hem toplumdaki kadın istismarcıların belirlenme olasılığını olumsuz etkileyecek hem de danışanlarına uygun şekilde hizmet veremeyecektir.

Uzmanların kadın cinsel istismarcılar hakkındaki tutumları, görüşleri ve bilgileri meslekte karşılaşacakları, kadınlar tarafından işlenen cinsel istismar suçuna yönelik bildirim yükümlülüklerini, tedavi şekillerini, mağdura ve saldırgana yaklaşımlarını olumlu veya olumsuz biçimde etkileyebileceğinden dolayı çalışmanın önem arz ettiği düşünülmektedir. Yurtdışında konu hakkında yapılmış çalışmalar sınırlıdır. Ülkemizde ise bilgimiz dahilinde bugüne kadar kadın cinsel istismarcılar ile ilgili herhangi bir alan çalışmasının bulunmaması da konunun önemini ve araştırılma gereğini artırmaktadır. Bu nedenle bu konuda yapılacak çalışmanın ilk olarak mesleği itibariyle cinsel istismar vakalarıyla karşılaşabilecek olan uzmanlarla yapılması gerekmektedir. Bu çalışmanın konu hakkında daha sonra yapılacak eğitim programları ve akademik çalışmalara öncülük etmesi beklenmektedir.

Yukarıda özetlendiği, ilerleyen bölümlerde de ayrıntılı olarak bahsedileceği üzere ülkemizde cinselliğin tabu olduğu, kadınların cinsel rollerinin erkeklere göre daha pasif olarak değerlendirildiği, anneliğin idealleştirildiği göz önüne alındığında kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumların bu değişkenlerden etkilenmesi oldukça olasıdır. Çalışmanın hipotezleri bu etkenler üzerine mevcut olan yazın incelenerek oluşturulmuştur.

1.1. Çalışmanın Hipotezleri

Konu ile ilgili literatür incelenmiş olup, uzmanların görüşlerini etkileyebilecek önemli muhtemel faktörler belirlenmiş, hipotezler ilgili literatüre göre oluşturulmuştur. Çalışmanın temel hipotezleri aşağıda belirtilmiştir.

1. Ruh sağlığı uzmanları, psikolojik danışmanlar ve sosyal çalışmacılar diğer meslek gruplarına göre kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla inanmaktadır.
2. Çocuk cinsel istismarı konusunda eğitim almış uzmanlar almamış olanlara göre kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla inanmaktadır.
3. Meslek itibariyle karşılaşılan cinsel istismar vaka sayısı arttıkça kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla inanılmaktadır.
4. Geleneksel annelik ve babalık kalıp yargılarına daha az inanan uzmanlar kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla inanmaktadır.
5. Kadın cinselliğine yönelik mitlere daha az inanan uzmanlar kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla inanmaktadır.
6. Geleneksel cinsiyet rollerine (cinsel çifte standartlara) daha az inanan uzmanlar kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla inanmaktadır
7. Kadınlar erkeklere kıyasla kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla inanmaktadır.
8. Geleneksel annelik mitine daha fazla inanan katılımcılar annenin cinsel içerikli eylemlerini daha az istismar olarak değerlendirmekte ve annenin cinsel içerikli eylemlerinin çocuğu daha az düzeyde olumsuz etkileyeceğine inanmaktadır.

2. Genel Bilgiler

2.1. Çocuk İstismarı

Çocuk istismarı ilk olarak 1962 yılında Kempe ve Arkadaşları tarafından Dövülmüş Çocuk Sendromu (Battered Child Syndrome) olarak tanımlanmıştır ve genel anlamda çocuklara yönelik fiziksel istismarı içermektedir. Günümüzdeki sık kullanılan tanımlardan biri ise Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ-WHO) tarafından 1985 yılında yapılan çocuk istismarı tanımıdır. Bu tanıma göre "Çocuğun sağlığını, fiziksel ve psikososyal gelişimini kötü yönde etkileyen ülkesi, toplum ya da bir yetişkin tarafından bilerek veya bilmeyerek ortaya konan tutumlar veya yaratılan ortamlar çocuk istismarı" olarak kabul edilir (DSÖ, 1985).

1999 yılında ise yine DSÖ tarafından çocuk istismarı tanımı genişletilmiş ve istismara ait sınıflamalar ifade edilmiştir. Bu tanıma göre çocuk istismarı çocuklara 'fiziksel ve duygusal anlamda yanlış davranılmasıyla, cinsel istismarla, çocuklara yönelik ilgisizlik ve ihmalkarlıkla, ayrıca çocukların ticari anlamda ve başka biçimlerde sömürülmesiyle ilgilidir (DSÖ, 1999, s. 15). DSÖ tarafından tanımlanan fiziksel istismar, duygusal istismar ve ihmal aşağıda açıklanmıştır (DSÖ, 2006, s. 10). Cinsel istismar bir sonraki bölümde ayrıntılı olarak tanımlanacaktır.

1. **Fiziksel İstismar:** çocuğun ana babası ya da bakımından sorumlu başka kişi tarafından sağlığına zarar verebilecek biçimde fiziksel hasara uğraması, yaralanması ya da yaralanma riski taşımasıdır. Yakma, tekmeleme, boğma, ısırma ve sarsma gibi davranışlar fiziksel istismar davranışlarıdır.
2. **Duygusal İstismar:** Hem tekil olaylar, hem de bir ebeveynin veya bakıcının, bir süreç içinde, çocuğa gelişimi açısından uygun ve destekleyici bir ortam sağlamadaki başarısızlığının söz konusu olmasıdır. Küçük düşürme, tehdit etme, alay etme, hareket sebestinin kısıtlanması duygusal istismar davranışları arasında belirtilmektedir.

3. **İhmal:** Çocuğun gelişimi ve esenliği için yapılması gerekenlerin yapılmamasını ifade etmektedir. Çocuğun beslenme, sağlık, eğitim, barınma, güvenli yaşam ve duygusal gelişiminine ait ihtiyaçlarının karşılanmamasıdır.

DSÖ tarafından 2017 yılında yayınlanan rapora göre bir önceki yıl içinde çocukların %23'ünün fiziksel istismara, %36'sının duygusal istismara, %16'sının fiziksel ihmale maruz kaldığı ifade edilmektedir. Her 4 yetişkinden 1'inin ise çocuklukta fiziksel istismara maruz kaldığı belirtilmektedir (DSÖ, 2017).

2010 yılında ülkemizde UNICEF ve T.C. Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) tarafından ortaklaşa yürütülen bir projede 1886 çocukla görüşme yapılmış, Türkiye'de çocuk istismarı olgusu araştırılmıştır (Korkmazlar Oral, Engin ve Büyükyazıcı, 2010). Çalışmanın yapıldığı dönemde son bir yıl içinde Türkiye'de 7-18 yaş aralığındaki çocukların %25'inin ihmale, %43'ünün fiziksel istismara, %51'inin ise duygusal istismara maruz kaldığı ifade edilmiştir (Korkmazlar Oral ve ark., 2010). Bu sonuçlar DSÖ'nün 2017'deki dünya verilerine göre ülkemizde ihmal ve istismarın daha yaygın olduğunu düşündürtmektedir.

2.1.1. Cinsel istismar

Cinsel istismar çocuğun kendisinin tam olarak kavrayamadığı, tam onay vermesi mümkün olamayacak veya gelişim düzeyi açısından hazır olmadığı, ya da toplumun verili yasalarını veya toplumsal tabularını ihlal eden bir cinsel etkinliğe dâhil edilmesi olarak tanımlanır (DSÖ, 2006, s. 10). Çocukların cinsel istismarında failler; yaşları gereği, mağdur üzerinde belirli bir yetki, otorite veya sorumluluk taşıyan yetişkinler olabileceği gibi, başka çocuklar da olabilir (DSÖ, 2006, s. 10). Ancak istismarcının istismar edilen çocuktan en az 6 yaş büyük olması gerekmektedir (Oral, Can, Kaplan, Polat, Ateş, Çetin ve ark., 2001). İstismarcı kişinin ihtiyaçlarını tatmin edici cinsel içerikli davranışları kapsayan cinsel istismar çeşitli şekillerde

gerçekleşebilir (DSÖ, 1999, s. 16). Çocuğun cinsel ilişkiye zorlanması, fuhuş ya da pornografik materyal üretme amacıyla sömürülmesi gibi cinsel içerikli davranışları kapsar ancak bu davranışlarla sınırlı değildir (DSÖ, 1999, s. 16).

Cinsel istismar temas içeren ve içermeyen cinsel içerikli davranışları kapsamaktadır. Faller (1991'den Aktaran, Polat, 2015) tarafından temas içermeyen cinsel içerikli davranışlar cinsel içerikli konuşma, teşhircilik, röntgencilik olarak tanımlanırken, cinsel dokunma, frotaj (Fortçuluk), oral-genital seks, interfemoral ilişki (vulvar ilişki), seksüel penetrasyon (dijital, objelerle, genital ya da anal penetrasyon), cinsel sömürü (çocuk pornografisi ve çocuk fuhuşu) ise temas içeren cinsel içerikli davranışları tanımlamaktadır.

İngiltere'deki Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan rapora göre (DCSF, 2010, s.38) cinsel istismar çocuk farkında olsun ya da olmasın, şiddet içersin ya da içermesin çocuğun cinsel içerikli davranışlara zorlanmasını ya da teşvik edilmesini içermektedir. Cinsel istismar penetrasyonla gerçekleşebileceği gibi mastürbasyon, öpme, çocuktan kıyafetlerini çıkartmasını isteme, sürtünme, çocuğun kıyafetlerinin üstünden okşanması gibi cinsel içerikli temas davranışlarıyla da gerçekleşebilir (DCSF, 2010, s. 38). Çocuğun cinsel içerikli davranışları ve materyali izlemeye maruz bırakılması, cinsel yönden uygun olmayan davranışlara teşvik edilmesi, cinsel eylemler için kandırılması da temas olmayan cinsel istismarı ifade etmektedir (DCSF, 2010, s. 38).

Cinsel istismar tüm dünyada karşılaşılan yaygın bir sorundur (Finkelhor, 1994). Finkelhor (1994) tarafından yapılan uluslararası karşılaştırmalarda klinik olmayan nüfusta çocukluk dönemine ait cinsel istismar vakalarının kadınlarda %7-36, erkeklerde ise %3-29 arasında olduğu ifade edilmektedir. 28 farklı ülkede yürütülen cinsel istismarın yayınlığına ilişkin yapılan çalışmaların karşılaştırıldığı bir diğer çalışmada ise erkeklerin çocukluk dönemi istismarının %10, kadınların ise %10-20 arasında olduğu ifade edilmiştir. (Pereda, Guilera,

Forns ve Gómez-Benito, 2009). Ancak incelenen çalışmaların %30'unda çocukluk dönemi cinsel istismar oranlarının %30'dan fazla olduğu da ifade edilmektedir (Pereda ve ark., 2009). Türkiye'nin farklı şehirlerinde okuyan 1262 üniversite öğrencisi ile yapılan çalışmada (Eskin, Kaynak-Demir ve Demir, 2005) ise çocukluk döneminde en az bir kez cinsel istismara maruz kalma oranının %28.1 olduğu ifade edilmiştir.

DSÖ'nün 2017 yılına ait raporuna göre bir önceki yılda kız çocuklarının %18'inin, erkek çocuklarının ise %8'inin istismara maruz kaldığı ifade edilmiştir. UNİCEF ve SHÇEK tarafından 2010 yılında yürütülen projede ise 7-18 yaş arası çocukların %3'ü son bir yıl içinde cinsel istismara maruz kaldığını belirtirken %10'u cinsel istismarı gözlemlediğini ifade etmiştir (Korkmazlar Oral ve ark., 2010). Çalışmanın ev ortamında ve diğer yetişkinlerin eşliğinde yapılan görüşmelerle yürütülmesinin cinsel istismar olguları ile ilgili doğru bilgi veremeyeceği vurgulamaktadır (Korkmazlar Oral ve ark., 2010).

Finkelhor ve Browne (1985; s. 531-537) tarafından cinsel istismar sonrası oluşan 4 travmatik dinamik olduğu ifade edilmiştir.

1. *Travmatik Cinsellik:* Çocuğun cinselliğinin yaşına uygun olmayan cinsel içerikli davranışlarla şekillenmesidir. Sevgi, hediye, ilgi ya da şefkatin cinsellikle takas edilmesiyle çocuk cinselliği bu tip amaçlar için kullanmayı öğrenir. Çocukta cinsellikle ilgili kafa karışıklığına ve ahlak karmaşasına neden olur. İstismarın zorlama ile gerçekleştiği durumlarda cinsellik çocukta korku ile ilişkilendirilir. Travmatik cinselliğe bağlı olarak toplum içi mastürbasyon ve yaşına uygun olmayan cinsel içerikli davranışlar görülebilir. İlerleyen dönemde cinsel işlev bozuklukları ve cinsel kimliğe ilişkin sorunlar ortaya çıkabilmektedir.
2. *İhanet:* Çocuk bağımlı olduğu ve güvendiği kişi tarafından kendisine zarar verildiğinin farkına varır. Güvendiği kişinin yalan ya da ahlaki yargıları çarpıtarak kendisini

yönlendirdiğini düşünür. İstismarcının haricinde kendisini istismardan korumayan, istismarı durdurmayan ya da istismar edildiğine inanmayan çeşitli aile üyeleri de çocuktaki ihanet duygusunun bir parçası olabilir. Aile üyesi tarafından gerçekleştirilen istismar çocukta ihanet edilmiş hissinin daha güçlü yaşanmasına neden olur. İlerleyen dönemlerde kişilere güvensizlik, şüphecilik, aşırı bağlanma ve saldırgan davranışlara neden olabilmektedir.

3. *Güçsüzlük:* Çocuğun irade ve arzusunun tekrarlayıcı bir şekilde kontrol altına alınmasıyla oluşur. İstismar sürecinde birçok faktör bu dinamiğin gelişmesine katkıda bulunur. Uzun süreli olan ve/ya zorlama ve tehdit ile gerçekleşen istismarlarda bu duygu daha kuvvetlidir. Çocuk istismarcıdan kurtulma çabalarının yersiz olduğunu görmeye başlar ve çevresindekileri istismarın gerçekleştiğine inandıramayacağına olan inancı kuvvetlenerek güçsüzlük hissi artar. Fobiler, anksiyete bozuklukları ve somatik şikayetlere neden olabilmektedir.
4. *Damgalanma:* Kötülük, utanç ve suçluluk duyguları çocuğun benlik algısını da olumsuz etkilemeye başlar. İstismarın konuşulmaması konusunda istismarcıdan gelen baskı çocukta olayın utanma ve suçluluk duymayı gerektirecek olduğu algısını yaratır. Çevre, kültür ya da dini tabular nedeniyle çocuğun istismar nedeniyle kötü, suçlu olduğunun mesajının verilmesi bu dinamiğin daha da kuvvetlenmesine neden olur. İlerleyen dönemlerde alkol ve madde kullanımı, kendine zarar verici davranışlar ve intihar girişimlerini tetikleyebilir.

Çocukluk dönemi cinsel istismarının uzun dönemli birçok olumsuz etkisi çalışmalar tarafından rapor edilmiştir. Okul başarısında düşüş, okulu bırakma (Koçtürk, Ulaş ve Bilginer, 2019), madde kullanımı (Meade, Kershaw, Hansen ve Sikkema, 2009), travma sonrası stress bozukluğu, kaygı bozuklukları, depresyon (Adams, Mrug ve Knight, 2018), intihar girişimleri (Hornor, 2010), somatik şikayetler ve öfke problemleri (Romano, Moorman, Ressel ve Lyons,

2019), dissosiyatif belirtiler, kişiler arası ilişki kurma ve sosyal ilişkileri sürdürme becerisinde sorunlar, cinsel içerikli davranışlarda artma, (Aktepe, 2009) olarak yakın ve uzun dönemli sorunlar akademik yazında ifade edilenler arasındadır. İstismar mağduru kız çocukları ile yapılan bir çalışmada mağdurların %83.5'inin olay sonrası en az bir psikiyatrik tanı aldığı ifade edilmektedir (Türkmen, Sevinç, Kırlı, Erkul ve Kandemir, 2017). Olguların %37,6'sı ağır stres bozukluğu, %27,1'si depresyon, %22,4'ü davranış bozukluğu, %12,9'u travma sonrası stres bozukluğu tanısı almıştır (Türkmen ve ark., 2017).

Ivanov, Platonova ve Kozlovskaya (2015) tarafından 3-6 yaşlarında cinsel istismara uğrayan çocuklarda uzun ve kısa dönemli etkiler 5 yıllık bir süre içinde incelenmiştir. İstismardan sonraki 6 aylık süreçte akut stres bozukluğu ve travma sonrası stres bozukluğunun, uzun dönemde davranım bozuklukları, nevrotik belirtiler (yatak ıslatma, obsesif korkular, eşik altı depresyon) rapor edilmiştir. Prepubertal dönemde ise rastgele cinsel ilişki, erken dönem alkol ve madde kullanımı, ikincil mağduriyet ve cinsel bozukluklar rapor edilmiştir (Ivanov ve ark., 2015).

Ülkemizde yapılan bir çalışmada 118 adli olgudaki mağdurların en sık aldıkları tanılar yaş gruplarına göre incelenmiştir. 4-6 yaş grubunda %47.1 ile en sık konulan tanının travma sonrası stres bozukluğu olduğu, 7-11 yaş grubunda %35.3 ile anksiyete bozukluğu olduğu ifade edilmiştir. İstismar olgusunu en fazla görüldüğü 12 yaş ve üstü yaş grubunda en sık konulan tanının, %30.2 ile majör depresif bozukluk olduğu ifade edilmiş, aynı zamanda bu grupta madde kullanımı tespit edilmiştir (Bilginer, Hesapçıoğlu ve Kandil, 2013).

Alan yazın incelendiğinde cinsel istismarın çocuk ve ilerleyen dönemlerde yetişkinler üzerinde hem sosyal hem de psikiyatrik açılardan ciddi düzeyde olumsuz etkilerinin bulunduğu görülmektedir. Araştırmamızın konusu kadın cinsel istismarcılar üzerinde yoğunlaştığından

ilerleyen bölümlerde kadın cinsel istismarının çocuk üzerindeki olumsuz etkilerinden ayrıntılı olarak bahsedilecektir.

2.2. Kadın İstismarcıların Yaygınlığı

Farklı çalışmalarda kadın cinsel istismarcıların oranının %1-20 oranında değiştiği belirtilmekte olsa da (Peter, 2009, s. 1112) bu oranlar çalışmaların hangi gruplarla yapıldığına (Tardif ve ark., 2005), çalışmanın metodolojisine (Bourke ve ark., 2014), katılımcı sayısına ve cinsel istismarın tanımına (Denov, 2003b) göre değişmektedir. Kimi çalışmalar adli vakalarla ya da kişisel beyana dayalı verilerle (Peter, 2009), kimileri ise klinik vakalarla (Bader, Scalora, Casady ve Black, 2008) yürütülmektedir. Konu ile ilgili ilk yazınlar psiko-dinamik yaklaşımın kullanıldığı vaka örnekleri ile kadın cinsel istismarcı olgusu üzerine dikkat çekmeye çalışmıştır, ancak olgu örnekleri kadın istismarcıların ender olduğu izlenimini yaratabilmektedir (Hetherton, 1999).

Akademik çalışmaların kimisi mağdurlarla kimisi istismarcılarla yapılmaktadır (Denov, 2003b). Özellikle adli vakalarla yapılan çalışmalarda istismarın daha nitelikli olması ve istismarcı kadının bir eş suçlu ile istismarı gerçekleştirmiş olması söz konusudur (Tardif, Auclair, Jacob ve Carpentier, 2005). Çalışmaların katılımcılarına ilişkin farklılıklar kadın istismarcıların yaygınlığının kesin olarak bilinmemesini (Mellor ve Deering, 2010) ve çalışmalar arasında karşılaştırma yapılabilmesini etkileyen nedenlerden biridir (Hetherton, 1999). Elliott (1994) duruma farklı bir açıdan bakarak geçmişteki erkek cinsel istismarcılara ait istatistikleri göstermiştir. Geçmişte erkeklerin de istismarı nadir olarak gerçekleştirildiğinin düşünüldüğünü ve toplum içindeki yüzdelerinin düşük olduğunu, ancak bildirilen vakalar arttıkça bu oranların da arttığını belirtmiştir (Elliott, 1994). Kısacası, istatistikler bize neyin anlatıldığına göre şekillenir ve hikayelerini anlatmayan mağdurlar durumla ilgili yanlış bir görünümün oluşmasına neden olabilir (Elliott, 1994). Denov (2003b) tarafından yapılan gözden

geçirme çalışması bu duruma örnek verilebilir. Araştırmacı tarafından adli vakalara ait çalışmalarda kadın istismarcı oranının %1.2-%8 arasında olduğu ancak mağdurların kişisel beyanına dair çalışmalarda bu oranın %58 olduğu tespit edilmiştir (Denov, 2003b). Peter (2009) tarafından yapılan çalışmada kadınların çocuk cinsel istismarcıların %10.7'sini oluşturduğu tespit edilmiştir. Faller (1987)'e göre ise bu oran ortalama %15'tir. Bourke ve arkadaşları (2014) tarafından İrlanda'da yapılan tarama çalışmasında ise çocukluk ve ergenlik döneminde istismara uğradığını belirtenlerin %6'sı kadınlar tarafından istismar edildiğini belirtmiş olup bu oran tüm katılımcılar değerlendirildiğinde genel popülasyonda %1.5 olarak görülmektedir.

Literatürde genel anlamda yaygınlığın düşük olması kadın istismarı vakalarının gerçekten az olduğunu kanıtlamamakta, vaka analizleri ve kişisel beyanlara ait çalışmalarda yaygınlığa ait çelişkili sonuçlar ortaya konması kadın istismarcıların yaygınlığı hakkında görüş birliğine varılamamış olduğunu ifade etmektedir (Denov, 2001). Nitekim, Hetherton (1999), kadın cinsel istismarcıların bildirimi az, akademik çalışmaların metodolojilerinde hatalar olsa da mağdurlardan geçmişe dönük alınan cevaplarda yaygınlığın düşünüldüğünden daha fazla olduğunu, hatta sürpriz bir biçimde kadın cinsel istismarcıların sanılanın aksine oldukça yüksek olduğunu ifade etmiştir.

Lawson (1991; 1993)'a göre anne oğul ensestine ilişkin toplum genelinde yapılan anket çalışmalarıyla ya da genel istatistiklerden bilgi edinilmesi çoğunlukla mümkün değildir. Özellikle penetrasyon ve zorlamanın olmadığı nitelikli olmayan türdeki cinsel istismar vakaları klinik literatürde daha fazla yer almaktadır (Lawson, 1993) çünkü anne tarafından bakım esnasında gerçekleştirilen cinsel içerikli fiziksel temas nerdeyse hiçbir zaman cinsel istismar olarak bildirilmemektedir (Kelly, Wood, Gonzalez, MacDonald ve Waterman, 2002).

Ülkemizde de adli makamlara yansıyan kadın cinsel istismarcı vakası ve anne ensesti yok denecek kadar azdır, ancak bu olayın bizim tarafımızdan görülen yüzüdür ve kadın istismarcıların olmadığı anlamına gelmemektedir.

2.3. Kadın İstismarcıların Genel Özellikleri

Kadın istismarcılara ait özellikler katılımcılara hangi kaynaklardan ulaşıldığına göre farklılıklar göstermektedir (Bader ve ark., 2008). Özellikle adalet sistemine yansımış vakalarla yürütülen çalışmalarda mağduriyet geçmişi, ruhsal bozukluklar, eş suçlu olgularına ait bilgiler genellikle yetersizdir (Bader ve ark., 2008).

En basit ifadeyle kadın cinsel istismarcı herhangi bir kadın olabilir. Ancak kadın cinsel istismarcının çocukla herhangi bir düzeyde iletişimi olan kadınlar olacağı, kadınların çok az bir kısmının hiç tanımadıkları çocukları istismar ettikleri ifade edilmektedir (Bourke ve ark., 2014). Farklı çalışmalarda cinsel istismarcı kadınlar anne, abla, öğretmen, yakın akraba, komşu, bebek bakıcısı, büyük anne, üvey anne/babanın sevgilisi, aile dostu anne, yakın akraba ya da tanıdık olarak belirtilmiştir (Deering ve Mellor, 2011; Denov, 2003a; Elliott; 1994, Faller, 1987; 1995, Tsopelas ve ark., 2012; Weinsheimer ve ark., 2017).

Önceki akademik çalışmalarda istismarcıların çoğunlukla anneler olduğu ifade edilmiştir. Annenin çocuğa yönelik cinsel içerikli uygunsuz davranışları niteliksiz, zorlama olmadan, penetrasyon olmadan olabileceği gibi fiziksel istismarı da kapsayarak şiddet içerikli ve zorlayıcı da olabilir (Lawson, 1991). Ancak Boroughs (2004)'a göre annelerin çocuklarını istismarı çocukları ile arasındaki gizlilik nedeniyle anlaşılması güç bir olgudur. Bu nedenle de annenin evdeki geleneksel rolü istismar konusunda onlara yönelik şüpheleri engellemektedir (Boroughs, 2004). Çeşitli çalışmalarda kadın cinsel istismarcıların %55.9 (Faller, 1995)'unun ve %62.5 (Elliott, 1994)'inin mağdurların anneleri olduğuna dair bulgular elde edilmiştir. Erkek mağdurlarla yapılan bir çalışmada istismara uğrayan 19 erkekten 17'si istismarcılarının

biyolojik anneleri olduğunu dile getirmiştir (Kelly ve ark., 2002). Elliot (1994)'un çalışmasında da istismara uğrayan erkeklerin %96'sı anneleri tarafından istismara uğradıklarını belirtmiştir. Tardif ve arkadaşları (2005) çalışmasında istismarcı kadınların %84'ünün kendi çocuklarını istismar ettiğini ifade etmiştir. Denov (2003)'un çalışmasında da mağdurların %64'ü istismarcısının annesi ya da annesiyle birlikte büyükanne veya ablası olduğunu dile getirmiştir. Faller (1987) ise 40 cinsel istismarcı kadınla yaptığı çalışmada, 34 kadının (%85) en az bir mağdurunun annesi olduğunu, 22 (%55)'sinin ise sadece kendi çocuğunu istismar ettiğini ifade etmiştir. Katılımcılara sosyal hizmetlere ait dosyalardan ulaşıldığı için bu sayıların diğer çalışmalara göre biraz daha yüksek olabileceğini ifade edilmiştir (Faller, 1987). Bader ve arkadaşları (2008)' nın çalışmasında sosyal hizmetlerdeki kadın cinsel istismarcılara dair vakaların %97.8'inin aile içinden, adalet sistemindeki vakaların ise %34.7'sinin aile içinden olduğunu belirtmiştir.

Cinsel istismar olgularında öğretmenlerin de incelenmesi önemlidir. Genelde kontrol edebilecekleri çocukları tercih ederler (Knoll, 2010). Knoll (2010)'a göre bu süreç çocuğa özel dikkat, hediyeler ya da destekle başlar. Ardından mentorluk, ek ödevler verme, projede önerilerde bulunma yoluyla çocukla dışarı çıkabilme ihtimalini yaratma şeklinde devam eder. Öğretmen yavaşça cinsel içerikli söylem ve eylemleri öğrenci üzerinde dener. Çocuğun sır tutma davranışını test eder. Bazen öğretmen ve çocuk arasındaki iletişime ebeveyni de dahil olur böylece daha fazla güven ve onay kazanabilir. Ebeveynlerin hiçbiri de çocuğuna ekstra ilgi gösteren bir öğretmeni reddetmez ve o öğretmenden şüphelenmez (Knoll, 2010).

Yapılan çalışmaların sonucunda kadın cinsel istismarının mağdurların çoğunluğunun kız (Elliott, 1994; Faller; 1987, 1995; Matthews ve ark., 1991; Nathan ve Ward, 2002; Peter, 2009; Saradjian, 1997) olduğu ifade edilmiştir. Faller (1995) çalışmasında kadınların yarısına yakınının her iki cinsiyetten çocuğu da istismar ettiğini tespit etmiştir. Denov (2003b) ise erkeklerin kadın cinsel istismarcılar tarafından daha fazla tercih edildiğini belirtmiştir. Bourke

ve arkadaşları (2014)'nın çalışmasında da istismara uğrayanların %85'inin erkek olduğu, %15'inin kız olduğu belirtilmiştir. Araştırmacılara göre tek başına istismarda bulunan kadınlar genellikle erkek mağdurları tercih etmektedir (Bourke ve ark., 2014). Mağdurun cinsiyeti, istismarın şekli, istismarcının özellikleri ve ileriki bölümlerde bahsedilecek olan kadın istismarcılardaki eş suçlu olgusu gibi değişkenlerden etkilenecek olsa da genel kanı mağdurların çoğunlukla kız olduğu yönünde gelişmektedir. Ancak ergen ve yetişkin kadın istismarcıların özellikleri karşılaştırıldığında yetişkin kadınların kız çocuklarını, ergen kadınların ise erkek çocuklarını tercih ettiklerine dair bulgular da göz önünde bulundurulmalıdır (Tardif ve ark., 2005). Bader ve arkadaşları (2008) da cinsiyetlere ait mağduriyetlerin kadın cinsel istismarı olgularının hangi kurumlardan derlendiği ile ilişkili olduğunu ifade etmiştir. Bader ve arkadaşları (2008) çalışmasında sosyal hizmetlerdeki olgularda erkek mağduriyetinin %14.5, kız mağduriyetinin 63.7, her iki cinsin mağduriyetinin ise %21.8 oranında olduğunu ifade etmiştir. Aynı çalışmada adalet sistemine yansıyan vakalarda ise erkek mağduriyetinin %62.1, kız mağduriyetinin %31.9, her iki cinsin mağduriyetinin ise %5.9 oranında olduğu ifade edilmiştir. Özetle, istismarcının yaşı, istismar, şekli, istismarın motivasyonları gibi değişkenler mağdur tercihini etkilemektedir.

Kadın istismarcıların çeşitli özelliklerine ait bulgular da yapılan çalışmalarda mevcuttur. Peter (2009) çalışmasında kadınların 2 ya da daha fazla çocuğu istismar ettiğini ifade etmiştir. Faller (1994) ise mağdur edilen çocuk ortalamasının 2 olduğu belirtmiştir. Kadın cinsel istismarcıların demografik özelliklerine de bakıldığında düşük sosyo-ekonomik seviyede daha fazla kadın cinsel istismarcının görüldüğü ifade edilmiştir (Peter, 2009). Ancak orta ve yüksek sosyo-ekonomik seviyeden gelen kadın cinsel istismarcılar 5'te 1 oranında görülse de mevcuttur (Peter, 2009). İstismarcı kadın yaş ortalaması farklı çalışmalarda 26 (Faller, 1987), 28 (Faller, 1995), 30 (Tardif ve ark., 2005) olarak bulunmuştur. Bader ve arkadaşları (2008) adalet sistemine yansıyan vakalarda yaş ortalamasının 28.4, sosyal hizmetlere yansıyan vakalarda ise

32.7 olduğunu ifade etmiştir. Sonuç olarak önceki çalışmalar genç yetişkin kadınların çocukları cinsel yönden daha fazla istismar ettiğini öne sürmektedir.

Yapılan çalışmaların ortak kanısı çocukların çoğunlukla kadınlar tarafından küçük yaşlarda istismar edilmeye başladığı yönündedir. Mağdurların yarısına yakını istismarın 5 yaşından önce başladığını, diğer bir kısmı 5-10 yaşları arasında gerçekleştiğini belirtirken, ufak bir kısmı 10-15 yaşlarında istismarın gerçekleştiğini belirtmektedir (Elliott, 1994). Denov (2003a) da yaptığı çalışmasında istismarın 5 yaşında başladığını 12 yaşında sonra erdiğini, ortalama istismar süresinin ise 6 yıl olduğunu ifade etmiştir. Bir diğer çalışmanın sonuçlarına göre sosyal hizmetlere gelen vakalarda mağdur yaş ortalaması 9, adalet sistemindeki vakalarda ise mağdur yaş ortalamasının 12.8 olduğu tespit edilmiştir (Bader ve ark., 2008). Bu farklılık daha büyük yaştaki çocukların cinsel istismar vakalarının adalet sistemine daha fazla bildirildiğini düşündürtmektedir.

Kadının çocuğu istismarı çeşitli davranış ve yöntemleri içerebilir, ancak ne yazık ki istismar davranışlarının tümü hakkında yetersiz bilgi bulunmaktadır (Deering ve Mellor, 2007). Genel anlamda cinsel içerikli okşama, oral seks, objelerle penetrasyon, göğüslerin öptürülmesi, zorla karşılıklı mastürbasyon, cinsel ilişki, cinsel istismar esnasında fiziksel istismarın varlığı (Elliott, 1994), cinsel içerikli konuşma, çocuğu cinselliğe davet (Denov, 2003a) çocuğun yanında mastürbasyon yapmak (Deering ve Mellor, 2007) gibi davranış kalıplarıyla istismar gerçekleşebilmektedir. Ergen kadın cinsel istismarcılar genellikle kardeşlerini ya da komşu çocuklarını bakıcılık yaptıkları esnada istismar etmekte, istismar esnasında şantaj, baştan çıkarma, oyun oynama yöntemlerini tercih etmektedirler (Tardif ve ark., 2005). 72 kadın istismarcıyla yapılan bir çalışmada 3 kadın temas olmadan (diğerine yardımcı olma, pornografik içerik izletme, teşhircilik), 22 kadın temas yoluyla (okşama ve dijital penetrasyon), 15 kadın oral seks yoluyla, 17 kadın cinsel ilişkiye girerek, 15 kadın ise çocuk fahişeliği ve pornografisi yoluyla çocukları istismar ettiğini belirtmiştir (Faller, 1995).

2.4. Kadın Cinsel İstismarında Risk Faktörleri

Kadın istismarcılara ait risk faktörleri arasında ruhsal bozukluklar, mental retardasyon, psikotik bozukluklar, gelişim döneminde ebeveynin boşanması, ebeveyn kaybı veya evi terk etmesi, çocukluk çağı cinsel istismarı ve fiziksel istismar, ergen kadın cinsel istismarcılarda anneyle sorunlu ilişkiler olarak öne çıkmaktadır (DeCou, Cole, Rowland, Kaplan ve Lynch, 2015; Faller, 1987; 1995; Nathan ve Ward, 2002; Tardif ve ark., 2005). Tardif ve arkadaşları (2005)'nın çalışmasında kadın cinsel istismarcılarda borderline kişilik bozukluğu (%30.8), borderline kişilik bozukluğu ve distimik bozukluk (%15.4), depresyon ve bağımlı kişilik (%30.8), bağımlı kişilik (%15.4), hayvanlarla cinsel ilişki (%30), ebeveynlerin cinsel ilişkisini gözetleme geçmişi (%7.7), intihar girişimi (%38.5) ve kendine zarar verici davranışlar (%15.4) tanılanmıştır. Ergen kadın cinsel istismarcılarda ise daha farklı bir ruhsal tablo belirtilmiştir. Yetişkin kadınlardan farklı olarak ergenlerde öğrenme bozuklukları (%80), dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (%33.3), distimik bozukluk (%26.7), davranış bozukluğu (%26.7) ve travma sonrası stres bozukluğu (%20) tanılanmıştır. Ek olarak ergenlerde pornografinin aşırı kullanımı, teşhircilik, röntgencilik, takıntılı mastürbasyon, cinsel yönelimin sorgulanması gibi davranışlarda gözlenmiştir (Tardif ve ark., 2005).

Faller (1995), yaptığı çalışmada 72 kadın cinsel istismarcının %31.9'unda ruhsal bozukluklar, 18 kadında ise mental retardasyon tespit etmiştir. Aile içindeki çocukları istismar eden kadınlarda ruhsal bozuklukların daha fazla görüldüğünü ifade edilmektedir (Faller, 1995). Ruhsal bozukluk gösteren kadınlardan 3'ü istismarını haklı göstermesine neden olacak psikotik belirtiler göstermiştir. Başka bir çalışmasında Faller (1987) kadın istismarcıların %47.5'inde ruhsal bozukluklar ve çocukluk döneminde istismar, %32.5'inde zihinsel yetersizlik, %17.5'inde ise psikoz geçmişi tespit etmiştir. Nathan ve Ward (2002)'ın çalışmasında çocukluk döneminde istismara uğrama %70 oranında görülmüştür. Yine DeCou ve arkadaşları (2015) tarafından yapılan çalışmada 24 istismarcı kadından 18'si çocukluk dönemi istismarı,

17’si partner şiddeti, 8’i cinsel şiddet bildirmiştir. Tardif ve arkadaşları (2005) ise istismarcı kadınlarda çocukluk döneminde %61.5 oranında cinsel istismar, %46.2 oranında ise fiziksel istismar belirtmiştir. Kısacası, kadın cinsel istismarcılar çocukluk döneminde istismar edilme ve çeşitli mağduriyet geçmişine sahip olmaları nedeniyle ruh sağlığı ile ilişkili yüksek düzeyde semptomlar göstermektedir (DeCou ve ark., 2015).

DeCou ve arkadaşları (2015) tarafından yapılan çalışmada 24 istismarcı kadınla yapılan derinlemesine görüşmelerde kadın cinsel istismarcıların istismarına zemin hazırlayabilecek içsel ve dışsal çeşitli faktörler belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışmanın sonuçlarına göre istismar öncesi yaşantılar incelendiğinde katılımcılar tarafından istismar öncesi dönemde ilişki problemleri, ekonomik, sağlık alanında sorunlar, ruhsal rahatsızlıklar, mağduriyet öyküleri sıkça belirtilmiştir. Ruhsal rahatsızlıklar içinde psikiyatrik ilaç kullanımı ve hospitalizasyon, intihar düşünceleri ve deneyimleri, çeşitli psikiyatrik semptomlara bağlı ilaç kullanımı, kendine zarar verme davranışları ve intihar girişimlerine sıkça rastlanmıştır. Katılımcılar istismar davranışlarının nedeni olarak ruhsal rahatsızlıkları göstermemişler ancak bu rahatsızlıklara bağlı semptomları istismar öncesi yaşama dair stresörlerden biri olarak tanımlamışlardır. Katılımcılar tarafından ifade edilen bu durumlar risk faktörleri olarak değerlendirilebilir (DeCou ve ark., 2015).

Gannon, Rose ve Ward (2008) tarafından 22 istismarcı kadınla yapılan derinlemesine görüşmelerde istismarın işlenmesinin öncesi ve istismar sonrasına ait bir zincir oluşturulmuştur. Uzun bir süreçten bahseden bu çalışmanın tümünün burada verilmesi mümkün olmadığından özetlenmiştir. Gannon ve Arkadaşları hayat boyunca kadının istismarcı olma sürecine girmesine neden olabilecek arka plandaki faktörler ve çeşitli risk faktörlerinden bahsetmiştir. Erken dönem aile ilişkileri ve istismar yaşantıları kişinin hayatına olumlu ya da olumsuz biçimde adaptasyonuna yol açmaktadır. Adaptasyonun olumsuz biçimde sağlandığı süreçlerde yaşam boyu stresörleri daha fazla risk faktörü olarak görev yapmakta belli kırılganlık

faktörlerini de desteklemektedir. Çalışmada 22 kadından yalnızca 5'i herhangi bir istismar deneyiminden söz etmemiştir. 11 istismarcı kadında birden fazla istismar mağduriyeti söz konusu olmakla birlikte 8 kadın cinsel, 14 kadın fiziksel ve 9 kadın duygusal istismar geçmişinden söz etmiştir. Baş etme becerileri, sosyal destek, kişilik özellikleri ve ruh sağlığı alanlarında 16 kadında kırılganlık faktörü tespit edilmiştir. Yaşam boyu stresörleri için ise 20 kadın partnerlerinden fiziksel, duygusal şiddet gördüklerini ve uygunsuz cinsel içerikli davranışların partnerleri tarafından normalleştirildiğini belirtmişlerdir. İstismardan önceki 6 aylık süreç içinde yaşam stresörlerine bağlı olarak olumsuz duygulanım, problemli baş etme becerileri, sosyal destek eksikliği, ruh sağlığında problemler, pasif veya agresif kişilik özelliklerinin sosyal ilişkileri etkilemesi, ekonomik sorunlar belirtmişlerdir (Gannon ve ark., 2008).

Cinsel istismarcı annelerde de çeşitli risk faktörlerini incelenmiştir. Babanın yetersizliği, annenin sosyal ve duygusal yalıtılmışlığı, annede madde kullanımı geçmişi, çocukluk döneminde cinsel ve/ya fiziksel istismar risk faktörleri arasında gösterilmiştir (Lawson, 1991). Babanın duygusal yokluğu hem annenin duygusal ve cinsel ihtiyaçlarının karşılanmamasına ve sonucunda annenin çocukla ilişkisinin yoğunluğunda artışa neden olmakta hem de çocuğu annenin baştan çıkarıcı davranışlarına karşı savunmasız ve korumasız bırakmaktadır (Lawson, 1991). Annenin baştan çıkarıcılığına karşı babanın da ortada olmaması çocukta Odipal zafer hissi de yaratabilmektedir (Lawson, 1991).

Kadın cinsel istismarının aile içinde gerçekleştiği durumlarda diğer istismar tiplerinin ve ihmalin de birlikte olduğu belirtilmektedir. Faller (1987)'in çalışmasında kadın istismarcıların %72.5'i cinsel istismar dışında başka bir istismar da sergilemiştir. Sırasıyla fiziksel ihmal, fiziksel istismar ve duygusal istismar en fazla görülen ihmal ve istismar türleri olarak nitelendirilmiştir (Faller, 1987). Başka bir çalışmada vakaların 1/3'ünde ihmal, %18'inde fiziksel ve duygusal istismar, %12 fiziksel istismar ve ihmalin bir arada olduğu belirtilmektedir

(Faller, 1995). Özetle, kadın cinsel istismarı vakalarında farklı tip ihmal ve istismar olguları da göze çarpmaktadır.

Kadın cinsel istismarcılara yönelik yapılan çalışmalarda madde kullanımına da sıklıkla rastlanmaktadır. Kadın istismarcıların yarısından fazlasında madde kullanımı geçmişi olduğu belirtilmiştir (Faller, 1987,1995; Tardif ve ark., 2005). DeCou ve arkadaşları (2015) tarafından yapılan bir çalışmada ise 24 kadın istismarcının nerdeyse tümü istismar öncesinde ya da esnasında alkol / madde kullanımı bildirmişler, kimileri ise istismar öncesinde ya da sırasında mağdura da bu maddeleri kullanması için temin ettiklerini belirtmişlerdir. Madde bağımlılığı annenin sosyal yalnızlaşması nedeniyle de çocuklarını istismar etmesine zemin hazırlayabilmektedir (Lawson, 1991).

Herherton (1999)'a göre kadın cinsel istismarcılarda psikolojik rahatsızlıklar, madde kullanımı gibi risk faktörlerinin araştırmalarda çokça bahsedilmesi yanıltıcı olabilecektir. Bu risk faktörlerinin tüm kadın cinsel istismarcılarda görülmediği, risk faktörlerinin sıkça dile getirilmesinin istismarcının istismar üzerinde sorumluluğunu hafiflettiğini savunmaktadır (Hetherton, 1999).

Kadın istismarcıların özelliklerine ait literatür erkek istismarcılarla aralarındaki farklılıklara değinen bir sonraki bölümde daha ayrıntılı olarak incelenmiştir.

2.5. Kadın ve Erkek Cinsel İstismarcılar Arasındaki Farklılıklar

Yapılan akademik çalışmalarda kadın ve erkek istismarcılar arasında benzerlik ve farklılıklar tespit edilmiştir (Bourke ve ark., 2014). İstismarcılar çocukla herhangi düzeyde bir ilişkisi olan kadınlardır, yabancı olma olasılıkları daha düşüktür (Bourke ve ark., 2014) ve bu özelliğiyle erkek istismarcılardan ayrılır (Tsopelas ve ark., 2012). Peter (2009) kadın istismarcılar arasında annenin oranının, erkek istismarcılar arasındaki babanın oranına göre daha fazla olduğu ifade etmektedir. Faller (1987) kendi çalışmasında kadın ve erkeklerin bu açıdan farklılık

göstermediğini ifade etmiştir. Bourke ve arkadaşları (2014)'nın çalışmasında anne ve baba arasındaki farklılıklara bakılmamış olsa da kadın istismarcıların %80'ine yakınının tanıdık ve akraba olduğu belirtilirken, bu durumun erkek istismarcılarda %50 oranında görüldüğü ifade edilmiştir.

Kimi çalışmaların bulgularına göre kadın istismarcılar yaş olarak daha küçük çocukları tercih etmektedir (Faller, 1987, Peter, 2009). Kadın istismarcı ve mağduru arasındaki yaş farkının ortalamasının (9.1) erkek istismarcı ve mağduru arasındaki yaş farkının ortalamasından daha az olduğu (23.2) olduğu belirtilmektedir (Bourke ve ark., 2014). Peter (2009) tarafından 308 erkek, 37 kadın istismarcı ile yapılan çalışmada, kadınların ortalama olarak 5.84, erkeklerin ise 8.58 yaşlarında çocukları istismar ettiği ifade edilmiştir. Kimisi ise kadın ve erkeklerin benzer yaşta çocukları istismar ettiğini (Weinsheimer ve ark., 2017), hatta genel kanının aksine kadın istismarcıların pedofilik olmaktan ziyade hebefilik olabilecekleri belirtilmiştir. (Bourke ve ark., 2014). Bourke ve arkadaşları (2014) İrlanda'da yaşayan 3120 yetişkinle yaptıkları çalışmada kadın istismarcıların 9-17 yaş aralığındaki çocukları daha fazla tercih ettiğini tespit etmişlerdir. Kadın cinsel istismarının çocuğa bakım esnasında da çoğunlukla gerçekleşiyor olması, mağdurların bu yaşlardaki istismar deneyimlerini hatırlamıyor olabilmelerinden de kaynaklanabilir. Zira Bourke ve arkadaşları (2014) geçmişe yönelik istismar deneyimlerini değerlendirmişlerdir.

Erkek cinsel istismarcılara kıyasla kadın cinsel istismarcıların yaş ortalamasının daha düşük olduğu belirtilmektedir (Bourke ve ark., 2014, Faller, 1987; 1995). Bourke ve arkadaşları (2014)' nın çalışmasında istismarcı kadınların 3'te 1'inin 16 yaşından küçük olduğu yaş ortalamasının ise 21.3 olduğu belirtilmiş olup erkek istismarcılarda bu ortalamanın 34.1 olduğu görülmüştür. Bir diğer çalışmada kadın istismarcıların 14-47 (ortalama 26.1) yaşlarında olduğu, büyük annelerin istismarcı olduğu vakalarda bile 40'lı yaşlarda olduğu tespit edilmiş, erkek cinsel istismarcılarda yaş aralığının 11-75 (ortalama 35.8) olduğu ifade edilmiştir (Faller,

1995). Kadınların daha genç olması genelde erkekler tarafından yönlendirilmeleri ve genç yaşlarda yönlendirmeye daha yatkın oldukların kaynaklanabilmektedir (Faller, 1987). Bu durum ilerideki bölümlerde incelenecek olan kadın istismarcılardaki eş suçlu olgusunu gündeme getirmektedir.

Kadınların istismarının daha niteliksiz olabileceği düşünülse de erkeklerden bu konuda farklı değillerdir (Bourke ve ark., 2014; Peter, 2009) ve kadın cinsel istismarının çoğunun niteliklidir (Tsopelas ve ark., 2012). Ancak uzun süreli cinsel istismar vakalarında ortalama olarak kadınların (24 ay) erkeklere (38 ay) kıyasla istismara daha kısa süre devam ettiği belirtilmiştir (Weinsheimer ve ark., 2017). Bourke ve arkadaşları (2014) tarafından yapılan çalışmada erkekler ve kadınların sıklıkla nitelikli ancak penetrasyon olmayan istismar tipini gerçekleştirdikleri tespit edilmiştir. Kadın ve erkekler arasında istismar esnasında güç kullanımı konusunda da herhangi bir farklılık görülmemiştir (Bourke ve ark., 2014). Bunun nedeni şiddet içerikli cinsel istismarın daha fazla şikayet edilmesi olabilir (Weinsheimer ve ark., 2017). Nitelikli olan kadın istismarcı vakaları genelde mahkemeye yansır (Tsopelas ve ark., 2012). Bu nedenle niteliksiz ancak sayıca daha fazla olan kadın istismarı hakkında daha az şey bilinmektedir (Tsopelas ve ark., 2012).

Madde kullanımı konusunda her iki cinsiyet arasında farklı sonuçlar elde edilmiştir. Weinsheimer ve arkadaşları (2017) kadın ve erkek istismarcılarda madde kullanımını eşit düzeyde bulmuş, ancak Faller (1995) kadınlarda erkeklerden daha fazla madde kullanımı olduğunu ifade etmiştir.

2.6. Kadın İstismarcılarda Eş Suçlu Olgusu

Kadın istismarcılara ait yapılan çalışmalarda ortaya çıkan eş suçlu olgusu oldukça önemlidir. Kadınların bir diğer kişiyle özellikle de erkekle birlikte cinsel istismarı gerçekleştirmesi üzerinde sıkça durulmaktadır (DeCou ve ark., 2015; Elliott, 1994; Gannon ve ark., 2008). Bu

bölümde bahsedilmek istenen eş suçlu kadınları istismara zorlayan 3. kişilerden ziyade kadınla birlikte istismarı gerçekleştirenlerdir. Aksi takdirde kadınların üzerindeki sorumluluk çoğunlukla ortadan kalkacaktır.

Akademik çalışmalarda mağdurların 4'te 3'ü istismarın yalnız bir kadın tarafından gerçekleştirildiğini ifade etmektedir (Elliott, 1994). Benzer olarak Bader ve arkadaşları (2008) da istismarcıların 4'te 3'ünün istismarı tek başına gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Gannon ve arkadaşları (2008)'nın çalışmasında ise diğerlerinden farklı olarak istismarcıların 4'te 3'ünün istismarı 2 ya da daha fazla kişi ile gerçekleştirdiği belirtilmiştir. Kadın ve erkek cinsel istismarcıları karşılaştıran bir çalışmada kadınların %23.5'ünün eş suçlu ile, erkeklerin %13.2'sinin başka biri ile istismarı gerçekleştirdiği bulgular arasındadır (Peter, 2009). Eş suçlu olgusu erkek istismarcılara göre daha fazla görülse de kadın cinsel istismarcıların çoğunlukla bağımsız olarak istismarı gerçekleştirdikleri ifade edilmektedir (Hetherton, 1999).

Eş suçluların çoğunlukla erkek ve istismarcı kadının partneri olduğu belirtilmektedir (DeCou ve ark., 2015; Faller, 1995; Gannon ve ark., 2008; Gillespie ve ark., 2014; Nathan ve Ward, 2002). Gannon ve arkadaşları (2008)' nın çalışmasında ise istismarcıların yarısının bir erkek zoruyla (tüm katılımcıların %23'ü) ya da erkekle birlikte (tüm katılımcıların %27'si) hareket ederek istismarı gerçekleştirdiği tespit edilmiştir. Gillespie ve arkadaşları (2014)'nın çalışmasında eş suçlu olgularının %85'inde kadının cinsel istismarı partneri ve/ya bir erkekle ile gerçekleştirdiği, DeCou ve arkadaşları (2015)'nın çalışmasında ise 24 istismarcı kadından 9'u istismarı eş, erkek arkadaş gibi bir erkekle gerçekleştirdiğini ifade etmiştir.

Bazı vakalarda ise anneanne, dede, abla, abi, teyze de eş suçlu olarak ifade edilmektedir (Denov, 2003a; Elliott, 1994). Elliott (1994)'un çalışmasında dikkat çeken noktalardan biri annelerin kız çocuklarını anneanne ve/ya abi ile, erkek çocuklarını ise dede ve/ya abla ile istismar ettikleridir. Daha net bir çıkarım yapılabilmesi için istismarın niteliği ve tipinin de

bilinmesi daha yardımcı olacaktır. Gillespie ve arkadaşları (2014)'nın çalışmasında eş suçlu vakalarında kadın istismarcıların %85'i aile içinde iken eş suçlu olmayan vakalarda kadın istismarcıların %40'ının aile içinden olduğunu tespit edilmiştir. Gannon ve Alleyne (2013)'nin çalışmasında eş suçlu ile istismarı gerçekleştiren kadınlara kıyasla tek başlarına istismarı gerçekleştiren kadınların istismarı haklı çıkaran daha fazla yerleşik bilişsel çarpıtmaları olduğu ifade edilmiştir. Çünkü kadınlar istismarı birlikte gerçekleştirdikleri erkekleri suçlayarak kendi sorumluluklarını ve bilişsel çarpıtmaları daha kolay bastırabilmektedirler (Gannon ve Alleyne, 2013).

Kadınların bir diğer kişi ile birlikte istismarı gerçekleştirmesi üzerine farklı nedenler öne sürülmüştür. Matthews ve arkadaşları (1991) tarafından yapılan bir çalışmada 16 cinsel istismarcı kadından 8'i istismara eşlerinin başladıklarını, kendilerinin de onlarla birlikte istismara devam ettiklerini belirtmişlerdir. Kadınlar ilk istismarın ardından sonraki zamanlarda çocuklarının tek başlarına istismar etmeye devam ettiklerini de belirtmişlerdir.

Gannon ve arkadaşları (2008) tarafından yapılan çalışmada eş suçlu partnerle istismarı gerçekleştiren kadın zaman içinde partnerleri tarafından çocukla cinsel ilişkinin kötü olmadığını şemasını oluşturmuş, ilk istismarı kendileri başlatarak ilerleyen dönemlerde kadın tarafından başlatılan istismarı pekiştirmiş, istismarcı kadında zaman içinde bu istismarı normalleştirme algısı yaratmıştır. Eş suçlu erkek tarafından yaratılan bu algı kadında partnerleriyle yakınlık kurabilmek için çocuğu istismar yoluyla partnerlerini mutlu etmeleri gerektiği şemasını oluşturmuştur. Kadınlar zaman içinde hem cinsel istismar şemalarını hem de bu şemaları kuvvetlendirecek cinsel fantezileri edinmişlerdir (s. 369).

Gillespie ve arkadaşları (2014) tarafından yapılan çalışmada eş suçlu olgusu olan ve olmayan kadın cinsel istismarcı vakaları incelenmiştir. Aynı çalışmada her iki grubun istismara yatkınlığını etkileyen faktörler de incelenmiştir. Tek başına ve eş suçlu ile istismarı

gerçekleştiren gruplar arasında ebeveyn ilişkileri, istismar geçmişi ya da diğer gelişimsel faktörler arasında farklılık bulunamamıştır. Tek başına istismar edenlerde daha fazla cinsel tatminsizlik, madde kullanımı depresyon ve istismarı inkar etme görülürken, eş suçlu ile istismarı gerçekleştirenlerde daha fazla olumsuz duygu durumu, istismara ilişkin fanteziler, güç ihtiyacı, istismar öncesi planlama yapma görülmüştür.

Faller (1995), tek başına çocukları istismar edenlerin çocuklara daha denetimsiz ulaşımları olduğu, çocukları duygusal ve cinsel ihtiyaçlarını karşılamak için kullandıklarını ifade etmiştir. Buna ek olarak tek başına çocukları istismar eden kadınlar daha fazla kişisel ve sosyo-duygusal problemleri olduğunu belirtirken, eş suçlu ile istismarı gerçekleştirenlerin daha fazla çevre ile ilişkili problemler ifade etmişlerdir (Faller, 1995).

2.7. Kadın Cinsel İstismarının Mağdur Üzerindeki Etkileri

Akademik birçok çalışmada cinsel istismarın mağdurlar üzerindeki uzun vadeli etkilerini incelenirken, kadın cinsel istismarının mağdurlar üzerindeki olumsuz etkilerini inceleyen çalışma oldukça azdır (Denov, 2004). Toplumun genelinde ve bazı uzmanlar arasında kadın istismarcıların daha zararsız olduğu yönünde bir görüş bulunmaktadır (Denov, 2004). Ayrıca kimi uzmanlar biyolojik bir yaklaşımı benimsemekte kimileri ise daha işlevsel bir yaklaşımı benimsemektedir (Eisenberg, Owens ve Dewey, 1987). Biyolojik yaklaşımda biyolojik annenin istismarının üvey anne istismarından daha zarar verici olduğu düşünülmekte, işlevsel yaklaşımda ise her iki durumda da çocuğun aynı düzeyde etkileneceği düşünülmektedir (Eisenberg ve ark., 1987).

Kadınlar tarafından istismar edilen mağdurlar daha fazla suçluluk duymakta, kendi cinsellikleri ve cinsel kimlikleri hakkında daha fazla karmaşa yaşamaktadırlar (Tsopelas ve ark., 2012). Çocuk için anne istismarı baba istismarından daha yaralayıcı olabilmektedir (Kelly ve ark., 2002; Tsopelas ve ark., 2012). Anne bir erkek tarafından çocuğunu istismar etmeye zorlansa

bile çocuk anne tarafından daha fazla ihanete uğradığını hissetmektedir (Saradjian, 1997). Benzer şekilde kadın öğretmen tarafından cinsel istismara uğramanın etkileri ensestin etkilerine benzeyebilir, çünkü mağdur güvenilen, hayranlık duyulan bir otorite figürü tarafından güvenine ihanet edilmiş hissedebilir (Knoll, 2010).

Deering ve Mellor (2011) 1980'li yıllara ait çalışmalarda ergenlik döneminde yetişkin bir kadınla rıza ile girilen cinsel ilişkinin etkilerinin incelendiğini ve çocuk üzerinde olumsuz herhangi bir etki olmadığı sonucuna vardıklarını ifade etmiştir. Elliott (1994) da bazı erkek mağdurların istismarı kendileri için yararlı olarak değerlendirdiklerini belirtmiş ancak kadın mağdurlarda böyle olumlu etkilerin söz konusu olmadığını belirtmiştir. Deering ve Mellor (2011)'a göre bu çalışmalar çocukluk döneminde zorla kadınlar tarafından istismar edilen mağdurları incelememekte, aynı zamanda da istismarın uzun dönemli etkileri üzerinde durmamaktadır. Sosyal çevreden etkilenen bilişlerin de etkisiyle yetişkin kadınla cinsel ilişki olumlu bir deneyim olarak değerlendirilebilmektedir (Deering ve Mellor, 2011; Hetherton, 1999). Ancak çocukluk dönemi cinsel deneyimlerin olumlu ya da nötr olarak değerlendirilmesinin psikolojik hasara yol açmayacağına dair çıkarımlar yapmak oldukça yanlıştır (Hetherton, 1999). İstismarın olumlu algılanması korku ve acıdan kaynaklanan olumsuz duygulanımdan kaçmak amacında olabilmektedir (Kelly ve ark., 2002). Deering ve Mellor (2011) tarafından yapılan çalışmada ön ergenlik döneminde kadın istismarına maruz kalan 9 erkekten 2'si o anda istismara yönelik verdikleri olumlu fiziksel tepkilerin uzun dönemde kendilerinde daha fazla kafa karışıklığına neden olduğunu belirtmiştir. Bazı kadın mağdurlar o dönemde istismarın bazen kendilerini iyi hissettirdiğini belirtseler de sonucunda bu duygunun da kendilerinde acı ve kafa karışıklığına neden olduğunu ifade etmişlerdir (Elliott, 1994).

İstismara olumlu tepki verilmesi ya da istismarın gerçekleştiği dönemde çocuk tarafından istismarın tam olarak tanımlanamaması uzun vadede mağdur üzerinde daha fazla olumsuz

etkilere neden olabilmektedir. Kelly ve arkadaşları (2002) tarafından erkek mağdurlarla yapılan bir çalışmada mağdurların %48'i o döneme istismarın tam olarak farkında olmadıklarını belirtmişlerdir. Bu gruptaki mağdurlar istismarın farkında olan mağdurlara göre daha fazla düzeyde saldırganlık ve travma sonrası stres bozukluğu bildirmişlerdir. İstismara olumlu tepki veren katılımcılar olumsuz tepki verenlere göre daha fazla saldırganlık, kendine zarar verme davranışları bildirmişlerdir. Anneleri tarafından istismar edilen katılımcılar ise istismara yönelik utanç ve daha karmaşık duygusal tepkiler (olumlu ve olumsuz tepkilerin bir arada olması) bildirmişlerdir. Anne istismarına zevk ve merak nedeniyle olumlu tepki veren mağdurlar ise ilerleyen dönemlerde anneleriyle cinsel ilişkiden aldıkları zevki "sapkınlık" olarak nitelendirmişlerdir. Bir katılımcı terapi esnasında annesiyle cinsel ilişkiye olumlu tepki verdiği için kendisini annesi kadar kusurlu, pis, iğrenç olarak nitelendirmiş, kendisini de ensestin bir parçası olarak gördüğünü ifade etmiştir (Kelly ve ark., 2002, s. 437). Konu üzerindeki yazına bakıldığında istismara olumlu tepki verilmesi uzun vadede kafa karışıklığı, utanç ve daha fazla ruhsal bozukluklara işaret etmektedir.

Genel anlamda kadın cinsel istismarına maruz kalan mağdurlarda cinsel kimlik problemleri, alkol ve madde kullanımı, intihar girişimleri, öfke, suçluluk ve utanç hissi, kadınlara yönelik saldırganlık ve öfke, kendine zarar verici davranışlar, yeme bozuklukları, kronik depresyon, panik atak, agorafobi, bazı vakalarda çocuklara yönelik cinsel istismar, kendi çocuklarına dokunmaktan çekinme gibi olumsuz etkiler görülmektedir (Elliott, 1994).

Çocukluk döneminde kadınlar tarafından cinsel istismara uğrayan mağdurlar kısa dönemde yalnızlık hissi, utangaçlık, içe kapanma, kendine güven problemleri, depresyon, intihar düşünceleri, anksiyete, duyguları ifade etmede zorluk, olaya ilişkin flaşbekler, beden algısında bozulma gibi olumsuz etkilerden söz etmişlerdir (Deering ve Mellor, 2011). Uzun dönemli olumsuz etkiler arasında ise mağdurlar tarafından kadınlara güvenmeme, sosyal yalıtım, düşük özgüven, özellikle erkek mağdurlarda kadınlarla yakın ilişki kurmama isteği, depresyon,

dissosiyatif yaşantılar, anksiyete, panik atak, cinselliğe bağımlılık, insanlarla fiziksel temastan kaçınma, sevginin cinsellikle ilgili olduğunu düşünme, cinsel ilişkiye girmek istememe, bazı erkek mağdurlarda cinsellik için sadece hayat kadınlarına güvenme gibi olumsuz etkilerden söz edilmiştir (Deering ve Mellor, 2011).

Çocukluk ya da ergenlik döneminde hem erkek hem de kadınlar tarafından istismara uğrayan mağdurlar kadın istismarının kendileri için daha zararlı olduğunu belirtmiştir (Denov, 2004). 14 kişi ile yapılan yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmelerde çocukluk döneminde kadınlar tarafından istismar edilmiş olan katılımcılar istismar ile ilişkili olarak madde kullanımı (%57), kendine zarar verme davranışları (%36), intihar girişimi (%55) ve düşünceleri (%79), depresyon (%64) ve öfke, kadınlara güvenmeme (%100), kadınlarla problemli ilişkiler, kimlik problemleri (%57), cinsellikle ilişkili sorunlar, çocuklarını istismar etme korkusu (%86) belirtmişlerdir. Çalışmaya katılan 4 kadın çocuk sahibi olmak istememiş ve bunların içinden 1 kadın tüplerini bağlattığı ifade etmiştir (Denov, 2004). Denov (2004)'a göre bu çalışma terapi alan mağdurları kapsadığından dolayı istismarın olası etkilerinin daha kuvvetli olması muhtemeldir.

Mağdurlar istismar nedeniyle annelerinden nefret etseler bile yine de onlar tarafından sevilme ihtiyacını hissettiklerini ve istismarcı annelerine karşı gelemediklerini belirtmişlerdir (Elliott, 1994). Annenin istismarcında bazen zorlama ve genital bir temas olmadığı zaman çocuk durumu travmatik olarak algılamayabilir (Lawson, 1991), nitekim anne de davranışlarında bir kötülük olmadığını düşünerek kendini cinsel ihtiyaçlarını tatmin etme ve çocuğun çıkarlarına uygun hareket ettiğini düşünmektedir (Lawson, 1993). Ancak anne ensesti mağdurların terapi esnasındaki anlatıları incelendiğinde kendilerine sevme, güvenme ve güvende hissetmeyi öğretmesi gereken annelerinin istismarına uğramanın mağdurlarda öfke, üzüntü, utanç gibi duygularını sıklıkla yarattığı belirtilmektedir (Kelly ve ark., 2002). Çocuklar kimi durumlarda anne istismarında kendilerini de suçlayabilmektedir (Tsopelas ve ark., 2012). Anne istismarına

uğrayan çocuk çok kötü şeyler yaptığını ve sonuçta annesinin onu istismar etmek zorunda kaldığını düşünebilmekte, kendini suçlayabilmekte (Tsopelas ve ark., 2012, s. 308), anneyle ilişkiyi koruyabilmek için olumsuz duyguları inkar etme eğiliminde olabilmektedir (Kelly ve ark., 2002). Bazen de mağdurlar kendilerine zarar veren istismarcı anneyi bastırma yoluyla ya da disosiyasyonla bilinçaltına atarlar, ebeveyni idealleştirmek ve bakıcı anne figürünü olumluya çevirmek için bilinç düzeyinde istismarı hatırlamazlar (Saradjian, 1997). Literatüre bakıldığında mağdurların annelerine ait şemalarını ya da kendi benlikleri korumak için istismarı çok farklı şekillerde zihinlerinde işledikleri söylenebilir.

Annenin cinsel istismarının ilişki sorunları, cinsel bozukluklar, erkek mağdurlarda kadınlarla uzun süreli ilişki yaşayamama, duygu durum bozuklukları, alkol ve madde kullanımı ve nadiren de olsa psikoza neden olabileceği belirtilmektedir (Lawson, 1991). Zorlama ve/ya fiziksel istismarın da dahil olduğu anne istismarının erkek mağdurlarda daha ciddi düzeyde patolojilere neden olduğu düşünülmektedir (Lawson, 1991). Zorlamanın olmadığı baştan çıkarıcı anne oğul ensestinde erkeklerin cinsel üstünlüğüne ait toplumsal beklentilerden de kaynaklı olarak erkek mağdurların vakayı istismardan ziyade ego geliştirici olarak da görebilecekleri belirtilmektedir (Lawson, 1991). Ancak yine de anne ve çocuk arasındaki istismarda çok yakın bir ortam ve çok yakın ilişkiler kullanıldığı için çocuk için çok travmatiktir (Tsopelas ve ark., 2012), çünkü anne çocuğun ilk bağlanma nesnesidir ve istismar rutin bakım esnasında gerçekleşir (Hetherton, 1999). Anneleri tarafından istismar edilen mağdurlarda diğer kadınlar tarafından istismar edilen mağdurlara kıyasla daha fazla cinsel problemler, disosiyasyon, travma sonrası stres bozukluğu ve sosyal problemler bildirilmiştir (Kelly ve ark., 2002). Bu farklılık annenin istismarının nitelikli olmadığı cinsel içerikli okşama gibi davranışlarda bile anlamlıdır (Kelly ve ark., 2002).

Saradjian (1997) tarafından yapılan çalışmada anneleri tarafından istismara uğrayan mağdurlarla yapılan görüşmelerde anne istismarının olumsuz sonuçları ve bu sonuçları güçlendiren faktörler sınıflandırılmıştır. Cinsellikle ilgili sorunlar, güvenmeme, güçsüzlük

hissi, bastırma ve dissosiyatif belirtiler, ne olduğunu tam olarak hatırlayamama, anneden ayrı bir kimlik oluşturmada güçlük, öğrenme güçlükleri, kendine ve başkalarına yönelik saldırganlık katılımcılar tarafından sıklıkla belirtilmektedir. Saradjian (1997, s. 5-10)'a göre anne istismarı sonrasında oluşan bu olumsuz etkiler temelde 3 faktörle açıklanabilmektedir.

1. **Sosyal inanışlar ve kadınlara yönelik beklentiler:** Kadınların istismarcı olma ihtimalinin reddedilmesi, kadın ve erkeklere yönelik oluşturulan sosyal modellemeler travmaya neden olan faktörleri daha da güçlendirmektedir. Saradjian (1997), Finkelhor ve Browne (1985)'nin travmatik dinamiklerini kadın cinsel istismarcılar açısından yorumlamıştır:

    a. *Travmatik cinsellik:* Çocukta cinsellikle ilişkili normlarda karmaşa oluşur. Bakım veren annenin cinsel saldırganlığı özellikle erkek çocukları tarafından bastırılır ve kendilerini istismarcı ile partner olarak değerlendirirler.

    b. *Damgalanma:* Gizlilik, inanılmama korkusu, kadın istismarcılara inanılmaması daha kuvvetli algı yaratır. Toplumsal yargılarla çocuğun inanışı şekillenir ve istismar için kendini suçlamaya ve kendinin kötü olduğunu düşünmeye başlar.

    c. *Güçsüzlük:* Çocuğun vücudu ve çevresi üzerinde kontrol hakkı olmadığını düşünmeye başlaması düşük öz yeterlikle sonuçlanabilmektedir. Eğer çocuk istismarcı tarafından tehdit ediliyorsa birisine söylemeye ve sonucunda olabileceklere korkmaya başlar. Anne çocuk tarafından omnipotant (her şeye gücü yeten) olarak görüldüğünden çocuğun dünya algısı da bozulur. Dünyanın kötü, kendisinin de güçsüz olduğunu düşünür. Çevre ve ebeveynlerin kötü olduğunu düşünür ancak bu konuda kontrolü de olmadığını düşünür.

    d. *İhanet:* Çocuk bağlı olduğu ve onu koruması gereken annesi tarafından ihanete uğradığını düşünür. İlişkinin kalitesine göre gücü daha yıkıcı olur. Toplumun

anneye ait güvenilir, bakıcı ve aseksüel olduğu inancı çocuğun anne istismarını daha da fazla ihanet olarak algılamasına neden olur.

2. **Anneden ayrılma ve bireyselleşmede zorluk**: Anne istismarında çocuk anneden ayrı bir benlik oluşturmayı daha zor bulur. Anneler istismar ettiği çocuğu kendine yakın bulur ve onları ayrı bir birey olarak göremez. Bu algı çocuğa yansıtılır. Çalışmaya katılan 2 kadın cinsiyet değişikliği yapmak istemiş, bir tanesi annesine benzediği için estetik ameliyat olduğunu belirtmiştir. 9 kadın ise benlik oluşturamamış olmaktan kaynaklanabilecek psikotik epizodlar yaşamıştır.
3. **Anneden farklı alternatif modellerin olmaması**: Baba istismarında istismarcı olmayan diğer model anne vardır. Ancak anne istismarında istismarcı olmayan başka figür yoktur. Genelde anne tek ebeveyndir ya da babayla istismarı gerçekleştirir. Çocuğun algısı dünyanın istismarcı olduğu yönünde şekillenir. İstismarcı anne çocuğuna duygusal olarak müsait değildir, uygun bakımı sağlayamaz, çocuğun istismar dolayısıyla yaşadığı stresle ilgili çocuğa yardımcı olamaz. Temel bağlanma ihtiyaçlarının karşılanmaması çocukta narsistik öfkeye neden olur. Çocuğun duygularıyla baş etmesine yardımcı olarak bağlanma figürü eksikliği yetişkinlikte de duygularını isimlendirmesini ya da bu duygularla baş etmesini engeller. Bu nedenle uyumlu olmayan kendine zarar verme davranışları, yeme bozukluğu, madde kullanımı, saldırganlık ve pervasızca davranışlar ortaya çıkar.

2.8. Kadın Cinsel İstismarcıları Bildirim Sorunu

Kadın cinsel istismarı mağdurlarının büyük bir çoğunluğu istismarı gerekli kurumlara bildirmekten çekinmektedir (Mellor ve Deering, 2010) ancak bunun birçok nedeni bulunabilmektedir (Hetherton, 1999). Kadın cinsel istismarcılar utanma, istismar çok küçükken bakım verme esnasında gerçekleşmesi (Tsopelas ve ark., 2012), kimsenin kendilerine

inanmayacağını düşünmeleri ve kadın istismarcıların tabu olarak görülmesi (Denov, 2003a; Hetherton, 1999) gibi nedenlerle çoğunlukla bildirilmemektedir. Kadınların fiziksel anlamda çocuklarla temasının daha fazla olması hem istismarı kolayca saklamalarına yardımcı olmakta hem de istismarın dışardan anlaşılamamasına neden olmaktadır (Hetherton, 1999).

Genel anlamda kadın ya da erkek istismarcı olsun cinsel istismar olgularının bildiriminde zorlukla yaşansa da kadın cinsel istismarcı vakalarında bildirim daha da az ve mağdurlar için daha zor olmaktadır (Denov, 2003b). Hem kadın hem de erkekler tarafından istismara uğrayan mağdurlar kadınlar tarafından gerçekleştirilen istismarı bildirmekte daha fazla zorlandıklarını ifade etmektedirler (Denov, 2003b). Özellikle ergenlik döneminde yetişkin bir kadınla cinsel ilişkiye girmek ergenliğe geçiş töreni olarak yorumlanmakta (Stemple ve ark., 2017), deneyim olarak görülmekte (Hall ve Hall, 2007), ilişkiyi yaşayan kişi çevresi tarafından şanslı olarak nitelendirilmektedir (Deering ve Mellor, 2011). Bu algı mağdurlara psikologlara mağduriyetin bildiriminin ardından bile verilmektedir (Denov, 2003a). Özetle, bildirime yönelik tabu, davranışa yönelik tabulardan daha kuvvetli olabilmektedir (Lawson, 1993).

Anne istismarında ise ebeveyne itaat (Lawson, 1993) ve anneye bağımlılık da (Tsopelas ve ark., 2012) bildirimi engelleyen unsurlardan biri olarak görülmektedir. Nitekim Bader ve arkadaşları (2008)'nın çalışmasında da adalet sistemine yansıyan vakaların çoğunlukla aile dışındaki istismara ait vakalar olduğu ifade edilmiştir.

Bir televizyon programında kadın cinsel istismar mağdurlarına yönelik oluşturulan yardım hattına 1 gün içinde toplam 1000'den fazla telefon gelmiştir ve mağdurların %90'ı istismarı kimseye bildirmediklerini belirtmiştir (Elliott, 1994). Denov (2003a) tarafından yapılan çalışmada 12 mağdurdan sadece 1 tanesi çocukluk döneminde istismarı profesyonele bildirdiğini belirtmiştir. Deering ve Mellor (2011) tarafından yapılan çalışmada 14 katılımcıdan 11 tanesi bir kadın tarafından cinsel istismara uğradığını kimseye söylememiş, 1 kişi okul

müdürüne 1 kişi de ailesine söylediyse de kendisine inanılmadığını belirtmiştir. Yalnızca 1 mağdurun ailesinin istismarın varlığına inandığı belirtilmiştir. İstismarın bildirilmeme nedeni olarak 5 kişi (%36) söylemeye korktuğunu, 4 kişi (%29) istismarın kendi suçları olduğuna inandırıldığını, 2 kişi (%14) istismarcı tarafından tehdit edildiğini, 3 kişi (%21) yaşadığı şeyin istismar olduğunu anlamadığını, 2 kişi (%14) kafa karışıklığı ve utanç duyduğunu belirtmiş, 1 kişi ise istismarcı tarafından hediyelerle kandırılmış, istismarcısı tarafından sevildiğini ve önemsendiğini düşündüğünü belirtmiştir (Deering ve Mellor, 2011). Kadın cinsel istismarı mağdurlarında bildirim oranı oldukça düşük olduğundan erkek istismarcı mağdurları gibi destek verecek çevresi olmamaktadır, bu da hikayelerinin gizli kalmasına ve kadınların istismarcı olabileceğine dair görüşlerin değişmemesine neden olmaktadır.

Sonuç olarak, kadınların güvenilir ve şefkatli olarak görülmesi dolayı istismarın tam olarak anlaşılamaması ya da istismarın oluşacağına ihtimal dahi verilmemesine dair önyargılar mağdurun bakış açısını da etkileyebilmektedir. Bunun sonucunda da mağdurlar kendisine inanılmayacağını düşünmekte ve istismarı erkek cinsel istismarı vakalarına kıyasla daha az bildirmektedirler.

2.9. Kadın Cinsel İstismarcıların Motivasyonları ve Hatalı Bilişsel Şemaları

Kadınların cinsel yönden neden çocukları istismar ettikleri ve istismarı haklı çıkaran bilişsel şemaları da çalışmaların konusu olmuştur. Hatchard ve arkadaşları (2017) annelerin kızlarını istismarına ilişkin motivasyonlarının kendi çocukluk dönemine ait istismarın dışavurumu, kendi kadınlıklarına yönelik nefretin yansıması ya da kızlarını kendilerinin bir uzantısı olarak görmek olabileceğini belirtmiştir.

Gannon ve Alleyne (2013)'e göre istismarı haklı çıkaran düşünceler empati eksikliğinden kaynaklanmakta ya da istismarcının mağdurla empati kurmasını olanaksız kılmaktadır. Kadınların özellikle partnerleriyle ya da tek başlarına gerçekleştirdikleri cinsel istismar bu

motivasyonların kaynağını etkilemektedir. Gannon ve arkadaşları (2008)'nın çalışmasında 22 istismarcı kadında cinsel tatmin, mağdurla ya da eş suçluyla yakınlık kurma, intikam, aşağılama, ekonomik kazanç, kendi yaşamlarını düşünme gibi motivasyonlarla istismarın gerçekleştirildiğini belirtilmiştir.

Yapılan bir çalışmada kadınların çoğunluğu eşleri tarafından terk edilmemek, dikkat çekmek, yakınlık kurmak, ihtiyaçlarını karşılamak, düşük öz güven ve yalnızlık hissi gibi nedenlerle istismarı gerçekleştirdiğini belirtmiştir (Matthews ve ark., 1991). Yine aynı çalışmada 16 kadından 7'si öfke, intikam, güç, kıskançlık ve reddedilme hisleriyle başa çıkmak için çocuklarının en kolay hedef olduğunu belirtmişlerdir. 4 kadın istismarın mağdur ya da eşleri için sevgi ifadesi olduğunu belirtmiştir (Matthews ve ark., 1991).

12 istismarcı kadınla yapılan bir diğer çalışmada (Nathan ve Ward, 2002) da Matthews ve Arkadaşları'nın çalışmasına benzer sonuçlar elde edilmiştir. 7 kadın reddedilme, kıskançlık, partnerinden ödünç alma, 4 kadın zorlanma, 2 kadın çocukluk dönemi istismarının öcünü alma, 2 kadın partnerini mutlu etme, 5 kadın cinsel uyarılma, 3 kadın güç, 3 kadın sevgi gibi nedenlerle istismarı gerçekleştirdiklerini belirtmişlerdir (Nathan ve Ward, 2002).

İstismarcı 24 kadınla yapılan bir diğer çalışmada (DeCou ve ark., 2015) katılımcıların yarısının bir diğer erkekle özellikle de partneriyle duygusal destek azlığını gidermek, partnerin istismarından kendilerini kurtarmak, partneri mutlu etmek gibi nedenlerle istismarı gerçekleştirdiği bulgular arasındadır. İstismarı tek başına gerçekleştiren kadınların ise mağdurun kendileriyle olan ilişkisini karşılıklı ve rızaya dayalı olarak değerlendirdikleri belirtilmiştir. Eş suçlu ile istismarı gerçekleştirenlerden farklı olarak tek başına istismarı gerçekleştirenler problemli ilişkilerden kaynaklı boşluğu doldurma motivasyonunda olduklarını belirtmişlerdir (DeCou ve ark., 2015). Kimileri haz alma motivasyonuyla bir kısmı

ise herhangi bir motivasyonla hareket etmediklerini ve kötü bir niyet taşımadıklarını ifade etmişlerdir (DeCou ve ark., 2015).

Ergen kadın cinsel istismarcıların motivasyonlarının yetişkin kadınlara göre farklılık gösterdiğinden söz edilebilir. Tardif ve arkadaşları (2005) tarafından yapılan çalışmada katılımcıların %46.2'si terk edilme ve cinsel çekiciliğinden şüphe etme, kendi istismarının ya da rakip kardeşin intikamını alma, kendini istismar eden annenin partnerinin talimatlarını uygulama, boşluk hissi, bağımlılık gibi nedenlerle istismarı gerçekleştirdiğini belirtmiştir. Katılımcıların %60'ı istismar cinsel uyarılma yaşadığını ve sapkın cinsel dürtülerini olduğunu ifade etmiştir. Araştırmacılara göre aile içindeki çocukları istismar eden ergenler, geçmiş mağduriyetlerinden anneleri suçlamaları nedeniyle kardeşlerini istismar ederek anneden intikam alma ve ailede kontörlü ele alma amacında da olabilmektedirler (Tardif ve ark., 2005).

Ward ve Keenan (1999) tarafından erkek cinsel istismarcı ve saldırganlardaki bilişsel çarpıtmaların kadın istismarcıların bilişsel çarpıtmalarıyla benzerlik gösterip göstermediği Beech, Parrett, Ward, ve Fisher (2009) tarafından yapılan çalışmada cinsel istismar nedeniyle hüküm giymiş 15 kadınla yapılan derinlemesine görüşmelerde incelenmiştir. Ward ve Keenan (1999) tarafından belirtilen 5 bilişsel çarpıtmanın 4 tanesinin kadınlarda da görüldüğü belirtilmiştir (Beech ve ark., 2009).

Kontrol Edilemezlik "Olaylar kontrol edilemez ve bazı şeyler insanların başına gelir": 13 kadın (%87) bu bilişsel çarpıtmaya sahiptir. Düzgün düşünemediklerini, zayıf karakterleri olduğunu ve istismarı engelleyemediklerini belirtmişler. Bazıları eski travmatik deneyimlerinden bahsetmiş, istismarcı olmalarının nedenlerini bu travmalarda aramışlardır. Eş suçlunun istismarda baskın olduğunu dile getirmişlerdir.

Tehlikeli Dünya "Dünya tehlikelidir, insanların niyetleri kötüdür": 8 kadın (%53) bu bilişsel çarpıtmaya sahiptir. Dünyayı kötü olarak değerlendirirken genelde kendi ailelerindeki güvensiz deneyimleri referans almaktadırlar.

Cinsel Obje Olarak Çocuk "Çocuklar cinselliği isteme ve bundan keyif alma kapasitesine sahiptir ": 7 kadın (%47) bu bilişsel çarpıtmaya sahiptir. Mağdurlar çocuktan ziyade yetişkin olarak değerlendirilir. Kendi kararlarını verebileceklerini düşünürler. Mağdur tarafından cinsel olarak tahrik edildiklerini düşünmekte ve deneyimlerini sevgi ve aşk olarak nitelendirmektedirler. Kimi katılımcılar ise mağdurun cinsel aktiviteden zevk aldığını ve tekrar yaşamak için girişimde bulunduğunu belirtmiştir. Mağdurun şikayet etmemesini dayanak olarak göstermişlerdir.

Zararın Doğallığı "Zararın belli dereceleri vardır, bazı cinsel davranışlar zarara neden olmaz": 3 (%20) kadın bu bilişsel çarpıtmaya sahiptir. Mağduru daha büyük tehlikeden koruma amacında istismarı gerçekleştirdiklerini ifade etmişlerdir. Kendisi istismar etmezse partnerinin istismar edeceğini düşünerek çocuğu daha az zararla kurtardığını düşünmektedir.

Kadınlarda erkek istismarcıda görülen *Yetki Verme (*Bazı insanlar diğerlerinden daha üstündür, bu nedenle de ihtiyaçlarını diğerlerine karşılatma yetkileri vardır) bilişine rastlanmamıştır. Bilişsel çarpıtmaların yanında 1 kadın partnerini yatıştırmak, onun öfkesinden korunmak amaçlı zorlama altında istismarı gerçekleştirdiğini belirtmiştir (Beech ve ark., 2009).

DeCou ve arkadaşları (2015) tarafından yapılan çalışmada katılımcıların yarısının "bir durum başka bir duruma yol açtı" algısı içinde oldukları, istismarın tesadüfen olduğunu belirttikleri ya da her şeyin bir anda geliştiğini dile getirdikleri ifade edilmiştir. Katılımcıların 3'te 2'sinden fazlasının mağdur çocuk ile akranları gibi iletişim kurduğu, uygunsuz içerikli paylaşım içinde oldukları (cinsellik ile ilgili konularda çocukla konuşmak vb.) ifade edilmiştir. DeCou ve arkadaşları (2015)'na göre madde kullanımı ve istismarın bir anda geliştiği algısıyla da

birleştiği düşünüldüğünde, çocukla belli cinsel sınırların aşılması istismara zemin hazırlayan ciddi etkenlerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gannon ve arkadaşları (2008)' nın çalışmasında ise kadınların hayat boyu belli risk faktörlerinin de etkisiyle istismarı iki farklı algı ile gerçekleştirebilecekleri ifade edilmiştir. İlkinde belli hedeflere yönelik açık bir plan yapılır ve istismar gerçekleştirilir. İkincisinde ise plana dahil olmayan ve istismardan kaçınan kadınlar kendi yaşamlarını önemsedikleri için ya da eş suçlu ile yakınlık kurabilmek için istismara dahil olurlar (Gannon ve ark., 2008). Burada motivasyonlardan ziyada istismarın temeline de yönelik bir açıklama yapılmıştır.

2.10. Kadın Cinsel İstismarcıların Yeniden Suç İşleme Riski ve Tedavisi

Kadın cinsel istismarcıların yeniden suç işleme risklerini inceleyen bir meta-analiz çalışmasında cinsel saldırı suçu işlemiş 2490 kadının 6.5 yıllık takip süreci incelenmiştir (Cortoni ve ark., 2010). Yeniden cinsel suç işleme risklerinin %3'ten daha az olduğu ve aynı tip suçları işleyen erkeklere göre daha düşük olduğu ifade edilmektedir. Ancak bu çalışmaların genelde adli makamlara yansıyan kadınlar olduğu unutulmamalıdır.

Kadın cinsel saldırganların işledikleri farklı tip suçlara bakıldığında ise %21.3'ünün saldırgan olmayan %9'unun ise saldırganca çeşitli suçlar işlediği ifade edilmektedir (McCoy, 2015). Ekonomik sorunlar, alkol ve uyuşturucu problemleri, antisosyal kişilik özellikleri ve sorunlu kişilerarası ilişkiler gibi faktörlerin kadın cinsel saldırganlarda yeniden suç işlemeyi artıran faktörler olduğu öne sürülmektedir (McCoy, 2015). Bu nedenle tedaviler de sıklıkla cinsel suçların yeniden işlenmesinin engellenmesi amacını taşımakta, planlanan tedavilerde saldırgana ait risk değerlendirmesi yapmaktadır (Cortoni ve Gannon, 2013).

Yeniden suç işlemenin engellenmesi amaçlı hazırlanan rehabilitasyon programlarında risk-ihtiyaç-yanıt verme (risk-need-responsivity) aşamaları üzerinde durulmaktadır (Andrews, Bonta ve Hoge, 1990). Risk faktörleri bireyin suç davranışını yordayabilen kişisel özellikler ve

durumları içermektedir. Kriminojenik ihtiyaçlar ise risk faktörlerinin alt kümesi olarak tanımlanmaktadır. Risk faktörlerine kıyasla saldırganları daha dinamik özellikleri ve içinde bulundukları durumlar olup bu ihtiyaçların rehabilitasyonda hedef alınması yeniden suç işlemenin kontrol altına alınabilmesini sağlamaktadır. Yanıt verme aşamasında ise saldırganların özellikleri ve ihtiyaçları dikkate alındığında uygulanan rehabilitasyon çeşidinin etkisinin nasıl olacağının gözlenmesidir. Bu amaçla yanıt vermenin artırılması için uygulanan programların risk ve ihtiyaçlara göre düzenlenmesi ve değiştirilmesi gerekmektedir (Andrews ve ark., 1990). Yanıt verme içinde uygulanan programlar kişilerarası ilişki becerileri, kaygı, antisosyal kişilik, motivasyon, sosyal destek, yaş, cinsiyet gibi demografik faktörler, zihinsel yetersizlikler gibi faktörleri göz önüne alarak düzenlenmelidir (Andrews ve ark., 1990).

Kadın cinsel saldırganlara ait teorik bilgiler çok ayrıntılı olmadığı için genelde erkeklere uygulanan tedavi yöntemleri uygulanmaktadır ancak kadın ve erkek cinsel saldırganlar arasında benzerlikler olsa da tedavilerin kadınların erkeklerden farklılıkları üzerinde durması gerektiği savunulmaktadır (Pflugradt, Allen ve Marshall, 2018). Kadınlarda özellikle psikososyal işlevsellik, cinsel dinamikler, bilişsel ve duygusal süreçler ve yakınlık ihtiyacı ve ilişki, özgüven sorunlarına odaklanılması gerektiğini ifade etmektedirler (Cortoni ve Gannon, 2013; Nathan ve Ward, 2001). Önceki yazınlarda kadınlarda cinsel parafililerin erkek cinsel saldırganlar kadar tanılanmamış olması kadınların tedavilerinde bu öğelere yönelik müdahalelerin yapılmadığı ifade edilmektedir (Nathan ve Wardi 2001). Ancak yakın dönemli çalışmalarda kadınlarda da cinsel sapkınlık bir tedavi ihtiyacı olsa da genellikle kadınlarda rehabilitasyonda eksik yönlerden ziyade güçlü yönlere odaklanılarak sosyal işlevselliğin olumlu hale getirilmesi esas alınmalıdır (Pflugradt ve ark., 2018). Böylelikle kadın cinsel saldırganlar sosyal ve kişisel ihtiyaçlarını daha sağlıklı bir biçimde karşılamayı öğrenerek, sağlıksız ve yasal olmayan yollara başvurmayacaklardır (Pflugradt ve ark., 2018). Kısacası kadın cinsel saldırganların davranışları erkek cinsel saldırganlara benzese de davranışların

ortaya çıkma nedenleri arasında sıklıkla duygusal ya da diğer ihtiyaçların karşılanması ön planda olduğundan tedavilerde cinsiyet faktörünün ön planda tutulması önemli görülmekte (Cortoni ve Gannon, 2013), cinsel parafililerin tedavisi ön planda tutulmamaktadır. Ancak pedofilik eğilimlerin olduğu vakalarda istismarın tekrarlanmasının engellenmesi için en etkili yöntemin farmakolojik tedaviyle birlikte yürütülen davranış terapileri olduğu ifade edilmekte, bu tedavinin cinsel yönelimi değiştirmeyeceği de ifade edilmektedir (Erdoğan, 2010, s. 155).

Çocuk ve ergenlere cinsel istismarda bulunan kadın ve erkeklerin incelendiği bir çalışmada ergenlere cinsel istismarda bulunan kadınların mağduru suçlayan bilişsel çarpıtmalarının daha fazla olduğu tespit edilmiştir (Mackelprang, 2016). Bu nedenle ergenleri istismar eden kadınlara yönelik bilişsel çarpıtmalarına odaklanan Bilişsel Davranışçı Terapi (BDT)'nin faydalı olacağı aynı zamanda ergenlerin bilişsel ve cinsel gelişimi hakkında bilgi veren psiko-eğitim programlarının yararlı olacağı ifade edilmektedir (Mackelprang, 2016). Çocukları istismar eden kadınlarda ise önceki travmalar, cinsel bilgi, sosyal beceri ve özgüven gibi konulara odaklanılmasının daha faydalı olacağını ifade edilmektedir (Mackelprang, 2016).

Çocukları istismar eden kadınların önceki travmalarına odaklanılması için Göz Hareketleriyle Duyarsızlaştırma ve Yeniden İşleme (EMDR) terapisinin faydalı olabileceği düşünülmektedir. Özellikle kendi travma geçmişinde cinsel istismardan söz eden erkek istismarcılarda kendi istismar geçmişlerinden kaynaklı TSSB tepkilerinin rahatlatılması, sonucunda çocuklara yönelik cinsel uyarımın şiddeti ve sıklığının azaltılması konusunda olumlu sonuçlar elde edilmiştir (Wright ve Warner, 2020). Ancak Pflugradt ve arkadaşlarına (2018) göre tedavilerde kadınlarda geçmiş travmalar ve istismar öyküsü fazla olduğu için utanç, öfke, suçluluk gibi deneyimleri öne çıkaran bir bakış açısını kullanmak direnç ve kendini koruma mekanizmalarını ortaya çıkarabilir. Bu nedenle güven ilişkisi kurularak mevcut güçlü özelliklerin ve içsel kaynakların daha da güçlendirilmesine odaklanılması daha yararlı olabilecektir (Pflugradt ve ark., 2018). Diğer yandan kişiye özgü tedavinin de önemi üzerinde durulmakta olup (Pflugradt

ve ark., 2018) risk ve ihtiyaç analizleri sonrasında en iyi fayda sağlanabilecek terapi uygulanabilir. Ayrıca, her kadın istismarcının güçlendirilecek bir özelliği ya da yeterince içsel kaynağı henüz olmayabilir. Bu tip durumlarda EMDR terapisi tarafından önerilen olumlu anı ağları ya da içsel kaynakların güçlendirilmesi (Shapiro, 2017) yoluyla da travmatik deneyimlerle yüzleştirilmeden olumlu özelliklerin ortaya çıkarılması için kullanılabilir. Bireysel terapilerin yanında kadın cinsel istismarcılara yönelik grup terapileri de yaygın olarak kullanılmaktadır (Barnett ve Arkadaşlarından aktaran, Jenning, ve Deming, 2017).

Nathan ve Ward (2001) tarafından suç özgü tedavi programı önerilmektedir. Öncelikli olarak istismarı ve döngüsünü tetikleyen duygu ve düşüncelerin ortaya çıkarılması, eğer sapkın fanteziler mevcutsa bunların kontrol altına alınması, istismarcının bilişsel çarpıtmalarının gözden geçirilmesi gerekmektedir. Diğer aşamalarda ise ihtiyaca göre empati becerilerinin gelişimi, stres yönetimi, dürtülerin kontrolü sağlanmalı, bağlanma ve yakınlık ihtiyaçları gözden geçirilmelidir. Özgüven sorunları için özgüveni geliştirici alternatif yollar bulunmalı problem çözme mekanizmaları ve sosyal beceri gelişimi sağlanmalıdır. Tedavinin amacının istismarcıyı istismarı tekrar gerçekleştirmeyecek bir konuma getirmesi gerektiği ifade edilmektedir (Nathan ve Ward, 2001). Ayrıca motivasyonlarına göre kadın cinsel istismarcılara dair oluşturulmuş sınıflandırmalar da göz önünde bulundurularak ihtiyaç duyulan becerilerin gelişimi ve problemli olan mekanizmaların kontrol altına alınması gereklidir (Nathan ve Ward, 2001).

Kadınlarda cinsel istismar mağduriyeti ve cinsel saldırı arasındaki bağlantı cinsel baş etme mekanizmalarının (sexual coping) aracılığıyla sağlanmaktadır (Ecott, Aiolfi ve Ciardha, 2019) Bu neden yukarda bahsedilen BDT ve EMDR terapileriyle sağlıksız baş etme mekanizmalarının değiştirilmesi cinsel istismar mağduriyetinin cinsel saldırıya dönüşmesini engelleyebilir.

Kadın cinsel istismarcıların tedavi aşamasında toplum tarafından kabul edilen mitlerden arındırılmış olması gereklidir (Rogers ve Davies, 2007). Özellikle kadın cinsel istismarcıların erkek istismarcılara göre daha zararsız görülmesi tedavinin uygun şekilde gerçekleşmemesine ve kadın cinsel istismarcıların tedaviden en yüksek düzeyde yararlanamamış olmasına neden olabilecektir (Rogers ve Davies, 2007). Ayrıca cinsel saldırganların terapilerinde güvenli ilişkisinin kurulmasının öneminden söz edilmektedir. Özellikle şizoid, obsesif kompülsif, borderline ve antisosyal kişilik bozukluklarında çevreye güven duygusu ve bağlanma örüntülerinde problemler olduğu için terapilerde güven ilişkisinin kurulmasının gerekli olduğunun terapinin etkili olabilmesi için gerekli olduğu ifade edilmektedir (Garofalo ve Bogaerts, 2019).

2.11. Kadın Cinsel İstismarcıların Sınıflandırmaları

Akademik çalışmalarda katılımcıların sayısı, motivasyonları, annenin cinsel istismarı gibi farklı değişkenlerle kadın cinsel istismarcılara ait çeşitli profiller yaratılmaya çalışılmış, bu sınıflandırmalar yoğunlukla istismarcı kadınların zayıf noktaları ve diğer kriminal özelliklerinin çatısı altında toplanmaya çalışılmıştır (DeCou ve ark., 2015). Bu sınıflamalar içinden akademik yazında da sık sık karşılaşılan belli sınıflandırmalardan sırasıyla bahsedilmesi yararlı olacaktır.

McCarty (1986'dan aktaran, Deering ve Mellor, 2007) Teksas'ta tedavi programına gönderilen 26 cinsel istismarcı anne ile yaptığı sınıflamada ensestte bulunan anneleri 3 grupta toplamıştır.

1. *Yalnız istismarcı:* İstismarı tek başına gerçekleştirir. Zorlu bir çocukluk dönemi geçirmiş olup çocukluğunda özellikle abisi tarafından cinsel istismara uğramış olma olasılığı çok yüksektir. Ortalama düzeyde zekaya sahiptir. Erken yaşta evlenmişlerdir ancak istismar esnasında genelde partneri olmadan yaşayan annelerdir. Duygusal

anlamda dengesizlik ve madde kullanımı görülebilir. Mağdur genelde kendi kızıdır ve anne onu kendisinin uzantısı olarak görmektedir.

2. *Eş suçlu istismarcı:* İstismarda aktif rol oynar. Zorlu bir çocukluk dönemi geçirmiş olup çocukluğunda özellikle bakıcısı tarafından cinsel istismara uğramış olma olasılığı çok yüksektir. Sınır düzeyde zekaya sahip olabilir. Erken yaşta evlenmiş olup birden fazla evlilik yapmışlardır. Bakım ve korunma ihtiyacı çok fazladır. Çocuklarını ihmal eder, cinsiyet ayırt etmeden çocuklarını istismar eder.
3. *Suç ortağı istismarcı:* İstismar anında orada olmasa da ne olduğundan haberdardır. İstismarın durması için adım atmaz, aksine destekleyebilir. Normal zeka düzeyine sahiptir. Bakım ve korunma ihtiyacını çok fazladır. Bu nedenle de çocuklarının refahından ziyade bu ihtiyacını karşılamaya yönelik hareket eder.

McCarty tarafından geliştirilen sınıflama annelerin cinsel istismarını kapsadığı için kendinden sonra ortaya atılan sınıflamalara karşı daha yalın bir konumda olup ensest ilişkideki annelerin genel görünümünü hakkında fikir vermektedir.

Faller (1987) yılında Michigan Çocuk İstismarı ve İhmali projesindeki 40 cinsel istismarcı kadın vakası üzerine yaptığı çalışmada kadın istismarcıları 5 ana grupta toplamıştır.

1. *Çoklu ensest istismarcılar:* En az 2 istismarcı ve 2 ya da daha fazla mağdur vardır. İstismar nesillerdir aile içinde devam ediyordur. Genelde kadın istismarcı erkek istismarcının yönergelerini uygulamaktadır. Cinsel eylemleri erkeklerinkine göre daha niteliksizdir. Çoklu ensest vakalarındaki kadınlar ruhsal olarak daha dayanıksız oldukları için erkek istismarcıya ayak uydurmaktadır.
2. *Tek ebeveyn istismarcı:* Mağdurlar cinsiyet fark etmeksizin kendi çocuklarıdır. Genelde ailedeki en büyük çocuk istismara uğramakta, bazı durumlarda diğer çocuklar da

istismarın mağduru olmaktadır. İstismara uğrayan çocuk anne için partnerin yerine geçer, yetişkin sorumluluklarını alır.

3. *Psikotik istismarcı:* Kontrol edilemeyen libidinal dürtüler nedeniyle istismarı gerçekleştirir. İstismarını kendi içinde bir mantığa oturtmuştur ve doğru olduğunu düşünür. Genelde kendi çocuğunu ya da diğer akrabaları istismar eder ve kız çocuklarını tercih eder.
4. *Ergen istismarcı:* Akran ilişkilerinde sorun yaşayan ve cinsellik için başka alternatifi olmayan istismarcıları kapsar. Genelde küçük çocukları oyun oynarken ya da gönüllü bakıcılık yaparken istismar eder. Mağdurun alacağı zevkten ziyade kendisine zevk verme amacıyla istismarı gerçekleştirir.
5. *Velayeti olmayan istismarcı ebeveyn:* Anne boşanmak istemeyen ve boşanma konusunda öfkeli olan taraftır. Çocuk ziyarete geldiğinde istismar eder. Çocuğu duygusal tatmin ve öfkesinin dışa vurumu için istismar eder.

Faller (1987), yaptığı çalışmadaki 40 vakadan 29 (%72.5)'unun çoklu ensest, 6 (%15)'sının tek ebeveyn, 3 (%7.5)'ünün psikotik, 3 (%7.5)'ünün ergen istismarcı ve 1'inin ise velayeti olmayan istismarcı olduğunu belirtmiştir. McCarty'nin sınıflamasına göre daha sayıca fazla vaka ve ensest dışındaki istismar vakaları da incelenmiş, farklı özellikleri olan istismarcılar ortaya çıkmıştır.

Mathews, Mathews ve Speltz (1989; 1991) tarafından 1985-1987 yıllarında terapi grubunda olan 16 kadın ile yapılan derinlemesine görüşmeler, vaka kayıtları ve psikolojik testler değerlendirilerek kadın cinsel istismarcılara ait sınıflandırma 3 ana başlık altında toplanmıştır.

1. *Öğretmen/sevgili istismarcı:* Yetişkin erkeklerle sorunlu ilişkileri vardır. İstismar ettiği çocuklara karşı kötü bir niyeti olmadığını düşünmektedir ve cinselliği öğretme amacındadır. Cinselliğin ergenler için önemli olduğunu ve karşılarına çıkan cinsellikle

ilgili fırsatları değerlendirme eğiliminde olduğunu düşünürler. Kendileri ergenlerle eşit görürler ve genelde erkek ergenleri tercih ederler. Çocukluk döneminde istismara uğramış olabilirler. Kendi ergenlik dönemindeki duygularına dönerek istismar ettikleri ergenin kendilerini seveceğini, kabul edeceğini ve nazik olacağını düşünürler.

2. *Nesiller arası eğilimli istismarcı:* Tek başlarına istismarı gerçekleştirirler ve kendi çocuklarını tercih ederler. Ailelerinde nesillerdir devam eden cinsel istismar vakaları vardır. Erken çocukluk döneminde birden fazla aile üyesi ya da güvenilir bakıcı tarafından uzun süreli devam eden cinsel istismara uğramışlardır. İlişkilerinde de cinsellik önemli bir yer tutar ve hayır deme seçeneklerinin olmadığını düşünürler. Çocukluk döneminde aileleriyle sorunlu ilişkiler içinde olurlar ve ergenlik döneminde kendine zarar verme davranışları gösterebilirler. Ergenlikte alkol, sigara kullanımı başlar. Sevgi ve duygusal yakınlık kurma amacındadırlar.
3. *Erkek zoruyla istismarcı:* Daha önceden çocukları istismar etmiş bir erkeğin başlatmasıyla istismara dahil olur. Genelde pasif yapıda olup kişilerarası ilişkilerde kendilerini güçsüz hissederler. Dolaylı ya da direk olarak geleneksel yaşam tarzını benimserler. Eşlerinden çekinirler ve kendilerinden üstün görürler. Çoğu erken yaşta evlenmiş ve çalışma geçmişi olmayan kadınlardır. Çocukluk döneminde baba ya da akrabaları tarafından istismara uğramıştır. Erkeklerle iyi ilişkileri olmadığını belirtirler. Hem erkeklerden korkar hem de kendilerini koruyacak bir erkek ararlar. Eşleriyle ilişkileri istismarcı olsa da kendilerini koruyacak başka birini bulamayacaklarını düşünerek ellerinde olan ilişkiyi kaybetmek istemezler.

Mathews ve Arkadaşları tarafından ortaya atılan öğretmen/sevgili istismarcılar aile dışında gerçekleşen istismar vakalarını önceki sınıflandırmalara göre daha iyi açıklamaktadır. Erkek zoruyla istismarcılar McCarty'nin eş suçlu ve suç ortağı istismarcı sınıflamasına benzemekte, onları tek çatı altında toplamaktadır.

Nathan ve Ward (2001) ise psikiyatrik bozukluklar gösteren ve eş suçlu olan kadın istismarcıları klinik gözlemlerden yola çıkarak 3 ana başlık altında toplamışlardır. Bu klinik gözlemlerin yapılacak akademik çalışmalarda da incelenmesinin gerekliliğini belirtmişlerdir.

1. *İtaatkar istismarcı:* Psikolojik problemler yaşayan, bağımlı kişilik özellikleri gösteren kadınlardır. Çocuklarını istismar etme olasılıklarını artıracak ortamları yaratarak direkt olmayan yollardan istismar ederler. Kendilerine güvenleri düşük olduğundan ve başkalarına bağımlı olduklarından dolayı sado-mazoşistik cinsel aktiviteler için manipüle edilebilirler.
2. *Reddedilen istismarcı:* Partnerleri tarafından cinsel olarak reddedilirler. Partnerleri cinsel olarak çocukları tercih ettiğinde patolojik kıskançlık, öfke ya da intikam amacıyla karşılık verebilirler. Aynı zamanda çocukları tarafından reddedilen annelerin çocuk üzerinde tekrar kontrolünü kazanmak için cinsel istismarı tercih etmesi de söz konusu olabilmektedir.
3. *İstekli/sahtekar istismarcı:* Patolojik anlamda özgüven problemi olan, antisosyal özellikleri ya da parafilileri olan erkeklere bağlanan kadınlardır. İstismar esnasında pasif rol oynamalarına rağmen aslında isteklilerdir ve istismarcıya yardım ederler.

Araştırmacılar tarafından da belirtildiği gibi bu sınıflamalar akademik çalışmalardan ziyade klinik gözlemler üzerinden yapılmıştır. Nathan ve Ward (2001) tarafından bilimsel anlamda da sınanmasının gerekli olduğu belirtilmiştir.

Kendinden önceki sınıflamalara kıyasla daha fazla katılımcı grubunun olduğu ayrıntılı bir sınıflama sunan Vandiver ve Kercher (2004) Teksas'taki sisteme kayıtlı 471 kadın cinsel saldırganlara ait vaka kayıtlarını kullanmışlardır. Kadın cinsel saldırganları genel anlamda 6 başlık altında toplamışlarsa da ilk 4 grup sadece çocukları istismar etmiştir. Diğer 2 grupta hem çocukların hem de yetişkin kadınların istismar edilmesi söz konusudur.

1. *Heteroseksüel besleyiciler:* Yaş ortalaması 30 olan bu gruptaki kadınların istismar ettikleri çocukların hepsi erkek ve yaş ortalaması 12'dir. Tekrar aynı suçu işleme ya da önceden cinsel suç işlemiş olma oranları düşüktür Çalışmacılar bu gruptaki kadınların Mathews ve arkadaşları (1989; 1991) tarafından tanımlanan öğretmen/sevgili grubuna benzediklerini öğretmenin yanında bakıcı, yol gösterici kadınlar da olabileceğini belirtmişlerdir.
2. *Suçlu olmayan homoseksüeller:* Yaş ortalaması 32 olan bu gruptaki kadınların istismar ettikleri çocukların nerdeyse hepsi kız ve yaş ortalaması 13'tür. Tutuklanma sayısı en düşük olan gruptur. Genel olarak kızları istismar etmeleri erkeklerle birlikte istismarı gerçekleştirdiklerini düşündürtmektedir. Ancak, istismarcıların eş suçlu olgusuna ait bilgileri vaka kayıtlarında yer almamaktadır.
3. *Kadın cinsel avcılar:* Yaş ortalaması 29 olan bu gruptaki kadınların istismar ettikleri çocuklar hem kız hem de erkeklerden oluşmaktadır. Diğer gruplara göre daha fazla suç işlemişlerdir ve tekrar tutuklanma olasılıkları yüksektir. Çocukların ortalama yaşı 11'dir. Kadın suçlularla benzer özellikler gösterirler, cinsel istismar suça yatkınlıklarının bir parçasıdır.
4. *Genç çocuk sömürücüleri:* Bu grup daha genç istismarcılardan oluşmakta olup yaş ortalaması 28'dir. Mağdurların yaş ortalaması 7'dir. Kurbanların yarısı istismarcı ile akrabadır. Bu grup tanımadıkları çocukları istismar edenlerle birlikte kendi çocuklarını istismar eden anneleri de içermektedir. Genellikle nitelikli cinsel istismarda bulunmaktadırlar.
5. *Homoseksüel suçlular:* Yaş ortalaması 32 olan ve aralarında çocuklar da olsa çoğunlukla kadın olan mağdurlara saldırıda bulunmaktadırlar. Tutuklanma sayıları en yüksek olan, birden fazla suç işleyen gruptur. Cinsel saldırı ve nitelikli cinsel istismardan ziyade çocukla ahlaksız ilişki kurma, sarkıntılık, kadının fahişeliğe

zorlanması gibi saldırılarda bulunurlar. Motivasyonları cinsel olmaktan ziyade ekonomiktir. Cinsel saldırı sapkın eğilimlerinden bir tanesidir.

6. *Saldırgan homoseksüeller:* Yaş ortalaması 31 olan çoğunluğun kadın olduğu mağdurlara genelde nitelikli cinsel saldırıda bulunmaktadırlar. Çocuklardan ziyade yetişkinleri tercih ederler.

Vandiver ve Kercher (2004) tarafından ortaya atılan bu sınıflandırma cinsel istismarcılarla görüşmeler yapılmadığından, sadece vaka dosyaları incelendiği için bazı yönleri ile eksik kalmıştır. Bu vakalarda eş suçlu olup olmadığının anlaşılamamasına neden olmaktadır (Deering ve Mellor, 2007). Oysa ki kadın istismarcı vakalarında eş suçlunun olup olmaması sınıflandırmaları önemli düzeyde etkileyebilecektir.

Vandiver ve Kercher (2004) tarafından oluşturulan kadın cinsel istismarcılara yönelik sınıflamalar Sandler ve Freeman (2007) tarafından yapılan çalışmada tekrar sınanmıştır. New York bilgi bankasına kayıtlı 390 kadın cinsel saldırgana ait vaka dosyaları ile sınıflamalar tekrar gözden geçirilmiştir.

Vandiver ve Kercher (2004) tarafından heteroseksüel besleyici olarak tanımlanan grup Sandler ve Freeman (2007) tarafından yapılan çalışmada da mağdur ve istismarcıya ait benzer özellikler göstermiştir. Yalnızca mağdurların %70'inin erkek olduğunu gösteren sonuçlarda bu açıdan bir farklılık olduğunu belirtmişlerdir. Benzer şekilde genç çocuk sömürücüler grubuna ait özellikler de Sandler ve Freeman (2007)'ın çalışmasında doğrulanmıştır. Araştırmacılar bu iki grubun dışında diğer 4 grup aynı sınıflamayı teyit edemediklerini belirtseler de, Sandler ve Freeman (2007) tarafından belirtilen grupların Vandiver ve Kercher (2004)'in önerdiği sınıflamaya nazaran suç geçmişi, mağdur cinsiyeti ve yaşı, saldırganın yaşı gibi değişkenler nedeniyle farklılaştığı görülmüştür. Her iki çalışmada incelendiğinde genel anlamda saldırganların benzer özellikler gösterdiği görülebilmektedir. Vandiver ve Kercher (2004)' in

çalışmasında gruplarda belli bir cinsiyete yönelik tercih görülmektedir (Sandler ve Freeman, 2007). Oysa Sandler ve Freeman tarafından oluşturulan gruplarda istismarcılar her iki cinsiyeti de mağdur edebilmektedir. Ayrıca Sandler ve Freeman (2007) tarafından oluşturulan "yaşlı alışkanlık dışı suçlular" grubu farklılığıyla göze çarpmaktadır. Araştırmacılara göre, bu grupta istismarcıların yaş ortalaması 51, mağdur yaş ortalaması 12'dir. Diğer gruplara göre en düşük seviyedeki suçluluk düzeyini göstermektedirler.

Tam bir sınıflama olmasa da Gannon ve arkadaşları (2008)'nın çalışmasında da belli bilişsel kalıplardan yola çıkan ve istismar esnasında kişiyi yönlendiren istismara yaklaşımla ilgili bir sınıflama yapılmıştır.

1. *Annesel yaklaşım:* Cinsel istismar için aktif bir yaklaşım sergilemez. Tek başına ve erkek ergenlere karşı istismarı gerçekleştirir. Bazen erkekle birlikte de istismarı gerçekleştirebilir. İstismar esnasında alkol kullanımı olabilir. Bilişsel kalıpları çocuğun olgun olduğu ve kendi kararlarını verebilecekleri yönündedir.
2. *Annesel kaçıngan yaklaşım:* İstismardan kaçınmak ister ancak saldırgan ya da zorlayıcı partnere boyun eğer. Cinsel olarak uyarılmaz ya da az düzeyde uyarılır. İstismar esnasında olumsuz duygulanma fazladır. "Ben yaparsam çocuk daha az zarar görür" şeklinde bir bilişsel kalıba sahiptir.
3. *Saldırgan yaklaşım:* Genelde yetişkin erkeklere yönelik cinsel saldırı gerçekleştirir. Cinsel uyarılma yoktur ve sadece mağduru aşağılama amacındadır.
4. *İşlevsel yaklaşım:* Hedeflerini gerçekleştirmek için çocuk araç olarak görülür. Çok az cinsel uyarılma vardır ya da hiç yoktur. Açık ve kesin bir planın ardından istismarı gerçekleştirir.

Gannon, Rose ve Ward (2010)'ın çalışmasında istismarcı kadınların motivasyonları, istismarı gerçekleştirme şekilleri ve istismarı gerçekleştirirken ki süreçleri kategorize edilmiştir. Bu

nedenle de kadın istismarcı sınıflaması içinde bu çalışma hakkında da bilgi verilmesi yararlı olacaktır.

1. *Açık yaklaşımla istismar edenler:* Cinsel tatmin, yakınlık, gibi motivasyonlarla çocukları istismar edebilirler. Çocukları tek başlarına ya da bir erkek eşliğinde şeklinde istismar edebilirler. Çocuğu eve davet etme ya da çocuğu kaçırma planları yaparak istismarı açık bir biçimde planlarlar. Çocukların baskın, cinsel arzuları olan, yetişkin oldukları üzerine bilişsel şemalarına sahip olup, istismar esnasında olumlu duygulanım içinde olurlar. Diğer gruplara göre en az antisosyal özellikler gösteren gruptur. Ancak mağdur sayısı ve cinsel istismar geçmişi en fazla bu grupta görülür. Çoğunlukla 3-16 yaş aralığındaki kız çocuklarını tercih ederler.
2. *Yönlendirilen-Kaçıngan yaklaşımla istismar edenler:* Genelde istismardan kaçınan ancak istismarı erkek zoruyla gerçekleştiren kadınları kapsar. Önceki yaşamlarında ya da partnerleri tarafından uygulanan fiziksel ya da duygusal istismarın sonucu olarak pasif ve bağımlı kişilik özelliklerine sahiptirler. Zararın doğası, olumsuz duygulanım (anksiyete), yakınlık ve ilişkiler ile ilgili güçlü hatalı bilişsel şemalara (Örn: Bir erkekle birlikte olmadıkça tam olarak mutlu hissetmemek) sahiptirler. Bu gruptaki kadınların en önemli özelliği birlikte oldukları erkeğin düşüncelerine kendi düşüncelerinden daha fazla değer vermeleridir. İstismar planı erkek tarafından hazırlansa da kadınlar da zaman içinde partneri mutlu etmek ya da istismara ait senaryoları zihinde normalleştirmeleri nedeniyle istismar planını hazırlayabilirler. Genel olarak daha önce de bahsedilmiş olan annesel kaçıngan yaklaşımı benimserler (Gannon ve ark., 2008). Suç geçmişleri yok denecek kadar azdır. Genelde tümü kendi çocukları olmak üzere kız çocuklarını istismar ederler. Çocuklarının istismarına çok erken yaşta başlarlar. Ruh sağlığı alanında problemler çoğunlukla yaşarlar.

3. *Örtük-Organize olamayan yaklaşımla istismar edenler:* Yakınlık, cinsellik ya da diğer araçsal motivasyonlara sahip olabilirler. Diğer grupların aksine bu grupta önceden planlama görülmeyip istismarın hemen öncesinde bazen örtük planlama görülebilir. Yönlendirilen-kaçıngan gruptakiler gibi istismarı gerçekleştirme amacında olmayabilirler. İstismar esnasında organize olamama ya da dürtüsellik nedeniyle istismarı gerçekleştirebilirler. Diğer gruplara kıyasla 10-19 yaş aralığında daha büyük yaştaki erkek çocukları tercih ederler. İstismarın devam etme süresi diğer gruplara göre daha kısadır. Diğer gruplara göre daha az cinsel istismar suçu işlerler ancak diğer tip suçları işleme olasılıkları yüksektir. Bu durum da davranışlarını düzenleyememe ve dürtüsel olma özelliklerinden kaynaklanabilmektedir.

Araştırmacılara göre tıpkı erkek istismarcılar gibi kadınlarda da benzer yaklaşımlar görülse de kadınlardaki yaklaşımlar erkeklerden farklı hedef, motivasyon ve bilişlerle şekillenmektedir (Gannon ve ark., 2010).

DeCou ve arkadaşları (2015)' na göre bu sınıflandırmalar istismarcılardaki bağımlılık, yalnızlık ve sosyal yalıtım, partner şiddeti ve çeşitli psikopatolojileri vurgulamakta ve bu faktörlerin cinsel içerikli suçları işleme riskini artırabileceğini dile getirmektedir.

Kadın istismarcılara yönelik ülkemizde oluşturulmuş herhangi bir sınıflama bulunmamaktadır. Farklı çalışmalar tarafından uluslararası yazında oluşturulan sınıflamalar incelendiğinde de bu sınıflamaların kültür, verilerin toplanma şekli, katılımcı sayısı gibi değişkenlerden ciddi düzeyde etkilendiği görülmektedir. Ayrıntılı olarak incelendiğinde her çalışmanın kadın istismarcılara ait sınıflamalara ait önerilerinin çeşitli benzerlikler ve farklılıklar içerdiği görülmektedir. Bu amaçla Deering ve Mellor (2007) yukarıda bahsi geçen sınıflamalara ait ortak bir şema oluşturmuştur (Grafik 1). Bu şema oluşturulurken istismarcıların yalnız ya da bir erkekle birlikte hareket edip etmediklerinden yola çıkmışlar, bu sınıflamalarda

psikopatolojinin devreye girdiği noktada denklemin nasıl değişeceğine ilişkin net bir çalışma olmadığını belirtmişlerdir.

Şekil I: Kadın Cinsel İstismarcıların Sınıflandırılması

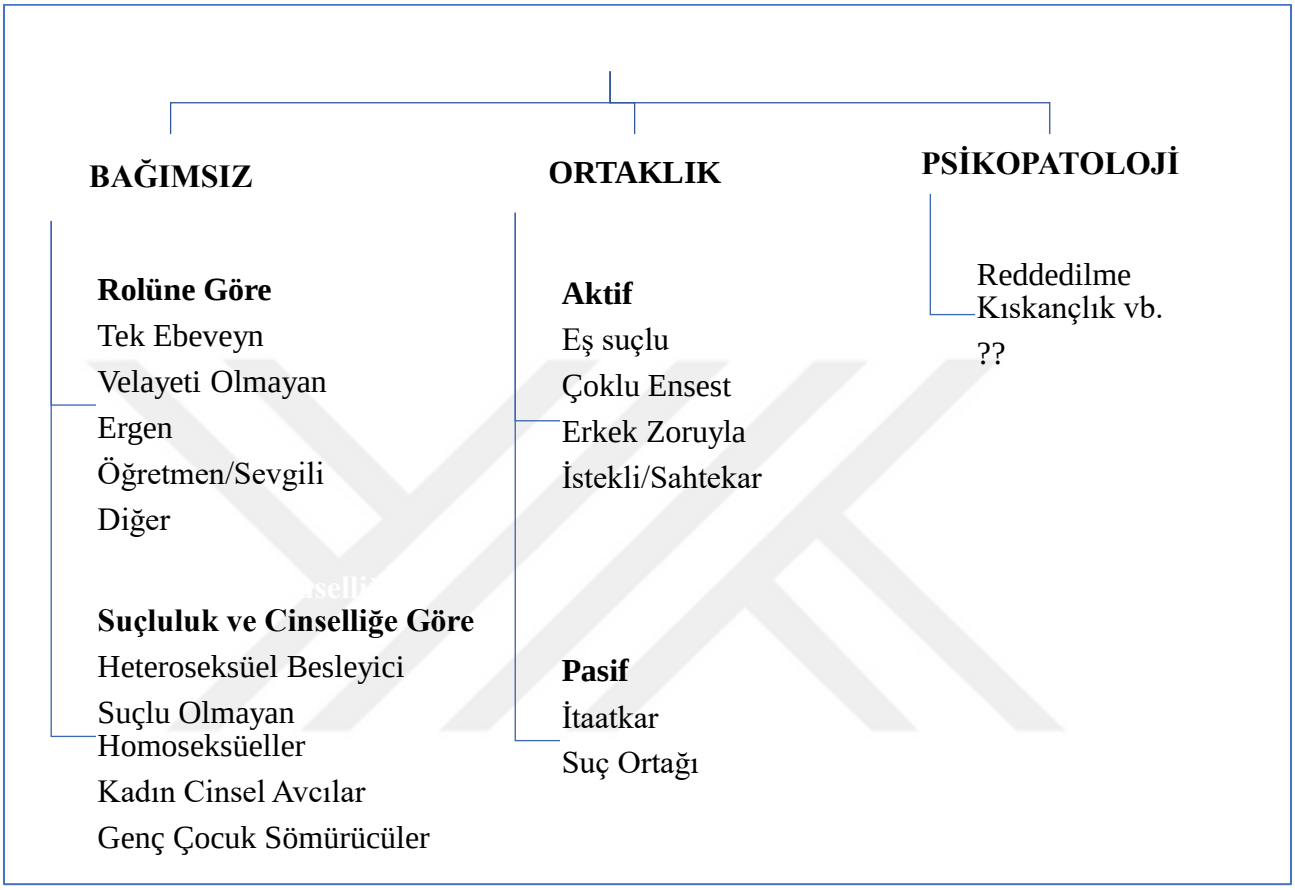

*Rebecca Deering ve David Mellor (2007) Female-Perpetrated Child Sex Abuse: Definitional and Categorisational Analysis makalesinden alınmıştır.

2.12. Kadın Cinsel İstismarcılara Yönelik Önyargılar

2.12.1. Kadın cinsel istismarcılara yönelik toplumsal önyargılar

Toplumsal önyargılar kadın ve erkek cinsel istismarcıların ve mağdurlarının nasıl algılandığını etkilemektedir (Hatchard ve ark., 2017). Toplumun kadın istismarcı ile baş etmesi zordur (Tsopelas ve ark., 2012) çünkü kadınların cinsel istismarcı olarak tanımlanması toplumda tartışma ve rahatsızlık yaratmaktadır (Elliott, 1994). Toplumsal cinsiyet şemalarına göre kadın olmak koruyucu, anaç (Hetherton, 1999), feminen, bakıcı, besleyen olmak, saldırgan olmamak (Denov, 2003b), ve aseksüel olmak (Lawson, 1991) demektir.

Kadınlara yönelik kalıp yargılar heteroseksüellik ve cinsiyete dayanmakta bu da kadına bakıcı ve erkeğe itaatkar ve yardımcı rollerini atfetmektedir (Stemple ve ark., 2017 s. 303). Erkekler ise saldırganlığa ve cinsellikle ilişkili davranışlara daha yatkın olarak görülmektedir (Tardif ve ark., 2005). Oysaki kadınlar da cinsel saldırganlık gösterebilmekte (Hetherton, 1999) ya da saldırgan dürtülerini kendilerine yakın olan çocuklara cinsellikle yöneltebilmektedirler (Tardif ve ark., 2005, s. 164). Feminist görüşlerin uzun yıllardır erkeğin kadın üzerindeki cinsel hakimiyetini dile getirmesi artık geçerli olmadığından yeni görüşün kadınların da cinsel saldırı suçunu işleyebileceğine odaklanması gerekmektedir (Stemple ve ark., 2017).

Kadın istismarcıların toplumsal alanda dile getirilmemesi ve bu sorunun özelde halledilmesine yönelik bir inanış vardır (Elliott, 1994). Kadın cinsel istismarcılardan bahsedilmesi toplumda tiksinti yaratmaktadır (Denov, 2003a). Bunun yanında kadınların istismarcı olma olasılığının öne sürülmesinin erkek cinsel istismarcı sorununu gölgede bırakacağına inanılmaktadır (Elliott, 1994). Çocukları yetiştiren, koruyucu olan cinsiyet rolünde olduklarından dolayı cinsel içerikli davranışlarında daha fazla hoşgörü ile yargılanmakta (Tsopelas ve ark., 2012), annenin oğluyla cinsel içerikli uygunsuz davranışı istismardan ziyade şefkat olarak tanımlanmaktadır (Lawson, 1991). Kimilerine göre ise kadınların cinsel saldırgan olabileceğini kabul edebilmek oldukça zordur çünkü erkekler cinsel yönden tehdit edici olabilir, ancak kadınların da bu açıdan tehdit edici olabileceğine inanmak yerleşmiş güvenlik hissini yerle bir edebilecek bir durumdur (Stemple ve ark., 2017). Bu nedenle de kadınların cinsel içerikli davranışları istismardan öte bir davranış olarak tanımlanmaktadır (Hetherton, 1999). Özetle, kadın cinsel istismarı ile ilgili birincil sorun istismarın tümden reddedilmesidir.

Diğer yönden toplum kadınların cinsel istismarcı olabileceğini kabul etse bile kadınları cinsel saldırgan olarak göremediği için istismarın çocuk üzerinde etkileri olmayacağına inanma ya da bu etkileri inkar etme eğilimindedir (Denov, 2003a; Hatchard ve ark., 2017; Saradjian, 1997). Kimi durumlarda erkeklerin kendilerinden yaşça büyük bir kadınla cinsel içerikli eylemlerde

bulunması onaylanmakta ve bu tip cinsel ilişkiler şaka malzemesi yapılmaktadır (Elliott, 1994). Erkeklerin her durumda ve her kadınla yaşadığı cinsel ilişkiden haz alması gerektiğine ilişkin mit kadın cinsel istismarcıların önemsenmemesine ve erkek cinsel istismarı kadar zarar verici olmadığının düşünülmesine neden olmaktadır (Rogers ve Davies, 2007). Ancak bu tip bir mit kızların yaşça büyük erkeklerle ilişkiye girme istekleri olduğuna inanmak kadar mağdura zarar verici bir düşüncedir (Elliott, 1994). Özetle, kadın cinsel istismarı ile ilgili ikincil sorun istismarın kabul edilmesi/istismara ihtimal verilmesi ancak çocuğun istismardan olumsuz etkilenmeyeceğine inanılmasıdır. Bu soruna katkı sağlayan faktörlerden biri kadınların istismar esnasında zorlama tekniğinden ziyade çocuğu ikna etmesi olarak belirtilmektedir (Hetherton, 1999).

Denov (2003a)'a göre toplumun kadın cinsel istismarını bu derece tutarsız biçimde ele alması, istismara yönelik öfke ve kararsızlıkla tepki vermesi kadınların cinsel istismarı gerçekleştirme kapasitelerinin olmadığına inanmalarından kaynaklanmaktadır (s. 48). Basitçe kadınların geleneksel anlamda penetrasyonu gerçekleştirmesinde gerekli olacak penisi olmadan çocukları nasıl istismar edebileceği anlaşılamamaktadır (Boroughs, 2004, s. 484). Hatchard ve arkadaşları (2017)' na göre istismarın istismara konu olan davranışın niteliğine göre değil de istismarcı cinsiyeti baz alınarak ciddiyetinin değerlendirilmesi mağdurların yaşadığı stres ve rahatsızlığın göz ardı edilmesi anlamına gelmektedir. Cinsel istismara ait motivasyonların anlaşılması için erkek egemenliği, kontrol ve cinsel haz gibi değişkenlerin cinsel istismara ait ilk faktör olarak görülmemesi gerekmektedir. (Hatchard ve ark., 2017).

Toplumsal önyargıların mağdurların da istismara yönelik algılarını etkilemesi muhtemeldir. Her türlü önyargı mağdur çocuk üzerinde daha da fazla olumsuz etkiler oluşmasına yol açabilecektir (Saradjian, 1997). Toplumsal rollere göre erkeklerden daha zayıf olması gerektiğine inanılan kadınlar tarafından istismara uğrayan erkekler için bunu kabullenebilmek oldukça zor olacaktır (Kelly ve ark., 2002). Ek olarak, kadının koruyucu, bakıcı gibi sıfatları

hem istismara inanılmamasına neden olurken hem de kadına ait bu sıfatlar istismar dolayısıyla mağdurda daha da fazla ihanete uğramış olma hissini yaratacaktır (Denov, 2004). Tıpkı toplum gibi mağdur da beklenmeyen/inanılmayan istismar sonucunda şaşkınlık yaşayabilir, duygusal olarak ciddi düzeyde yaralanabilir. Diğer yandan Denov (2003b)'a göre kadın cinsel istismarcıların yaygınlığının belirlenmesini de olumsuz etkileyen toplumsal tabular mağdurların sosyal hizmetlere ve polise bildirimini azaltmaktadır. Mağdurun özellikle erkek olduğu durumlarda kendini kontrol ve erkekliğin korunması gibi koruyucu mekanizmalar devreye girdiğinden bildirim oranları daha da azalmaktadır (Tardif ve ark., 2005).

Kadın tarafından cinsel istismara uğrayan mağdurların arasında istismarı biriyle paylaşanların %86'sı olayı ilk anlattıklarında kendilerine inanılmadığını belirtmiştir (Elliott, 1994). Oysa, erkekler tarafından istismar edilen erkek mağdurların %68'i istismarı paylaştıkları anda destekleyici tepkiler aldıklarını ifade etmiştir (Romano ve ark., 2019). Yerel bir radyo programında kadın cinsel istismarına yönelik yapılan bilgilendirmenin ardından çok sayıda mağdurun deneyimlerini paylaşmak için programı aradıklarını belirtilmiştir (Elliot, 1994).

Elliott (1994) kadın istismarcıların varlığına inanılmamasının nedenlerini ifade etmiştir. Bu bölümde belirtilen faktörlerin tekrar gözden geçirilmesi için bu faktörler aşağıda listelenmiştir.

1. Kadınların çocuklarla nasıl iletişim kuracağına ilişkin duyguları baltaladığından dolayı kabul edilmesi daha tehdit edicidir.
2. Çocukların cinsel istismarının anlaşılması uzun yıllar almıştır. Bu süreçte de cinsel istismar erkek gücü ve saldırganlıkla ilişkilendirilmiştir. Erkeğin gücüne dayanan bu anlayış kadının istismarcı olarak görülmesini engellemekte, erkekler tarafından istismara zorlanabilecekleri görüşünü oluşturmaktadır.
3. İnsanlar kadınların çocukları nasıl istismar edebileceklerini anlayamamaktadır. Cinsel istismarı gerçekleştirme yeterliliklerinin olmadığı düşünülmektedir.

4. Kadınlar tarafından istismar edilenlerin hikayelerine inanılmamakta, bunun hayal ürünü olduğu düşünülmektedir (s. 692).

Hetherton (1999), sosyalleşme teorileriyle kadınların neden istismarı gerçekleştiremeyeceğinin düşünüldüğünü açıklamaya çalışmıştır. Kadınlar cinsel partner olarak kendilerinden güçlü ve yaşlı erkekleri tercih ederler, cinsel ilişkiyi başlatmazlar ve cinselliği öz saygılarını geliştirmek için kullanmazlar. Toplumun beklentileri üzerine annelik rolünün bir parçası olarak çocuklara bakmak üzere sosyalleşirler (Hetherton, 1999). Kendilerinin cinsel saldırının potansiyel mağduru olmaları ile birlikte empati becerilerinin geliştiği ve bu becerilerin onları çocukları kötüye kullanmaktan alıkoyacağı düşünülmektedir (Finkelhor ve Russell'dan aktaran, Hetherton, 1999).

2.12.1.1. Kadın cinsel istismarcılara yönelik toplumsal inanışlara ilişkin yapılan çalışmalar

Bu alanda yapılan çalışmalar toplum genelinde ya da üniversite öğrencileriyle yapılmaktadır. Çalışmalarda elde edilen bulgular toplumda kadın cinsel istismarcıların daha az önemli görüldüğü, mağdurlar başta olmak üzere özellikle erkek mağdurlar için kadın cinsel istismarının erkek cinsel istismarına kıyasla daha az travmatik olduğu yönündedir.

Smith, Fromuth ve Norris (1997) 94 erkek, 75 kadın üniversite öğrencisi ile bir çalışma yürütmüştür. Katılımcılara 16 yaşında öğretmeni ile cinsel ilişkiye giren erkek ve kız öğrenci senaryoları (erkek öğretmen ile kız öğrenci, kadın öğretmen ile erkek öğrenci) verilmiş, senaryolarla ilişkili sorular sorulmuştur. Katılımcılar tarafından kadın öğretmen istismarında cinsel deneyim çocuk için daha olumlu olarak değerlendirilmiş, erkek öğretmen istismarında ise mağdurun psikolojik olarak daha fazla zarar göreceğini belirtilmiştir. Kadınlar erkek ya da kadın öğretmen otoritesinin hatalı kullanımında fark olmadığını belirtirken, erkekler erkek öğretmenin otoritesinin hatalı kullanımın kadın öğretmene göre daha fazla olduğun ifade etmişlerdir. Çocuğun işini kaybetme, dersten kalma ya da kendi geçmişindeki risk faktörlerinin

erkek öğretmen istismarında kadın öğretmen istismarına göre daha etkili olduğunu ifade etmişlerdir. Kadın katılımcılar erkek ve kadın öğretmen için aynı sürede ceza verilmesini isterken, erkek katılımcılar erkek öğretmen için daha uzun süre hapis cezasını verilmesini gerektiğini ifade etmişlerdir.

Rogers ve Davies (2007) tarafından 337 üniversite öğrencisi olan ve olmayan katılımcılarla yapılan çalışmada, kadın ve erkek cinsel istismarcının olduğu 10 ve 15 yaşlarındaki çocukların niteliksiz istismarına ilişkin hikayeler verilmiştir. Hikayelerde iki yaş grubu için de mağdurların istismarcıya rıza göstermedikleri, durmasını istedikleri ifade edilmiştir. Katılımcılar tarafından kadın istismarcıların erkek istismarcılara göre daha zararsız oldukları ve 15 yaşındaki kadın cinsel istismarı mağdurlarının 15 yaşındaki erkek cinsel istismarcı mağdurlarına göre istismar uğradıkları için daha kabahatli oldukları ifade edilmiştir. Ayrıca erkek istismarcıların kadın istismarcılara göre daha suçlu ve tehlikeli olduklarını ifade etmişlerdir.

Üniversite öğrencisi olan ve olmayan 199 katılımcı ile Bornstein, Kaplan ve Perry (2007) tarafından yapılan bir çalışmada 8 yaşında anne, baba ya da bakıcı tarafından istismar edilen çocuklara ait toplamda 24 hikaye verilmiş, ardından hikayelerin çeşitli açılardan değerlendirilmesi istenmiştir. Özellikle erkek katılımcılar tarafından kadın istismarcı ile erkek mağdur vakaları en az düzeyde travmatik deneyim olarak yorumlanmıştır.

Hatchard ve arkadaşları (2017) tarafından 124 üniversite öğrencisi ile yapılan çalışmada cinsel istismara ilişkin vaka örneklerinin değerlendirilmesi istenmiştir. Vakalarda anne ve babaların hem kız hem de erkek çocuklarına yönelik cinsel istismarına ilişkin çeşitli alternatif vakalar oluşturulmuştur. Katılımcılar tarafından vakaların istismar olup olmadığı, ne düzeyde suç olduğu ve çocuğun gördüğü zarar açısından değerlendirilmesi istenmiştir. Baba ve kızı arasındaki cinsel içerikli temas en ciddi düzeyde cinsel istismar olarak değerlendirilirken, anne ve kızı arasındaki cinsel temas az düzeyde ciddi cinsel istismar olarak tanımlanmıştır. Baba ve

kızı arasındaki cinsel istismarın çocuğa en fazla zarar veren istismar türü olduğu belirtilirken, anne ve oğlu arasındaki istismarın çocuğa en az zarar veren istismar türü olduğu belirtilmiştir. Baba ve kızı arasındaki istismar en yüksek düzeyde suç davranışı olarak tanımlanırken, anne ve kızı arasındaki istismar en az düzeyde suç davranışı olarak tanımlanmıştır.

Çalışmalar değerlendirildiğinde kadın istismarı ve erkek mağdur vakalarına bakış açısı mağdur çocuk da olsa ergen de olsa değişmemekte, çocuğun istismardan olumsuz düzeyde etkilenmeyeceği düşünülmektedir.

2.12.2. Adalet sistemi ve medyadaki önyargılar

Kadınlar adalet sisteminde riskli grup olmaktan ziyade risk altında olan grup olarak tanımlanmaktadır (Turton, 2010). "Mertlik Hipotezi" (Chivalry Hypothesis) kadınların mantıksız ve zayıf olduğu düşünülerek adalet sisteminde daha hoşgörülü davranılmalarını tanımlamaktadır (Grabe, Trager, Lear ve Rauch, 2006; Weinsheimer ve ark., 2017). Boşanma döneminde çocuğun çoğunlukla anneye verilmesinin annenin çocuğu cinsel yönden istismar etmeyeceği düşüncesinden kaynaklanma ihtimali bulunmaktadır (Lawson, 1991).

Grabe ve arkadaşları (2006) tarafından gazetelerdeki haberlerin içeriklerinin incelendiği bir çalışmada kadınlar tarafından çocuklara yönelik veya şiddet içerikli cinsiyetlere özgü kalıp yargıları inkar eden suçların aynı tip suçları işleyen erkeklere kıyasla daha fazla ilk sayfalarda yer aldığı, haberin daha uzun süre yayınlandığı ve suçun nedeninin sosyal etkilerden çok kişisel güdülenme olduğunun ifade edildiğini belirtmişlerdir. Araştırmacılara göre adalet sisteminin aksine belli tip suçlar için kadınlar medyada daha katı bir muamele görmektedir (Grabe ve ark., 2006). Tsopelas ve arkadaşları (2012) tamamen farklı bir görüşü dile getirmekte toplum yadsımasının gazetelerde çok açık bir şekilde getirildiğini ifade etmektedir. Gazetelerde istismarcının kadın olduğu vakalarda cinsel istismarın "ilişki" olarak tanımlandığını, erkek

olduğu durumlarda ise "istismar" olarak tanımlandığını ifade edilmektedir (Tsopelas ve ark., 2012, s. 306).

Ülkemizde yayınlanan haberlere de bu bağlamda örnek verilebilir. Milliyet'in 9 Mayıs 2018 tarihli haberinde[1] 46 yaşındaki bir öğretmenin 17 yaşındaki öğrencisiyle cinsel içerikli teması "Denizli'de 46 yaşındaki kadın öğretmenin öğrencisi ile ilişkisi çıktı" şeklinde başlıklara yansımıştır. Yine ülkemiz dışında olan ve öğrencisiyle cinsel içerikli eylemlerde bulunan, bir kısmı da yasal anlamda cinsel istismar olarak nitelenen vakalar gazetelerimizde "13 yaşındaki öğrencisinden hamile kalan öğretmen"[2], "Lisede yaşak ilişki"[3], "Bir öğretmen-öğrenci ilişkisi daha"[4], "13 yaşındaki öğrencisiyle cinsel ilişkiye girdi"[5], "Öğrencisiyle kocasına yakalandı"[6] başlıklarıyla yer bulmuştur. Bahsi geçen haberlerin hiçbirinde vakalar bir cinsel istismar olarak nitelenmemektedir. Kadın cinsel istismarcıların medya tarafından yansıtıldığı biçimin kadın cinsel istismarcılara yönelik toplumsal önyargılarla da paralellik gösterdiği söylenebilir.

Rogers ve Davies (2007) kadın cinsel istismarı mağdurlarının çevrelerinden yeteri kadar destek göremediklerini ve istismarcıların çoğunun ceza almadığını belirtmiştir. Erkek cinsel istismarcılara kıyasla kadın cinsel istismarcılara yönelik olarak adalet sistemi tarafından daha

[1] http://www.milliyet.com.tr/denizli-de-46-yasindaki-kadin-ogretmenin-denizli-yerelhaber-2786290/

[2] https://www.internethaber.com/13-yasindaki-ogrencisinden-hamile-kalan-ogretmen-foto-galerisi-1598481.htm?page=8

[3] http://www.milliyet.com.tr/lisede-yasak-iliski/dunya/detay/1840701/default.htm

[4] http://www.milliyet.com.tr/Milliyet-Tv/video-izle/bir-ogretmen-ogrenci-iliskisi-daha--NTKhU3iCJZUs.html

[5] http://www.milliyet.com.tr/Milliyet-Tv/video-izle/13-yasindaki-ogrencisiyle-cinsel-iliskiye-girdi-e9XtiqO0dT03.html

[6] http://www.milliyet.com.tr/ogrencisiyle-kocasina-yakalandi--dunya-2575499/

fazla şartlı tahliye ve daha az süre hapis cezası verilmekte hem toplum hem de adalet sistemi mağdurlara inanmayabilmektedir (Boroughs, 2004). Kadın cinsel istismarcıların nitelikli istismar gerçekleştirse de erkek istismarcılara kıyasla daha az suçlu bulundukları ve daha az ceza aldıkları ifade edilmektedir (Weinsheimer ve ark., 2017). Kadın cinsel istismarına ilişkin vakaların adalet sistemine intikal etmemesi ya da davaların sonuçsuz kalması hem mağdurlardaki travmayı kuvvetlendirmekte hem de istismarcının gerekli ceza yaptırımlarını almasını ve tedavilerden geçmesini engelleyerek ilerleyen zamanlardaki olası istismar vakalarına neden olabilmektedir (Denov, 2001; Mellor ve Deering, 2010).

Faller (1995) tarafından incelenen vakaların çoğunluğunda mahkeme ile ilişkili yasal süreçlerin işlemediği tespit edilmiştir. Ancak aynı vakalardaki eş suçlu erkek istismarcıların öncelikli olarak sorumlu görüldükleri ve ceza aldıkları tespit edilmiştir. Kadın cinsel istismarı vakalarında en yaygın önlem sosyal hizmetlerin incelemesi ve çocuğun koruma altına alınması olmuş ancak koruma tedbirlerinin gelecekte oluşabilecek yeni istismarları engelleyecek düzeyde olmadığı tespit edilmiştir (Faller, 1995). Örneğin, anaokulu sahibi kadın istismarcının anaokulu yasal merciler tarafından kapatıldığı ancak başka yerlerde 4 tane daha anaokuluna sahip olduğu ve bu okullarla ilgili herhangi bir inceleme ya da yasal işlem yapılmadığı görülmüştür (Faller, 1995).

2.12.3. Kadın cinsel istismarcılara yönelik profesyonellerin önyargıları

Toplumsal alanda olduğu gibi profesyonel alanda da kadınların cinsel istismarcı olabileceğini kabul etmek oldukça zordur (Boroughs, 2004; Clements, Dawson ve das Nair, 2014; Hetherton ve Beardsall, 1998), kadın cinsel istismarcıların varlığı reddedilmekte, inkar edilmekte ya da önemsenmemektedir (Hetherton, 1999). Kadınlar toplumsal olarak yerleşik düşüncelerde olduğu gibi profesyonellerce de cinsel olarak pasif ve zararsız olarak nitelendirilebilmektedir (Mellor ve Deering, 2010). Oysaki bu inanış kadınların tek yönlü

olarak tanımlanmasına ve insan doğasında olan davranışlarının sorumluluğunu alma kapasitesini kullanmasına engel olmaktadır (Stemple ve ark., 2017).

Birçok çalışmacı uzmanların kadın cinsel istismarına yönelik önyargılarından söz etse de, bu önyargıları araştıran ya da kaynağını açıklamaya çalışan araştırmalar oldukça azdır (Denov, 2001). Denov (2003) toplumsal alanda kabul edilen kadına ait geleneksel cinsel şemaların çocuk istismarı ile ilgili alanlarda çalışan profesyonellerin de algılarını olumsuz yönde etkilediğini ifade etmektedir. Erkek istismarına kıyasla kadın cinsel istismarcı vakalarında bazen fiziksel delil elde etmek zor olmakta, video kayıtları ya da fotoğrafların olması olayın daha ikna edici olmasına yardımcı olabilmektedir (Boroughs, 2004). Ancak bu vakaların fiziksel ve nesnel boyutudur. Burada bahsedilmek istenen olgu kadın istismarındaki fiziksel kanıtlardan araştırılmasından ziyade profesyonellerdeki önyargılar ve bu önyargıların kaynaklandığı faktörlerdir.

Çocuk cinsel istismarında mağdur ve istismarcının cinsiyeti açısından her zaman önyargılar olduğundan dolayı profesyoneller bazen istismarı tanımlamada zorluklar yaşayabilir ya da istismarcı kadın olduğunda istismarın zarar verici özelliğinin farkında olmayabilir (Denov, 2001; Mellor ve Deering, 2010; Turton, 2010). Bazen de profesyoneller kadın cinsel istismarı vakalarını tutarsız bir biçimde yargılamaktadırlar (Hetherton ve Beardsall, 1998). Bader ve arkadaşları (2008)'nın çalışmasında sosyal hizmetlere yansıyan aile içi cinsel istismar vakalarının çoğunluğunun adalet sistemine intikal etmemesi bunun en iyi örneklerinden biridir. (Bader ve ark., 2008). Ancak kültürel önyargılardan etkilenen ve çocuk istismarı ile özellikle ilk etapta karşılaşabilecek meslek gruplarının kültürel önyargılardan etkilenen bir bakış açısına sahip olması oldukça tehlikelidir (Hetherton ve Beardsall, 1998, s. 1266). Clements (2018)'in çalışmasına göre profesyonel çevrede bilgi ve önyargılar konusunda gelişimler görülse de birçok profesyonel hala kadın cinsel istismarcıların varlığını ve önemini kavrayamamıştır.

Kısacası, toplumda görülen birincil ve ikincil sorunların profesyonel çevrelerde de görülmesi söz konusudur.

Ancak kadın cinsel istismarcıların yaygın olmadığının düşünülmesi ya da kadın cinsiyetinin doğası gereği istismarın çocuğa daha az zarar vereceğinin düşünülmesi çok büyük bir yanlıştır (Hetherton, 1999). Bu inanış mağdurlarda oluşan travmanın daha da güçlenmesine, kadın cinsel istismarcılar hakkında derinlemesine bilgi edinilememesine ve genel anlamda cinsel istismar olgusunun tam olarak anlaşılamamasına neden olacaktır (Hetherton, 1999).

Mağdurların istismarı bildirimi esnasında uzman tarafından kadın istismarının öneminin göz ardı edilmesi mağdurlarda ikincil travmaya neden olabilmektedir (Denov, 2001; Hetherton, 1999; Mellor ve Deering, 2010). Elliott (1994) istismarı terapist, doktor, öğretmen ya da çeşitli profesyonellerle paylaşan mağdurların %65'inin kendilerine inanılmadığını belirttikleri ifade etmiştir. Annesi tarafından uzun süreli cinsel istismara uğrayan 60 yaşındaki bir mağdur 35 yaşındayken istismarı terapistine anlattığını, ancak terapistinin kendine inanmadığını, istismarı fantezisinde yarattığını söylediğini ve sonucunda mağdurun terapiyi bıraktığını belirtmiştir (Elliott, 1994). Mağdurlar aynı zamanda istismarcının cinsiyetini karıştırdıklarını ifade eden ve kendilerine gerçek istismarcıyı bulma konusunda yardım edebileceklerini belirten uzman tepkileriyle de karşılaştıklarını ifade etmişlerdir (Elliott, 1994). Bu deneyimlerle bağlantılı olarak bir başka çalışmada (Elliot'dan Aktaran, Mellor ve Deering, 2010), mağdurlar profesyonel bir yardım ve destek alabilmek için kadın olan istismarcı cinsiyetini erkek olarak değiştirerek vakayı anlatmışlardır.

Denov (2003a) tarafından yapılan çalışmada istismarı yetişkinlikte çeşitli profesyonellere bildiren mağdurların %43'ü olumlu tepki aldıklarını, % 14'ü olumsuz tepki aldıklarını, %43'ü ise hem olumlu hem de olumsuz tepki aldıklarını ifade etmişlerdir. 14 mağdur toplamda 25 profesyonele (polis, sosyal hizmetler çalışanı, psikolog ve psikiyatrist) mağduriyetlerini

bildirdiklerini belirtmiş, aldıkları tepkiden memnun olmayanlar mağduriyetlerini başka profesyonellere bildirmişlerdir. Profesyoneller tarafından verilen olumsuz tepkiler vakayı konuşmak istememe, vakanın konuşulmasından rahatsızlık duyma, istismarın önemsenmemesi, istismarcının cinsiyetini duyduğunda şok olma şeklindedir.

Profesyonellerin kadın cinsel istismarcılara yönelik tutum ve görüşlerini inceleyen çalışmalardan bir sonraki bölümde ayrıntılı olarak bahsedilmiştir.

2.12.3.1. Kadın cinsel istismarcılara yönelik profesyonellerin inanışlara ilişkin yapılan çalışmalar

Bu alanda yapılan çalışmalarda polis, sosyal hizmet uzmanı, psikolog, psikiyatrist gibi meslekleri itibariyle cinsel istismarla karşılaşabilecek uzmanların görüşleri incelenmiştir. Toplumun geri kalanına kıyasla uzmanların kadın cinsel istismarcılara daha fazla inandıkları ve istismarın çocuğa zarar vereceğine yönelik inanışlara sahip oldukları görülse de, uzmanlar da erkek cinsel istismarına kıyasla kadın cinsel istismarcıları daha masum görmektedirler.

Eisenberg ve arkadaşları (1987) tarafından 299 sağlık çalışanı ile yapılan çalışmada 7 istismar vakasının ciddiyetinin 1'den 7'ye kadar değerlendirilmesi istenmiştir. Ortalama olarak baba/kız ensesti 1.3, baba/oğul ensesti 2.3, anne/kız ensesti 3.2, anne/oğul ensesti 3.6, abi/erkek kardeş ensesti 5.3, abi/kız kardeş ensesti 5.4, abla/kız kardeş ensesti ise 6.1 puan almıştır. Alınan puan arttıkça istismarın ciddiyet seviyesinin azaldığı göz önüne alındığında sağlık çalışanları tarafından baba ensesti anne ensestinden ve abi ensesti abla ensestinden daha ciddi olarak nitelendirilmektedir.

Sosyal çalışmacılar ve polislerle yapılan bir çalışmada katılımcılar kadın istismarının çocuğu olumsuz etkileyeceğini ve sosyal hizmetlerin soruşturması gerektiğini, mağdurun terapi alması gerektiğini düşünse de kadın cinsel istismarcılar bu meslek grupları tarafından tipik kadınlara göre daha maskülen olarak nitelendirilmiştir (Hetherton ve Beardsall, 1998). Kısacası

kadınların istismarcı olduğunu kabul edebilmek için feminen olduğunu kabul edememektedirler. Nitekim aynı çalışmada polis ve sosyal çalışmacılar erkek cinsel istismarına kıyasla kadın cinsel istismarının istismar olarak nitelenmesinin ve hapis cezası verilmesinin daha az gerekli olduğunu belirtmişlerdir (Hetherton ve Beardsall, 1998). Çalışmaya katılanlar kadın cinsel istismarcı vakaları ile daha önceden çalıştıkları için çalışmanın sonuçları çarpıcıdır. Katılımcılar nispeten kadın istismarcılara inansalar da istismara yönelik karmaşık duygu ve düşünceler içinde oldukları söylenebilir.

Hetherton ve Beardsall (1998)'ın çalışmasının tekrardan Mellor ve Deering (2010) tarafından psikolog, stajyer psikolog, psikiyatrist ve sosyal çalışmacılar arasından 231 katılımcı ile yürütülmüştür. Kadın ve erkek istismarcı vakalarına genel olarak inanılmaktadır ancak katılımcılar inanma düzeyinin istismarcının cinsiyeti ile ilişkili olduğunu ifade etmişlerdir. Erkek istismarcı vakalarında çocuğa inanma düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Katılımcılar erkek istismarcı vakalarına kıyasla kadın istismarcı vakalarında sosyal hizmetlerin vakayı soruşturmasını, dava açılmasını ve hapis cezasını daha fazla gerekli gördüklerini ifade etmişlerdir. Erkek cinsel istismarcı mağdurlarının istismardan daha ciddi düzeyde etkileneceğini ifade etmişlerdir. Tüm katılımcıların kadın istismarcılara belli düzeyde inandığı ve onları önemsediği belirtilmelidir, ancak erkek istismarcılara kıyasla kadın istismarcılar daha az zarar veren, yasal takibi ve hapis cezası daha az gerekli olan grup olarak görülmektedir. Araştırmacılara göre bu sonuçlar kadınları cinsel olarak pasif ve zararsız görmeye neden olan geleneksel cinsel kalıp yargıların çeşitli meslek gruplarında hala aktif olarak bulunduğunu göstermektedir.

Denov (2001) tarafından 13 polis ve 12 psikiyatristle kadın cinsel istismarcılara ilişkin derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Denov (2001) çalışmasında katılımcıların anlatılarından da örnekler vermiştir. Bir psikiyatristin anlatısı şu şekildedir;

"Kadınlar cinsel saldırı kapasitesine sahip değildir, bu onların doğasında yoktur. Kadınlar cinsel anlamda çocuklara ilgi duymazlar" (s.315).

Belirtilen meslek grupları arasında kadın cinsel istismarcılara yönelik bir "inkar kültürü" olduğu dile getiren Denov (2001), bunun 3 farklı yolla gerçekleştirildiğini ifade etmiştir.

1. Genelde istismarcı kadının davranışları yeniden tanımlanır. Kişi kadınların cinsel istismarda bulunmayacağına dair cinsel kalıp yargılardan etkilenerek cinsel içerikli davranışa farklı anlamlar verilir (Örneğin, cinsel istismarcı kadın çocuğa cinselliği öğretme amacında olarak yorumlanabilir). İstismarcı kadın hiçbir kötü niyeti olmayan öğretmene evrilir.
2. Kadın istismarcının tehlikeli olmadığı hatta bazen de istenebilen bir yapısı olduğu vurgulanır. (Bir polis, "Keşke sokakta beni yakalayıp bana cinsel saldırıda bulunsalar ne güzel olurdu" demiştir). Mağdur erkeğin zorla olsa da cinsel saldırıdan rahatsızlık duymayacağı hatta hoşuna gidebileceği algısı içinde tepki verilir (Bir psikiyatrist, eş suçlu pedofil vakasında istismarcı kadının fazla rolü ve sorumluluğu olmadığını ancak yine de suçlandığı için ona acıdığını belirtmiştir).
3. Mağdurun kadınla ilişkiden hoşlandığı söylenerek istismarcı kadın yeniden yorumlanmakta, mağdur erkek ise ilişkiye onay verdiği için olaylardan sorumlu tutulmaktadır.

Denov (2001)'a göre "inkar kültürü" geleneksel kalıp yargılara karşı çıkan olaylar meydana geldiğinde devreye girmektedir. Bazen sapkın davranış zamanla kabul edilebilir ve gerçekliğe karışır. Bazen de kişide rahatsızlık yaratmaya devam eder. Kişi rahatsızlığı hafifletmek için geleneksel kalıp yargılara yakın olabilecek anormal gerçeklikler yaratır. Kadın cinsel istismarcının kabulü kişide rahatsızlık yaratacağından 3 farklı yolla geleneksel kalıp yargılara uyan anormal gerçeklik yaratılır.

Kite ve Tyson (2004) da istismarcının cinsiyetine dair önyargılara yönelik çeşitli açıklamaların sosyal öğrenme, yüklem teorisi (attribution theory) ve bilişsel uyumsuzlukla (cognitive dissonance) açıklanmaya çalışıldığını ifade etmiştir. Bir kadın cinsel istismarı gerçekleştirdiğinde bu toplumun geleneksel cinsiyet şemalarına uymaz ve bilişsel uyumsuzluk yaratır (Kite ve Tyson, 2004). İstismarcı kadın kimi durumlarda tamamen inkar edilir. Ancak inkar edilemeyecek düzeydeki istismar vakalarında kadının davranışları farklı suçlama teknikleri kullanılarak yeni bir mantık çerçevesine oturtulmaya çalışılmaktadır. Bu noktada istismarcı kadının ruhsal rahatsızlıkları olduğu söylenir ya da mağdur çocuk suçlanabilir. Psikolojik rahatsızlığın giderilmesi hiçbir şekilde gerçekleşemiyorsa bu durumda öfke devreye girer ve istismarcı kadın "günahkar" olarak nitelenerek hem cinslerinden sapmış olarak tanımlanır (Kite ve Tyson, 2004, s. 310). Denov (2001) tarafından önerilen "inkar kültürü" de bilişsel uyumsuzluğun giderilme çabasıdır.

Kite ve Tyson (2004) tarafından 201 kadın, 160 erkek polis ile yapılan çalışmada kadın katılımcılar erkeklere oranla istismarın ciddiyeti, polis soruşturmasının gerekliliği ve çocuğun etkilenme düzeyi açısından daha yüksek puan almış olsalar da bu fark istatiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Araştırmacılara göre bunun nedeni polislerin sosyal çalışmacı, hemşire ya da benzeri meslek gruplarından farklı olarak işe alım sürecinde belli psikolojik testlerden geçmelerinden ve cinsiyetten bağımsız olarak benzer düşünce yapılarına bağlı olmalarından kaynaklanabilmektedir. Katılımcılar ayrıca erkek cinsel istismarının ciddiyet, polis soruşturmasının gerekliliği ve çocuğun etkilenme düzeyi açılarından daha önemli olduğunu ifade etmişlerdir. İstismarın ciddiyetine verilen önem ile polis soruşturmasının gerekliliği yüksek oranda ilişkili bulunduğundan kadın istismarcıların erkek istismarcılara göre daha az önemsiz olarak görülmesi polis soruşturmasını ve buna bağlı olarak istatistikleri de etkilemektedir (Kite ve Tyson, 2004).

2.12.4. Kadın cinsel istismarcılara yönelik önyargıları etkileyen faktörler

Önceki bölümlerde ifade edilen kavram ve faktörler dikkate alındığında kadın cinsel istismarcıların varlığına inanılma noktasında ortaya çıkabilecek sorunlar toplumsal cinsiyet rollerin kendisinden kaynaklanabilecektir. Kadınların cinsel yönden pasif olarak değerlendirilmesi, doğuştan gelen anne olabilme kapasitesi ve çocuklarla geçirilen zamanın niteliği gibi etkenler kadın cinsel istismarcılara yönelik inanışları etkileyebilecektir. Bu bağlamda çalışmamızda anneliğe ilişkin geleneksel görüşler, kadınların cinselliğine ilişkin mitler ve toplum cinsiyet rollerinin kadın ve erkek cinselliğini farklı olarak değerlendirdiği noktalar (cinsel çifte standartlar) incelenecektir. Bu faktörler ilerleyen bölümlerde açıklanmıştır.

2.12.4.1. Geleneksel annelik

Geleneksel tutumlara sahip kişiler kadın ve erkeğin ev içi ve dışında çeşitli rolleri üstlendiklerini, kadının yaşamı ve kimliğinin merkezinde bakım görevini yani anneliği üstlendiğini düşünmektedir (Holton, Fisher ve Rowe, 2009). Kadınlarla en fazla ilişkilendirilen annelik kavramı, geleneksel kadınlık ve muzaffer başarı imajını en fazla yansıtan kavramdır (Hare-Mustin, Bennett ve Broedrick, 1983). Geleneksel annelik en basit tanımıyla kendini çocukların bakımına adayan ve çocuk bakımını yaşamındaki ilk öncelik olarak değerlendiren anlayışı kapsamaktadır (Brescoll ve Uhlmann, 2005; Johnston ve Swanson, 2003).

Anneliğe yönelik tutumlar gelenekselden eşitlikçi tutumlara giden bir doğru üzerinde değerlendirilebilir (Holton ve ark., 2009, s. 678). Anneliğe yönelik geleneksel tutumlar tarihten ve geçmişe yönelik çeşitli ritüellerden kaynaklanabilmekte (Holton ve ark., 2009), annelerin hangi davranış ve tutumlara sahip olması gerektiği, anneliğe ait geleneksel benlik kültür tarafından şekillendirilmektedir (Johnston ve Swanson, 2003). Çünkü kültür kendi tanımlarına göre iyi anneyi ödüllendirmekte, kötü anneyi cezalandırmaktadır (Johnston ve Swanson, 2003).

Anneliğin iyi ya da kötü olması, doğum, emzirme, kürtaj, evlatlık verme, çocuk bakımı ve dışarda çalışma koşulları (Hare-Mustin ve Broderick, 1979; Hare-Mustin ve ark., 1983), çocuğun kreşe verilmesi (Işık, 2015) gibi uygulamalara bakılarak değerlendirilmektedir. Özellikle dindar kişilerde kadının doğum, kürtaj gibi haklarının savunulmadığı, bu davranışların anneliğe ve kadının doğasına aykırı olduğu düşünülmektedir (Hare-Mustin ve ark., 1983). Mutlu annenin iyi anne olduğu, mutsuz annenin ise kötü anne olduğuna ilişkin mit mutsuzluğun sorumluluğunu tamamen kadına yüklemektedir (Johnston ve Swanson, 2003). Kapitalizmin ve kamuoyunun annelere getirdiği bir diğer zorunluluk da annelerin, çocuk bakımı konusunda bilinçli olmasıdır (Işık, 2015). Ancak babalar için aynı dayatmalar çoğunlukla söz konusu olmamaktadır (Işık, 2015). Bu noktada annelik modernleşmeye başlıyor olsa da annelerin bilinçli olması gerektiğine yapılan vurgu geleneksel annelik anlayışını daha da katılaştırmakta, anneye çocuğun temel ihtiyaçlarını karışlamanın yanında yeni görevler de eklemektedir.

Geleneksel tutumlara göre annelik her kadının yerine getirmesi gereken bir görev olarak görülmekte, her kadının anne olmayı istemesi beklenmekte, anneliğin içgüdüsel olduğu düşünülmektedir (Yurtsever Kılıçgün ve Kılıçkaya, 2016). Geleneksel annelik erkekleri kadınlardan çok keskin bir biçimde ayıran geleneksel rollere uymayı içermekte olup çocukların kadınlığın doğal bir ifadesi olduğunu kabul etmektedir (Hare-Mustin ve ark., 1983). Çeşitli dergilerdeki yazıların ve söylemlerin de bu rolleri aşıladıkları ifade edilmektedir (Johnston ve Swanson, 2003).

Kadınların çalışabileceği düşünülse de çocuklarını yetiştirmeye yararlı olabilecek meslekleri tercih etmeleri daha önemli görülmektedir (Hare-Mustin ve Broderick, 1979). Erkek çocuklarının doktor, vali gibi meslek hayaliyle büyütülürken, kız çocuklarına öğretmen, hemşire gibi mesleklerin uygun görülmesi (Metin, 2011, s. 86) bunun en iyi örneklerinden biridir. Evde çocuklarıyla kalan baba ve çalışan anne geleneksel olmayan bir anlayışı temsil

etmekte ve tepki görmektedir (Brescoll ve Uhlmann, 2005). Kadın çalışıyorsa da çalışmasına mantıklı sebep sunmuş olması gerekmekte, kadın yine de ev ve sosyal hayatla birlikte değerlendirilmektedir (Johnston ve Swanson, 2003). Kısacası kadınlar sosyal hayatta gerçek liderler olarak tanımlanmamakta, erkeklerde babalık rollerinden ilk planda bahsedilmezken, kadınlarda annelik rolü her zaman öne geçmektedir (Johnston ve Swanson, 2003).

Çalışan annenin kendine yeterli olduğu düşünülse de çocuklara yönelik daha az manevi desteği olduğu düşünülmektedir (Riedle, 1991). Riedle (1991) çalışmasında çalışan annelerin daha maskülen oldukları feminen yanlarının diğer annelere göre daha az olduğu düşünülmektedir. Çalışmanın ilginç sonuçlarından biri statüsü yani çalışıp çalışmadığı ifade edilmeyen annenin katılımcılar tarafından otomatik olarak evde çocuklarıyla kalan anne olarak yorumlanmasıdır. Riedle (1991)' a göre tüm annelere yönelik çok ciddi ve değişmez bir kalıp yargının olduğunu ifade etmektedir. Anne figüründen bahsedildiğinde otomatik olarak mantıksal bir çıkarım yapılmakta ve annenin çalışmadığı düşünülmektedir (Riedle, 1991).

Hare-Mustin ve Broderick (1979) tarafından yapılan çalışma geleneksel anlayışa göre annelerden ve kadınlardan beklenenleri özetlemektedir. 301 katılımcı ve anneleri ile yapılan çalışmada katılımcılara annelik ölçeği uygulanmıştır. Annelik ile ilgili olarak kadınların erkeklerden, yaşlıların gençlerden, üniversite mezunlarının olmayanlardan daha özgür düşüncelere sahip olduğu belirtilmektedir. Katılımcıların %45'i bebek sahibi olmak isteyenlerin fedakarlık yapmaları gerektiğini ifade etmiştir. Katılımcıların %21'i kadının gerçek görevinin erkek ve çocuğunun iyiliğini düşünmek olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların yarısı annenin kendini feda etmesinin ve sevgisinin erkeklerin başarısında katkısı olacağını düşünmektedir. Katılımcıların %22'si anne olmanın kadını tamamladığını ve normal bir kadın için hiçbir çocuğun istenmeyen çocuk olmaması gerektiğini belirtiştir. Genç katılımcılar (17-23 yaş), diğer gruba göre (24-69) daha fazla anneliğe ilişkin mitlere sahiptirler. Kadınların çoğunluğu annenin çocuğa çalışırken bakabileceğini düşünürken, erkek katılımcıların

yarısından azı bu görüşe katılmaktadır. Hare-Mustin ve arkadaşları (1983) tarafından da erkeklerin annelik konusunda kadınlardan daha geleneksel anlayışa sahip olduğu ifade edilmiştir.

Brescoll ve Uhlmann (2005)' nın çalışmasında katılımcılar tarafından çalışan anne çocuklarına bakan anneye göre daha bencil olarak değerlendirilmiştir. Çünkü kadınlar çocuklara bakma rolünü terk etmiş olarak değerlendirilmektedir. Katılımcılar evde kalan babalara çalışan annelerden daha az saygı duymaktadırlar. Çalışmanın diğer kısmında ise anne ve babaların çalışmalarına ait nedenler (kişisel tatmin ve ekonomik gereklilik) verilerek katılımcıların görüşleri sorulmuştur. Çalışan babalar için çalışma nedeni katılımcıların görüşlerini etkilemezken, kişisel tatmin için çalışan anneler ekonomik nedenlerle çalışan annelere göre daha olumsuz tutumlarla değerlendirilmiştir. Araştırmacılara göre bu tutumlar önceden belirlenmiş cinsiyetler arası kalıp yargılardan kaynaklanmaktadır.

Johnston ve Swanson (2003) tarafından yapılan çalışmada çeşitli dergiler incelenmiş, söylem analizleri yapılmıştır. Annelerle ilişkili 1139 yazı, 20 dergi sayısında incelenmiştir. Bu yazıların sadece %12'sinde çalışan anne figürüne yer verilmiştir. Yazıların %84'ünde annenin ev ortamında olduğu, %15'inde hem ev hem de toplum içinde yansıtıldığı belirtilmiştir. Evde kalan anneler mutsuz olarak yansıtılmakta, ancak yeterli bir anne olurlarsa mutlu olabileceklerine dair mesajlar verilmektedir. Annelerin çocuklarla ilişkileri ihtiyaçlarını karşılayan (%28), koruyucu (%18), oyuncu (%17), yaratıcı (%14), eğitici (%9), sevgiyle besleyen (%6), gönüllü ya da çalışan (%5), disiplin veren (%3) konumlar üzerinden kodlanmıştır. Ancak evde kalan annelerin ihtiyaç karşılayan, koruyucu ve oyuncu yönlerine daha fazla odaklanılmış, her daim çocuklarının ulaşabilecekleri konumda oldukları mesajı verilmiştir. Bunun aksine çalışan annelerin çocuklarının ihtiyaçlarını yeterli düzeyde karşılamadıkları, çocuklarını ihmal ettikleri ve aile ilişkilerine zarar verdiği mesajı verilmektedir.

Bir diğer çalışmada anne ve babalarla yapılan derinlemesine görüşmelerde babaların çocuklarıyla ilgili sorulara kısa ve genel cevaplar verdiği, annelerin ise çocuk yetiştirme konusunda konuşmaktan daha fazla haz aldığı görülmüştür (Işık, 2015). Bunun nedeni çocuk bakımı ve eğitiminin daha çok kadınların işi olarak görülmesinden kaynaklanabilmektedir (Işık, 2015). Özellikle orta ve orta-alt sınıflarda anne çalışmak istese bile düşük gelir ve statüsüz iş gibi nedenlerle çalışmaya değmeyeceğini düşünmekte "bu kadar ücrete yorulacağına evde çocuklarına bak daha iyi" gibi aile ve çevreden gelen yorumlarla ikna olmaktadır (Işık, 2015, s. 64). Kimi anneler ise üniversite mezunu olmalarına rağmen, eşi uygun bulmadığı için hiç çalışmamakta, evde çocuğun eğitimi ve bakımı gibi işlerin tümünü kendisi üstlenmektedir (Işık, 2015). Annelere babaların çocuklarla ilgilenip ilgilenmediği sorulduğunda babanın çok çalıştığı, çok işi olduğu, ilgilenmediği ya da şehir dışında olduğuna dair cevaplar verebilmekte, kendilerine yüklenen çocukla ilgili sorumlulukları kabullendiklerini göstermektedirler (Işık, 2015, s. 65).

Annelere yönelik geleneksel tutum ve inanışlar babalara yönelik tutum ve inanışlarla da bağlantılı olmaktadır (Auster ve Auster-Gussman, 2016). Tıpkı cinsiyetlere ait sosyal kodlamalarda olduğu gibi annelik ve babalığa ilişkin de sosyal kodlamalar yapılmaktadır. Anneler ve babalar gününe ait 442 kartın içerik olarak incelendiği çalışmada, annelere ait kartlarda annenin bakıcı ve besleyici rolüne, babalara ait kartlarda ise daha araçsal ihtiyaçlara vurgu yapıldığı ifade edilmiştir (Auster ve Auster-Gussman, 2016). Daha ayrıntılı incelendiğinde annelere ait kartlarda hayranlık, gerçek ebeveynlik, arkadaşlık, çocuğa gösterilen sevgi temaları çoğunlukla hakimken, babalara ait kartlarda geleceği ve aile meselelerini düşünme, gelir getiren olma, en iyi baba, büyük adam gibi temaların hakim olduğu ifade edilmiştir. Annelere ait kartların kadın kıyafetleri, mutfak, çiçek gibi figürler içerirken, babalara ait kartların avcılık, kazanılan başarılar, spora ilişkili figürleri içerdiği ve genel anlamda geleneksel maskülenliği yansıttığı ifade edilmektedir.

Bir sonraki bölümde kadın cinselliğine ilişkin mitlerden bahsedilecektir.

2.12.4.2. Kadın cinselliğine ilişkin mitler

Kadın istismarcılara yönelik önyargılar kısmında da bahsedildiği üzere kadınların cinsel istismarı gerçekleştiremeyeceğinin düşüncesinin altında yatan görüşlerin kadınların cinselliklerinin erkekler gibi olmadığı, cinsel saldırgan olamayacakları, cinselliği başlatmayacaklarına dair görüşlerdir. En kısa açıklamasıyla toplumlar cinsiyetleri ve cinselliklerini ayrıştırılmakta, her iki cinsiyeti iki farklı uçlarda göstermektedir (Wiederman, 2001). Bu nedenle özellikle kadın cinselliğine ilişkin mitlerden bahsedilmesi ve bu mitlerin kadın cinsel istismarcılara ilişkin tutumlara etkisinin incelenmesi gerekli görülmektedir.

En genel tanımı ile cinsellik mitleri herhangi bir bilimsel değeri olmayan, ancak bireyler tarafından doğru olduğu düşünülen cinsellikle ilişkili abartılı ya da yanlış düşünceler olarak ifade edilebilir (Torun, Torun ve Özaydın, 2011; Yılmaz ve Karataş, 2018, s. 278). Ryan (2011)' a göre kültür, din ya da tarihten gelen temelleri olan mitler olabileceği gibi, tamamen yanlış inanışlara dayalı mitler de söz konusu olabilmektedir.

Cinsellikle ilişkili yaygın inanış ve tutumlar kültürler içinde hatta kültürler arasında bölgesel farklılıklar göstermektedir (Gölbaşı ve ark., 2016; Holton ve ark., 2009; Torun ve ark., 2011, s. 25). Ejder-Apay ve arkadaşları (2013a)' nın Türk ve Polonyalı öğrencilerle yaptığı çalışmada her iki grupta da bazı ortak cinsel mitlere katılım gösterildiği ifade edilse de, bazı mitler için gruplar arasında büyük farklılıklar görülmüştür. Bu farklılıkta kültürün etkili olduğu düşünülmektedir.

Cinsellikle ilgili konuşmanın utanç verici olduğu (Nicolas ve de Guevara, 2017), özellikle ülkemizde günah olduğu ve cinselliğin gizli kalması gerektiği düşünülmektedir (Yılmaz ve Karataş, 2018). Bireyler cinsellikle ilgili sorunların aynı cinsiyetle, evli kişilerle ya da eğitimli ve tolerans sahibi insanlarla konuşulması gerektiğini düşünmekte, aile içinde cinselliğin

konuşulmasını uygun bulmamaktadırlar (Yılmaz ve Karataş, 2018). Üniversite öğrencilerinin yarısı cinsellikle ilgili sorunlarını arkadaşlarıyla konuştuklarını ifade etmiş, özellikle erkekler ilk sırada arkadaşlarını gösterirken, kadınlar annelerini ve arkadaşlarını ilk sırada göstermişlerdir (Yazıcı ve ark., 2012). Bu düşüncelerden kaynaklı olarak ülkemizde ergenlere yönelik standart cinsel eğitim programları yoktur, bu bilgilerin ebeveynler tarafından verilmesi beklenmekte, ebeveyn tarafından verilen bu bilgiler de genelde eksik olmaktadır (Kukulu ve ark., 2009). Türkiye'deki bireylerin cinsellik konusunda yeterli bilgi düzeyine sahip olup olmadığı sorulduğunda sadece %4'lük bir kesim, toplumun cinsellik konusunda yeterli bilgi düzeyine sahip olduğunu belirtmiştir (CETAD, 2006a). Eğitim ve sağlık fakültesinde okuyan üniversite öğrencilerinin ise %39'u cinsellikle ilgili bilgilerini yeterli düzeyde olduğunu ifade etmiştir (Yazıcı ve ark., 2012). Üniversite öğrencilerinin %68'i cinsellikle ilgili bilgileri üniversite eğitimi sırasında aldığını ifade etmiştir (Kukulu ve ark., 2009). Nicolas ve de Guevara (2017) cinsel eğitim cinsel sağlığın sağlanması için herhangi bir toplumun kendisine yapacağı en önemli yatırım olduğunu dile getirmektedir.

Cinsellikle ilişkili mitlerin önemli nedenlerinden biri cinsellikle ilişkili bilgilerin güvenilir kaynaklardan elde edilememiş olmasıdır (CETAD, 2006a; Kora ve Kayır, 1996; Torun ve ark., 2011; Yılmaz ve Karataş, 2018; Yazıcı ve ark., 2012). Çeşitli kaynaklardan edinilen bilgiler ise mitlere ve cinsellikle ilişkili yanlış anlaşılmalara (Nicolas ve de Guevara, 2017) ve abartılı bilgilerin edinilmesine neden olmaktadır (Ejder-Apay ve ark., 2013a). Bu kaynaklar çoğunlukla aileden ziyade arkadaş çevresi ve pornografik materyaller olmaktadır (Boratav ve Çavdar, 2012). Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği (CETAD, 2006a) tarafından Türkiye genelindeki 1537 kişi ile yapılan çalışmada cinsellikle ilgili edinilen ilk bilgilerin çoğunlukla çevre ve arkadaşlar aracılığıyla edinildiği ifade edilmiştir. Eğitimsiz kadınların ilk bilgi kaynaklarının eşleri olduğunu ifade edilmektedir (CETAD, 2006a).

Torun ve arkadaşları (2011)' nın çalışmasında katılımcı erkeklerin %68.9'u cinsellikle ilgili ilk bilgileri arkadaş çevresinden, %16.1'i ise pornografik film ve dergiler vasıtasıyla öğrendiklerini ifade etmiştir. Aygin ve arkadaşları (2017)' nın kadınlarla yaptığı çalışmada ise katılımcıların %51,6'sı cinsel sağlık ile ilgili ilk bilgilerin arkadaşından, %22,9'u ailesinden ve sadece %17,8'i okuldan aldığını belirtmiştir. Yazıcı ve arkadaşları (2012)' nın çalışmasında da sırasıyla arkadaş, aile, okul ve medyanın cinsellikle ilgili bilgilerin öğrenildiği kaynaklar olarak ifade edildiği belirtilmektedir. Görüldüğü üzere cinsel bilgilerin edinildiği kaynakların çoğunluğunun bilimsel olmadığı açıktır. Buna bağlı olarak cinsellikle ilgili edinilen eksik ya da yanlış bilgiler kişide cinselliğe yönelik suçluluk, kaygı, yetersizlik hissi ve korku yaratmaktadır (CETAD, 2006a; Kukulu ve ark., 2009; Yılmaz ve Karataş, 2018; Aygin ve ark., 2017).

Yaş ilerledikçe cinsel aktivitenin azaldığı (Nicolas ve de Guevara, 2017; Lai ve Hynie, 2011), mastürbasyonun özellikle kadınlar ve evli çiftler için günah olduğu, cinsel fantezilere sahip olmanın ve pornografinin sapkınlık olduğu, oral seksin günah ve zararlı olduğu (Yılmaz ve Karataş, 2018), penisin sertleştiğinde boşalması gerektiği, tüm fiziksel temasların cinsel birleşmeye gitmesi gerektiği (Kora ve Kayır, 1996), cinsel sorunlara doktor-tedavinin işe yaramadığı, penis boyunun cinsel ilişkide önemli olduğu, sevişmenin anlamının cinsel birleşme olduğu (Torun ve ark., 2011), erkeğin eşine nasıl zevk vermesi gerektiğini bilmesi gerektiği, erkeklerin duygularını belli etmemesi gerektiği (Aygin ve ark., 2017) yaygın cinsel mitler arasındadır. Cinsel mitlerin özellikle dini inançlardan da etkilendiği ifade edilmektedir (Yılmaz ve Karataş, 2018).

Mitler biyolojik, hormonsal kanıtlarla örtüşmediği halde toplumlar tarafından yaratılmakta ve yine toplumlar tarafından kendi içinde kanıtlanmaktadır (Wiederman, 2001). Buna en güzel örnek erkeklerin cinselliğinin geç ergenlikte kadınların ise 30'lu yaşlarda zirveye ulaştığına inanılmasıdır. Aslında bu olgu erkeklerin cinselliğinin toplumlar tarafından daha serbest

bırakılması, kadınların ise cinsellikle ilişkili pek çok alanda engellenmesi ve bu sürece erkeklere göre daha geç girmelerinden kaynaklanabilmektedir (Wiederman, 2001).

Tıp öğrencileriyle yapılan bir çalışmada katılımcıların %52'sinin az ya da çok şekilde cinsel mitlere inandığı tespit edilmiştir (Kora ve Kayır, 1996). Türkiye genelinde ise 1537 katılımcının sadece %25'lik kesiminin cinsel mitlerin yanlışlığının farkında olduğu ifade edilmiştir (CETAD, 2006a). Mitler genel olarak incelendiğinde kadınların yüksek oranda bilgisiz oldukları, erkeklerin ise yanlış bilgiye sahip oldukları gözlenmiştir (CETAD, 2006a). Bu durum erkeklerin cinsel mitlere daha fazla inanma oranını da açıklamaktadır (Kukulu ve ark., 2009).

Kadın ve erkek cinselliğine ilişkin belli farklılıklar vardır ancak bu farklılıkların bir kısmı da gerçeğe dayanmayan mitlerden oluşmaktadır (Wiederman, 2001). Cinsel yaşamda kadınlar cinsel obje, erkekler ise cinsellik odaklı, maskülen ve sert olarak etiketlenmektedir (ter Bogt, Engels, Bogers, Kloosterman, 2010). Erkeklerin cinselliğe her zaman istekli olmaları sık rastlanan mitlerden biridir (CETAD, 2006a; Kukulu ve ark., 2009; Lai ve Hynie, 2011; Parent, Robitaille, Guay, 2018; Torun ve ark., 2011; Wiederman, 2001). Buna göre erkeğin görevi cinsel ilişkiyi başlatmak ve kontrol etmek iken geleneksel anlayışta kadının görevi pasif konumda kalmasıdır (Kukulu ve ark., 2009). Bu mite göre kadının cinselliğe ait isteğini dile getirmesi ahlaksızca olarak tanımlanabilecektir (Kukulu ve ark., 2009). Bu açıdan bakıldığında kadınların çocuklara cinsel yönden zarar vermeyeceğine inanılması bu mite sahip olan insanlar için yaygın ve kabul etmesi kolay olacaktır. Ancak kadının erkek partnerinden daha fazla cinsel arzuları olması genel mite uymadığından dolayı kafa karışıklığına yol açacaktır (Wiederman, 2001).

CETAD tarafından yayınlanan "Kadın Cinselliği" bilgilendirme dosyasında kadınların cinselliklerine ait yanlış bilinen, önyargı ile yorumlanan birçok görüş dile getirilmiştir

(CETAD, 2006b; 2007). Kadınların çocukları cinsel yönden istismar edemeyecekleri görüşü ile bağlantılı olabilecek mitlerin bir kısmı burada özetlenmiştir.

1. Kadının cinsel isteği cinsellik dışındaki olaylardan etkilenmez.
2. Cinsel ilişkide kadının cinsel isteğinin, uyarılmasının, haz almasının önemi yoktur.
3. Kadın istemese de kocasına karşı görevi olduğu için cinselliği yaşamak zorundadır.
4. Sevişmeyi başlatan kadın ahlaksızdır.
5. Cinsellikte kadının uyarılması gerekmez.
6. Kadınlarda orgazm cinsel birleşme ile sağlanmalıdır.
7. Kadınların cinsel isteği azdır.
8. Menopoz cinsel isteği ortadan kaldırır.
9. İlk cinsel ilişki kadın için çok ızdırap vericidir.
10. Olgun kadın birleşmeyle orgazm olmalıdır.

Bu mitlere ek olarak kadın üzerinden tanımlanmayan, ancak cinsellikte erkeği aktif kadını ise pasif olarak kodlayan çeşitli mitler de bulunmaktadır (CETAD, 2006b). Bu mitler aşağıda özetlenmiştir.

1. Cinsel ilişki isteğini erkek belli etmelidir.
2. Cinsel ilişkiyi erkek başlatmalı ve sürdürmelidir.
3. Bir erkek ne kadar sık ve üst üste sevişebiliyorsa o kadar güçlüdür.
4. Cinsel birleşme için en doğal pozisyon erkeğin üstte olduğu pozisyondur.
5. Erkek cinsel ilişkiyi her zaman ister ve buna her zaman hazırdır.
6. Erkekler cinsel ilişkide yalnızca cinsel birleşme ve orgazmla ilgilenir, duygusallık ve haz alma çoğunlukla kadınlarda görülür.

Kadını cinsellikte pasif kılan bu tip mitler sonucunda kadınların bedenlerine yabancılaştıkları, cinsel ilişki esnasında fantezi kurmaktan kaçındıkları ve suçluluk hissettikleri, menopoz sonrası

cinsel ilişkiden kaçındıkları vurgulanmaktadır (CETAD, 2007). Mitlerde genel olarak kadının cinsellikte seçme hakkı olmadığı ve kendine dayatılanı yaşaması gerektiğine dair mesajlar verilmektedir. Çeşitli cinsel mitlerin gerçek hayatta karşılık bulamaması gibi kadınların çocukları cinsel yönden istismar edemeyeceğine dair mitin de gerçek hayatta karşılık bulamaması söz konusu olabilecektir.

Bir sonraki bölümde bu mitlerle bağlantılı olarak geleneksel cinsiyet rollerinden de bahsedilmesi önemli görülmektedir.

2.12.4.3. Geleneksel cinsiyet rolleri

Geleneksel cinsiyet rolleri kadın ve erkekler için belli davranış kalıplarını bireylere dayatmakta (Brescoll ve Uhlmann, 2005), bu kalıplar çocukluktan itibaren her iki cinsiyete de benimsetilmekte, eğitimde, medyada ve toplumsal hayatın farklı alanlarında pekiştirilmektedir (Auster ve Auster-Gussman, 2016; Kukulu ve ark., 2009; Kora ve Kayır, 1996). Ergen erkek ve kızların tercih ettikleri televizyon programları cinsiyetlerine göre farklılaşmakta, farklı tip medyaya maruz kalma ise her iki cinsiyette de cinsiyetlere ilişkin farklı kalıp yargılar yaratmaktadır (ter Bogt ve ark., 2010). Kadınlar duygusallık, şefkat ve merhamet ile özdeşleştirilirken, erkekler sertlik ve güç ile özdeşleştirilmektedir (Metin, 2011, s. 86). Geleneksel cinsiyet rolleri toplumun ve özel hayatın her alanında karşımıza çıkmakta olup her iki cinsiyete ait roller çok büyük bir çapta incelenebilir. Çalışmamızın konusunu ilgilendiren ve cinsellikle ilişkili olarak her iki cinsiyeti birbirinden ayıran cinsel çifte standartların incelenmesi araştırmamızla daha ilişkili olacaktır.

2.12.4.3.1. *Cinsel çifte standartlar*

Geleneksel cinsiyet rolleri içinde araştırmamızı ilgilendiren kısım kadınların cinselliğine erkeklere kıyasla toplumda hangi düzeyde izin verildiğidir. Bir diğer deyişle toplum tarafından kadınlara cinsellikle ilişkili olarak hangi rollerin benimsetildiği, hangi cinsel

davranışların kadınlar için hoş görülmediği, toplumca "yasak" landığına ilişkin alan yazını taranmıştır. Kora ve Kayır (1996)' a göre göre cinsiyet rolleri cinsel mitlere inanma düzeyini de etkilemektedir. Bu açıdan bakıldığında cinsel mitler ve cinsiyet rollerinin birbirlerini besleyebileceği yorumu yapılabilir.

Toplumlarda kadın ve erkeklerin birbirlerinin bedenlerini algılayışı çoğunlukla erkek egemenliği üzerinden tanımlanmaktadır (Wiederman, 2001). Erkeklerin egemenliği kadın bedeni algısına da yansımaktadır (Kaya ve Aslan, 2013). Örneğin, kadınların kilo aldıklarında partnerlerine güzel görünmek amaçlı kilo vermesi ya da anne olduktan sonra partnerleri tarafından daha az çekici görünmelerinin karşılığı evlenip kilo alan erkeklerde bulunmamaktadır (Wiederman, 2001). Medya tarafından da cinselliğin çifte standartla aktarıldığı, cinsel kalıp yargıların yansıtılmadığı haberlerin hala çok nadir olduğu ifade edilmektedir (Boratav ve Çavdar, 2012).

Cinselliğe ilişkin farklı tutumlar kişinin yaşına, eğitim ve kültürel düzeyine ve aile yapısına göre değişiklik göstermektedir. (Kukulu ve ark., 2009). Ülkemizde evlilik öncesi cinsel ilişkiden kaçınmanın nedenleri arasında sosyal normlar ve aile yapısı ilk sıralarda gösterilmektedir (Yazıcı ve ark., 2012). Cinselliğe ilişkin kalıp yargıların dinle ilişkili oldukları ifade edilmekte, özellikle kadınlar aile ve dinden aldıkları mesajların çoğunlukla yasaklayıcı olduğunu ifade etmektedirler (Boratav ve Çavdar, 2012). Özetle, kadın cinselliği hem dışarıdan dayatılan sınırlamalar, hem de cinsiyetin inşasının kültürel utanç ve onura dayatılarak oluşturulması yoluyla kontrol edilmektedir (Kukulu ve ark., 2009, s. 50).

Toplumun cinsellikle ilişkili yasaklayıcı ve izin verici mesajları bireyler tarafından benimsenmekte ve kendi hemcinslerine de aktarılmaktadır. Erkeklere kıyasla kadınlar hem anne hem de babalarından cinsellikle ilişkili kısıtlayıcı tepkiler aldıklarını ifade etmektedirler (Aşkun ve Ataca, 2007). Kadınların hemcinslerinden cinsellikle ilişkili daha yargılayıcı ve

kısıtlayıcı mesajlar aldıkları, erkeklerin ise hem cinslerinden daha izin verici mesajlar aldığı ifade edilmektedir (Boratav ve Çavdar, 2012).

Cinsel çifte standartlar heteroseksüel kadın ve erkeğin aynı cinsel davranış için farklı şekilde yargılanmasıdır ve bu yargılar genellikle erkekler için daha hoşgörülüdür (Reiss'den akt. Lai ve Hynie, 2011). Cinsel çifte standartlar cinsel şemalardan, cinsiyetçi görüşlerden ve kalıp yargılardan ortaya çıkmakta kadın ve erkeklere cinsellikte nasıl davranmaları gerektiğini dikte etmektedir (Lai ve Hynie, 2011). Örneğin, kadınlar toplum içinde davranışlarına, kıyafetlerine dikkat etmelidir (Yılmaz ve Karataş, 2018). Ülkemizde yapılan bir çalışmada da katılımcıların %84.1'ünün kadınların kıyafet ve davranışlarının cinsel saldırıyı kışkırtabileceğini düşündükleri gözlenmiştir (Kukulu ve ark., 2009).

Kadınlar için cinselliğin bir tabu olduğu, evlilik öncesi cinsel ilişkinin kadına yasaklandığı, erkeğin sadakatsizliğinin tahammül gösterildiği (Boratav ve Çavdar, 2012) ancak erkeğin evlilik öncesi cinsel ilişkiye girmesine karşılık daha hoşgörülü olunduğu belirtilmekte (Yazıcı ve ark., 2012), kadının cinsellikle ilgili bilgi sahibi olması hoş karşılanmamaktadır (Yılmaz ve Karataş, 2018). Türkiye'de evlilik öncesi cinsel ilişki, aktif cinsel yaşantı, tek gecelik ilişki, cinsel ilişkide aktif rol alma, istediği kadınla birlikte olabilme erkekler için kabul edilebilir iken, kadınların bu davranışları hoş karşılanmamaktadır (Ejder-Apay ve ark., 2013a; Aşkun ve Ataca, 2007). Bu inanışlar kadınlar ve erkekler için cinsellikle ilişkili toplumumuzda çifte standartların olduğunu göstermektedir (Aşkun ve Ataca, 2007). Nitekim Boratav ve Çavdar (2012)' ın üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada erkeklerin %61'i daha önceden cinsel ilişki deneyimi olduğunu belirtirken bu oranın kadınlarda %29 olduğu ifade edilmiştir. Yazıcı ve arkadaşları (2012)' nın çalışmasında ise bu oran toplamda %8.2 olup erkeklerde %18.2 kadınlarda ise %6 olarak ifade edilmiştir. Ülkemizde cinsellikle ilgili konuşmaktan çekinen katılımcılar da olabileceği için bu oranın gerçeği yansıtmama olasılığı da bulunmaktadır.

Türkiye'nin farklı bölgelerinde okuyan 563 üniversite öğrencisi ile Aşkun ve Ataca (2007) tarafından yapılan çalışma toplumuzdaki cinsel çifte standartların yansımasını özetlemektedir. Erkek öğrencilerin %68'i daha önce cinsel deneyimleri olduğunu belirtirken kadın öğrencilerin %32'si daha önce cinsel ilişkiye girdiğini ifade etmiş, erkeklerin ile cinsel ilişki yaşının kadınlara göre daha düşük olduğu ifade edilmiştir. Erkeklerin %12.9'unun ilk cinsel ilişki deneyimini hayat kadını ya da tek gecelik ilişki ile yaşadıkları, kadınların ise hiç birisinin ilk cinsel ilişkisinin tek gecelik ilişki olmadığı ifade edilmiştir (Aşkun ve Ataca, 2007). Aynı çalışmada erkeklerin sayıca daha fazla partneri olduğu, cinsellikle ilişkili çeşitli deneyimleri kadınlara göre daha fazla yaşadıkları da ifade edilmektedir.

Aksoy Derya ve arkadaşları (2017) tarafından yapılan çalışmada da her 3 katılımcıdan 1'i kadınlar için cinsel tabular olduğunu ifade ederken, yalnızca %4.5'i erkekler için de cinsel tabular olduğunu ifade etmektedir. Kadın için mastürbasyon, kadının bekaretinin bozulması, kadının evlilik dışı cinsel ilişkisi, kadının çok eşliliği ve erkeği aldatması aynı davranışların erkekler için karşılığına bakıldığında daha fazla katılımcı tarafından tabu olarak nitelendirilmiştir. Ayrıca, bu davranışların kadınlar için tabu olmadığını düşünen katılımcıların toplumsal cinsiyet rolleri açısından daha eşitlikçi tutumlara sahip olduğu ifade edilmiştir.

Kukulu ve arkadaşları (2009)' nın çalışmasında ise 598 üniversite öğrencisinin %62.4'ü evlilik öncesi kadının bekaretinin erkeğin cinsel tatmini için önemli olduğunu ifade etmiştir. Ancak Kukulu ve arkadaşları (2009)' na göre bu inanış bekaret ve cinsel tatmin arasındaki ilişkiden ziyade gerçek isteğin erkeğin eşine sahip olma ve onu kontrol etme isteğinden kaynaklanmaktadır. Kadınlar da toplumun isteklerine boyun eğmekte, bunu içselleştirmektedir (Kukulu ve ark., 2009).

Bir başka çalışmada kadın üniversite öğrencilerinin %82.8'i evlilik öncesi cinsel ilişkiyi normal bulmadığı ifade edilmiştir (Aygin ve ark., 2007). 877 üniversite öğrencisi ile yapılan bir diğer

çalışmada katılımcıların %54.8'i evlilik öncesi cinsel ilişkiyi onaylamamakta iken erkeklerde bu oranın (%70.3) kadınlardan (%51.7) daha fazla olduğu ifade edilmiştir. Yine aynı çalışmada katılımcıların %56.9'u bekarete önem verirken (kadınların %51.3'ü, erkeklerin ise %84.3'ü), %43.7'si (kadınların %38.5'i, erkeklerin ise %68.9'u) bekareti bir erdem olarak değerlendirmektedir.

Çalışmaların sonuçlarına da bakıldığında ülkemizde kadın için bekaret kavramının oldukça önemli olduğu ve cinsiyetler arası çifte standartlar olduğu görülmektedir. Bu amaçla CETAD tarafından yapılan çalışmada Türkiye genelinde bekaret kavramı sorulmuştur (2006a). Katılımcıların namus ve bekaret ikilemi içinde kaldığı, %43'lük kesimin namus, tek eşlilik, töre cinayetlerini savunduğu görülmektedir. Katılımcıların yarısından fazlası kadın için bekaretin önemi ile ilişkili görüşler bildirmişlerdir. Bu görüşler şu şekilde aktarılmaktadır;

1. Bekaret kadının namusunun simgesidir (%63).
2. Kadının bekareti ancak evlilikle bozulmalıdır (%65).
3. Erkekler bekareti bozulmamış kızlarla evlenmelidirler (%53).
4. Bekaret, kocanın / babanın namusudur (%57).

Cinselliğin cinsiyetler arasında farklı anlamlar ifade ettiğini düşünen görüşler de cinsel çifte standartlara dahil olmaktadır. Erkeklerde cinselliğin sevgiden önce geldiği kadınlarda ise sevginin cinsellikten önce geldiği düşünülmektedir (Boratav ve Çavdar, 2012). Erkeklerin cinsel arzuları normal olarak tasvir edilir, oysa kadınların cinsel arzuları ya ihmal edilir ya da kadınların cinselliği yalnızca sevgi dolu ilişkiler kurma arzusu için bir gereklilik olarak görülür, böylece kadınların cinselliğini yakın olma arzusuyla sınırlayan cinsel bir çifte standardı destekler (Lai ve Hynie, 2011, s. 361). Kısacası, kadının cinsel arzularının üzerinde durulmaması hem kadın cinselliğine ilişkin mitleri destekler hem de cinsiyetler arası çifte standartlara katkıda bulunabilir.

Yapılan bir çalışmada 478 katılımcının %52.9'u erkeklerin cinsellikte cinsel davranış ve zevke, kadınların ise duygusallığa önem verdiklerini belirtmişlerdir (Ejder-Apay ve ark., 2013a). Erkeklerin cinsel ilişkilerde daha saldırgan olması beklenmekte, kadınların ise daha korumacı davranması öngörülmektedir (Boratav ve Çavdar, 2012). Bunun aksi davranan kadınlar olumsuz eleştirilere maruz kalmaktadır (Ryan, 2011). Kadınların cinsel ilişkiye sembolik bir direnç göstermesi, erkeklerin de bu direnci kıran taraf olması beklenmektedir (Boratav ve Çavdar, 2012). Bu algı değerlendirildiğinde toplumun erkeklerin cinselliğine daha hoşgörülü olmasını açıklanabilmektedir.

Özetle, cinselliği kısıtlanmış, duygusallığı ve anneliği yüceltilen, cinsel isteği olmadığı düşünülen kadının çocuklara cinsel yönden zarar vermeyeceğine inanılmakta ve kadın cinsel istismarcı olgusunun varlığının çoğunlukla inkar edilmesine neden olmaktadır. Kadınların cinselliğini kontrol altına almak isteyen geleneksel yaklaşımların kadınlara cinsellik alanında erkeklerden daha az özgürlük verdikleri, bu kısıtlamalarla bağlantılı olarak da kadınların cinsel istismarı gerçekleştiremeyeceğini ön gördükleri ya da bunu kadına yasakladıklarının olasılığının düşünülmesi söz konusudur. Kadın toplumsal olarak cinsellik yönünden o kadar fazla kısıtlanmıştır ki, bu sınırların dışına çıkamayacağı düşünülmektedir. Ancak kadınlar tıpkı cinsellikle ilgili kısıtlayıcı mesajların dışına çıkabildikleri gibi, çocuklara yönelik cinsel istismarı da gerçekleştirebilirler.

Yukarıdaki tüm faktörler değerlendirildiğinde kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumların farklı meslek gruplarında cinsiyetlere ve anneliğe yönelik geleneksel tutum ve mitler çerçevesinde araştırılması önemli görülmektedir. Var olan akademik yazın kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumların öncelikli olarak bu faktörlerden etkilenme olasılığına dikkat çekmektedir. Bu nedenle ülkemizdeki çeşitli meslek gruplarının bu faktörler çerçevesinde kadın istismarcılara yönelik görüşlerinin araştırılması önemli görülmektedir.

3. Gereç ve Yöntem

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu betimlemeyi amaçlarken durumun değiştirilmesi amacını taşımamaktadır (Karasar, 2012). Çalışmada karışık bir veri toplama metodu uygulanmıştır. Veriler bireysel olarak ulaşılmış katılımcılardan yüz yüze görüşülerek toplanmıştır. Yüz yüze ulaşılması zor olan meslek gruplarında online veri toplama linki kullanılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, meslekleri nedeniyle aktif olarak cinsel istismar vakalarıyla karşılaşabilecek 9 uzman grubu oluşturmaktadır. Bu uzman grupları psikologlar, psikolojik danışmanlar, psikiyatristler, sosyal hizmet uzmanları, adli tıp uzmanları, güvenlik güçleri (polis ve jandarma), hukukçular (hakim, savcı ve avukat), diğer hekimler ve hemşireler olarak belirlenmiştir. Araştırmanın örneklemi belirlenirken e-mail ve sosyal medya gruplarından ve bireysel olarak kartopu yoluyla örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Verilerin toplanması için online veri toplama linki ve ölçeklere ait basılı formlar kullanılmış olup karışık veri toplama metodu kullanılmıştır. Tüm uzman grupları için 5000 civarında katılımcıya ölçekler ulaştırılmış 523 katılımcıdan geri dönüş sağlanmıştır. 21 katılımcıya ait uç değerler verilere ait normallik dağılımını olumsuz yönde etkilediği için çıkarılmıştır. Bu işlemler sonucunda araştırmanın örneklemi 502 kişi olarak belirlenmiştir.

Tablo I: Katılımcıların Meslek ve Cinsiyete Göre Dağılımları

	Kadın		Erkek		Toplam	
Meslekler	n	%	n	%	n	%
Psikolojik Danışman	49	16.55	12	5.83	61	12.2
Psikolog	47	15.88	6	2.91	53	10.6
Polis	0	0	58	28.16	58	11.6
Hukukçu	41	13.85	17	8.25	58	11.6
Adli Tıp Uzmanı	19	6.42	40	19.42	59	11.8
Psikiyatrist	33	11.15	22	10.68	55	11.0
Diğer Branşlardan Hekim	30	10.14	24	11.65	54	10.8
Hemşire	48	16.22	4	1.94	52	10.4
Sosyal Çalışmacı	29	9.79	23	11.17	52	10.4
Toplam	296	100	206	100	502	100
X^2=159.34, df=8, p=.000*						

*p<.001

Örneklemin 296 (%59)'sı kadın 206 (%41)'sı erkektir. Cinsiyet dağılımının bazı meslekler için dengeli olmadığı görülmektedir. Ki-kare testi sonuçlarına göre meslekler açısından cinsiyetler arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (X^2=159.34, df=8, p=.000). Araştırmanın örneklemini oluşturan katılımcıların meslek ve cinsiyete göre dağılımları Tablo I'de ayrıntılı olarak gösterilmiştir.

Tablo II: Diğer Branşlardan Hekimlerin Branş ve Cinsiyete Göre Dağılımları

	Kadın	Erkek	Toplam
Branşlar	n	n	n
Aile Hekimi	2	6	8
Anesteziyoloji ve Reanimasyon	1	3	4
Dahiliye	3	1	4
Dermatoloji	1	0	1
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon	1	1	2
Kadın Doğum Uzmanı	3	1	4
KBB	0	1	1
Mikrobiyoloji	1	0	1
Neonatoloji	1	0	1
Nöroloji	3	0	3
Ortopedi ve Travmatoloji	1	0	1
Patoloji	2	0	2
Pediatri	8	4	12
Pratisyen	1	2	3
Radyoloji	1	3	4
Belirtilmemiş	1	1	2
Toplam	29	23	52

Katılımcıların 52 (%10.8)'sini oluşturan diğer branşlardan hekimlerin cinsiyete göre dağılımları belirlenmiştir. Hekimlerin branş ve cinsiyete göre dağılımı Tablo II'de ayrıntılı olarak verilmiştir.

Tablo III: Katılımcıların Cinsiyete Göre Yaş Aralığı, Ortalama ve Standart Sapmaları

Cinsiyet	Yaş Aralığı	Ort.	S.S.	t	df	p
Kadın	20-60	31.19	7.73	-3.20	498	.001*
Erkek	22-65	33.48	7.98			
Toplam	20-65	32.13	7.90			

*p<.001.

Cinsiyet ve yaş değişkenine göre yapılan betimleyici istatiksel analizde yaş aralığının 20-65 yaş olduğu yaş ortalamasının ise 32.13 ± 7.90 yaş olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaş ortalamaları cinsiyete göre Tablo III'te ayrıntılı olarak verilmiştir. Bağımsız Örneklem t-testi sonuçlarına göre erkeklerin yaş ortalamasının (Ort = 33.48, S.S = 7.98) kadınlara (Ort = 31.19, S.S = 7.73) kıyasla daha yüksek olduğu istatiksel olarak anlamlı bulunmuştur, t (498) = -3.20, p = .001.

3.3. Veri Toplama Araçları

3.3.1. Bilgi formu

Araştırmacılar tarafından hazırlanan formda yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim seviyesi, çocuk sahibi olup olmadıkları ve mesleki deneyim gibi demografik bilgilerin yanı sıra çalışma için önem arz edebilecek çeşitli değişkenlere de yer verilmiştir. Formda demografik bilgilerin dışında;

- Meslek itibariyle karşılaşılan cinsel istismar vaka sayısı,
- Meslek itibariyle karşılaşılan kadın cinsel istismarcı vaka sayısı,
- Televizyon izleme süreleri,
- Gazete okuyup okumadıkları ve hangi gazeteleri okudukları,
- Cinsel istismar ile ilgili eğitim alıp almadıkları, eğitimi nerede ve ne kadar süreyle aldıkları,
- Kadınların cinsel istismarda bulunup bulunmayacakları,
- Kadınların hangi nedenlerle cinsel istismarda bulunup bulunamayacakları,

gibi sorular yer almaktadır (EK 1).

3.3.2. Cinsel istismar vaka örnekleri soru formu

Katılımcılara istismarcının cinsiyeti kadın olarak sabit tutularak 10 farklı tipte cinsel istismar vakaları verilmiştir (EK 2). Mağdurun hem kız hem de erkek çocuk olduğu vakalarda cinsel ilişkiye girme, çocukla pornografik içerikli görüntü izleme, çocukla beraber banyo yapma, çocuğun cinsel bölgesini okşama gibi cinsel içerikli eylemler yer almaktadır. Vakalarda istismarcı kadın olarak da anne, öğretmen ve "hayat kadını" figürleri kullanılmıştır. Her vakanın ardından katılımcılara değerlendirmeleri için "Sizce bu bir cinsel istismar mıdır?" ve "Çocuğun bu tecrübeden olumsuz etkilenme düzeyini belirtiniz" soruları yöneltilmiştir. "Sizce bu bir cinsel istismar mıdır?" sorusu "Cinsel istismardır", "Cinsel istismar değildir" ve "Fikrim yok" şeklinde cevap şıkları içermektedir. "Çocuğun bu tecrübeden olumsuz etkilenme düzeyini belirtiniz" ise 5'li Likert ile cevaplanabilmektedir. "Hiç etkilenmemiştir" 1 puan alırken ve "Çok etkilenmiştir" cevabı 5 puan almaktadır. Her bir vakanın sonucu tek tek değerlendirilmiştir.

3.3.3. Kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar ölçeği (KCİTÖ)

Hetherton ve Beardsall (1998) tarafından geliştirilen ölçeğin orijinal formu 22 maddeden oluşmakta olup her soru 5'li Likert tipinde cevaplanabilmektedir. Orijinal formda yer alan maddelerin madde-toplam korelasyonları .33 ve .79 arasında değişmektedir. Cronbach Alfa .89 olarak bulunmuş, test-tekrar test güvenirliği ise .84 olarak bulunmuştur. "Kesinlikle katılıyorum" cevabı 1 puan alırken, "Kesinlikle katılmıyorum" cevabı 5 puan almaktadır. Ölçekten alınan puan arttıkça katılımcılar kadın cinsel istismarcıları daha zararlı ve ciddi olarak değerlendirmekte olup kadınların cinsel istismarcı olabileceğine ve mağdurun olumsuz etkileneceğine dair genel inanış düzeyleri artmaktadır. Ölçeğe ait 3, 9, 18. maddeler ters olarak puanlanmaktadır.

3.3.3.1. KCİTÖ'nün Türkçe formunun geliştirilmesi

Ölçeğin Türkçe'ye adaptasyonu uygun prensiplerle Akdemir ve Gölge (2019) tarafından yapılmıştır (EK 3). Ölçek 5 kişi tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. Ardından 5 çeviri Türkçe ve İngilizce'yi iyi bilen 20 kişiye dağıtılmış ve her madde için 5 çeviri arasından dilimize en uygun çevirinin seçilmesi istenmiştir. En fazla tercih edilen çevirilerden ölçeğin Türkçe formu oluşturulmuş ve çevirinin tam karşılanmadığı maddeler araştırmacılar tarafından tekrar gözden geçirilmiştir. Ölçeğin Türkçe formu 13 maddeden oluşmuş olup 2 faktörlü bir yapı göstermiştir. "Kesinlikle katılıyorum" cevabı 1 puan alırken, "Kesinlikle katılmıyorum" cevabı 5 puan almaktadır. Ölçekten alınan puan arttıkça katılımcının kadınların cinsel istismarcı olabileceklerine inanma düzeyi artmaktadır. Ölçeğe ait 3, 6 ve 11. maddeler ters olarak puanlanmaktadır

3.3.3.2. KCİTÖ'nün faktör yapısı

İlk faktör "Kadın Cinsel İstismarının Mağdur Üzerine Etkilerine İlişkin Tutumlar", 2. faktör ise "Kadın Cinsel İstismarına İlişkin Tutumlar" olarak isimlendirilmiştir. "Kadın Cinsel İstismarının Mağdur Üzerine Etkilerine İlişkin Tutumlar" faktörü 6 maddeden oluşmakta ve varyansın %33.98'ini açıklamakta, "Kadın Cinsel İstismarına İlişkin Tutumlar" faktörü ise 7 maddeden oluşmakta ve varyansın %11.37'sini açıklamakta olup her iki faktör toplam varyansın %45.36'sını açıklamaktadır. Ölçeğe ait maddelerin faktör yükleri .44-.77 arasında değişmektedir.

3.3.3.3. Kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumlar alt ölçeği

Kadınların çocuklara yönelik cinsel içerikli davranışlarının zararlı olmaktan ziyade öğretici olabileceği, çocuğa zarar vermeyeceği inancını temsil etmektedir. 1, 7, 9, 10, 11 ve 12. sorular bu alt ölçeğin maddeleridir. "Bir kadın tarafından çocuklara yönelik gerçekleştirilen

cinsel içerikli davranışlar tahrik edici olabilir ancak zararlı değildir.” maddesi bu alt ölçeğe ait maddelerden biridir. Bu alt ölçekten alınabilecek en düşük puan 6 olup yüksek puan 30’ dur. Alınan puan arttıkça mağdurun istismardan olumsuz yönde etkileneceğine ilişkin inanış artmaktadır.

3.3.3.4. Kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar alt ölçeği

Kadınların çocuklara yönelik cinsel istismarda bulunamayacağı, bunun gündeme gelmesinin gerekli olmadığı inancını temsil eden, kadınların çocukları istismar edebileceğini reddeden soruları içermektedir. 2, 3, 4, 5, 6, 8, 13. sorular bu alt ölçeğe ait maddelerdir. “Eğer kadınlar çocukları cinsel olarak istismar etseydi, bu konuda daha çok şey yazılırdı.” ifadesi bu alt ölçeğin maddelerinden biridir. Bu alt ölçekten alınabilecek en düşük puan 7, en yüksek puan ise 35’tir. Alınan puan arttıkça kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ilişkin inanma düzeyi artmaktadır.

3.3.3.5. KCİTÖ’nün güvenirliği

Ölçeğe ait Cronbach Alfa katsayısı tüm ölçek için .82 olarak bulunmuştur. Guttmann eşdeğer yarılar güvenirlik katsayısı .73 olarak bulunmuştur. “Kadın Cinsel İstismarının Mağdur Üzerine Etkilerine İlişkin Tutumlar” ve “Kadın Cinsel İstismarına İlişkin Tutumlar” alt ölçeklerinin her biri için ise iç tutarlılık katsayısı .73 olarak bulunmuştur.

Çalışmaya ait örneklemde Cronbach Alfa katsayısı tüm ölçek için .80 olarak bulunmuştur. “Kadın Cinsel İstismarının Mağdur Üzerine Etkilerine İlişkin Tutumlar” alt ölçeği için iç tutarlılık katsayısı .70, “Kadın Cinsel İstismarına İlişkin Tutumlar” alt ölçeği için ise iç tutarlılık katsayısı .73 olarak bulunmuştur.

3.3.3.6. KCİTÖ'ye ait Doğrulayıcı Faktör Analizi

Bu çalışmaya ait örneklem üzerinde KCİTÖ'nün daha önceden yapılan açımlayıcı faktör analizi (AFA) sonuçlarından elde edilen 2 faktörlü yapının test edilebilmesi için SPSS AMOS.23 programı kullanılarak doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır.

Uyum indekslerinden X^2 (Chi-square goodness-Ki-kare uyum testi)/df (Degrees of freedom-Serbestlik derecesi), SRMR (Standardized root mean sequare residual-Standardize edilmiş hataların ortalama karelerinin karekökü), RMSEA (Root mean square error of approximation-Tahmin hatalarının ortalamasının karekökü), GFI (Goodness of fit index-Uyum iyiliği indeksi), AGFI (Adjusted goodness of fit index-Düzeltilmiş uyum iyiliği indeksi), NNFI (Non-normed fit index-Normlaştırılmamış uyum indeksi), IFI (Incremental fit index-Fazlalık uyum indeksi), CFI (Comparative fit index-Karşılaştırmalı uyum indeksi) incelenmiştir.

Tablo IV: Doğrulayıcı Faktör Analizi'ne Göre KCİTÖ'nün Uyum İyiliği Değerleri

X^2	df	P	X^2/df	GFI	AGFI	CFI	NNFI	IFI	SRMR	RMSEA
177.533	63	.000*	2.818	.94	.92	.92	.90	.92	.049	.06

*p<.001.

Tablo IV' teki uyum iyiliği değerleri incelendiğinde X^2/df'nin 3 veya 3'ten küçük olması kabul edilebilir uyum iyiliğini göstermektedir (Kline, 2011). RMSEA değerinin .08'in altında olması beklenmekte (Byrne, 2010) ve .05'ten küçük SRMR değeri mükemmel uyum ölçütleri arasında değerlendirilmektedir (Browne ve Cudeck 1993). GFI, CFI, NNFI ve IFI değerlerinin hepsinin .90'dan büyük olduğu söz önüne alındığında (Bentler, 1990), bu değerlerin kabul edilebilir uyum ölçütü değerleri olduğu görülmektedir. AGFI değeri ise .90'ın üzerinde olduğu için mükemmel uyum ölçütü olarak değerlendirilebilir (Schermelleh-Engel, Moosbrugger ve Müller, 2003).

Madde faktör yüklerinin .30-.77 arasında değiştiği görülmektedir. Madde faktör yüklerinin .30'un altında olmaması beklenmektedir (Harrington'dan Aktaran Çapık, 2014). Hiçbir maddenin .30'un altında olmadığı görülmekle birlikte maddelerin çoğunluğunun faktör yüklerinin iyi düzeyde olduğu, 3 ve 11 nolu maddelerin diğer maddelere göre daha zayıf tutunduğu görülmektedir. Ölçeğin uyum iyiliği değerleri iyi düzeyde olduğundan bu maddelerin ölçekten çıkarılmama kararı alınmıştır. Uzmanlara uygulanan KCİTÖ için bu 2 maddenin tutumları ortaya çıkarma konusunda diğerlerine göre daha zayıf olduğu söylenebilir.

Şekil II: KCİTÖ'ye Ait Yol Diyagramı

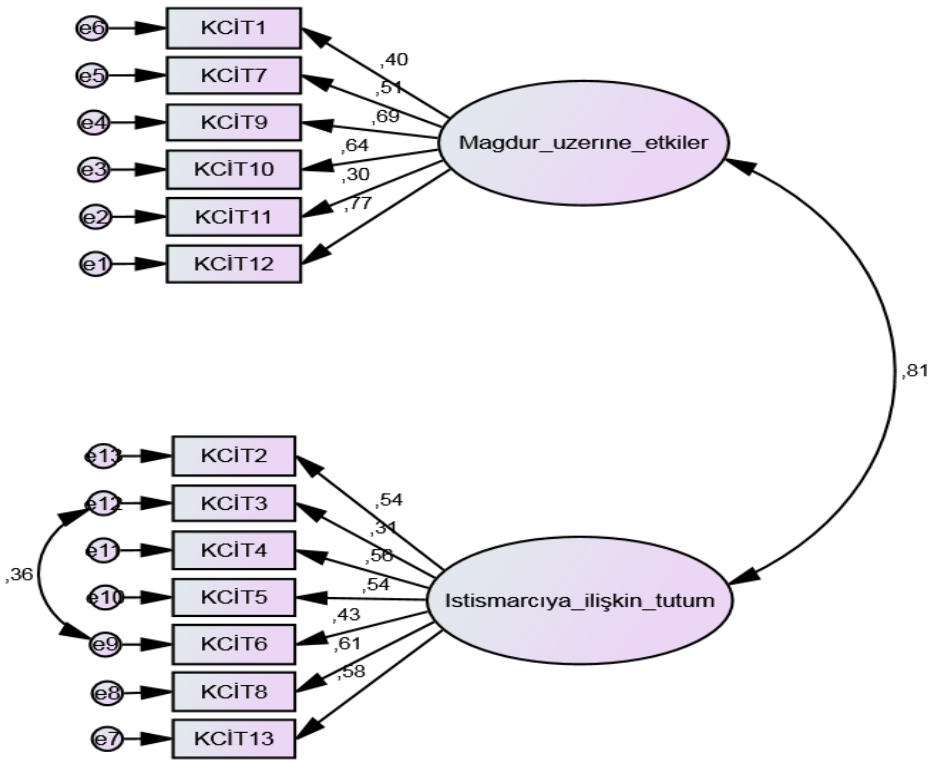

3.3.4. Geleneksel annelik ve babalık ölçeği

Whatley ve Knox (2004) tarafından geliştirilen Geleneksel Annelik ve Babalık Ölçeği'nin Türkçe güvenirlik ve geçerlik çalışması Altınbilek (2012) tarafından yapılmıştır (EK 4). Toplamda 18 maddeden oluşan Geleneksel Annelik Ölçeği (GAÖ)'nin ters puanlanan maddesi bulunmamaktadır. "Annelik bir kadını en yüksek kapasitesine ulaştırır" ölçeğe ait maddelerden biridir. "Kesinlikle katılmıyorum" cevabı 1 puan alırken, "Kesinlikle katılıyorum" cevabı 7 puan almaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 18, en yüksek puan 126'dır. Ölçekten alınan puan arttıkça anneliğe yönelik geleneksel tutum artmaktadır. Ölçeğin orijinal formundaki maddelerin faktör yükleri .44 -.69 arasında değişmektedir. Ölçeğin iç tutarlılık puanı .89 olarak hesaplanmıştır. GAÖ'nün Türkçe formu içsel ve dışsal gerçeklik olmak üzere iki faktörlü bir yapıda olup toplam varyansın %52.33'ünü açıklamaktadır. Aynı zamanda ölçek anneliğe ilişkin geleneksel tutumlara dair toplam puan da vermektedir. Ölçekteki maddelerin faktör yükleri .44 ve. 80 arasında değişmektedir. Tüm ölçek için Cronbach Alfa katsayısı .93, alt ölçekler için ise .94 ve .96'dır. Ölçüt geçerliği için Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği (ÇDCÖ; Sakallı-Uğurlu, 2002) ve BEM Cinsiyet Rolü Envanteri (BCRE; Yaşın-Dökmen, 1999) kullanılmış, GAÖ'nün bu ölçeklerle orta (ÇDCÖ; r=.45) ve düşük düzeyde (BCRE; r=.19) ilişkili olduğu ifade edilmiştir.

Toplamda 10 maddeden oluşan Geleneksel Babalık Ölçeği (GBÖ)'nin ters puanlanan maddesi bulunmamaktadır (EK 5). "Babalar çocuklarıyla fazla zaman harcamazlar" ölçeğe ait maddelerden biridir. "Kesinlikle katılmıyorum" cevabı 1 puan alırken, "Kesinlikle katılıyorum" cevabı 7 puan almaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 1, en yüksek puan 70'dir. Ölçekten alınan puan arttıkça babalığa yönelik geleneksel tutum artmaktadır. Ölçeğin orijinal formundaki maddelerin faktör yükleri .35 -.69 arasında değişmektedir. Ölçeğin iç tutarlılık puanı .84 olarak hesaplanmıştır. GBÖ'nün Türkçe formu içsel ve dışsal gerçeklik olmak üzere iki faktörlü bir yapıda olup toplam varyansın %51.13'ü açıklanmaktadır. Aynı

zamanda ölçek babalığa ilişkin geleneksel tutumlara dair toplam puan da vermektedir. Ölçekteki maddelerin faktör yükleri .47 ve .83 arasında değişmektedir. Tüm ölçek için Cronbach Alfa katsayısı .83, alt ölçekler için ise .85 ve .90'dır. Ölçüt geçerliği için ÇDCÖ kullanılmış, orta düzeyde (r=.38) ilişkili olduğu ifade edilmiştir.

3.3.5. Kadın cinselliğine ilişkin mitler soru formu

Araştırmacılar tarafından literatürdeki çeşitli kaynaklardan cinselliğe ilişkin derlenen mitlerin içinden çalışma ile ilişkili olabilecek 10 adet kadın cinselliğine ait mit seçilmiştir (EK 6). "Kadınlar erkekler kadar sık cinsellik hakkında düşünmezler" miti kadın cinselliğine ilişkin mitlerden biridir. Her bir kadın cinselliğine ilişkin mit 5'li Likert tipi cevap şıkkı içermektedir. "Kesinlikle katılıyorum" cevabı 1 puan alırken "Kesinlikle katılmıyorum" cevabı 5 puan almaktadır. Alınan puanın artması mitlerin desteklenme düzeyinin azaldığını ifade etmektedir. İstatiksel analizler esnasında kadın cinselliğine ilişkin mitlerin diğer ölçeklerle yapılacak karşılaştırması için mitlerin uygun bir faktör yapısı oluşturup oluşturmadığı sınanmıştır. Bu amaçla Açımlayıcı Faktör Analizi'ne ait Temel Bileşenler Analizi yapılmış, 10 mitin 2 faktör yapısı altında toplandığı görülmüştür. İstatiksel analiz sonucunda mitler erkek ve kadın cinselliğinin kıyaslanmasına ilişkin mitler ve kadın cinselliğine ilişkin mitler temaları altında gruplandırılmıştır. Faktör yapılarına ait Cronbach Alfa katsayısı da hesaplanmıştır.

Tablo V: Kadın Cinselliğine İlişkin Mitler Soru Formuna İlişkin Temel Bileşenler Analizi, Cronbach Alfa Katsayıları ve Mitlerden Alınan Puan Ortalamaları

Mit	Faktör Yükü	Ort.	S.S.
Erkek ve Kadın Cinselliğinin Kıyaslanmasına İlişkin Mitler (α = .83)			
MİT8 Kadınlar erkekler kadar sık cinsellik hakkında düşünmezler.	.817	3.44	1.19
MİT6 Kadınların erkeklere nazaran cinsel isteği azdır.	.750	3.88	1.13
MİT1 Kadınlar erkekler kadar cinselliğe istekli ve hazır değildir.	.731	3.58	1.18
MİT9 Kadınlar erkeklere göre daha az sıklıkta orgazm olurlar.	.710	3.26	1.18
MİT10 Kadınlar erkekler kadar tek gecelik seksten hoşlanmazlar.	.639	3.07	1.15
Kadın Cinselliğine İlişkin Mitler (α = .76)			
MİT4 Kadınlar gerçekte orgazm yaşamazlar, sadece yaşadıklarını sanırlar.	.767	4.33	.79
MİT3 Kadınların cinsel fantezileri yoktur.	.744	4.49	.65
MİT2 Kadınlarda orgazm cinsel birleşmeyle sağlanır.	.705	3.96	.90
MİT5 Kadınlar çocuk doğurduktan sonra cinsellikten eskisi kadar zevk almazlar.	.587	4.01	.93
MİT7 Cinsel birleşme için en uygun pozisyon erkeğin üstte olduğu pozisyondur.	.561	3.87	1.02
Kadın Cinselliğine Yönelik Mitler Toplam (α = .86)		37.92	6.96

Tablo V'te görüldüğü üzere maddelerin faktör yüklerinin iyi düzeyde olduğu 5. ve 7. mit'in orta düzeyde yük değeri aldığı diğer mitlerin ise yüksek düzeyde yük değeri aldığı söylenebilir (Büyüköztürk, 2002). Cronbach Alfa katsayısı erkek ve kadın cinselliğinin kıyaslanmasına ilişkin mitler için .83, kadın cinselliğine ilişkin mitler için ise .76 olarak hesaplanmıştır. Kadın cinselliğine yönelik 10 mitin toplamı için ise Cronbach Alfa katsayısı .86 olarak hesaplanmıştır. Cronbach Alfa katsayısının .60'dan büyük olması faktörlerin güvenilir olduğunu

göstermektedir (Özdamar, 2004). Bu doğrultuda mitlere ait maddelerin 2 yapı altında ve toplam puan olarak gerekli analizlerde kullanılabileceği uygun bulunmuştur.

Mitlere ilişkin tek tek alınan puan ortalamaları incelendiğinde "Kadınlar erkekler kadar tek gecelik seksten hoşlanmazlar." miti katılımcılar tarafından en fazla kabul edilen kadın cinselliğine yönelik mittir. "Kadınların cinsel fantezileri yoktur." miti ise katılımcılar tarafından en az kabul edilen mit olduğu söylenebilir.

3.3.6. Cinsel çifte standartlar

Ölçeğin orijinal formu Caron ve Arkadaşları (1993; içinde Davis ve Arkadaşları, 1998) tarafından geleneksel cinsel çifte standartlara ilişkin görüşlerin belirlenmesi amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe'ye adaptasyonu Aşkun (2000) tarafından yapılmıştır (EK 7). Ölçek toplamda 10 maddeden oluşmakta olup her soru 5'li Likert tipinde cevaplanabilmektedir. "Ahlaklı bir kız asla bir gecelik ilişkilere girmez ama erkeğin bu tür ilişkilere girmesi olağan bir şeydir." ölçeğe ait maddelerden biridir. "Kesinlikle katılmıyorum" cevabına 1 puan verilirken, "Kesinlikle katılıyorum" cevabı 5 puan almaktadır. Ölçekten alınabilecek en az puan 10, en fazla puan ise 50'dir. Alınan puan arttıkça cinsel çifte standartlara yönelik inanış güçlenmektedir. Ölçeğin 8. maddesi ters olarak puanlanmaktadır. Ölçeğin orijinal formuna ait iç tutarlılık puanı .72 iken, Türkçe formunda iç tutarlılık puanının .78 olarak hesaplanmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Çalışmanın yürütülebilmesi için öncelikli olarak İstanbul Üniversite- Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Etik Kurul'undan gerekli onay ve izinler (EK 8) alınmıştır. Yüz yüze ulaşılan katılımcılara herhangi bir kurum üzerinden değil bireysel olarak ulaşılmış, görüşülerek çalışmanın amaç ve içeriği anlatılmıştır. Veriler yüz yüze ulaşılması zor olan meslek gruplarında online veri toplama linki kullanılmıştır.

Yüz yüze görüşmelerde çalışmanın amacı ve prosedürü yazılı ve sözlü olarak açıklandıktan sonra çalışmaya katılmayı kabul edenlerin aydınlatılmış onamı yazılı olarak alınmıştır (EK 9). Yüz yüze toplanan veriler için bilgi formu (EK 1), cinsel istismar vaka örnekleri soru formu (EK 2), Kadın İstismarcılara Yönelik Tutumlar Ölçeği (EK 3), Geleneksel Annelik (EK 4) ve Geleneksel Babalık Ölçeği (EK 5), Kadın Cinselliğine İlişkin Mitler soru formu (EK 6) ve Cinsel Çifte Standartlar Ölçeği (EK 7)'nden oluşan veri toplama araçları zarf içinde kendilerine verilmiş ve doldurulmuş ölçekler yine kapalı zarf içinde teslim alınmıştır. Elektronik ortamda toplanan formlar için ise ölçekler verilmeden önce çalışmanın amacının ve prosedürünün anlatıldığı yazılı onam formunun (EK 9) okunarak onaylanması istenmiştir. Katılımcıların rahat bir şekilde cevaplayabilmeleri için ölçeklerin üzerine isimlerinin yazılmaması, kim olduklarının ortaya çıkaracak kişisel bilgilerin formlar üzerinde kullanılmaması istenmiştir.

3.5. Verilerin Çözümlenmesi ve Yorumlanması

Araştırmadan elde edilen verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması aşamasında SPSS 25 kullanılarak ki-kare, Bağımsız Örneklem t-testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Pearson Korelasyon, Basit ve Çoklu Doğrusal Regresyon, Hiyerarşik Regresyon Analizi yapılmıştır. ANOVA'da farkın kaynağını bulmak için ise Scheffe Testi kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasında 0.001, 0.01 ve 0.05 anlamlılık düzeyi aranmıştır. Ayrıca Doğrulayıcı Faktör Analizi için SPSS AMOS 20 kullanılmıştır.

4. Bulgular

Bulgular betimleyici istatistikler, hipotezlerin sınanması ve diğer analizler olarak üç ana başlık altında verilmiştir.

4.1. Betimleyici İstatistikler

4.1.1. Bilgi formuna ilişkin betimleyici istatistikler

Demografik bilgilere, mesleki bilgilere, kadın cinsel istismarcılara yönelik inanışlara ve bilgi formunda yer alan diğer sorulara ilişkin betimleyici istatistikler bu başlık altında verilmiştir.

Tablo VI: Katılımcıların Eğitim Durumu, Medeni Durum ve Çocuğu Olup Olmadığına Dair Elde Edilen Verilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

	Kadın		**Erkek**		**Toplam**	
Eğitim Durumu	n	%	n	%	n	%
Lise	5	1.69	0	0	5	1.0
Lisans	158	53.38	113	54.85	271	54.0
Lisansüstü	133	44.93	93	45.15	226	45.0
Toplam	296	100.0	206	100.0	502	100
X^2=3.530, df=2, p=.171						
Medeni Durum						
Evli	116	39.2	123	60.0	239	47.7
Bekar	180	60.8	82	40.0	262	52.3
Toplam	296	100	205	100	501	100
X^2=21.026, df=1, p=.000*						
Çocuğu olup olmadığı						
Hayır	213	71.96	119	57.77	332	66.1
Evet	83	28.04	87	42.23	170	33.9
Toplam	296	100	206	100	502	100
X^2=10.924, df=1, p=.001*						

p>.05, *p<.001

Katılımcıların eğitim durumu, medeni durumları ve çocuğu olup olmadığına ilişkin demografik form üzerinden verdikleri bilgilerin cinsiyete göre karşılaştırılması Ki-Kare testi ile yapılmıştır (Tablo VI).

Eğitim durumu açısından 271 (%54) katılımcının lisans mezunu, 226 (%45) katılımcının lisansüstü ve 5 katılımcının (%1) ise lise mezunu olduğu görülmüştür. Ki-kare testi sonuçlarına göre katılımcıların eğitim durumu açısından cinsiyetler arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>.05$). Her iki cinsiyette de çoğunluğun lisans mezunu olduğu belirlenmiştir.

Medeni durum açısından incelendiğinde 239 (%47.7) katılımcı evli olduğunu, 262 (%52.%) katılımcı ise bekar olduğunu ifade etmektedir. Ki-kare testi sonuçlarına göre katılımcıların medeni durumu açısından cinsiyetler arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($X^2=21.026$, $df=1$, $p=.000$). Bekar olduğunu ifade eden kadınların oranı erkeklere göre daha yüksek bulunmuştur.

332 (%66.1) katılımcı çocuğu olmadığını belirtirken 170 (%33.9) katılımcı ise çocuğu olduğunu belirtmiş, Ki-Kare testi sonuçlarına göre katılımcıların çocuğu olup olmadığı açısından cinsiyetler arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($X^2=10.924$, $df=1$, $p=.001$). Çocuğu olmadığını belirten kadınların oranı erkeklere göre yüksek bulunmuştur. Katılımcılar en az 1 en fazla 4 çocuğu olduğunu belirtmiş olup çocuğu olanlar arasında çocuk sayısı ortalamasının $1.56 \pm .69$ olduğu görülmüştür.

Tablo VII: Katılımcıların Mesleki Deneyim Yılının Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	n	Ort.	S.S.	t	df	p
Kadın	287	7.16	6.97	-2.39	406.97	.017*
Erkek	203	8.80	7.71			
Toplam	501	7.84	7.33			

*p<.05

Katılımcıların ortalama meslek deneyim yılının cinsiyet açısından farklılaşıp farklılaşmadığına Bağımsız Örneklem t-testi ile bakılmıştır (Tablo VII).

Örneklemimizde erkeklerin (Ort = 8.80, S.S = 7.71) mesleki deneyim yılının kadınlara (Ort = 7.16, S.S = 6.97) kıyasla daha fazla olduğu istatiksel olarak anlamlı bulunmuştur, *t* (406.97) = -2.39, p = .017. Elde edilen verilerde katılımcıların mesleki deneyim yılının en az 0 en fazla 40 olduğu ve tüm katılımcıların mesleki deneyim yılı ortalamasının 7.84 ± 7.33 olduğu görülmüştür.

Tablo VIII: Katılımcıların Mesleki Deneyim Yılının Mesleğe Göre Dağılımı

Meslek	n	Ort.	S.S.	F	df	p
Psikolojik Danışman	61	7.21	5.21	1.86	8	.064
Psikolog	53	7.68	7.25			
Polis	58	10.95	6.99			
Hukukçu	57	6.55	6.77			
Adli Tıp Uzmanı	58	8.56	8.81			
Psikiyatrist	55	7.40	5.74			
Diğer Branşlardan Hekim	53	7.35	6.26			
Hemşire	56	6.78	9.13			
Sosyal Çalışmacı	49	7.78	8.84			
Toplam	490	7.84	7.33			

p>.05

Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarına göre mesleki deneyim yılı açısından meslekler arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır, *F* (8,481) = 1.86, p = .064 (Tablo VIII).

Tablo IX: Katılımcıların Karşılaştıkları Cinsel İstismar Vakası Sayısının Cinsiyete Göre Dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
Karşılaşılan Cinsel İstismar Vakası Sayısı	n	%	n	%	n	%
1-5 vaka	95	32.1	51	24.8	146	29.1
6-10 vaka	41	13.9	28	13.6	69	13.7
11-20 vaka	26	8.8	18	8.7	44	8.8
21-50 vaka	20	6.7	23	11.1	43	8.6
50'den fazla vaka	45	15.2	63	30.6	108	21.5
Hiç karşılaşmadım	69	23.3	23	11.2	92	18.3
Toplam	296	100	206	100	502	100
X^2=28.143, df=5, p=.000*						

*p<.001

Katılımcıların cinsel istismar vakasıyla karşılaşma düzeylerinin cinsiyete göre karşılaştırılması Ki-Kare testi ile yapılmıştır (Tablo IX). Katılımcıların 92 (%18.3)'si mesleği itibariyle cinsel istismar vakasıyla karşılaşmadığını ifade etmiştir. Kadınların %54.8'i 20'den az vakayla karşılaşırken erkeklerin %41.7'si 21'den fazla vakayla karşılaşmıştır. Ki-Kare testi sonuçlarına göre de cinsel istismarcı vakasıyla karşılaşma (X^2=28.143, df=5, p=.000) açısından cinsiyetler arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Kadınların 1-5, 6-10, 11-20 vakayla karşılaşma ve hiç vakayla karşılaşmama oranları erkeklere göre daha yüksek iken erkeklerin 21-50, 50'den fazla cinsel istismar vakası ile karşılaşma oranları kadınlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo X: Katılımcıların Karşılaştıkları Cinsel İstismar Vakası Sayısının Mesleğe Göre Dağılımı

	1-5		6-10		11-20		21-50		>50		Karşılaşmamış	
Meslek	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Psikolojik Danışman	**31**	50.8	**8**	13.1	**1**	1.6	**0**	0	**2**	3.3	**19**	31.1
Psikolog	**17**	32.1	**5**	9.4	**4**	5.7	**4**	7.5	**13**	24.5	**10**	18.9
Polis	**13**	22.4	**10**	17.2	**7**	12.1	**7**	12.1	**20**	34.5	**1**	1.7
Hukukçu	**19**	32.8	**15**	25.9	**6**	10.3	**3**	5.2	**4**	6.9	**11**	19.0
Adli Tıp Uzmanı	**6**	10.2	**6**	10.2	**3**	5.1	**8**	13.6	**36**	61.0	**0**	0
Psikiyatrist	**9**	16.4	**8**	14.5	**7**	12.7	**10**	18.2	**19**	34.5	**2**	3.6
Diğer Branşlardan Hekim	**24**	44.4	**4**	7.4	**4**	7.4	**2**	3.7	**1**	1.9	**19**	35.2
Hemşire	**16**	30.8	**7**	13.5	**3**	5.8	**2**	3.8	**2**	3.8	**22**	42.3
Sosyal Çalışmacı	**11**	21.2	**6**	11.5	**9**	17.3	**7**	13.5	**11**	21.2	**8**	15.4
Toplam	**146**	29.1	**69**	13.7	**44**	8.8	**43**	8.6	**108**	21.5	**92**	18.3
X^2=207.900 df=40, p=.000*												

*p<.001

Katılımcıların cinsel istismar vakasıyla karşılaşma düzeylerinin meslek gruplarına göre karşılaştırılması Ki-kare testiyle yapılmıştır (Tablo X). Ki-Kare testi sonuçlarına göre cinsel istismar vakasıyla karşılaşma açısından meslekler arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (X^2=207.900, df=40, p=.000). Tüm meslekler içinde hemşirelerin hiç vakayla karşılaşmamış olma oranları (%42.3) diğer mesleklere göre daha yüksek bulunmuştur. Adli tıp uzmanları arasında ise hiç vakayla karşılaşmadığını belirten katılımcı bulunmamaktadır. 50'den fazla vakayla karşılaşan uzmanlar arasında adli tıp uzmanlarının oranı (%61.0) diğer mesleklere göre daha yüksek bulunmuştur.

Tablo XI: Katılımcıların İstismarcının Kadın Olduğu Cinsel İstismar Vakasıyla Karşılaşma Sayılarının Cinsiyete Göre Dağılımı

	Kadın		**Erkek**		**Toplam**	
İstismarcının Kadın Olduğu Cinsel İstismar Vakasıyla Karşılaşma Sayısı	n	%	n	%	n	%
1-5 vaka	65	28.6	72	39.3	137	33.4
6-10 vaka	13	5.7	9	4.9	22	5.4
11-20 vaka	4	1.8	7	3.8	11	2.7
21-50 vaka	3	1.3	3	1.6	6	1.5
50'den fazla vaka	5	2.2	11	6.0	16	3.9
Hiç karşılaşmadım	137	60.4	81	44.3	218	53.2
Toplam	227	100	183	100	410	100
X^2=13.977, df=5, p=.016*						

*p<.05

Katılımcıların istismarcının kadın olduğu cinsel istismar vakasıyla karşılaşma düzeylerinin cinsiyete göre karşılaştırılması Ki-kare testiyle yapılmıştır (Tablo XI). Cinsel istismar vakasıyla karşılaştığını ifade eden 410 katılımcının 218 (%53.2)'i ise istismarcının kadın olduğu cinsel istismar vakasıyla hiç karşılaşmadığını ifade etmiştir. İstismarcının kadın olduğu cinsel istismar vakasıyla karşılaştığını ifade edenlerin çoğunluğu da 1 ile 5 arasında vakayla karşılaştığını belirtmiştir. Ki-Kare testi sonuçlarına göre istismarcının kadın olduğu cinsel istismar vakasıyla karşılaşma açısından cinsiyetler arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (X^2=13.977, df=5, p=.016). Erkeklerin kadın cinsel istismarcı vakasıyla karşılaşma oranları kadınlara göre yüksek bulunmuştur.

Tablo XII: Katılımcıların İstismarcının Kadın Olduğu Cinsel İstismar Vakasıyla Karşılaşma Sayılarının Mesleğe Göre Dağılımı

	1-5		6-10		11-20		21-50		50'den fazla		Karşılaşmamış	
Meslek	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Psikolojik Danışman	**10**	23.8	**2**	4.8	**0**	0	**0**	0	**0**	0	**30**	71.4
Psikolog	**13**	30.2	**3**	7.0	**0**	0	**0**	0	**0**	0	**27**	62.8
Polis	**21**	36.8	**4**	7.0	**4**	7.0	**1**	1.8	**5**	8.8	**22**	38.6
Hukukçu	**16**	34.0	**1**	2.1	**1**	2.1	**1**	2.1	**1**	2.1	**27**	57.4
Adli Tıp Uzmanı	**20**	33.9	**2**	3.4	**3**	5.1	**1**	1.7	**6**	10.2	**27**	45.8
Psikiyatrist	**22**	41.5	**3**	5.7	**2**	3.8	**3**	5.7	**0**	0	**23**	43.4
Diğer Branşlardan Hekim	**6**	17.1	**1**	2.9	**0**	0	**0**	0	**2**	5.7	**26**	74.3
Hemşire	**12**	40.0	**3**	10.0	**1**	3.3	**0**	0	**0**	0	**14**	46.7
Sosyal Çalışmacı	**17**	38.6	**3**	6.8	**0**	0	**0**	0	**2**	4.5	**22**	50.0
Toplam	**137**	33.4	**22**	5.4	**11**	2.7	**6**	1.5	**16**	3.9	**218**	52.3

Katılımcıların kadın cinsel istismarcı vakasıyla karşılaşma düzeylerinin mesleğe göre dağılımı Tablo XII'de gösterilmiştir. Hücrelerin %20'den fazlasında 5'ten küçük frekansa sahip değerler olduğu için Ki-Kare testi uygulanamamıştır. Tablo XII incelendiğinde diğer branşlardan hekimlerin, psikolojik danışman ve psikologların büyük çoğunluğunun kadın cinsel istismarcı vakasıyla karşılaşmadıkları, polislerin ve psikiyatristlerin ise kadın cinsel istismarcılarla en fazla düzeyde karşılaşmış meslek grubu olduğu söylenebilir. Ki-kare testi yapılamadığı için sonuçların istatiksel anlamlılığı incelenememektedir.

Tablo XIII: Cinsel İstismar Konusunda Eğitim Alınıp Alınmadığının Cinsiyete Göre Dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
Cinsel İstismar Konusunda Eğitim Alınıp Alınmadığı	**n**	**%**	**n**	**%**	**n**	**%**
Eğitim Almış	181	61.1	121	58.7	302	60.2
Eğitim Almamış	115	38.9	85	41.3	200	39.8
Toplam	296	100	206	100	502	100
X^2=.216, df=1, p=.641						

p>.05

Katılımcıların cinsel istismar konusunda eğitim alıp almadıklarına ilişkin soruya verdikleri cevapların cinsiyete göre karşılaştırılması Ki-kare testiyle yapılmıştır (Tablo XIII). Katılımcılarından yarısından fazlası (%60.2) cinsel istismar konusunda bir eğitim aldığını ifade etmektedir. Ki-Kare testine göre cinsel istismar konusunda eğitim alma açısından cinsiyetler arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (p>.05).

Tablo XIV: Katılımcıların Cinsel İstismara Dair Herhangi Bir Eğitim Alıp Almadıklarının Mesleklere Göre Dağılımı

	Eğitim Almış		Eğitim Almamış		Toplam	
Meslek	n	%	n	%	n	%
Psikolojik Danışman	47	77.0	14	23.0	61	100
Psikolog	29	54.7	24	45.3	53	100
Polis	17	29.3	41	70.7	58	100
Hukukçu	36	62.1	22	37.9	58	100
Adli Tıp Uzmanı	54	91.5	5	8.5	59	100
Psikiyatrist	30	54.5	25	45.5	55	100
Diğer Branşlardan Hekim	27	50.0	27	50.0	54	100
Hemşire	28	53.8	24	46.2	52	100
Sosyal Hizmet Uzmanı	34	65.4	18	34.6	52	100
Toplam	302	60.2	200	39.8	502	100
X^2=59.757, df=8, p=.000*						

*p<.001

Katılımcıların cinsel istismara dair eğitim alma durumlarının meslek değişkeni açısından değerlendirilmesi Ki-Kare testi ile yapılmıştır (Tablo XIV). Katılımcıların 302 (%60.2)'si cinsel istismar konusunda eğitim aldığını ifade etmektedir. Polis katılımcılar arasında 17 kişinin (%29.3) eğitim alırken, 41 kişinin (%70.7) eğitim almadığı görülmekte, bu farkın diğer meslek gruplarına oranla daha fazla olduğu görülmektedir. Adli tıp uzmanlarının ise tamamına yakının (%91.5) cinsel istismar konusunda eğitim aldığı görülmektedir. Diğer meslekler için ise diğer branşlardan hekimler hariç eğitim alanların oranının almayanlara göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Ki-Kare testi sonuçlarına göre cinsel istismar konusunda eğitim alma açısından meslekler arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (X^2 =59.757, df=8, p=.000).

Tablo XV: Katılımcıların Cinsel İstismar ile İlgili Eğitimi Nasıl Aldıklarına Dair Verdikleri Yanıtların Cinsiyete Göre Dağılımı

	Kadın		Erkek		Toplam	
Eğitimin Nereden Alındığı	n	%	n	%	n	%
Üniversite	85	45.9	65	51.6	150	48.1
Hizmet İçi Eğitim	71	38.4	47	36.5	118	37.8
Kendi İmkanıyla	29	15.7	15	11.9	44	14.1
Toplam	185	100	126	100	312	100
X^2= 1.922, df = 2, p = .383						

p>.05

Katılımcılara cinsel istismara dair alınan eğitimi nerede aldıklarına ilişkin toplanan verinin cinsiyet açısından incelenmesi Ki-Kare testiyle yapılmıştır (Tablo XV). Eğitim aldığını ifade eden 302 katılımcıdan bu soruya birden fazla cevap veren katılımcı olması dolayısıyla 312 cevap verilmiştir. Ki-Kare testi sonuçlarına göre cinsel istismara dair eğitimin nasıl alındığıyla ilgili cinsiyetler arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (p>.05). Katılımcıların yarısına yakını (%48.1) eğitimi üniversitede aldığını ifade etmektedir. Üniversite ya da hizmet içi eğitimle eğitim almayan 44 (%14.1) katılımcı ise kendi imkanlarıyla cinsel istismar konusunda eğitim aldıklarını ifade etmektedirler.

Tablo XVI: Katılımcıların Cinsel İstismar ile İlgili Eğitimi Nasıl Aldıklarına Dair Verdikleri Yanıtların Mesleklere Göre Dağılımı

	Üniversite		Hizmet içi Eğitim		Kendi İmkanıyla		Toplam	
Meslek	n	%	n	%	n	%	n	%
Psikolojik Danışman	18	36.7	25	51.0	6	12.3	49	100
Psikolog	15	50.0	8	26.7	7	23.3	30	100
Polis	4	23.5	11	64.7	2	11.8	17	100
Hukukçu	12	33.3	18	50.0	6	16.7	36	100
Adli Tıp Uzmanı	35	62.5	15	26.8	6	10.7	56	100
Psikiyatrist	15	45.4	9	27.2	6	18.2	33	100
Diğer Branşlardan Hekim	15	53.6	10	35.7	3	10.7	28	100
Hemşire	18	60.0	10	33.3	2	6.7	30	100
Sosyal Hizmet Uzmanı	18	50.0	12	33.3	6	16.7	36	100
Toplam	150	48.1	118	37.8	44	14.1	312	100
X^2= 23.373, df = 16, p = .095								

p>.05

Katılımcılara cinsel istismara dair alınan eğitimi nerede aldıklarına ilişkin toplanan verinin meslek açısından incelenmesi Ki-Kare testiyle yapılmıştır (Tablo XVI). Meslekler açısından eğitimin üniversite ve hizmet içi eğitimle alma durumunun genel olarak dengeli dağıldığı, ancak özellikle polislerin sıklıkla hizmet içi eğitimle, adli tıp uzmanlarının ve hemşirelerin ise üniversitede eğitim aldıkları görülmektedir. Ki-Kare testi sonuçlarına göre cinsel istismara dair eğitimin nasıl alındığıyla ilgili meslekler arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (p>.05).

Tablo XVII: Katılımcıların Kadın Cinsel İstismarcıların Varlığına Dair Verdikleri Yanıtların Cinsiyet ve Mesleğe Göre Dağılımları

	Kadın Cinsel İstismarda Bulunur		Kadın Cinsel İstismarda Bulunamaz		Toplam	
Cinsiyet	n	%	n	%	n	%
Kadın	282	95.3	14	4.7	296	100
Erkek	196	95.1	10	4.9	206	100
Toplam	478	95.2	24	4.8	502	100
X^2=.004, df=1, p=.949						
Meslek	n	%	n	%	n	%
Psikolojik Danışman	57	93.4	4	6.6	61	100
Psikolog	52	98.1	1	1.9	53	100
Polis	52	89.7	6	10.3	58	100
Hukukçu	57	98.3	1	1.7	58	100
Adli Tıp Uzmanı	59	100	0	0	59	100
Psikiyatrist	55	100	0	0	55	100
Diğer Branşlardan Hekim	51	94.4	3	5.6	54	100
Hemşire	46	88.5	6	11.5	52	100
Sosyal Hizmet Uzmanı	49	94.2	3	5.8	52	100
Toplam	478	95.2	24	4.8	502	100

p>.05

Katılımcıların kadın cinsel istismarcıların varlığına yönelik inanışlar cinsiyet ve meslek değişkenleri açısından incelenmiştir (Tablo XVII). Kadın cinsel istismarcıların varlığına yönelik inanışların cinsiyet değişkeni ile birlikte incelenmesi için Ki-Kare testi yapılmıştır. Meslek değişkeni için hücrelerin %20'den fazlasında 5'ten küçük frekansa sahip değerler olduğu için Ki-Kare testi uygulanamamıştır. Katılımcıların %95.2'si tarafından kadınların çocukları cinsel yönden istismar edebileceğinin mümkün olduğu ifade edilmektedir. Ki-Kare testine göre kadın cinsel istismarcıların varlığına yönelik inanışlar açısından cinsiyetler

arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (p>.05). Adli tıp uzmanları ve psikiyatristlerin tamamı kadınların cinsel istismarda bulunabileceğini ifade ederken polislerin 6 (%10.3)'sı ve hemşirelerin 6 (%11.5)'sı kadınların cinsel istismarda bulunmayacağını düşünmektedir.

Tablo XVIII: Katılımcıların Kadınların Cinsel İstismarda Bulunabileceğine ve Bulunamayacağına İlişkin Nedenlere Göre Verdikleri Yanıtların Cinsiyete Göre Dağılımı

	Kadın		**Erkek**		**Toplam**	
Kadınların Cinsel İstismarda Bulunabileceğine İlişkin Nedenler	n	%	n	%	n	%
Psikolojik Sorunlar **X^2=.273, df=1, p=.601**	94	33.3	70	35.7	164	34.3
Sevgi ve Şefkat İhtiyacı **X^2=1.79 df=1, p=.180**	11	3.9	13	6.6	24	5.0
Düşük Özgüven **X^2=.116, df=1, p=.734**	33	11.7	25	12.7	58	12.13
Kendini Kontrol Edememe **X^2=3.35, df=1, p=.067**	47	16.7	46	24.6	93	19.4
Hepsi Bir Nedendir **X^2=.227, df=1, p=.634**	173	61.3	116	59.2	289	60.5
Nedenini Bilmiyorum **X^2=.390, df=1, p=.533**	15	5.3	8	4.1	23	4.8
Kadınların Cinsel İstismarda Bulunamayacağına İlişkin Nedenler						
Kadınlar cinsel olarak pasiftir	2	14.3	1	10.0	3	12.5
Kadın cinsel organı buna müsait değildir	0	0	0	0	0	0
Kadınlar çocuklara cinsel yönden zarar vermez	5	35.7	5	50.0	10	41.7
Kadınlar cinsel olarak uyarılmaz	1	7.1	1	10.0	2	8.3
Yukarıdakilerin hepsi istismarda bulunmama nedenidir	1	7.1	4	40.0	5	20.9
Nedenini bilmiyorum	4	28.6	0	0	4	16.7

p>.05

Katılımcılara kadınların cinsel istismarda bulunma ve bulunmama nedenleri de sorulmuştur (Tablo XVIII). Bazı katılımcılarda birden fazla cevap verdikleri için toplam cevap sayısı katılımcı sayısından daha fazladır. Kadınların cinsel istismarda bulunabileceğini ifade eden 478 katılımcının %60.5'i tarafından psikolojik sorunlar, sevgi ve şefkat ihtiyacı, düşük özgüven ve kendini kontrol edememe gibi nedenlerin kadın cinsel istismarında sorumlu olabileceği ifade edilmiştir. Nedenlere ilişkin verilen yanıtların hiçbirinde cinsiyetler arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>.05$).

Kadınların cinsel istismarda bulunamayacağına ilişkin yanıt veren 24 katılımcının 10 (%41.7)'u kadınların çocuklara cinsel yönden zarar vermeyeceği yönündedir. 24 katılımcının %20.9'u ise verilen tüm nedenlerin kadınların cinsel istismarda bulunmama nedenleri olduğunu ifade etmiştir. Kadın cinsel istismarcıların cinsel istismarda bulunamama nedenlerine ilişkin verilerde yeterince katılımcı sayısındaki azlık nedeniyle cinsiyet açısından Ki-kare sonuçları hesaplanamamıştır.

Tablo XIX: Katılımcıların Kadınların Cinsel İstismarda Bulunabileceğine İlişkin Nedenlere Verdikleri Yanıtların Mesleğe Göre Dağılımı

	Psk.D.		Psikolog		Polis		Hukuk		A.T.U		Psikiyat.		D.Hekim		Hemşire		S.Ç.	
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Psikolojik Sorunlar	**12**	19.7	**19**	35.8	**26**	44.8	**21**	36.2	**18**	30.5	**17**	30.9	**18**	33.3	**23**	44.2	**10**	19.2
X^2=16.799, df=8, p=.032**																		
Sevgi ve Şefkat İhtiyacı	**2**	3.3	**3**	5.7	**5**	8.6	**5**	8.6	**3**	5.1	**4**	7.3	**1**	1.9	**1**	1.9	**0**	0
Düşük Özgüven	**6**	9.8	**5**	9.4	**7**	12.1	**7**	12.1	**10**	16.9	**1**	1.8	**4**	7.4	**14**	26.9	**4**	7.7
X^2=20.909, df=8, p=.007*																		
Kendini Kontrol Edememe	**5**	8.2	**12**	22.6	**15**	25.9	**8**	13.8	**15**	25.4	**9**	16.4	**10**	18.5	**15**	28.8	**4**	7.7
X^2=17.578, df=8, p=.025**																		
Hepsi Bir Nedendir	**39**	63.9	**30**	56.6	**25**	43.1	**33**	59.6	**36**	61.0	**35**	63.6	**32**	59.3	**22**	42.3	**37**	71.2
X^2=16.077, df=8, p=.041**																		
Nedenini Bilmiyorum	**6**	9.8	**0**	0	**2**	3.4	**4**	6.9	**4**	6.8	**3**	5.5	**1**	1.9	**1**	1.9	**2**	3.8

*p<.01, **p<.05. **Psk. Dan:** Psikolojik Danışman**, A.T.U:** Adli Tıp Uzmanı, **Psikiyat:** Psikiyatrist, **D.Hekim:** Diğer Branşlardan Hekim, **S.Ç:** Sosyal Çalışmacı

Katılımcıların kadınların cinsel istismarda bulunma nedenlerine verdikleri yanıtlar meslek değişkenine göre Ki-Kare testiyle incelenmiştir (Tablo XIX). Kadınların cinsel istismarı psikolojik sorunlar nedeniyle gerçekleştirdiğini ifade eden katılımcılar açısından meslekler arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (X^2=16.799, df=8, p=.032). Polis (%44.8) ve hemşirelerin (%44.2) bu nedeni öne sürme oranları diğer mesleklere göre daha yüksek bulunmuştur. Kadınların düşük özgüven nedeniyle çocukları istismar edebileceğini ifade eden katılımcılar açısından meslekler arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (X^2=20.909, df=8, p=.007). Hemşirelerin (%26.9) diğer mesleklere oranla bu nedeni öne sürme oranı diğer mesleklere göre daha yüksek bulunmuştur. Kadınların kendini kontrol nedeniyle çocukları istismar edebileceğini ifade eden katılımcılar açısından meslekler arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (X^2=17.578, df=8, p=.025).

Hemşirelerin (%28.8) diğer mesleklere oranla bu nedeni öne sürme oranı diğer mesleklere göre daha yüksek bulunmuştur. Kadınların verilen tüm nedenler sonucunda çocukları istismar edebileceğini ifade eden katılımcılar açısından meslekler arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (X^2=20.909, df=8, p=.007). Öncelikli olarak sosyal çalışmacılar (%71.2) ardından ruh sağlığı uzmanlarının tüm nedenleri öne sürme oranı diğer mesleklere göre daha yüksek bulunmuştur. Sevgi ve şefkat ihtiyacı ve nedenini bilmiyorum yanıtları %20'den fazla hücredeki verilerin frekansı 5'ten düşük olduğu için Ki-Kare testiyle incelenememiştir. Ancak kadınların sevgi ve şefkat ihtiyacı nedeniyle istismarda bulunacağını en fazla oranla öne süren meslek grubu polisler ve hukukçular (%8.6) iken neden istismarda bulunacağını bilmediğini en fazla oranla ifade eden meslek grubu psikolojik danışmanlar (%9.8) olarak görülmektedir.

Katılımcıların kadınların cinsel istismarda bulunamayacağına ilişkin öne sürdükleri nedenlerin mesleklere göre dağılımı incelendiğinde ise 4 polis kadınların çocuklara cinsel yönden zarar vermeyeceğini, 2'si kendilerine verilen tüm nedenleri, 1'si ise kadınların cinsel olarak uyarılmadığını öne sürmüştür. İki hemşire kadınların çocuklara cinsel yönden zarar vermeyeceğini, 1'si kendilerine verilen tüm nedenleri öne sürerken 2 hemşire ise nedenini bilmediğini ifade etmiştir. İki psikolojik danışman nedenini bilmediğini, 1'i kadınların cinsel olarak pasif olduğunu, 1'i ise kadınların çocuklara cinsel yönden zarar vermeyeceğini neden olarak öne sürmüştür. Bir sosyal çalışmacı kadınların cinsel olarak pasif olduğunu, 1'i kadınların cinsel yönden çocuklara zarar vermeyeceklerini, 1'i ise kadınların cinsel olarak uyarılmadığını öne sürmüştür. Bir diğer hekim kadınların cinsel olarak pasif olduğunu, 1'i kadınların çocuklara cinsel yönden zarar vermeyeceğini öne sürmektedir. Bir psikolog kadınların çocuklara cinsel yönden zarar vermeyeceğini öne sürerken 1 hukukçu ise verilen tüm nedenleri öne sürmektedir.

Tablo XX: Katılımcıların Kadınların Cinsel İstismarda Bulunabileceğine ve Bulunamayacağına İlişkin Nedenlere Verdikleri Açık Uçlu Yanıtların Cinsiyete ve Mesleğe Göre Dağılımları

	Kadın	Erkek	Toplam
Kadınlar Neden Cinsel İstismarda Bulunurlar?			
Aile içindeki sapkınlık, sapık fikirler, sapık olması[a]	2	3	5
Ailesine zarar verme ve menfaat sağlama[b]	1	-	1
Bir erkek neden bulunursa o nedenle[c]	2	-	2
Bir neden olmasına gerek yoktur[d]	1	2	3
İntikam[e]	1	2	3
Cinsel baskı[f]	-	1	1
Çocuk kolay ikna olur[g]	-	1	1
Kontrol etme[h]	-	2	2
Daha önceki travmalar, alkol ve madde kullanımı, psikiyatrik bozukluklar[ı]	-	1	1
İstismara uğramış olma ve/ya istismarı normal kabul etme[i]	3	1	4
Pedofili[j]	1	-	1
Şiddet eğilimi[k]	-	1	1
Pek çok nedeni olabilir, nedenleri patolojize edilmemelidir[l]	1	-	1
Kadınlar Neden Cinsel İstismarda Bulunmazlar?			
Ahlaki olarak yanlıştır[x]	1	-	1
Her kadın anne adayıdır, tabiatı gereği çocuğa zarar vermez[y]	-	2	2
Bir kadın çocuğa neden zarar versin ki[z]	1	-	1

[a] 1 psikolog, 2 hukukçu, 2 polis, [b] sosyal çalışmacı, [c] 3 hukukçu, [d] 1 psikolog, 2 psikiyatrist, [e] 1 sosyal çalışmacı, 1 hukukçu, 1 adli tıp uzmanı, [f] diğer branştan hekim, [g] polis, [h] 1 psikolog, 1 polis, [ı] psikiyatrist, [i] 1 psikolojik danışman, 1 psikolog, 1 psikiyatrist, 1 diğer branştan hekim, [j] psikiyatrist, [k] diğer branştan hekim, [l] psikiyatrist tarafından ifade edilmiştir.

[x]diğer branştan hekim [y] polis ve hukukçu [z] hemşire tarafından ifade edilmiştir.

Katılımcıların aynı zamanda kadınların neden cinsel istismarda bulunabilecekleri ve bulunamayacaklarına dair açık uçlu cevaplar da verebilmelerine olanak tanınmıştır (Tablo XX). Katılımcılar tarafından kadın cinsel istismarının nedenlerine ilişkin sapkınlık, intikam, kontrol etme, daha önceden istismara uğramış olma gibi nedenlerin sıklıkla belirtildiği görülmektedir.

Her kadının anne adayı olduğu ve doğası gereği bir çocuğa zarar vermeyeceği ve ahlaki olarak yanlış olduğu ifadeleri ise kadınların cinsel istismarda bulunmayacaklarına dair öne sürülen nedenlerdir.

Tablo XXI: Katılımcıların Televizyon İzleme ve Gazete Okumaya İlişkin Verdikleri Yanıtların Cinsiyete Göre Dağılımları

	Kadın		**Erkek**		**Toplam**	
Televizyon İzleme Durumu	n	%	n	%	n	%
Evet	123	41.7	102	49.8	225	45.0
Hayır	38	12.9	18	8.8	56	11.2
Nadiren	134	45.4	85	41.5	219	43.8
X^2=3.99, df=2, p=.136						
Gazete Okuma Durumu	n	%	n	%	n	%
Okuyor	32	10.8	23	11.2	55	11.0
Okumuyor	28	9.5	10	4.9	38	7.6
İnternetten takip ediyor	236	79.7	173	84.0	409	81.5
X^2=3.68, df=2, p=.158						

p>.05

Katılımcıların televizyon izleme ve gazete okuma durumlarına ilişkin toplanan veriler cinsiyet değişkenine göre Ki-Kare testi ile incelenmiştir (Tablo XXI). 225 katılımcı (%45) televizyon izlediği ifade ederken, 219 (% 43.8) katılımcı nadiren televizyon izlediğini ifade etmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu (%81.5) gazeteleri internetten takip ettiğini ifade etmektedir. Ki-Kare testine göre televizyon izleme (p>.05) ve gazete okuma değişkenleri açısından (p>.05) cinsiyetler arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

4.1.2. Ölçeklerle ilgili betimleyici istatistikler

Bu bölümde çalışmada uygulanan ölçekler bazında, öğrencilerin aldıkları puanlar ile ilgili yapılan betimleyici istatistik çalışmaları hakkında bilgi verilecektir. Örnek cinsel istismar

vakalarına verilen yanıtlar ayrıntılı olarak incelenmiş, aynı zamanda ölçeklerden alınan puanların alt ve üst değerleri ile ortalama puanları incelenmiştir.

Tablo XXII: Katılımcıların Ölçeklerden Aldıkları Puanların Alt ve Üst Değerleri ile Ortalama ve Standart Sapmaları

Ölçekler	Min.	Max.	Ort.	S.S
KCİTÖ- Mağdur Üzerine Etkilerine İlişkin Tutumlar (min: 6 - max: 30 puan)	18	30	27.16	2.85
KCİTÖ- Kadın Cinsel İstismarına İlişkin Tutumlar (min: 7 - max: 35 puan)	12	35	28.94	3.80
KCİTÖ Toplam (min: 13 - max: 65 puan)	39	65	56.10	5.81
GAÖ-İçsel Gerçeklik (min: 8 - max: 56 puan)	8	56	36.02	11.46
GAÖ-Dışsal Gerçeklik (min: 10 - max: 70 puan)	10	70	44.29	12.91
GAÖ Toplam (min: 18 - max: 126 puan)	18	126	80.31	23.00
GBÖ-Dışsal Gerçeklik (min: 4 - max: 28 puan)	4	19	6.36	2.76
GBÖ-İçsel Gerçeklik (min: 6 - max: 42 puan)	6	37	17.99	7.09
GBÖ Toplam (min: 10 - max: 70 puan)	10	48	24.35	8.78
Erkek ve Kadın Cinselliğinin Kıyaslanmasına İlişkin Mitler (min:5 - max: 25 puan)	5	25	17.24	4.52
Kadın Cinselliğine ilişkin Mitler (min:5 - max: 25 puan)	10	25	20.68	3.14
Kadın Cinselliğine İlişkin Mitler Toplam (min:10 - max: 50 puan)	19	50	37.92	6.96
ÇS (min:10 - max: 50 puan)	10	50	18.57	6.87

KCİTÖ: Kadın Cinsel İstismarcılara Yönelik Tutumlar Ölçeği, **GAÖ:** Geleneksel Annelik Ölçeği, **GBÖ:** Geleneksel Babalık Ölçeği, **ÇS:** Cinsel Çifte Standartlar

KCİTÖ, GAÖ, GBÖ, kadın cinselliğine ilişkin mitler ve ÇS'den alınan puanların alt üst değerleri ile ortalamaları hesaplanmıştır (Tablo XXII). KCİTÖ'nün mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumlar alt ölçeğinden alınan puan ortalaması 27.16 ± 2.85, kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar alt ölçeğinden alınan puan ortalaması 28.94 ± 3.80 ve toplamından alınan puan ortalaması 56.10 ± 5.81 olarak bulunmuştur. GAÖ'nün içsel gerçeklik alt ölçeğinden alınan puan ortalaması 36.02 ± 11.46, dışsal gerçeklik alt ölçeğinden alınan puan ortalaması 44.29 ± 12.91 ve toplamından alınan puan ortalaması ise 80.31 ± 23.00 olarak bulunmuştur. GBÖ'nün

içsel gerçeklik alt ölçeğinden alınan puan ortalaması 6.36 ± 2.76, dışsal gerçeklik alt ölçeğinden alınan puan ortalaması 17.99 ± 7.09 ve toplamından alınan puan ortalaması ise 24.35 ± 8.78 olarak bulunmuştur. Erkek ve kadın cinselliğinin kıyaslanmasına ilişkin mitlerden alınan puan ortalaması 17.24 ± 4.52 olarak, kadın cinselliğine ilişkin mitlerden alınan puan ortalaması 20.68 ± 3.14 olarak mitlerin toplamından alınan puan ortalaması ise 37.92 ± 6.96 olarak bulunmuştur. ÇS'den alınan puan ortalaması ise 18.57 ± 6.87 olarak bulunmuştur.

Tablo XXIII: Katılımcıların Ölçeklerden Aldıkları Puanların Ortalama ve Standart Sapmalarının Cinsiyete Göre Dağılımı ve Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları

	Kadın		**Erkek**		***t*-testi**		
Ölçekler	**Ort.**	**S.S**	**Ort.**	**S.S.**	***t***	**df**	**p**
KCİTÖ- Mağdur Üzerine Etkilerine İlişkin Tutumlar	27.59	2.57	26.54	3.10	3.96	387.824	.000***
KCİTÖ- Kadın Cinsel İstismarına İlişkin Tutumlar	29.06	3.60	28.76	4.07	.875	498	.382
KCİTÖ Toplam	56.65	5.37	55.31	6.32	2.489	394.703	.013*
GAÖ-İçsel Gerçeklik	33.46	10.70	39.69	11.53	-6.215	499	.000***
GAÖ-Dışsal Gerçeklik	41.48	12.36	48.31	12.64	-6.020	499	.000***
GAÖ Toplam	74.94	21.66	88.00	22.73	-6.507	499	.000***
GBÖ-Dışsal Gerçeklik	6.22	2.75	6.55	2.77	-1.296	498	.196
GBÖ-İçsel Gerçeklik	16.92	6.70	19.05	7.37	-4.064	498	.000***
GBÖ Toplam	23.15	8.50	26.06	8.91	-3.688	498	.000***
Erkek ve Kadın Cinselliğinin Kıyaslanmasına İlişkin Mitler	17.71	4.46	16.56	4.54	2.814	498	.005**
Kadın Cinselliğine ilişkin Mitler	20.99	3.08	20.23	3.18	2.657	498	.008**
Kadın Cinselliğine İlişkin Mitler Toplam	38.71	6.89	36.80	6.93	3.035	498	.003**
ÇS	16.70	5.86	21.23	7.33	-7.382	376.839	.000***

p>.05, *p<.05, **p<.01, ***p<.001, **KCİTÖ:** Kadın Cinsel İstismarcılara Yönelik Tutumlar Ölçeği, **GAÖ:** Geleneksel Annelik Ölçeği, **GBÖ:** Geleneksel Babalık Ölçeği, **ÇS:** Cinsel Çifte Standartlar

Katılımcıların ölçeklerden aldıkları puan ortalamalarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesi için Bağımsız Örneklem t-testi uygulanmıştır (Tablo XXIII). GBÖ'nün dışsal gerçeklik alt ölçeği ile KCİTÖ- Kadın Cinsel İstismarına İlişkin Tutumlar alt ölçeği dışındaki tüm ölçek ve alt ölçeklerde cinsiyet arasında istatiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Kadınların erkeklere kıyasla geleneksel annelik ve geleneksel babalığa, kadın cinselliğine ilişkin mitlere ve cinsel çifte standartlara inanma düzeyinin daha düşük olduğu istatiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Tablo XXIV: Katılımcıların Ölçeklerden Aldıkları Puanların Ortalama ve Standart Sapmalarının Meslek Gruplarına Göre Dağılımı ve Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

	Ruh Sağ. ve S.Ç.		**Adalet Çalışanları**		**Sağlık Çalışanları**		**ANOVA**
Ölçekler	**Ort**	**S.S**	**Ort**	**S.S**	**Ort**	**S.S**	***F***
KCİTÖ- Mağdur Üzerine Etkilerine İlişkin Tutumlar	27.70	2.54	26.62	2.99	26.80	3.02	7.52**
KCİTÖ- Kadın Cinsel İstismarına İlişkin Tutumlar	29.52	3.48	28.33	3.98	28.58	3.98	4.83*
KCİTÖ Toplam	57.22	5.28	54.96	6.25	55.38	5.94	7.78**
GAÖ-İçsel Gerçeklik	32.93	10.33	39.33	12.92	37.85	10.81	15.860**
GAÖ-Dışsal Gerçeklik	41.23	12.31	47.77	13.69	45.95	12.25	12.297**
GAÖ Toplam	74.16	21.32	87.11	25.35	83.80	21.42	15.721**
GBÖ-Dışsal Gerçeklik	6.34	2.87	6.18	2.54	6.50	2.78	.439
GBÖ-İçsel Gerçeklik	17.14	6.95	18.86	7.03	18.51	7.25	2.894
GBÖ Toplam)	23.49	8.83	25.05	8.37	25.01	8.94	1.890
Erkek ve Kadın Cinselliğinin Kıyaslanmasına İlişkin Mitler	18.13	4.62	16.50	4.40	16.57	4.28	7.823**
Kadın Cinselliğine ilişkin Mitler	21.52	2.96	19.53	3.22	20.35	3.03	17.612**
Kadın Cinselliğine İlişkin Mitler Toplam	39.65	6.90	36.03	7.03	36.92	6.48	13.408**
ÇS	16.61	6.19	21.49	7.25	19.14	6.66	21.624**

p>.05, *p<.01, **p<.001, **KCİTÖ:** Kadın Cinsel İstismarcılara Yönelik Tutumlar Ölçeği, **GAÖ:** Geleneksel Annelik Ölçeği, **GBÖ:** Geleneksel Babalık Ölçeği, **ÇS:** Cinsel Çifte Standartlar, **Ruh Sağ. ve S.Ç.:** Ruh Sağlığı Uzmanları ve Sosyal Çalışmacılar

Katılımcıların ölçeklerden aldıkları puan ortalamalarının meslek grupları açısından farklılaşıp farklılaşmadığına Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile bakılmıştır (Tablo XXIV). Psikolog, psikolojik danışman, psikiyatrist ve sosyal hizmet uzmanları "Ruh Sağlığı Uzmanları ve Sosyal Çalışmacılar", diğer branştan hekim, hemşire ve adli tıp uzmanları "Sağlık Çalışanları", polis ve hukukçular ise "Adalet Çalışanları" olarak yeniden tanımlanarak meslek grupları oluşturulmuş ve mesleklere ilişkin tüm istatiksel analizler bu gruplar kullanılarak uygulanmaya devam edilmiştir. Geleneksel Babalık Ölçeği (GBÖ) ve alt ölçekleri dışındaki tüm ölçek ve alt ölçeklerden alınan puan ortalamaları açısından meslek grupları arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Kadın Cinsel İstismarcılara Yönelik Tutumlar (KCİTÖ) ve alt ölçeklerinden alınan puan ortalamalarının meslek gruplarına göre kıyaslanması hipotezlerin sınanması kısmında ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

Farkın kaynağını bulmak için Scheffe testi uygulanmıştır. Scheffe testi sonuçlarına göre GAÖ alt ölçekleri ile toplamından alınan puan ortalamaları açısından ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacılar ile adalet çalışanları ($p<.001$) ve sağlık çalışanları ($p<.01$) arasında istatiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık saptanmıştır. Ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacıların geleneksel annelik kalıp yargılarına inanma düzeyi diğer meslek gruplarına göre daha düşük bulunmuştur. Geleneksel Annelik Ölçeği (GAÖ) toplamı ve alt ölçeklerinden alınan puan ortalamaları açısından adalet çalışanları ile sağlık çalışanları arasında istatiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık saptanmamıştır ($p>.05$). Hipotezlerin sınanması ve sonraki bölümlerde GAÖ ve GBÖ'nün yalnızca toplam puanları kullanılarak analizler uygulanmıştır.

Erkek ve kadın cinselliğinin kıyaslanmasına ilişkin mitlerden alınan puan ortalamaları açısından ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacılar ile adalet çalışanları ($p<.01$) ve sağlık çalışanları ($p<.01$) arasında istatiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık saptanmıştır. Kadın cinselliğine ilişkin mitler ve kadın cinselliğine ilişkin mitlerin toplamından aldıkları puan ortalamaları açısından için ise ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacılar ile adalet çalışanları

(p<.001) ve sağlık çalışanları (p<.001) arasında istatiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık saptanmıştır. Ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacıların kadın cinselliğine ilişkin mitler, erkek ve kadın cinselliğinin kıyaslanmasına ilişkin mitler ve kadın cinselliğine yönelik mitlerin toplamına inanma düzeyleri diğer meslek gruplarına göre daha düşük bulunmuştur. Kadın cinselliğine ilişkin mitler, erkek ve kadın cinselliğinin kıyaslanmasına ilişkin mitler ve kadın cinselliğine yönelik mitlerin toplamından alınan puan ortalamaları açısından adalet çalışanları ile sağlık çalışanları arasında istatiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık saptanmamıştır (p>.05).

Cinsel Çifte Standartlar (ÇS)'dan alınan puan ortalamaları açısından ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacılar ile adalet çalışanları (p<.001) ve sağlık çalışanları (p<.001) ortalamaları arasında istatiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık saptanmıştır. Ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacıların geleneksel cinsiyet rollerine inanma düzeyleri diğer meslek gruplarına göre daha düşük bulunmuştur. Ayrıca, ÇS'den alınan puan ortalamaları açısından adalet çalışanları ile sağlık çalışanları (p<.05) arasında istatiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık saptanmıştır. Sağlık çalışanlarının geleneksel cinsiyet rollerine inanma düzeyi adalet çalışanlarına göre daha düşük bulunmuştur.

Tablo XXV: Cinsel İstismar Vaka Örnekleri Soru Formuna İlişkin Yanıtların Cinsiyete Göre Dağılımı ve Çocuğun Etkilenme Düzeyine Verilen Yanıtların Puan Ortalamaları

								Etkilenme Düzeyi	
		Kadın		Erkek		Toplam		Ort.	S.S.
Vaka Örnekleri		n	%	n	%	n	%		
Bir annenin herhangi bir zihinsel ve fiziksel engeli bulunmayan 14 yaşındaki kız çocuğuyla beraber banyo yapması **X^2 = 6.409, df = 2, p = .041***	**Evet**	180	60.8	104	50.5	284	56.6	3.32	1.24
	Hayır	60	20.3	60	29.1	120	23.9		
	Fikrim Yok	56	18.9	42	20.4	98	19.5		
Bir annenin herhangi bir zihinsel ve fiziksel engeli bulunmayan 14 yaşındaki erkek çocuğuyla beraber banyo yapması **X^2 = 5.727, df = 2, p = .057**	**Evet**	246	83.4	159	77.2	405	80.8	4.20	.99
	Hayır	17	5.8	24	11.6	41	8.2		
	Fikrim Yok	32	10.8	23	11.2	55	11.0		
Annenin 2 yaşındaki kız çocuğunun bezini değiştirirken cinsel bölgesini öpüp okşaması **X^2 = 10.741, df = 2, p = .005****	**Evet**	187	63.2	102	49.5	289	57.6	2.91[a]	1.44
	Hayır	67	22.6	72	35.0	139	27.7		
	Fikrim Yok	42	14.2	32	15.5	74	14.7		
Annenin 2 yaşındaki erkek çocuğunun bezini değiştirirken cinsel bölgesini öpüp okşaması **X^2 = 12.010, df = 2, p = .002****	**Evet**	187	63.2	105	51.0	292	58.2	3.03	1.45
	Hayır	59	19.9	69	33.5	128	25.5		
	Fikrim Yok	50	16.9	32	15.5	82	16.3		
15 yaşını tamamlamış bir kız çocuğunun kendi rızasıyla kadın öğretmeniyle cinsel ilişkiye girmesi **X^2 = 15.112, df = 2, p = .001*****	**Evet**	269	91.2	170	82.5	439	87.6	4.31	1.02
	Hayır	17	5.8	33	16.0	50	10.0		
	Fikrim Yok	9	3.1	3	1.5	12	2.4		

Tablo XXV (Devam): Cinsel İstismar Vaka Örnekleri Soru Formuna İlişkin Yanıtların Cinsiyete Göre Dağılımı ve Çocuğun Etkilenme Düzeyine Verilen Yanıtların Puan Ortalamaları

								Etkilenme Düzeyi	
		Kadın		**Erkek**		**Toplam**		**Ort.**	**S.S.**
Vaka Örnekleri		n	%	n	%	n	%		
15 yaşını tamamlamış bir erkek çocuğunun kendi rızasıyla kadın öğretmeniyle cinsel ilişkiye girmesi **X^2 = 11.468, df = 2, p = .003****	**Evet**	268	90.5	165	80.1	433	86.3	4.22	1.06
	Hayır	21	7.1	33	16.0	54	10.8		
	Fikrim Yok	7	2.4	8	3.9	15	3.0		
14 yaşındaki bir çocuğun "bir hayat kadını" ile cinsel ilişkiye girmesi **X^2 = 2.950, df = 2, p = .229**	**Evet**	271	91.6	179	86.9	450	89.6	4.38	.92
	Hayır	10	3.4	12	5.8	22	4.4		
	Fikrim Yok	15	5.1	15	7.3	30	6.0		
14 yaşındaki erkek çocuğun kadın öğretmeniyle sonucunda ereksiyon yaşadığı bir cinsel ilişkiye girmesi	**Evet**	291	98.3	196	95.1	487	97.0	4.46	.87
	Hayır	3	1.0	5	2.4	8	1.6		
	Fikrim Yok	2	0.7	5	2.4	7	1.4		
Bir kadın öğretmenin 12 yaşındaki kız öğrencisiyle birlikte pornografik içerikli görüntüler izlemesi	**Evet**	292	98.6	203	98.5	495	98.6	4.58	.69
	Hayır	2	0.7	2	1.0	4	0.8		
	Fikrim Yok	2	0.7	1	0.5	3	0.6		
Bir kadın öğretmenin 12 yaşındaki erkek öğrencisiyle birlikte pornografik içerikli görüntüler izlemesi	**Evet**	295	99.7	204	99.0	499	99.4	4.65[b]	.62
	Hayır	0	0	1	0.5	1	0.2		
	Fikrim Yok	1	0.3	1	0.5	2	0.4		

p>.05, * p<.05, ** p<.01, *** p<.001, [a] Katılımcılar tarafından çocuğun en az etkileneceği vaka olarak tanımlanmıştır, [b] Katılımcılar tarafından çocuğun en fazla etkileneceği vaka olarak tanımlanmıştır.

Kadın cinsel istismarına dair oluşturulmuş vaka örneklerine verilen yanıtlara ilişkin toplanan veriler cinsiyet değişkeni açısından Ki-Kare testi ile incelenmiş, vakadaki mağdurların etkilenme düzeylerine ait ortalama puanlar hesaplanmıştır (Tablo XXV). Genel anlamda katılımcılar tarafından annenin cinsel içerikli davranışlarının öğretmen ya da hayat kadınının cinsel içerikli davranışlarına göre daha az istismar olarak görüldüğü tespit edilmiştir. "Bir kadın

öğretmenin 12 yaşındaki kız/erkek öğrencisiyle birlikte pornografik içerikli görüntüler izlemesi" ve "14 yaşındaki erkek çocuğun kadın öğretmeniyle sonucunda ereksiyon yaşadığı bir cinsel ilişkiye girmesi" en fazla katılımcı tarafından cinsel istismar olarak değerlendirilmiştir. Bu istismar vakalarına kadın ve erkek katılımcıların yakın cevaplar verdiği görülmüştür.

"Bir annenin herhangi bir zihinsel ve fiziksel engeli bulunmayan 14 yaşındaki kız çocuğuyla beraber banyo yapması", "Annenin 2 yaşındaki kız/erkek çocuğunun bezini değiştirirken cinsel bölgesini öpüp okşaması" ise en az katılımcı tarafından cinsel istismar olarak değerlendirilmiştir. Cinsiyet açısından farklılığın bulunduğu istismar vakalarında kadınların vakaları istismar olarak tanımlama oranları erkeklerin istismar olarak tanımlama oranlarına kıyasla daha yüksektir.

Katılımcılar alınan puan ortalaması açısından çocuğun en az olumsuz etkilendiği vaka olarak "Annenin 2 yaşındaki kız çocuğunun bezini değiştirirken cinsel bölgesini öpüp okşaması" nı seçerken, çocuğun en fazla etkilenebileceği vaka olarak ise "Bir kadın öğretmenin 12 yaşındaki erkek öğrencisiyle birlikte pornografik içerikli görüntüler izlemesi" olduğunu ifade etmişlerdir. Katılımcıların görüşüne göre 12 yaşında öğretmeniyle pornografik içerikli görüntü izleyen erkek bir ergen 14 ya da 15 yaşında öğretmeniyle cinsel ilişkiye giren ya da 14 yaşında hayat kadını ile ilişkiye giren erkek bir ergene kıyasla daha fazla olumsuz etkilenmektedir. Benzer şekilde 15 yaşında öğretmeniyle cinsel ilişkiye giren bir kızın 12 yaşında öğretmeniyle pornografik içerikli görüntü izleyen ergen bir kıza göre daha az olumsuz etkileneceğini düşünmektedirler. Genel anlamda katılımcılarda annenin cinsel içerikli davranışlarının diğer kadınların cinsel içerikli davranışlarına kıyasla daha az olumsuz etkilediği görüşü hakimdir.

Tablo XXVI: Annenin Cinsel İstismarına Dair Vaka Örneklerinin Cinsel İstismar Olup Olmadığına Dair Verilen Yanıtların Meslek Gruplarına Göre Dağılımları

Vaka Örnekleri	Cinsel istismar mıdır?	Ruh Sağlığı Uzmanları ve Sosyal Çalışmacılar		Adalet Çalışanları		Sağlık Çalışanları	
		n	%	n	%	n	%
Bir annenin herhangi bir zihinsel ve fiziksel engeli bulunmayan 14 yaşındaki kız çocuğuyla beraber banyo yapması **$X^2 = 21.740$, df = 4, p = .000****	**Evet**	148	67.0	49	42.2	87	57.7
	Hayır	44	19.9	34	29.3	42	25.5
	Fikrim Yok	29	13.1	33	28.5	36	21.8
Bir annenin herhangi bir zihinsel ve fiziksel engeli bulunmayan 14 yaşındaki erkek çocuğuyla beraber banyo yapması **$X^2 = 15.934$, df = 4, p = .003***	**Evet**	193	87.3	88	75.9	124	75.6
	Hayır	12	5.4	16	13.8	13	7.9
	Fikrim Yok	16	7.3	12	10.3	27	16.5
Annenin 2 yaşındaki kız çocuğunun bezini değiştirirken cinsel bölgesini öpüp okşaması **$X^2 = 27.249$, df = 4, p = .000****	**Evet**	155	70.1	51	44.0	83	50.3
	Hayır	41	18.6	42	36.2	56	33.9
	Fikrim Yok	25	11.3	23	19.8	26	15.8
Annenin 2 yaşındaki erkek çocuğunun bezini değiştirirken cinsel bölgesini öpüp okşaması **$X^2 = 22.862$, df = 4, p = .000****	**Evet**	154	69.7	54	46.6	84	50.9
	Hayır	38	17.2	40	34.5	50	30.3
	Fikrim Yok	29	13.1	22	19.0	31	18.8

*p<.01, **p<.001

Annenin cinsel istismarına ilişkin vaka örneklerine verilen yanıtlardan elde edilen veriler meslek grupları açısından da Ki-Kare testi ile incelenmiştir (Tablo XXVI). Ki-Kare testi sonuçlarına göre annenin cinsel istismarına ilişkin tüm vaka örneklerinde vakaları istismar olarak değerlendirip değerlendirmeme açısından meslek grupları arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (p<.01, p<.001). Ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacıların vaka örneklerini istismar olarak değerlendirme oranları adalet çalışanları ve sağlık çalışanlarına oranla daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca, sağlık çalışanlarının da vakaları istismar olarak değerlendirme oranı adalet çalışanlarına oranla daha yüksek bulunmuştur.

Tablo XXVII: Öğretmen-Hayat Kadını Cinsel İstismarına Dair Vaka Örneklerinin Cinsel İstismar Olup Olmadığına Dair Verilen Yanıtların Meslek Gruplarına Göre Dağılımları

Vaka Örnekleri	Cinsel istismar mıdır?	Ruh Sağlığı Uzmanları ve Sosyal Çalışmacılar		Adalet Çalışanları		Sağlık Çalışanları	
		n	%	n	%	n	%
15 yaşını tamamlamış bir kız çocuğunun kendi rızasıyla kadın öğretmeniyle cinsel ilişkiye girmesi	**Evet**	205	92.8	101	87.8	33	80.6
	Hayır	14	6.3	11	9.6	25	15.2
	Fikrim Yok	2	0.9	3	2.6	7	4.2
15 yaşını tamamlamış bir erkek çocuğunun kendi rızasıyla kadın öğretmeniyle cinsel ilişkiye girmesi	**Evet**	205	92.8	95	81.9	133	80.6
	Hayır	13	5.8	16	13.8	25	15.2
	Fikrim Yok	3	1.4	5	4.3	7	4.2
14 yaşındaki erkek çocuğun kadın öğretmeniyle sonucun da ereksiyon yaşadığı bir cinsel ilişkiye girmesi	**Evet**	217	98.2	112	96.5	158	95.8
	Hayır	2	0.9	1	0.9	5	3.0
	Fikrim Yok	2	0.9	3	2.6	2	1.2
14 yaşındaki bir çocuğun "bir hayat kadını" ile cinsel ilişkiye girmesi **$X^2 = 5.713$, df = 4, p = .222**	**Evet**	203	91.0	98	84.5	149	90.3
	Hayır	9	4.1	8	6.9	5	3.0
	Fikrim Yok	9	4.1	10	8.6	11	6.7
Bir kadın öğretmenin 12 yaşındaki kız öğrencisiyle pornografik içerikli görüntüler izlemesi	**Evet**	218	98.6	114	98.3	163	98.8
	Hayır	1	0.5	2	1.7	1	0.6
	Fikrim Yok	2	0.9	0	-	1	0.6
Bir kadın öğretmenin 12 yaşındaki erkek öğrencisiyle pornografik içerikli görüntüler izlemesi	**Evet**	219	99.0	115	99.1	165	100
	Hayır	1	0.5	0	-	0	-
	Fikrim Yok	1	0.5	1	0.9	0	-

p>.05

Öğretmen-hayat kadının cinsel istismarına ilişkin vaka örneklerine verilen yanıtlardan elde edilen verilerin meslek gruplarına göre dağılımı Tablo XXVII'de gösterilmiştir. Beş vaka

örneğinde hücrelerin %20'den fazlasında 5'ten küçük frekansa sahip değerler olduğu için meslek grupları arasındaki farklılıkların incelenmesi için Ki-Kare testi uygulanamamıştır. "14 yaşındaki bir çocuğun "bir hayat kadını" ile cinsel ilişkiye girmesi" ne verilen yanıtların meslek grupları açısından incelenmesi için Ki-kare testi uygulanmış olup vakayı istismar olarak değerlendirme açısından meslek grupları arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>.05$). Tablo XXVII'deki dağılım incelendiğinde ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacıların diğer meslek gruplarına göre vakaları istismar olarak değerlendirme oranlarının daha yüksek olduğu söylenebilir. Ki-kare testi uygulanamadığı için sonuçların istatiksel anlamlılığı incelenememektedir.

Tablo XXVIII: Vakalarda Çocuğun Etkilenme Düzeyine Dair Verilen Yanıtların Cinsiyete göre Ortalama ve Standart Sapmaları ile Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları

Vaka Örnekleri	Çocuğun Etkilenme Düzeyi				*t*-testi		
	Kadın		Erkek		*t*	df	p
	Ort	S.S	Ort	S.S			
Bir annenin herhangi bir zihinsel ve fiziksel engeli bulunmayan 14 yaşındaki kız çocuğuyla beraber banyo yapması	3.42	1.24	3.19	1.23	2.052	494	.041*
Bir annenin herhangi bir zihinsel ve fiziksel engeli bulunmayan 14 yaşındaki erkek çocuğuyla beraber banyo yapması	4.30	.96	4.06	1.03	2.929	495	.009**
Annenin 2 yaşındaki kız çocuğunun bezini değiştirirken cinsel bölgesini öpüp okşaması	3.19	1.38	2.53	1.44	5.095	488	.000***
Annenin 2 yaşındaki erkek çocuğunun bezini değiştirirken cinsel bölgesini öpüp okşaması	3.34	1.36	2.60	1.47	5.716	490	.000***
15 yaşını tamamlamış bir kız çocuğunun kendi rızasıyla kadın öğretmeniyle cinsel ilişkiye girmesi	4.46	.88	4.08	1.15	3.962	363.208	.000***
15 yaşını tamamlamış bir erkek çocuğunun kendi rızasıyla kadın öğretmeniyle cinsel ilişkiye girmesi	4.39	.90	3.98	1.22	4.086	354.374	.000***
14 yaşındaki bir çocuğun "bir hayat kadını" ile cinsel ilişkiye girmesi	4.50	.78	4.20	1.06	3.436	356.354	.001***
14 yaşındaki erkek çocuğun kadın öğretmeniyle sonucunda ereksiyon yaşadığı bir cinsel ilişkiye girmesi	4.58	.73	4.30	1.02	3.441	350.314	.001***
Bir kadın öğretmenin 12 yaşındaki kız öğrencisiyle birlikte pornografik içerikli görüntüler izlemesi	4.67	.59	4.44	.80	3.507	355.541	.001***
Bir kadın öğretmenin 12 yaşındaki erkek öğrencisiyle birlikte pornografik içerikli görüntüler izlemesi	4.72	.52	4.55	.72	2.826	349.456	.005**

*p<.05, **p<.01, ***p<.001

İstismar vakalarına verilen yanıtlardan elde edilen veriler meslek açısından da Bağımsız Örneklem t-testi ile incelenmiştir (Tablo XXVIII). Bağımsız Örneklem t-testi sonuçlarına göre tüm vaka örnekleri için verilen yanıtlar açısından cinsiyetler arasında istatiksel olarak anlamlı

farklılıklar bulunmuştur. Tüm vaka örneklerinde kadınlar erkeklere kıyasla mağdurların istismardan daha olumsuz düzeyde etkileneceğini düşünmektedirler.

Tablo XXIX: Annenin Cinsel İstismarına Dair Vaka Örneklerinde Çocuğun Etkilenme Düzeyine Dair Verilen Yanıtların Meslek Gruplarına Göre Ortalama ve Standart Sapmaları ve Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

	Ruh Sağlığı Uzmanları ve Sosyal Çalışmacılar		Adalet Çalışanları		Sağlık Çalışanları		ANOVA
Vaka Örneği	**Ort**	**S.S**	**Ort**	**S.S**	**Ort**	**S.S**	***F***
Bir annenin herhangi bir zihinsel ve fiziksel engeli bulunmayan 14 yaşındaki kız çocuğuyla beraber banyo yapması	3.57	1.17	3.11	1.29	3.14	1.25	7.841**
Bir annenin herhangi bir zihinsel ve fiziksel engeli bulunmayan 14 yaşındaki erkek çocuğuyla beraber banyo yapması	4.38	.85	4.09	1.10	4.05	1.06	6.141*
Annenin 2 yaşındaki kız çocuğunun bezini değiştirirken cinsel bölgesini öpüp okşaması	3.33	1.31	2.50	1.47	2.63	1.44	17.781**
Annenin 2 yaşındaki erkek çocuğunun bezini değiştirirken cinsel bölgesini öpüp okşaması	3.47	1.28	2.66	1.54	2.68	1.44	19.834**

*p<.01, **p<.001

Annenin cinsel istismarı vaka örneklerinde çocuğun etkilenme düzeyine dair verilen yanıtlar meslek grupları açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiştir (Tablo XXIX). Tek Yönlü ANOVA sonuçlarına göre tüm vakalarda çocuğun etkilenme düzeyi açısından meslek grupları arasında istatiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Farkın kaynağını bulmak için Scheffe testi uygulanmıştır. Scheffe testi sonuçlarına göre tüm vakalarda çocuğun etkilenme düzeyine verdikleri yanıtlardan aldıkları puan ortalamaları açısından ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacılar ile adalet çalışanları (p<.01) ve sağlık çalışanları (p<.05) arasında istatiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmuştur. Ruh sağlığı

uzmanları ve sosyal çalışmacıların çocuğun etkilenme düzeyine verdikleri yanıtların puan ortalaması diğer meslek gruplarına göre daha yüksek bulunmuştur. Hiçbir vaka örneğinde çocuğun etkilenme düzeyine verilen yanıtların ortalaması açısından sağlık çalışanları ile adalet çalışanları arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (p>.05).

Tablo XXX: Öğretmen-Hayat Kadınının Cinsel İstismarına Dair Vakalarda Çocuğun Etkilenme Düzeyine Dair Verilen Yanıtların Meslek Gruplarına Göre Ortalama ve Standart Sapmaları ve Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

	Ruh Sağlığı Uzmanları ve Sosyal Çalışmacılar		**Adalet Çalışanları**		**Sağlık Çalışanları**		**ANOVA**
Vaka Örneği	**Ort**	**S.S**	**Ort**	**S.S**	**Ort**	**S.S**	***F***
15 yaşını tamamlamış bir kız çocuğunun kendi rızasıyla kadın öğretmeniyle cinsel ilişkiye girmesi	4.42	.88	4.26	1.08	4.19	1.13	2.428
15 yaşını tamamlamış bir erkek çocuğunun kendi rızasıyla kadın öğretmeniyle cinsel ilişkiye girmesi	4.36	.90	4.12	1.18	4.11	1.17	3.181
14 yaşındaki bir çocuğun "bir hayat kadını" ile cinsel ilişkiye girmesi	4.48	.80	4.19	1.04	4.38	.96	3.690*
14 yaşındaki erkek çocuğun kadın öğretmeniyle sonucunda ereksiyon yaşadığı bir cinsel ilişkiye girmesi	4.52	.73	4.42	.93	4.42	1.00	.809
Bir kadın öğretmenin 12 yaşındaki kız öğrencisiyle birlikte pornografik içerikli görüntüler izlemesi	4.66	.58	4.44	.86	4.57	.69	3.577*
Bir kadın öğretmenin 12 yaşındaki erkek öğrencisiyle birlikte pornografik içerikli görüntüler izlemesi	4.73	.49	4.46	.83	4.66	.56	7.541**

p>.05, *p<.05, **p<.001

Öğretmen-hayat kadının cinsel istismarı vaka örneklerinde çocuğun etkilenme düzeyine dair verilen yanıtlar meslek grupları açısından Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile incelenmiştir (Tablo XXX). Tek Yönlü ANOVA sonuçlarına göre "14 yaşındaki bir çocuğun "bir hayat kadını" ile cinsel ilişkiye girmesi", Bir kadın öğretmenin 12 yaşındaki kız/erkek

öğrencisiyle birlikte pornografik içerikli görüntüler izlemesi" vakaları için çocuğun etkilenme düzeyine verilen yanıtlar açısından meslek grupları arasında istatiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Farkın kaynağını bulmak için Scheffe testi uygulanmıştır. Scheffe testi sonuçlarına göre anlamlı farklılık bulunan 3 vakada da çocuğun etkilenme düzeyine verdikleri yanıtlardan aldıkları puan ortalamaları açısından ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacılar ile adalet çalışanları arasında istatiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmuştur ($p<.05$). Ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacıların çocuğun etkilenme düzeyine verdikleri yanıtların puan ortalaması adalet çalışanlarına göre daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca "Bir kadın öğretmenin 12 yaşındaki erkek öğrencisiyle birlikte pornografik içerikli görüntüler izlemesi" vakasında çocuğun etkilenme düzeyine verdikleri yanıtlardan aldıkları puan ortalamaları açısından adalet çalışanları ile sağlık çalışanları arasında istatiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmuştur ($p<.05$). Sağlık çalışanlarının "Bir kadın öğretmenin 12 yaşındaki erkek öğrencisiyle birlikte pornografik içerikli görüntüler izlemesi" vakasında çocuğun etkilenme düzeyine verdikleri yanıtların puan ortalaması adalet çalışanlarına göre daha yüksek bulunmuştur. "Bir kadın öğretmenin 12 yaşındaki kız öğrencisiyle birlikte pornografik içerikli görüntüler izlemesi" ve "14 yaşındaki bir çocuğun "bir hayat kadını" ile cinsel ilişkiye girmesi" vakaları için çocuğun etkilenme düzeyine verdikleri yanıtlardan aldıkları puan ortalamaları açısından adalet çalışanları ile sağlık çalışanları arasında istatiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo XXXI: Cinsel İstismar Vaka Örnekleri Soru Formuna İlişkin Verilen Yanıtlarda Mağdur Cinsiyeti ve İstismarcı Türünün Etkisine İlişkin McNemar-Bowker Testi Sonuçları

Vakalar	Mağdurun Cinsiyeti	İstismardır		İstismar Değildir		Fikrim Yok	
		n	%	n	%	n	%
Öğretmenin 12 yaşındaki öğrencisiyle pornografik içerikli görüntü izlemesi	**Kız**	495	98.6	4	0.8	3	0.6
	Erkek	499	99.4	1	0.2	2	0.4
Bir annenin fiziksel ve zihinsel engeli bulunmayan 14 yaşındaki çocuğuyla banyo yapması **$X^2 = 130.784$ df = 3, p = .000****	**Kız**	284	56.7	119	23.8	98	19.5
	Erkek	405	80.9	41	8.2	55	10.9
15 yaşını tamamlamış bir çocuğun kadın öğretmeniyle cinsel ilişkiye girmesi **$X^2 = 4.648$, df = 3, p = .199**	**Kız**	439	87.7	50	9.9	12	2.4
	Erkek	432	86.3	54	10.7	15	3.0
Bir annenin 2 yaşındaki çocuğunun bezini değiştirirken cinsel bölgesini öpüp okşaması **$X^2 = 8.055$, df = 3, p = .045***	**Kız**	289	57.5	139	27.7	74	14.8
	Erkek	292	58.2	128	25.5	82	16.2
14 yaşındaki bir çocuğun kadın öğretmeniyle ereksiyon yaşadığı cinsel ilişkiye girmesi	**Erkek**	487	97.0	8	1.6	7	1.4
14 yaşındaki bir çocuğun bir hayat kadını ile cinsel ilişkiye girmesi **$X^2 = 32.051$, df = 3, p = .000****	**Erkek**	450	89.7	22	4.3	30	6.0

p>.05, *p<.05, **p<.001

Vakaların istismar olup olmadığına dair verilen yanıtların mağdur çocuğun cinsiyetine ya da istismarcı kadının türüne göre değişip değişmediğini incelenmesi için vakalara verilen yanıtlar birbiriyle bağımlı olduğundan dolayı Ki-kare hesaplamaları McNemar-Bowker testi ile yapılmıştır (Tablo XXXI). McNemar-Bowker testi sonuçlarına göre 14 yaşında anneyle banyo yapma (X^2 = 130.784 df = 3, p = .000), annenin bez değiştirirken çocuğunun cinsel bölgesini öpüp okşaması (X^2 = 8.055, df = 3, p = .045) vakalarının katılımcılar tarafından erkek çocukları için daha fazla istismar olarak değerlendirilme oranı istatiksel olarak anlamlıyken 15 yaşında öğretmeniyle cinsel ilişkiye girme vakasında kız ve erkek mağdurlar arasında istatiksel olarak

anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($X^2 = 4.648$, df = 3, p = .199). Ayrıca katılımcıların çocuğun öğretmeniyle cinsel ilişkiye girmesini bir hayat kadını ile cinsel ilişkiye girmesinden daha fazla oranda cinsel istismar olarak değerlendirildikleri de istatiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($X^2 = 32.051$, df = 3, p = .000).

Tablo XXXII: Mağdur Cinsiyeti ve İstismarcı Türünün Çocuğun Etkilenme Düzeyine Verilen Yanıtlara Etkisi ve Bağımlı Örneklem t-testi Sonuçları

Vakalar	Mağdurun Cinsiyeti	Ort.	S.S.	*t*
Öğretmenin 12 yaşındaki öğrencisiyle pornografik içerikli görüntü izlemesi	**Kız**	4.58	.69	2.723*
	Erkek	4.65	.62	
Bir annenin fiziksel ve zihinsel engeli bulunmayan 14 yaşındaki çocuğuyla banyo yapması	**Kız**	3.33	1.24	-17.056**
	Erkek	4.20	1.00	
15 yaşını tamamlamış bir çocuğun kadın öğretmeniyle cinsel ilişkiye girmesi	**Kız**	4.31	1.02	2.764*
	Erkek	4.22	1.06	
Bir annenin 2 yaşındaki çocuğunun bezini değiştirirken cinsel bölgesini öpüp okşaması	**Kız**	2.91	1.44	-3.993**
	Erkek	3.03	1.45	
14 yaşındaki bir çocuğun kadın öğretmeniyle ereksiyon yaşadığı cinsel ilişkiye girmesi	**Erkek**	4.47	.87	-2.353*
14 yaşındaki bir çocuğun bir hayat kadını ile cinsel ilişkiye girmesi	**Erkek**	4.38	.92	

*p<.05, **p<.01

İstismar vakalarına verilen yanıtlarda çocuğun etkilenme düzeyine verilen yanıtların mağdur çocuğun cinsiyetine ya da istismarcı kadının türüne göre değişip değişmediğini incelenmesi için Bağımlı Örneklem t-testi uygulanmıştır (Tablo XXXII). Pornografik içerikli görüntü izleme, *t* (498) = 2.723, p = .007, 14 yaşında anneyle banyo yapma, *t* (493) = -17.056, p = .000, annenin bez değiştirirken çocuğun cinsel bölgesini okşamasına, *t* (489) = -3.993, p = .000 dair verilen yanıtlarda katılımcılara göre erkek çocuğunun kız çocuğuna göre daha olumsuz düzeyde etkileneceği istatiksel olarak anlamlı bulunmuştur. 15 yaşındaki kadın öğretmenle cinsel ilişkiye girme vakasında ise kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla etkileneceği istatiksel olarak anlamlı bulunmuştur, *t* (495) = 2.764, p = .006. İstismarcının türüne göre ise

14 yaşında bir erkek çocuğu öğretmeniyle cinsel ilişkiye girdiğinde bir hayat kadını ile ilişkiye girmekten daha fazla olumsuz etkilenmektedir, *t* (496) = -2.353, p = .019.

4.1.3. Bilgi formundaki değişkenlerle kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumların incelenmesine dair istatistikler

Bu bölümde bilgi formunda verilen demografik bilgiler ve diğer değişkenlerin kadın cinsel istismarcılar üzerindeki etkisinin sınandığı istatiksel analizlere dair bulgular aktarılacaktır.

Tablo XXXIII: Katılımcıların Eğitim Seviyesine Göre KCİTÖ ve Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puan Ortalamaları ve Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları

	Eğitim Düzeyi	N	Ort.	S.S.	*t*	df	p
Kadın Cinsel İstismarının Mağdur Üzerine Etkilerine İlişkin Tutumlar	Lisans	269	27.16	2.90	.034	493	.973
	Lisansüstü	226	27.15	2.79			
Kadın Cinsel İstismarına İlişkin Tutumlar	Lisans	269	28.55	3.94	-2.526	493	.012*
	Lisansüstü	226	29.42	3.57			
KCİTÖ Toplam	Lisans	269	55.72	6.07	-1.627	493	.104
	Lisansüstü	226	56.57	5.49			

p>.05, *p<.05

Katılımcıların eğitim seviyesi ile KCİTÖ arasındaki ilişkinin incelenmesi için Bağımsız Örneklem t-testi uygulanmıştır (Tablo XXXIII). Lise mezunu olduğunu ifade eden 5 katılımcı olması dolayısıyla analizlerden çıkarılmış lisans mezunu ve lisansüstü mezuniyeti arasındaki farklılık incelenmiştir. Kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar alt ölçeği için lisans mezunları (Ort = 28.55, S.S = 3.94) ve lisansüstü mezunlarının (Ort = 29.42, S.S = 3.57) puan ortalamaları arasında istatiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık bulunmuştur, *t* (493) = -2.526, p = .012. Lisansüstü mezunlarının kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar alt ölçeği puanı lisans mezunlarına göre daha yüksek bulunmuştur. Kadın cinsel istismarının mağdur üzerine

etkilerine ilişkin tutumlar ve KCİTÖ toplam puanı için lisans ve lisansüstü mezuniyeti arasında istatiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık saptanmamıştır (p>.05).

Tablo XXXIV: Katılımcıların Medeni Durumuna Dair KCİTÖ ve Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puan Ortalamaları ve Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları

	Medeni Durum	N	Ort.	S.S.	*t*	df	p
Kadın Cinsel İstismarının Mağdur Üzerine Etkilerine İlişkin Tutumlar	Evli	239	27.28	2.86	.844	497	.399
	Bekar	260	27.06	2.84			
Kadın Cinsel İstismarına İlişkin Tutumlar	Evli	170	29.23	3.69	1.672	497	.095
	Bekar	330	28.66	3.86			
KCİTÖ Toplam	Evli	170	56.52	5.70	1.507	497	.132
	Bekar	330	55.73	5.88			

p>.05

Katılımcıların medeni durumuna dair verdikleri yanıtlar ile KCİTÖ arasındaki ilişkinin incelenmesi için Bağımsız Örneklem t-testi uygulanmıştır (Tablo XXXIV). KCİTÖ toplam puanı ve alt ölçeklerinden alınan puan ortalamaları için evli ve bekar olan katılımcılar arasında istatiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık saptanmamıştır (p>.05).

Tablo XXXV: Katılımcıların Çocuğu Olup Olmadığına Göre KCİTÖ ve Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puan Ortalamaları ve Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları

	Çocuğu olup olmadığı	N	Ort.	S.S.	*t*	df	p
Kadın Cinsel İstismarının Mağdur Üzerine Etkilerine İlişkin Tutumlar	Çocuğu var	170	27.04	2.86	.680	498	.497
	Çocuğu yok	330	27.22	2.84			
Kadın Cinsel İstismarına İlişkin Tutumlar	Çocuğu var	170	29.01	3.69	-.303	498	.762
	Çocuğu yok	330	28.90	3.86			
KCİTÖ Toplam	Çocuğu var	170	56.05	5.70	.135	498	.892
	Çocuğu yok	330	56.12	5.88			

p>.05

Katılımcıların çocuğu olup olmadığına dair verdikleri yanıtlar ile KCİTÖ arasındaki ilişkinin incelenmesi için Bağımsız Örneklem t-testi uygulanmıştır (Tablo XXXV). KCİTÖ toplam

puanı ve alt ölçeklerinden alınan puan ortalamaları için çocuğu olan ve olmayan katılımcılar arasında istatiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık saptanmamıştır (p>.05).

Tablo XXXVI: Katılımcıların Yaş ve Mesleki Deneyim Yılına Dair Verilerin KCİTÖ ile İlişkine Dair Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Ölçek	Yaş	Mesleki Deneyim
Kadın Cinsel İstismarının Mağdur Üzerine Etkilerine İlişkin Tutumlar	-.139*	-.139*
Kadın Cinsel İstismarına İlişkin Tutumlar	-.039	-.075
KCİTÖ Toplam	-.093*	-.118*

*p<.001

Katılımcıların yaş ve mesleki deneyimine ait verilerle KCİTÖ ve alt ölçekleri arasındaki ilişkiye Pearson Korelasyon katsayısı ile bakılmıştır (Tablo XXXVI). Yaş ve mesleki deneyimle kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar arasında istatiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmazken kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumlar ve KCİTÖ'nün toplam puanıyla yaş ve mesleki deneyim arasında negatif yönlü ve çok düşük düzeyde istatiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yaş ve mesleki deneyim azaldıkça KCİTÖ Toplam puanı ve Kadın Cinsel İstismarının Mağdur Üzerine Etkilerine İlişkin Tutumlar alt ölçeği puanı artmaktadır.

Yaş ve mesleki deneyim değişkenlerinin KCİTÖ ve alt ölçeklerini üzerindeki yordama gücünün incelenmesi amacıyla Çoklu Regresyon Analizleri yapılmıştır. KCİTÖ'nün toplamı ve alt ölçeklerinin hiçbiriyle yaş ve mesleki deneyim değişkenlerinin yordayıcılık gücü açısından istatiksel olarak anlamlı bulgular elde edilememiştir (p>.05).

4.2. Hipotezlerin Sınanması

Hipotez 1 "Ruh sağlığı uzmanları, psikolojik danışmanlar ve sosyal çalışmacılar diğer meslek gruplarına göre kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla

inanmaktadır" yönündeki hipotezimizin sınanması amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmıştır.

Tablo XXXVII: Katılımcıların Meslek Gruplarına Göre KCİTÖ Toplamı ve Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puan Ortalamaları ve Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

	Meslek	N	Ort.	S.S.	*F*	df	p
Kadın Cinsel İstismarının Mağdur Üzerine Etkilerine İlişkin Tutumlar	Ruh Sağlığı Uzmanları ve Sosyal Çalışmacılar	221	27.70	2.54	7.52	2	.001**
	Adalet Çalışanları	116	26.62	2.99			
	Sağlık Çalışanları	163	26.80	3.02			
Kadın Cinsel İstismarına İlişkin Tutumlar	Ruh Sağlığı Uzmanları ve Sosyal Çalışmacılar	221	29.52	3.48	4.83	2	.008*
	Adalet Çalışanları	116	28.33	3.98			
	Sağlık Çalışanları	163	28.58	3.98			
KCİTÖ Toplam	Ruh Sağlığı Uzmanları ve Sosyal Çalışmacılar	221	57.22	5.28	7.78	2	.000**
	Adalet Çalışanları	116	54.96	6.25			
	Sağlık Çalışanları	163	55.38	5.94			

*p<.01, **p<.001

Tek Yönlü ANOVA sonuçlarına göre kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumlar alt ölçeğinden alınan puan ortalamaları için ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacılar (Ort = 27.70, S.S = 2.54), sağlık çalışanları (Ort = 26.80, S.S = 3.02) adalet çalışanları (Ort = 26.62, S.S = 2.99) arasında istatiksel olarak anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir, *F* (2,497) = 7.526, p = .001 (Tablo XXXVII). Farkın kaynağını bulmak için Scheffe testi uygulanmıştır. Scheffe testi sonuçlarına göre KCİTÖ mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumları alt ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları açısından ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacılar ile adalet çalışanları (p<.01) ve sağlık çalışanları (p<.01) arasında istatiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık saptanmıştır. Ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacıların kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumlar alt ölçeği puanı diğer meslek

gruplarına göre daha yüksek bulunmuştur. KCİTÖ mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumları alt ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları açısından adalet çalışanları ile sağlık çalışanları arasında ise istatiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (p>.05).

Kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar alt ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları açısından ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacılar (Ort = 29.52, S.S = 3.48), sağlık çalışanları (Ort = 28.58, S.S = 3.98) adalet çalışanları (Ort = 28.33, S.S = 3.98) arasında istatiksel olarak anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir, *F* (2,497) = 4.830, p = .008 (Tablo XXXVII). Farkın kaynağını bulmak için Scheffe testi uygulanmıştır. Scheffe testi sonuçlarına göre KCİTÖ kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar alt ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları açısından ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacılar ile adalet çalışanları (p<.01) arasında istatiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık saptanmıştır (p<.05). Ruh sağlığı çalışanları ve sosyal çalışmacıların kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar alt ölçeği puanı adalet çalışanlarına göre daha yüksek bulunmuştur. Ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacılar ile sağlık çalışanları arasında (p>.05) ve sağlık çalışanları ile adalet çalışanları arasında ise (p>.05) KCİTÖ kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar alt ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları açısından istatiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık saptanmamıştır.

KCİTÖ'nün toplamından alınan puan ortalamaları açısından ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacılar (Ort = 57.22, S.S = 5.28), sağlık çalışanları (Ort = 55.38, S.S = 5.94) adalet çalışanları (Ort = 54.96, S.S = 6.25) arasında istatiksel olarak anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir, *F* (2,497) = 7.708, p = .000 (Tablo XXXVII). Farkın kaynağını bulmak için Scheffe testi uygulanmıştır. Scheffe testi sonuçlarına göre KCİTÖ toplamından aldıkları puan ortalamaları açısından ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacılar ile adalet çalışanları (p<.01) ve sağlık çalışanları (p<.01) arasında istatiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık saptanmıştır (p<.001). Ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacıların KCİTÖ toplam puan ortalaması diğer iki meslek grubuna göre daha yüksek bulunmuştur. Adalet çalışanları ile sağlık çalışanlarının

KCİTÖ toplamından aldıkları puan ortalamaları arasında ise istatiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (p>.05).

KCİTÖ'nün alt ölçekleri ve toplamından ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacılar tarafından alınan puan ortalamalarının diğer mesleklere kıyasla daha yüksek olduğu belirlenmiş ve "Ruh sağlığı uzmanları, psikolojik danışmanlar ve sosyal çalışmacılar diğer meslek gruplarına göre kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla inanmaktadır." yönündeki hipotezimiz desteklenmiştir.

Hipotez 2 "Çocuk cinsel istismarı konusunda eğitim almış uzmanlar almamış olanlara göre kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla inanmaktadır." yönündeki hipotezimiz Bağımsız Örneklem t-testi ile sınanmıştır. Katılımcılar "cinsel istismar konusunda eğitim alanlar" ve "cinsel istismar konusunda eğitim almayanlar" olarak 2 gruba ayrılmıştır.

Tablo XXXVIII: Katılımcıların Cinsel İstismar Konusunda Alınan Eğitim Değişkenine Göre KCİTÖ Toplamı ve Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puan Ortalamaları ve Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları

	Grup	N	Ort.	S.S.	*t*	df	p
Kadın Cinsel İstismarının Mağdur Üzerine Etkilerine İlişkin Tutumlar	Eğitim Almış	302	27.36	2.77	1.96	498	.050*
	Eğitim Almamış	198	26.85	2.93			
Kadın Cinsel İstismarına İlişkin Tutumlar	Eğitim Almış	302	29.41	3.74	3.50	498	.001**
	Eğitim Almamış	198	28.21	3.78			
KCİTÖ Toplam	Eğitim Almış	302	56.78	5.61	3.25	498	.001**
	Eğitim Almamış	198	55.06	5.97			

*p<.05, **p<.001

Kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumlar alt ölçeği için cinsel istismara dair eğitim alanlarla (Ort = 27.36, S.S = 5.94) eğitim almayan (Ort = 26.85, S.S = 5.94) katılımcılar arasında puan ortalamaları açısından istatiksel olarak anlamlı düzeyde

farklılık bulunmuştur, *t* (498) = 1.968, p = .050 (Tablo XXXVIII). Cinsel istismar konusunda eğitim alan katılımcıların kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumlar alt ölçeği puanı eğitim almayanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar alt ölçeğinden alınan puan ortalamaları açısından cinsel istismara dair eğitim alanlarla (Ort = 29.41, S.S = 3.74) eğitim almayan (Ort = 28.21, S.S = 3.78) katılımcıların arasında istatiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık bulunmuştur, *t* (498) = 3.476, p = .001 (Tablo XXXVIII). Cinsel istismar konusunda eğitim alan katılımcıların kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar alt ölçeği puanı eğitim almayanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

KCİTÖ'nün toplamı için cinsel istismara dair eğitim alanlarla (Ort = 56.78, S.S = 5.62) eğitim almayan (Ort = 55.07, S.S = 5.95) katılımcılar arasında puan ortalamaları açısından istatiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık bulunmuştur, *t* (498) = 3.476, p = .001 (Tablo XXXVIII). Cinsel istismar konusunda eğitim alan katılımcıların KCİTÖ toplam puanı eğitim almayanlara göre daha yüksek bulunmuştur.

Cinsel istismara dair eğitim almış olan katılımcıların KCİTÖ'nün alt ölçek ve toplam puan ortalamalarının eğitim almayan katılımcılara göre daha yüksek olduğu belirlenmiş ve "Çocuk cinsel istismarı konusunda eğitim almış uzmanlar almamış olanlara göre kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla inanmaktadır." yönündeki hipotezimiz desteklenmiştir.

Hipotez 3 "Meslek itibariyle karşılaşılan cinsel istismar vaka sayısı arttıkça kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla inanılmaktadır." yönündeki hipotezimizin

sınanması amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Bağımsız Örneklem t-testi uygulanmıştır.

Tablo XXXIX: Katılımcıların Cinsel İstismar Vakalarıyla Karşılaşma Durumlarına Göre KCİTÖ Toplamı ve Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puan Ortalamaları ve Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

	Vaka Sayısı	N	Ort.	S.S.	*F*	df	p
Kadın Cinsel İstismarının Mağdur Üzerine Etkilerine İlişkin Tutumlar	1-5 vaka	146	27.55	2.66	1.09	5	.363
	6-10 vaka	69	26.72	2.95			
	11-20 vaka	44	26.88	3.10			
	21-50 vaka	43	26.86	3.21			
	50'den fazla vaka	108	27.07	2.75			
	Hiç karşılaşmadım	90	27.24	2.86			
Kadın Cinsel İstismarına İlişkin Tutumlar	1-5 vaka	146	28.84	3.65	.42	5	.832
	6-10 vaka	69	28.81	3.67			
	11-20 vaka	44	28.95	4.09			
	21-50 vaka	43	29.23	3.55			
	50'den fazla vaka	108	29.30	3.89			
	Hiç karşılaşmadım	90	28.60	4.03			
KCİTÖ Toplam	1-5 vaka	146	56.40	5.37	.30	5	.907
	6-10 vaka	69	55.53	6.15			
	11-20 vaka	44	55.84	6.54			
	21-50 vaka	43	56.09	5.75			
	50'den fazla vaka	108	56.37	5.88			
	Hiç karşılaşmadım	90	55.84	5.93			

p>.05

Kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumlar alt ölçeği, kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar alt ölçeği ve KCİTÖ'nün toplamından alınan puan ortalamaları açısından katılımcıların cinsel istismar vakasıyla karşılaşma düzeyleri arasında istatiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık saptanmamıştır (p>.05) (Tablo XXXIX).

İstismarcının kadın olduğu cinsel istismar vakasıyla karşılaşma değişkeninin bazı gruplarda yığılma içinde olduğu tespit edildiğinden kimi gruplar birleştirilmiş istatiksel analizler "1-5 vaka", "6-20 vaka, "21'den fazla vaka" ve "hiç karşılaşmadım" olarak yeniden kodlanmıştır. Katılımcıların istismarcının kadın olduğu cinsel istismar vakalarıyla karşılaşma durumlarının

KCİTÖ toplam puanı ve alt ölçeklerinden aldıkları puan ortalamalarını etkileyip etkilemediğinin sınanması amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) yapılmıştır.

Tablo XL: Katılımcıların İstismarcının Kadın Olduğu Cinsel İstismar Vakalarıyla Karşılaşma Durumlarına Göre KCİTÖ ve Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puan Ortalamaları ve Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

	Vaka Sayısı	N	Ort.	S.S.	*F*	df	p
Kadın Cinsel İstismarının Mağdur Üzerine Etkilerine İlişkin Tutumlar	1-5 vaka	137	27.32	2.73	.516	3	.672
	6-20 vaka	33	27.21	3.24			
	21'den fazla vaka	22	26.59	3.09			
	Hiç karşılaşmadım	218	27.07	2.84			
Kadın Cinsel İstismarına İlişkin Tutumlar	1-5 vaka	137	29.33	3.76	.862	3	.461
	6-20 vaka	33	29.48	3.58			
	21'den fazla vaka	22	28.86	3.02			
	Hiç karşılaşmadım	218	28.75	3.82			
KCİTÖ Toplam	1-5 vaka	137	56.66	5.72	.783	3	.504
	6-20 vaka	33	56.69	5.97			
	21'den fazla vaka	22	55.45	5.17			
	Hiç karşılaşmadım	218	55.83	5.87			

p>.05

Kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumlar alt ölçeği, kadın cinsel istismarına ilişkin tutumla alt ölçeği ve KCİTÖ'nün toplamından alınan puan ortalamaları açısından katılımcıların istismarcının kadın olduğu cinsel istismar vakalarıyla karşılaşma düzeyleri arasında istatiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık saptanmamıştır (p>.05). (Tablo XL).

Cinsel istismar vakaları ya da istismarcının kadın olduğu cinsel istismar vakalarıyla karşılaşmak açısından katılımcıların KCİTÖ'nün alt ölçek ve toplamından aldıkları puan ortalamaları farklılaştırmamaktadır. Elde edilen bulgular doğrultusunda "Meslek itibariyle karşılaşılan cinsel istismar vaka sayısı arttıkça kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla inanılmaktadır." yönündeki hipotezimiz reddedilmiştir.

Hipotez 4 "Geleneksel annelik ve babalık kalıp yargılarına daha az inanan uzmanlar kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla inanmaktadır." yönündeki hipotezlerimizin sınanması amacıyla KCİTÖ'nün alt ölçekleri ve toplam puanı ile GAÖ, GBÖ arasındaki ilişkiye Pearson Korelasyon analizi ile bakılmıştır (Tablo XLI).

Tablo XLI: KCİTÖ ile GAÖ ve GBÖ Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

	GAÖ	**GBÖ**
Kadın Cinsel İstismarının Mağdur Üzerine Etkilerine İlişkin Tutumlar	-.268*	-.327*
Kadın Cinsel İstismarına İlişkin Tutumlar	-.248*	-.278*
KCİTÖ Toplam	-.293*	-.342*
GAÖ	-	.501*

*p<.01. **GAÖ:** Geleneksel Annelik Ölçeği, **GBÖ:** Geleneksel Babalık Ölçeği.

KCİTÖ'nün mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumlar alt ölçeğinden alınan puanlarla GAÖ (r = -.268, p<.01) arasında zayıf düzeyde ve negatif yönlü, GBÖ (r = -.327, p<.01) arasında ise orta düzeyde ve negatif yönlü istatiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır (Tablo XLI). Kadın cinsel istismarının mağdur üzerindeki etkisinin olumsuz olacağına yönelik inanışlar arttıkça geleneksel annelik ve babalık kalıp yargılarına inanma düzeyi düşmektedir.

KCİTÖ'nün kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar alt ölçeğiyle GAÖ (r = -.248, p<.01) ve GBÖ (r = -.278, p<.01) arasında zayıf düzeyde ve negatif yönlü istatiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır (Tablo XLI). Kadınların cinsel istismarda bulunabileceklerine dair inanışlar arttıkça geleneksel annelik ve babalık kalıp yargılarına inanma düzeyi düşmektedir.

KCİTÖ'nün toplamından alınan puanla GAÖ (r = -.293, p<.01) arasında zayıf düzeyde ve negatif yönlü, GBÖ (r = -.342, p<.01) arasında ise orta düzeyde ve negatif yönlü istatiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır (Tablo XLI). Kadın cinsel istismarcıları zararlı ve ciddi

olarak görme düzeyi arttıkça geleneksel annelik ve babalığa ilişkin kalıp yargılara inanma düzeyi düşmektedir.

Geleneksel annelik ve babalık ölçeklerinden alınan puanın azalması geleneksel annelik ve babalığa ilişkin kalıp yargıların desteklenme düzeyinin azaldığını ifade ederken KCİTÖ'den alınan puan artışı da katılımcıların kadın cinsel istismarcıları zararlı ve ciddi olarak görme düzeyinin arttığını ifade etmektedir. Dolayısıyla kadın cinsel istismarının mağdur üzerindeki etkisinin olumsuz olacağına ve kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine yönelik inanışlar arttıkça geleneksel anneliğe ve babalığa ilişkin kalıp yargılara inanma düzeyi düşmektedir.

Tablo XLII: GAÖ ve GBÖ ile Kadın Cinsel İstismarının Mağdur Üzerine Etkilerine İlişkin Tutumlar Arasındaki Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Model	B	Standart Hata	β	*t*	p	R^2	ΔR^2
Sabit	29.830	.447		66.789	.000*		
GAÖ	-.033	.005	-.268	-6.214	.000*	.072	.070
Sabit	29.746	.356		83.538	.000*		
GBÖ	-.106	.014	-.327	-7.702	.000*	.107	.105

*p<.001, **GAÖ**: Geleneksel Annelik Ölçeği, **GBÖ:** Geleneksel Babalık Ölçeği

Geleneksel anneliğe ve babalığa ait kalıp yargıların kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumları yordama düzeyinin incelenmesi amacıyla Basit Doğrusal Regresyon Analizi yapılmıştır. Geleneksel anneliğe ilişkin kalıp yargıların kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumlar üzerinde istatiksel olarak anlamlı bir yordayıcı olduğu (F (1,498) = 38.613, p = .000) ve kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumların varyansının yaklaşık %7'sinin (R^2 = .072) geleneksel anneliğe yönelik tutumlar tarafından açıklandığı bulunmuştur (Tablo XLII). Katılımcıların KCİTÖ'nün kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumlar alt ölçeğinden aldıkları puan ortalaması 1 birim arttıkça GAÖ'den aldıkları puan ortalaması .268 birim azalmaktadır.

Geleneksel babalığa ilişkin kalıp yargıların kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumlar üzerinde istatiksel olarak anlamlı bir yordayıcı olduğu (F (1,497) = 59.326, p = .000) ve kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumların varyansının yaklaşık %10'unun (R^2 = .107) geleneksel babalığa yönelik tutumlar tarafından açıklandığı bulunmuştur (Tablo XLII). Katılımcıların KCİTÖ'nün kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumlar alt ölçeğinden aldıkları puan ortalaması 1 birim arttıkça GBÖ'den aldıkları puan ortalaması .327 birim azalmaktadır.

Tablo XLIII: GAÖ ve GBÖ ile Kadın Cinsel İstismarına İlişkin Tutumlar Arasındaki Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Model	B	Standart Hata	β	t	p	R^2	ΔR^2
Sabit	32.227	.599		53.807	.000*		
GAÖ	-.041	.007	-.248	-5.709	.000*	.061	.060
Sabit	31.879	.482		66.099	.000*		
GBÖ	-.120	.019	-.278	-6.460	.000*	.077	.076

*p<.001, **GAÖ:** Geleneksel Annelik Ölçeği, **GBÖ:** Geleneksel Babalık Ölçeği

Geleneksel anneliğe ve babalığa ait kalıp yargıların kadın cinsel istismarına ilişkin tutumları yordama düzeyinin incelenmesi amacıyla Basit Doğrusal Regresyon Analizi yapılmıştır. Geleneksel anneliğe ilişkin kalıp yargıların kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar üzerinde istatiksel olarak anlamlı bir yordayıcı olduğu (F (1,498) = 32.593, p = .000) ve kadın cinsel istismarına ilişkin tutumların varyansının yaklaşık %6'sının (R^2 = .061) geleneksel anneliğe yönelik tutumlar tarafından açıklandığı bulunmuştur (Tablo XLIII). Katılımcıların KCİTÖ'nün kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar alt ölçeğinden aldıkları puan ortalaması 1 birim arttıkça GAÖ'den aldıkları puan ortalaması .248 birim azalmaktadır.

Geleneksel babalığa ilişkin kalıp yargıların kadın cinsel istismarına ilişkin tutumları üzerinde istatiksel olarak anlamlı bir yordayıcı olduğu F (1,497) = 41.731, p = .000) ve kadın cinsel

istismarına ilişkin tutumların varyansının yaklaşık %8'inin (R^2 = .077) geleneksel babalığa yönelik tutumlar tarafından açıklandığı bulunmuştur (Tablo XLIII). Katılımcıların KCİTÖ'nün kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar alt ölçeğinden aldıkları puan ortalaması 1 birim arttıkça GBÖ'den aldıkları puan ortalaması .278 birim azalmaktadır.

Tablo XLIV: GAÖ ve GBÖ ile Kadın Cinsel İstismarcılara Yönelik Tutumlar (Toplam) Arasındaki Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Model	B	Standart Hata	β	t	p	R^2	ΔR^2
Sabit	62.057	.904		68.622	.000*		
GAÖ	-.074	.011	-.293	-6.850	.000*	.086	.084
Sabit	61.625	.722		85.358	.000*		
GBÖ	-.226	.028	-.342	-8.114	.000*	.117	.115

*p<.001, **GAÖ:** Geleneksel Annelik Ölçeği, **GBÖ:** Geleneksel Babalık Ölçeği

Geleneksel anneliğe ve babalığa ait kalıp yargıların kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumları yordama düzeyinin incelenmesi amacıyla kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar ölçeğinin toplam puanı üzerinden Basit Doğrusal Regresyon Analizi yapılmıştır. Geleneksel anneliğe ilişkin kalıp yargıların kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar üzerinde istatiksel olarak anlamlı bir yordayıcı olduğu (F (1,498) = 46.924, p = .000) ve kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumların (KCİTÖ toplam) varyansının yaklaşık %9'unun (R^2 = .086) geleneksel anneliğe yönelik tutumlar tarafından açıklandığı bulunmuştur. Katılımcıların kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar ölçeğinden aldıkları puan ortalaması 1 birim arttıkça GAÖ'den aldıkları puan ortalaması .293 birim azalmaktadır (Tablo XLIV).

Geleneksel babalığa ilişkin kalıp yargıların kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar üzerinde istatiksel olarak anlamlı bir yordayıcı olduğu F (1,497) = 65.842, p = .000) ve kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumların (KCİTÖ toplam) varyansının yaklaşık %12'sinin (R^2 = .117) geleneksel anneliğe yönelik tutumlar tarafından açıklandığı bulunmuştur (Tablo XLIV).

Katılımcıların kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar ölçeğinden (KCİTÖ toplam) aldıkları puan ortalaması 1 birim arttıkça GBÖ'den aldıkları puan ortalaması .342 birim azalmaktadır.

Geleneksel anneliğe ve babalığa ilişkin kalıp yargıların kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar, kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumlar ve kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar (KCİTÖ toplam) üzerinde istatiksel olarak anlamlı bir yordayıcı olduğu bulunmuş ve "Geleneksel annelik ve babalık kalıp yargılarına daha az inanan uzmanlar kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla inanmaktadır." yönündeki hipotezimiz desteklenmiştir.

Hipotez 5 "Kadın cinselliğine yönelik mitlere daha az inanan uzmanlar kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla inanmaktadır." yönündeki hipotezimizin sınanması amacıyla KCİTÖ'nün alt ölçekleri ve toplam puanı ile kadın cinselliğine ilişkin mitler arasındaki ilişkiye Pearson Korelasyon analizi ile bakılmıştır.

Tablo XLV: KCİTÖ ile Kadın Cinselliğine Yönelik Mitler Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

	Kadın Cinselliğine İlişkin Mitler	**Erkek ve Kadın Cinselliğinin Kıyaslanmasına İlişkin Mitler**	**Kadın Cinselliğine İlişkin Mitler Toplam**
Kadın Cinsel İstismarının Mağdur Üzerine Etkilerine İlişkin Tutumlar	.331*	.286*	.335*
Kadın Cinsel İstismarına İlişkin Tutumlar	.335*	.286*	.337*
KCİTÖ Toplam	.381*	.327*	.385*
Kadın Cinselliğine İlişkin Mitler	-	.636*	-

*p<.01

KCİTÖ'nün mağdur üzerinde etkilerine ilişkin tutumlar alt ölçeğinden alınan puanlarla kadın cinselliğine ilişkin mitlerden (r = .331, p<.01) alınan puanlar ve kadın cinselliğine ilişkin mitlerin toplamından (r = .335, p<.01) alınan puanlar arasında orta düzeyde ve pozitif yönlü istatiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır (Tablo XLV). KCİTÖ'nün mağdur üzerinde etkilerine ilişkin tutumlar alt ölçeğinden alınan puanlarla erkek ve kadın cinselliğinin kıyaslanmasına ilişkin mitlerden (r = .286, p<.01) alınan puanlar arasında ise zayıf düzeyde ve pozitif yönlü istatiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Kadın cinsel istismarının mağdur üzerindeki etkisinin olumsuz olacağına yönelik inanışlar arttıkça kadın cinselliğine ilişkin mitlere inanma düzeyi düşmektedir.

KCİTÖ'nün kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar alt ölçeğinden alınan puanlarla kadın cinselliğine ilişkin mitlerden (r = .335, p<.01) alınan puanlar ve kadın cinselliğine ilişkin mitlerin toplamından (r = .337, p<.01) alınan puanlar arasında orta düzeyde ve pozitif yönlü istatiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır (Tablo XLV). KCİTÖ'nün kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar alt ölçeğinden alınan puanlarla erkek ve kadın cinselliğinin kıyaslanmasına ilişkin mitlerden (r = .286, p<.01) alınan puanlar arasında ise zayıf düzeyde ve pozitif yönlü istatiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır Kadınların cinsel istismarda bulunabileceklerine dair inanışlar arttıkça kadın cinselliğine ilişkin mitlere inanma düzeyi düşmektedir.

KCİTÖ'nün toplamından alınan puanla erkek ve kadın cinselliğinin kıyaslanmasına ilişkin mitlerden (r = .327, p<.01), kadın cinselliğine ilişkin mitlerden (r = .381, p<.01) ve kadın cinselliğine ilişkin mitlerin toplamından (r = .385, p<.01) alınan toplam puanlar arasında orta düzeyde ve pozitif yönlü istatiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır (Tablo XLV). Kadın cinsel istismarcıları zararlı ve ciddi olarak görme düzeyi arttıkça kadın cinselliğine ilişkin mitlere inanma düzeyi düşmektedir.

Kadın cinselliğine ilişkin mitlerden alınan puanın artması mitlerin desteklenme düzeyinin azaldığını ifade ederken KCİTÖ'den alınan puan artışı da katılımcıların kadın cinsel istismarcıları zararlı ve ciddi olarak görme düzeyinin arttığını ifade etmektedir. Dolayısıyla kadın cinsel istismarının mağdur üzerindeki etkisinin olumsuz olacağına ve kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine yönelik inanışlar arttıkça kadın cinselliğine ilişkin mitlere inanma düzeyi düşmektedir.

Tablo XLVI: Kadın Cinselliğine İlişkin Mitler ve Kadın Cinsel İstismarının Mağdur Üzerinde Etkilerine İlişkin Tutumlar Arasındaki Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Model	B	Standart Hata	β	t	p	R^2	ΔR^2
Sabit	21.956	.666		32.954	.000*		
Kadın Cinselliğine İlişkin Mitler Toplam	.137	.017	.335	7.943	.000*	.112	.111

*p<.001

Kadın cinselliğine ilişkin mitler toplamının kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumları yordama düzeyinin incelenmesi amacıyla Basit Doğrusal Regresyon Analizi yapılmıştır. Kadın cinselliğine ilişkin mitlerin toplamına inanmanın kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumlar üzerinde istatiksel olarak anlamlı bir yordayıcı olduğu (F (1,498) = 32.954, p = .000) ve kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumların varyansının yaklaşık %11'inin (R^2 = .112) kadın cinselliğine ilişkin mitlerin toplamına inanma tarafından açıklandığı bulunmuştur (Tablo XLVI). Katılımcıların KCİTÖ'nün kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumlar alt ölçeğinden aldıkları puan ortalaması 1 birim arttıkça kadın cinselliğine ilişkin mitlerin toplamından aldıkları puan ortalaması .137 birim artmaktadır.

Tablo XLVII: Kadın Cinselliğine İlişkin Mitler ve Kadın Cinsel İstismarına İlişkin Tutumlar Arasındaki Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Model	B	Standart Hata	β	*t*	p	R^2	ΔR^2
Sabit	21.961	.888		24.735	.000*		
Kadın Cinselliğine İlişkin Mitler Toplam	.184	.023	.337	7.991	.000*	.114	.112

*p<.001

Kadın cinselliğe ilişkin mitlerin toplamının kadın cinsel istismarına ilişkin tutumları yordama düzeyinin incelenmesi amacıyla Basit Doğrusal Regresyon Analizi yapılmıştır. Kadın cinselliğine ilişkin mitlerin toplamına inanmanın kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar üzerinde istatiksel olarak anlamlı bir yordayıcı olduğu (F (1,498) = 24.735, p = .000) ve kadın cinsel istismarına ilişkin tutumların varyansının yaklaşık %11'inin (R^2 = .114) kadın cinselliğine ilişkin mitlerin toplamına inanma tarafından açıklandığı bulunmuştur (Tablo XLVII). Katılımcıların KCİTÖ'nün kadın cinsel istismarına yönelik tutumlar ölçeğinden aldıkları puan ortalaması 1 birim arttıkça kadın cinselliğine ilişkin mitlerin toplamından aldıkları puan ortalaması .184 birim artmaktadır.

Tablo XLVIII: Kadın Cinselliğine İlişkin Mitler ve Kadın Cinsel İstismarcılara Yönelik Tutumlar (Toplam) Arasındaki Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Model	B	Standart Hata	β	*t*	p	R^2	ΔR^2
Sabit	43.918	1.332		32.972	.000*		
Kadın Cinselliğine İlişkin Mitler Toplam	.321	.035	.385	9.300	.000*	.148	.146

*p<.001

Kadın cinselliğine ilişkin mitlerin toplamının kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumları yordama düzeyinin incelenmesi amacıyla kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar ölçeğinin

toplam puanı üzerinden Basit Doğrusal Regresyon Analizi yapılmıştır. Kadın cinselliğine ilişkin mitlerin toplamına inanmanın kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar üzerinde istatiksel olarak anlamlı bir yordayıcı olduğu (F (2,497) = 46.379, p = .000) ve kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumların (KCİTÖ toplam) varyansının yaklaşık %15'inin (R^2 = .148) kadın cinselliğine ilişkin mitlerin toplamına inanma tarafından açıklandığı bulunmuştur (Tablo XLVIII). Katılımcıların KCİTÖ'nün toplamından aldıkları puan ortalaması 1 birim arttıkça kadın cinselliğine ilişkin mitlerin toplamından aldıkları puan ortalaması .321 birim artmaktadır.

Kadın cinselliğine ilişkin mitlerin toplamına inanmanın, kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumlar, kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar ve kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar (KCİTÖ toplam) üzerinde istatiksel olarak anlamlı bir yordayıcı olduğu bulunmuş ve "Kadın cinselliğine yönelik mitlere daha az inanan uzmanlar kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla inanmaktadır." yönündeki hipotezimiz desteklenmiştir.

Hipotez 6 "Geleneksel cinsiyet rollerine (cinsel çifte standartlara) daha az inanan uzmanlar kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla inanmaktadır." yönündeki hipotezimizin sınanması amacıyla KCİTÖ'nün alt ölçekleri ve toplam puanı ile ÇS arasındaki ilişkiye Pearson Korelasyon analizi ile bakılmıştır.

Tablo XLIX: KCİTÖ ile ÇS Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

	Kadın Cinsel İstismarının Mağdur Üzerine Etkilerine İlişkin Tutumlar	Kadın Cinsel İstismarına İlişkin Tutumlar	KCİTÖ Toplam
ÇS	-.323*	-.284*	-.344*

*p<.01, **ÇS:** Cinsel Çifte Standartlar

Cinsel Çifte Standartlar (ÇS) ölçeğinden alınan puanlar ile KCİTÖ'nün mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumlar alt ölçeğinden alınan puanlar (r = -.323, p<.01) ve KCİTÖ'nün toplamından alınan puanlar (r = -.344, p<.01) arasında orta düzeyde ve negatif yönlü istatiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır (Tablo XLIX). Cinsel Çifte Standartlar ölçeğinden alınan puanlar ile KCİTÖ'nün kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar alt ölçeğinden alınan puanlar (r = -.284, p<.01) arasında ise zayıf düzeyde ve negatif yönlü istatiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Kadın cinsel istismarının mağdur üzerindeki etkisinin olumsuz olacağına, kadınların cinsel istismarda bulunabileceklerine dair inanışlar ve kadın cinsel istismarcıları zararlı ve ciddi olarak görme düzeyi arttıkça geleneksel cinsiyet rollerine inanma düzeyi düşmektedir.

Cinsel Çifte Standartlar (ÇS)'dan alınan puanın azalması geleneksel cinsiyet rollerine inanma düzeyinin azaldığını ifade ederken KCİTÖ'den alınan puan artışı da katılımcıların kadın cinsel istismarcıları zararlı ve ciddi olarak görme düzeyinin arttığını ifade etmektedir. Dolayısıyla kadın cinsel istismarının mağdur üzerindeki etkisinin olumsuz olacağına ve kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine yönelik inanışlar arttıkça geleneksel cinsiyet rollerine inanma düzeyi düşmektedir.

Tablo L: Geleneksel Cinsiyet Rolleri ve Kadın Cinsel İstismarının Mağdur Üzerinde Etkilerine İlişkin Tutumlar Arasındaki Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Model	B	Standart Hata	β	*t*	p	R^2	ΔR^2
Sabit	29.651	.348		85.148	.000*		
ÇS	-.134	.018	-.323	-7.620	.000*	.104	.103

*p<.001, **ÇS:** Cinsel Çifte Standartlar

Geleneksel cinsiyet rollerine inanma düzeyinin kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumları yordama düzeyinin incelenmesi amacıyla Basit Doğrusal Regresyon Analizi yapılmıştır. Geleneksel cinsiyet rollerine inanmanın kadın cinsel istismarının mağdur

üzerine etkilerine ilişkin tutumlar üzerinde istatiksel olarak anlamlı bir yordayıcı olduğu (F (1,498) = 58.069, p = .000) ve kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumların varyansının yaklaşık %10'unun (R^2 = .104) geleneksel cinsiyet rollerine inanma tarafından açıklandığı bulunmuştur (Tablo L). Katılımcıların KCİTÖ'nün kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumlar alt ölçeğinden aldıkları puan ortalaması 1 birim arttıkça ÇS ölçeğinden aldıkları puan ortalaması .134 birim azalmaktadır.

Tablo LI: Geleneksel Cinsiyet Rolleri ve Kadın Cinsel İstismarına İlişkin Tutumlar Arasındaki Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Model	B	Standart Hata	β	t	p	R^2	ΔR^2
Sabit	31.856	.471		67.706	.000*		
ÇS	-.157	.024	-.284	-6.607	.000*	.081	.079

*p<.001**, ÇS:** Cinsel Çifte Standartlar

Geleneksel cinsiyet rollerine inanma düzeyinin kadın cinsel istismarına ilişkin tutumları yordama düzeyinin incelenmesi amacıyla Basit Doğrusal Regresyon Analizi yapılmıştır. Geleneksel cinsiyet rollerine inanmanın kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar üzerinde istatiksel olarak anlamlı bir yordayıcı olduğu (F (1,498) = 43.650, p = .000) ve kadın cinsel istismarına ilişkin tutumların varyansının yaklaşık %8'inin (R^2 = .081) geleneksel cinsiyet rollerine inanma tarafından açıklandığı bulunmuştur (Tablo LI). Katılımcıların KCİTÖ'nün kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar alt ölçeğinden aldıkları puan ortalaması 1 birim arttıkça ÇS ölçeğinden aldıkları puan ortalaması .157 birim azalmaktadır.

Tablo LII: Geleneksel Cinsiyet Rolleri ve Kadın Cinsel İstismarcılara Yönelik Tutumlar (Toplam) Arasındaki Basit Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Model	B	Standart Hata	β	t	p	R^2	ΔR^2
Sabit	61.506	.705		87.241	.000*		
ÇS	-.291	.036	-.344	-8.173	.000*	.118	.116

*p<.001, **ÇS:** Cinsel Çifte Standartlar

Geleneksel cinsiyet rollerine inanma düzeyinin kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumları yordama düzeyinin incelenmesi amacıyla kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar ölçeğinin toplam puanı üzerinden Basit Doğrusal Regresyon Analizi yapılmıştır. Geleneksel cinsiyet rollerine inanmanın kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar (KCİTÖ toplam) üzerinde istatiksel olarak anlamlı bir yordayıcı olduğu (F (1,498) = 66.798, p = .000) ve kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumların varyansının yaklaşık %12'sinin (R^2 = .118) geleneksel cinsiyet rollerine inanma tarafından açıklandığı bulunmuştur (Tablo LII). Katılımcıların KCİTÖ'nün toplamından aldıkları puan ortalaması 1 birim arttıkça ÇS ölçeğinden aldıkları puan ortalaması .157 birim azalmaktadır.

Geleneksel cinsiyet rollerine inanmanın, kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumlar, kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar ve kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar (KCİTÖ toplam) üzerinde istatiksel olarak anlamlı bir yordayıcı olduğu bulunmuş ve "Geleneksel cinsiyet rollerine (cinsel çifte standartlara) daha az inanan uzmanlar kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla inanmaktadır." yönündeki hipotezimiz desteklenmiştir.

Hipotez 7 "Kadınlar erkeklere kıyasla kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla inanmaktadır." yönündeki hipotezimiz Bağımsız Örneklem t-testi ile sınanmıştır.

Tablo LIII: Katılımcıların Cinsiyetine Göre KCİTÖ Toplamı ve Alt Ölçeklerinden Aldıkları Puan Ortalamaları ve Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları

	Grup	N	Ort.	S.S.	*t*	df	p
KCİTÖ-Kadın Cinsel İstismarının Mağdur Üzerine Etkilerine İlişkin Tutumlar	Kadın	294	27.59	2.57	3.96	387.824	.000**
	Erkek	206	26.54	3.10			
KCİTÖ- Kadın Cinsel İstismarına İlişkin Tutumlar	Kadın	294	29.06	3.60	.875	498	.382
	Erkek	206	28.76	4.07			
KCİTÖ Toplam	Kadın	294	56.65	5.37	2.48	394.703	.013*
	Erkek	206	55.31	6.32			

p>.05, *p<.05, ** p<.001

Kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumlar alt ölçeğinden alınan puan ortalamaları açısından kadın (Ort = 27.59, S.S = 2.57) ve erkek (Ort = 26.54, S.S = 3.10) katılımcılar arasında istatiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık bulunmuştur, *t* (387.824) = 3.96, p = .000 (Tablo LIII). Kadınların kadın cinsel istismarının mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumlar alt ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları erkeklere göre daha yüksek bulunmuştur.

Kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar alt ölçeği için kadın (Ort = 29.06, S.S = 3.60) ve erkek (Ort = 28.76, S.S = 4.07) katılımcılar arasında puan ortalamaları açısından istatiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık saptanmamıştır, p >.05.

Kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar (KCİTÖ toplam) için kadın (Ort = 56.65, S.S = 5.37) ve erkek (Ort = 55.31, S.S = 6.32) katılımcılar arasında puan ortalamaları açısından istatiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık bulunmuştur, *t* (394.703) = 2.48, p = .013. Kadınların KCİTÖ'nün toplamından aldıkları puan ortalamaları erkeklere göre daha yüksek bulunmuştur.

Kadınların erkeklere kıyasla kadın cinsel istismarının mağdur üzerinde daha fazla olumsuz etkisi olacağına inandıkları ancak kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlar alt ölçeğinde cinsiyete göre farklılaşmadıkları saptanmış olup "Kadınlar erkeklere kıyasla kadınların cinsel

istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla inanmaktadır." yönündeki hipotezimiz kısmen desteklenmiştir.

Hipotez 8 "Geleneksel annelik mitine daha fazla inanan katılımcılar annenin cinsel içerikli eylemlerini daha az istismar olarak değerlendirmekte ve annenin cinsel içerikli eylemlerinin çocuğu daha az düzeyde olumsuz etkileyeceğine inanmaktadır." yönündeki hipotezimizin sınanması amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve Pearson Korelasyonu uygulanmıştır.

Tablo LIV: Katılımcıların "Bir annenin herhangi bir zihinsel ve fiziksel engeli bulunmayan 14 yaşındaki kız/erkek çocuğuyla beraber banyo yapması" Vakalarına İlişkin Soru Formundaki Verdikleri Yanıtlara Göre GAÖ'den Aldıkları Puan Ortalamaları ve Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

		N	Ort.	S.S.	*F*	df	p
GAÖ (Kız çocuk)	**Cinsel İstismardır**	283	76.14	23.03	17.779	2	.000*
	Cinsel İstismar Değildir	120	90.29	20.28			
	Fikrim Yok	98	79.80	22.10			
	Toplam	501	80.31	23.00			
GAÖ (Erkek çocuk)	**Cinsel İstismardır**	404	79.71	23.27	.841	2	.432
	Cinsel İstismar Değildir	41	84.19	22.06			
	Fikrim Yok	55	81.83	21.90			
	Toplam	500	80.31	23.02			

p>.05, *p<.001, **GAÖ:** Geleneksel Annelik Ölçeği.

Hipotezin sınanması amacıyla ilk olarak "Bir annenin herhangi bir zihinsel ve fiziksel engeli bulunmayan 14 yaşındaki kız/erkek çocuğuyla beraber banyo yapması" vakalarına verilen yanıtlar (cinsel istismardır, cinsel istismar değildir, fikrim yok) ve GAÖ'den alınan puan ortalamaları Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile karşılaştırılmıştır. (Tablo LIV).

Kız çocuğunun cinsel istismar vakasında vakayı cinsel istismar olarak değerlendiren (Ort = 76.14, S.S = 23.03), cinsel istismar olarak değerlendirmeyen (Ort = 90.29, S.S = 20.28) ve konu hakkında fikri olmadığını belirtenler (Ort = 79.80, S.S = 22.10) arasında GAÖ'den aldıkları puan ortalamaları açısından istatiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir, F (2,497) = 16.99, p = .000. Farkın kaynağını bulmak için Scheffe testi uygulanmıştır. Scheffe testi sonuçlarına göre GAÖ'den aldıkları puan ortalamaları açısından vakayı cinsel istismar olarak değerlendirmeyenlerle vakayı cinsel istismar olarak değerlendirenler arasında ($p<.001$) ve konu hakkında fikri olmadığını belirten katılımcılarla vakayı cinsel istismar olarak değerlendirmeyen katılımcılar ($p<.01$) arasında istatiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık saptanmıştır. Vakayı cinsel istismar olarak değerlendiren katılımcıların vakayı istismar olarak değerlendirmeyen katılımcılara ve konu hakkında fikri olmadığını belirten katılımcıların vakayı istismar olarak değerlendirmeyen katılımcılara göre geleneksel annelik kalıp yargılarına inanma düzeyi daha düşüktür. Konu hakkında fikri olmadığını belirten katılımcılarla vakayı istismar olarak değerlendiren katılımcılar arasında GAÖ'den aldıkları puan ortalamaları açısından istatiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>.05$).

Erkek çocuğunun cinsel istismar vakasında vakayı cinsel istismar olarak değerlendirenler (Ort = 79.71, S.S = 23.27) cinsel istismar olarak değerlendirmeyenler (Ort = 84.19, S.S = 22.06) ve konu hakkında fikri olmadığını belirtenler (Ort = 81.83, S.S = 21.90) arasında GAÖ'den aldıkları puan ortalamaları açısından istatiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>.05$).

Tablo LV: Katılımcıların "Annenin 2 yaşındaki kız/erkek çocuğunun bezini değiştirirken cinsel bölgesini öpüp okşaması" Vakalarına İlişkin Soru Formundaki Verdikleri Yanıtlara Göre GAÖ'den Aldıkları Puan Ortalamaları ve Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

		N	Ort.	S.S.	*F*	df	p
GAÖ (Kız çocuk)	**Cinsel İstismardır**	289	75.79	21.87	16.692	2	.000*
	Cinsel İstismar Değildir	139	89.05	23.59			
	Fikrim Yok	73	81.58	21.49			
	Toplam	501	80.31	23.00			
GAÖ (Erkek çocuk)	**Cinsel İstismardır**	292	79.34	22.23	11.355	2	.000*
	Cinsel İstismar Değildir	128	87.10	23.88			
	Fikrim Yok	81	83.91	21.40			
	Toplam	501	80.31	23.00			

*p<.001, **GAÖ:** Geleneksel Annelik Ölçeği

"Annenin 2 yaşındaki kız/erkek çocuğunun bezini değiştirirken cinsel bölgesini öpüp okşaması" vakalarına verilen yanıtlar (cinsel istismardır, cinsel istismar değildir, fikrim yok) ve GAÖ'den alınan puan ortalamaları Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile karşılaştırılmıştır (Tablo LV).

Kız çocuğunun cinsel istismar vakasında vakayı cinsel istismar olarak değerlendiren (Ort = 75.79, S.S = 21.87) cinsel istismar olarak değerlendirmeyen (Ort = 89.05, S.S = 23.59) ve konu hakkında fikri olmadığını belirtenler (Ort = 81.58, S.S = 21.49) arasında GAÖ'den aldıkları puan ortalamaları açısından istatiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir, *F* (2,498) = 16.692, p = .000. Farkın kaynağını bulmak için Scheffe testi uygulanmıştır. Scheffe testi sonuçlarına göre GAÖ'den aldıkları puan ortalamaları açısından vakayı cinsel istismar olarak değerlendirmeyenlerle vakayı cinsel istismar olarak değerlendiren katılımcılar arasında istatiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık saptanmıştır (p<.001). Vakayı istismar olarak değerlendiren katılımcıların vakayı istismar olarak değerlendirmeyenlere göre geleneksel

annelik kalıp yargılarına inanma düzeyleri daha düşüktür. Konu hakkında fikri olmadığını belirten katılımcıların vakayı istismar olarak değerlendiren ve vakayı istismar olarak değerlendirmeyen katılımcılar arasında GAÖ'den aldıkları puan ortalamaları açısından istatiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (p>.05).

Erkek çocuğunun cinsel istismar vakasında vakayı cinsel istismar olarak değerlendirenler (Ort = 79.34, S.S = 22.23) cinsel istismar olarak değerlendirmeyenler (Ort = 87.10, S.S = 23.88) ve konu hakkında fikri olmadığını belirtenler (Ort = 83.91, S.S = 21.40) arasında GAÖ'den aldıkları puan ortalamaları açısından istatiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir, F (2,498) = 11.355, p = .000. Farkın kaynağını bulmak için uygulanan Scheffe testi sonuçlarına göre vakayı cinsel istismar olarak değerlendirmeyenlerle vakayı cinsel istismar olarak değerlendiren katılımcılar arasında (p<.001) ve konu hakkında fikri olmadığını belirten katılımcılarla vakayı cinsel istismar olarak değerlendiren katılımcılar arasında (p<.05) GAÖ'den aldıkları puan ortalamaları açısından istatiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılık saptanmıştır. Vakayı istismar olarak değerlendiren katılımcıların diğer katılımcılara göre geleneksel annelik kalıp yargılarına inanma düzeyi daha düşüktür. Konu hakkında fikri olmadığını belirten katılımcıların vakayı istismar olarak değerlendirmeyen katılımcılar arasında GAÖ'den aldıkları puan ortalamaları açısından istatiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (p>.05).

Tablo LVI: Annenin İstismarcı Olduğu Vaka Örneklerinde Katılımcıların Çocuğun Etkilenme Düzeyine Dair Verdikleri Yanıtlar ve GAÖ'den Aldıkları Puanlar Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Vaka Örneği	GAÖ
Bir annenin herhangi bir zihinsel ve fiziksel engeli bulunmayan 14 yaşındaki kız çocuğuyla beraber banyo yapması[1]	-.219*
Annenin 2 yaşındaki kız çocuğunun bezini değiştirirken cinsel bölgesini öpüp okşaması[1]	-.256*
Bir annenin herhangi bir zihinsel ve fiziksel engeli bulunmayan 14 yaşındaki erkek çocuğuyla beraber banyo yapması[1]	.015
Annenin 2 yaşındaki erkek çocuğunun bezini değiştirirken cinsel bölgesini öpüp okşaması[1]	-.258*

*p<.01. [1]Katılımcılardan çocuğun bu tecrübeden olumsuz olarak etkilenme düzeyini 5'li Likert ile cevaplandırmaları istenmiştir.

Çocuğun etkilenme düzeyine verilen likert tipi yanıtlarla GAÖ'den alınan puanlar arasındaki ilişkiye Pearson korelasyonu ile bakılmıştır (Tablo LVI). "Bir annenin herhangi bir zihinsel ve fiziksel engeli bulunmayan 14 yaşındaki erkek çocuğuyla beraber banyo yapması" na ilişkin vaka haricinde tüm vakalarda çocuğun etkilenme düzeyine verilen yanıtlarla GAÖ'den alınan puanlar arasından düşük düzeyde ve negatif yönlü istatiksel olarak anlamlı bir ilişkili saptanmıştır (p<.01). Çocuğun etkilenme düzeyine dair verilen yanıtlarda puan arttıkça çocuğun daha fazla olumsuz etkilenmekte olduğu düşünülmekte GAÖ'de ise alınan puan arttıkça geleneksel annelik kalıp yargılarına inanma düzeyi artmaktadır. Dolayısıyla çocuğun istismardan olumsuz yönde etkilenme düzeyi azaldıkça katılımcılar geleneksel annelik kalıp yargılarına daha fazla inanmaktadırlar.

Bu sonuçlar doğrultusunda "Bir annenin herhangi bir zihinsel ve fiziksel engeli bulunmayan 14 yaşındaki erkek çocuğuyla beraber banyo yapması" na ilişkin vakayı istismar olarak değerlendirme ve böyle bir durumda çocuğun etkilenme düzeyi açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı, diğer vakalarda ise geleneksel anneliğe ilişkin kalıp

yargılarla negatif yönlü ilişki olduğu tespit edilmiş ve "Geleneksel annelik mitine daha fazla inanan katılımcılar annenin cinsel içerikli eylemlerini daha az istismar olarak değerlendirmekte ve annenin cinsel içerikli eylemlerinin çocuğu daha az düzeyde olumsuz etkileyeceğine inanmaktadır." yönündeki hipotezimiz kısmen desteklenmiştir.

4.3. Diğer Analizler

Bu bölümde hipotezlerin sınanmasının dışında kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumların (KCİTÖ toplam) daha ayrıntılı bir şekilde incelenebilmesi amacıyla uygulanan Çoklu Regresyon Analizlerine dair bulgular aktarılacaktır.

Kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumların (KCİTÖ toplam) hangi değişkenler tarafından açıklandığına Hiyerarşik Regresyon Analizi ile bakılmıştır. Ardından kadın ve erkek katılımcılar için ayrı ayrı Çoklu Doğrusal Regresyon Analizleri yapılmıştır. Çoklu Regresyon Analizlerine geçilmeden önce cinsiyet (kadın = 0, erkek = 1), meslek 1 (ruh sağlığı uzmanı ve sosyal çalışmacı = 0, sağlık çalışanı = 0, adalet çalışanı = 1), meslek 2 (ruh sağlığı uzmanı ve sosyal çalışmacı = 0, sağlık çalışanı = 1, adalet çalışanı = 0), cinsel istismar vakasıyla karşılaşıp karşılaşmadığı (karşılaşmış = 0, karşılaşmamış = 1), istismarcının kadın olduğu cinsel istismar vakasıyla karşılaşıp karşılaşmadığı (karşılaşmış = 0, karşılaşmamış = 1), cinsel istismar konusunda eğitim alıp almadığı (eğitim almış = 0, eğitim almamış = 1) değişkenleri yapay olarak kodlanmıştır.

Hiyerarşik Regresyon Analizi için, kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar için KCİTÖ toplam puanı bağımlı değişken olarak tanımlanmış, cinsiyet, meslek1, meslek 2, cinsel istismar vakasıyla karşılaşıp karşılaşmadığı, istismarcının kadın olduğu cinsel istismar vakasıyla karşılaşıp karşılaşmadığı, cinsel istismar konusunda eğitim alınıp alınmadığı, GAÖ ve GBÖ puanları, ÇS puanı ve kadın cinselliğine yönelik mitler toplam puanı ise bağımsız değişkenler olarak tanımlanmıştır.

Tablo LVII: Kadın Cinsel İstismarcılara Yönelik Tutumlar'ın (Toplam) Yordayıcı Değişkenlerine Ait Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları

	β	t	sr^2	R	R^2	ΔR^2
Blok 1						
Cinsiyet	-.116	-2.603**	.0134	.116	.013**	.011
Blok 2						
Cinsiyet	-.078	-1.693	.0005	.188	.036	.030***
Meslek 1	-.140	-2.812**	.0153			
Meslek 2	-.136	-2.818**	.0153			
Blok 3						
Cinsiyet	-.091	-1.968*	.0007	.241	.058	.047***
Meslek 1	-.122	-2.444*	.0114			
Meslek 2	-.138	-2.883**	.0158			
Cİ vakasıyla karşılaşma	.017	.365	.0002			
KCİ vakasıyla karşılaşma	-.080	-1.682	.0005			
Cİ Eğitim	-.130	-2.889**	.0158			
Blok 4						
Cinsiyet	-.025	-.552	.0005	.408	.167	.153***
Meslek 1	-.104	-2.177*	.0081			
Meslek 2	-.101	-2.218*	.0082			
Cİ vakasıyla karşılaşma	.019	.416	.0002			
KCİ vakasıyla karşılaşma	-.103	-2.289*	.0088			
Cİ Eğitim	-.088	-2.057*	.0072			
GAÖ	-.114	-2.264*	.0086			
GBÖ	-.271	-5.655***	.0542			
Blok 5						
Cinsiyet	-.006	-.137	.0000	.482	.232	.217***
Meslek 1	-.050	-1.083	.0018			
Meslek 2	-.068	-1.529	.0037			
Cİ vakasıyla karşılaşma	.048	1.105	.0019			
KCİ vakasıyla karşılaşma	-.138	-3.182**	.0158			
Cİ Eğitim	-.074	-1.801	.0050			
GAÖ	.004	.080	.0000			
GBÖ	-.190	-3.978***	.0249			
ÇS	-.159	-3.111**	.0151			
Kadın Cinselliğine Yönelik Mitler	.221	4.510***	.0320			

p>.05, *p<.05, **p<.01, ***p<.001, **Cİ:** Cinsel istismar vakasıyla karşılaşma, **KCİ:** İstismarcının kadın olduğu vakayla karşılaşma, **Cİ Eğitim:** Cinsel istismar konusunda eğitim alıp almama, **GAÖ:** Geleneksel Annelik Ölçeği, **GBÖ:** Geleneksel Babalık Ölçeği, **ÇS:** Cinsel Çifte Standartlar

Hiyerarşik Regresyon Analizi 5 adımda gerçekleştirilmiştir (Tablo LVII). İlk blokta bağımsız değişken cinsiyetin kadın cinsel istismarcılarına yönelik tutumların %.1.3'ünü (R^2 = .013) açıkladığı görülmüştür, *F* (1,497) = 6.773, p = .010. Erkeklerin KCİTÖ'nün toplamından daha düşük puan aldıkları ve kadınlara kıyasla kadın cinsel istismarcıları daha az zararlı ve ciddi olarak gördükleri görülmektedir. İkinci blokta adalet çalışanı (meslek 1) ve sağlık çalışanı (meslek 2) olmanın bağımsız değişken olarak eklenmesinin ardından cinsiyetin anlamlı etkisinin kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar üzerindeki etkisinin ortadan kalktığı görülmüştür (p>.05). Mesleğin kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumların %3'ünü (R^2 = .030) açıkladığı görülmektedir, *F* (3,495) = 6.078, p = .000. Adalet çalışanları ve sağlık çalışanlarının ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacılara (referans değer) kıyasla KCİTÖ'nün toplam puanından daha düşük puan aldıkları (p<.01) ve kadın cinsel istismarcıları zararlı ve ciddi olarak görme düzeyinin azaldığı görülmektedir. Üçüncü blokta eklenen cinsel istismar vakalarıyla karşılaşma, istismarcının kadın olduğu cinsel istismarcı vakalarıyla karşılaşma ve cinsel istismar konusunda eğitim alma değişkenleri arasında yalnızca cinsel istismar konusunda eğitim alma değişkeninin modele anlamlı bir katkı yaptığı (p<.01), ilk bloktaki cinsiyetin etkisinin tekrar anlamlı düzeyde olduğu (p<.05) ve adalet çalışanı olma (p<.05) ile sağlık çalışanı olma (p<.01) değişkenlerinin anlamlı etkisinin devam ettiği görülmektedir. Cinsiyet, meslek ve cinsel istismar konusunda eğitim alma bağımsız değişkenlerinin kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumların yaklaşık %5'ini (R^2 = .047) açıkladığı görülmektedir, *F* (6,492) = 5.049, p = .000. Modelde cinsel istismar konusunda eğitim almış olma ve ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacı (referans değer) olmaya kıyasla sağlık çalışanı olma değişkenlerinin diğer değişkenlere göre daha güçlü olduğu görülmekte olup her 2 bağımsız değişken de varyansın %.1.5'lik (sr^2 = .0158) bir kısmını tek başına açıklamaktadır. Dördüncü blokta geleneksel annelik ve babalık kalıp yargıları bağımsız değişkenler olarak modele eklenmiştir. Geleneksel annelik ve babalık kalıp yargılarının modele

eklenmesiyle cinsiyetin anlamlı etkisini tekrar ortadan kalktığı (p>.05) ancak istismarcının kadın olduğu cinsel istismar vakasıyla karşılaşmış olmanın (p<.05) modelde anlamlı bir etkisinin olmaya başladığı görülmektedir. Ayrıca, GAÖ ve GBÖ değişkenlerinin sağlık çalışanı ve adalet çalışanı olma ile cinsel istismar konusunda eğitim alma değişkenlerinin de model üzerinde etkisini azalttığı ancak bu değişkenlerin model üzerindeki anlamlı etkilerinin hala devam ettiği görülmektedir (p<.05). Geleneksel annelik ve babalığa ilişkin kalıp yargıların modele eklenmesiyle kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar üzerinde açıklanan varyansın %15'e (R^2 = .153) yükseldiği görülmektedir, *F* (8,490) = 12.243, p = .000. Modelde en fazla anlamlı etkinin %5.4'le (sr^2 = .0542) tek başına geleneksel babalık kalıp yargıları tarafından açıklandığı görülmektedir. En son blokta ise kadın cinselliğine yönelik mitler ve cinsel çifte standartların bağımsız değişkenler olarak modele eklenmesiyle adalet ve sağlık çalışanı olma, cinsel istismar konusunda eğitim almış olma ve geleneksel anneliğe ilişkin kalıp yargıların modeldeki anlamlı etkisinin ortadan kalktığı görülmüştür (p<.05). Beşinci modelde istismarcının kadın olduğu cinsel istismar vakasıyla karşılaşma, geleneksel babalığa ilişkin kalıp yargılara, kadın cinselliğine ilişkin mitlere ve cinsel çifte standartlara inanma bağımsız değişkenlerinin kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar üzerindeki varyansın yaklaşık %22'sini (R^2 = .217) açıkladığı görülmektedir, *F* (10,488) = 14.763, p = .000.). Modelde cinsel istismar vakasıyla karşılaşmaktan ziyade istismarcının kadın olduğu cinsel istismar vakasıyla karşılaşmanın anlamlı etkisi görülmekle birlikte kadın cinselliğine yönelik mitlere ve geleneksel babalığa ilişkin kalıp yargılara inanmanın en güçlü değişkenler olduğu ve sırasıyla kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumların %3.2 (sr^2 = .0320) ve 2.4'ünü (sr^2 = .0249) tek başlarına açıkladıkları görülmektedir. İstismarcının kadın olduğu cinsel istismar vakasıyla karşılaşan, kadın cinselliğine ilişkin mitler, cinsel çifte standartlar ve babalığa ilişkin geleneksel kalıp yargılara daha az inanan katılımcıların KCİTÖ'nün toplamından daha yüksek puan elde

ettikleri, bu nedenle de kadın cinsel istismarcıların varlığına ve kadın cinsel istismarının mağdur üzerinde olumsuz etkisinin olacağına daha fazla inandıkları görülmektedir.

Kadın ve erkek katılımcılar için ayrı olarak en iyi modelin oluşturulması için Adımsal (Stepwise) metot kullanılarak Çoklu Regresyon Analizi yapılmıştır. Bağımlı değişken olarak KCİTÖ toplam puanı ve bağımsız değişken olarak ise GAÖ ve GBÖ, kadın cinselliğine ilişkin mitlerin toplamı ve ÇS ile, yapay kodlanmış meslek 1 (ruh sağlığı uzmanı ve sosyal çalışmacı = 0, sağlık çalışanı = 0, adalet çalışanı = 1), meslek 2 (ruh sağlığı uzmanı ve sosyal çalışmacı = 0, sağlık çalışanı = 1, adalet çalışanı = 0), cinsel istismar vakasıyla karşılaşıp karşılaşmadığı (karşılaşmış = 0, karşılaşmamış = 1), istismarcının kadın olduğu cinsel istismar vakasıyla karşılaşıp karşılaşmadığı (karşılaşmış = 0, karşılaşmamış = 1), cinsel istismar konusunda eğitim alıp almadığı (eğitim almış = 0, eğitim almamış = 1) değişkenleri kullanılmıştır.

Tablo LVIII : Kadın Cinsel İstismarcılara Yönelik Tutumların Yordayıcı Değişkenlerinin Cinsiyete Göre Çoklu Doğrusal Regresyon Sonuçları

	β	t	sr^2	R	R^2	ΔR^2
Model (Kadın N = 292)				.461	.212	.204*
Sabit	65.010					
ÇS	-.284	-5.089*	.070			
GBÖ	-.241	-4.337*	.051			
Meslek 2	-.116	-2.210***	.013			
Model (Erkek = 205)				.496	.246	.235*
Sabit	47.926					
Kadın Cinselliğine İlişkin Mitler	-.381	5.605*	.116			
GAÖ	-.177	-2.708**	.027			
Kadın Cinsel İstismarcıyla Karşılaşma	-.167	-2.626**	.025			

*p<.001, **p<.01, ***p<.05, **ÇS:** Cinsel Çifte Standartlar**, GBÖ:** Geleneksel Babalık Ölçeği, **GAÖ:** Geleneksel Annelik Ölçeği.

Adımsal metot kullanılarak uygulanan Çoklu Doğrusal Regresyon sonuçlarına göre kadın katılımcılar için cinsel çifte standartlar ve geleneksel babalığa ilişkin kalıp yargılar ile meslek 2 (ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacılarla sağlık çalışanları arasında) bağımsız değişkenlerinin kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar (KCİTÖ toplam) üzerinde yordayıcı olduğu F (3,289) = 25.941, p = .000 ve kadınlarda kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlara ilişkin varyansın yaklaşık %20'sini (ΔR^2 = .204) açıkladığı görülmektedir (Tablo LVIII). Kadın katılımcılar için cinsel çifte standartlar ile geleneksel babalık kalıp yargılarına inanma düzeyinin artması ve ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacı (referans değer) olmaya kıyasla sağlık çalışanı olma kadın cinsel istismarcıları daha az zararlı ve ciddi olarak değerlendirmenin yordayıcı değişkenleri olarak görülmektedir. Kadın cinsel istismarcıları zararlı ve ciddi olarak değerlendirme düzeyinin düşmesi kadın cinsel istismarcıların varlığına ve kadın cinsel istismarının mağdur üzerindeki etkisine daha az inanmayı ifade etmektedir. Modelde cinsel çifte standartlara inanmanın en güçlü değişken olduğu ve kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarda varyansın %7'sini (sr^2 = .070) tek başına açıkladığı görülmekte olup geleneksel babalığa ilişkin kalıp yargılara inanma ve sağlık çalışanı olmanın sırasıyla kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlardaki varyansın %5.1 (sr^2 = .051) ve %1.3'ünü (sr^2 = .013) açıkladıkları görülmektedir.

Erkek katılımcılar için ise kadın cinselliğine ilişkin mitler, istismarcının kadın olduğu cinsel istismar vakasıyla karşılaşma ve geleneksel anneliğe ilişkin kalıp yargılar bağımsız değişkenlerinin kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar (KCİTÖ toplam) üzerinde yordayıcı olduğu (F (3, 202) = 21.947, p = .000) ve erkeklerde kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlara ilişkin varyansın %23.5'ini (ΔR^2 = .235) açıkladığı görülmektedir (Tablo LVIII). Erkek katılımcılar için kadın cinselliğine ilişkin mitlere ve geleneksel annelik kalıp yargılarına inanma düzeyinin artması ile kadınların istismarcı olduğu cinsel istismar vakasıyla hiç karşılaşmamış olmak kadın cinsel istismarcıları daha az zararlı ve ciddi olarak

değerlendirmenin yordayıcı değişkenleri olarak görülmektedir. Kadın cinsel istismarcıları zararlı ve ciddi olarak değerlendirme düzeyinin düşmesi kadın cinsel istismarcıların varlığına ve kadın cinsel istismarının mağdur üzerindeki etkisine daha az inanmayı ifade etmektedir. Modelde kadın cinselliğine yönelik mitlere inanmanın en güçlü yordayıcı değişken olduğu ve kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlardaki varyansın yaklaşık 12'sini (sr^2 = .116) tek başına açıkladığı görülmektedir. Geleneksel annelik kalıp yargılarına inanma ve istismarcının kadın olduğu cinsel istismar vakasıyla karşılaşmanın da sırasıyla tek başına kadın cinsel istismarcılardaki varyansın %2.7 (sr^2 = .027) ve %2.5'ini (sr^2 = .025) açıkladıkları görülmektedir.

5. Tartışma

Bu bölümde çalışmanın bulgular bölümünde sunulan istatiksel sonuçlar bilgi formundan elde edilen bulgular ve hipotezlerin sınanmasına ilişkin bulgular olarak ayrı ayrı tartışılacaktır.

5.1. Bilgi Formundan Elde Edilen Bulguların Tartışılması

Bilgimiz dahilinde ülkemizde kadın cinsel istismarcı olguları ve kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlara dair görüşlerin incelendiği çalışmaya rastlanmadığından dolayı yapılmış olan bu öncül çalışmada genel popülasyondan ziyade meslek grupları tercih edilmiştir. Çalışmamızdaki psikolojik danışman, psikolog, psikiyatrist, hukukçu, adli tıp uzmanları, diğer branşlardan hekimler, hemşire ve sosyal çalışmacıların seçilmesinin nedeni meslekleri itibariyle cinsel istismar vakalarıyla karşılaşmaları ya da karşılaşma olasılıklarının yüksek olmasıdır. Meslek gruplarındaki kadın cinsel istismarcılara yönelik olası önyargılar kadın cinsel istismarcı vakalarının gerekli yasal mercilere bildirimini doğrudan etkileyebilecek aynı zamanda da profesyonellerin toplumdaki kişileri doğru bilgilendirmelerini olumsuz yönde etkileyebilecektir (Chan, Elliot, Chow ve Thomas, 2002; Denov, 2004). Çocuk istismarına yönelik tutum ve inanışların ebeveynlerin de çocuklarının istismara uğraması durumunda bildirim davranışlarını etkileyebileceği ifade edilmektedir (Atkien, 2009). Toplumun genelindeki kadın istismarının zararsız olduğuna dair önyargılar da bildirimin ebeveyne, öğretmene ya da yasal mercilere az olmasıyla sonuçlanacaktır (Colson, Boyer, Baumstarck ve Loundou, 2013; Dollar, Perry, Fromuth ve Holt, 2004; Goldberg ve Pollack, 2013; Harris ve Mayba, 2017; King ve Roberts, 2017). Christensen, Sharman ve Powell (2016)'in çalışmasında kadın istismarcı vakalarına dair yapılan suç duyurusunun geri çekilme oranının 7 kat fazla olduğu ifade edilmektedir.

Cinsel istismar bildirim oranları oldukça düşüktür. Özellikle ülkemizde cinsel eğitimin yeterince kapsamlı veriliyor olması ve yaşı küçük diye düşünülerek önemli bilgilerin

verilmesinin ertelenmesi (Üstündağ ve ark., 2015) kimi mağdurlarda istismara uğradığının bile farkında olmamasıyla sonuçlanabilecektir (Allen, 2018; Harris ve Mayba, 2017). Bir meta-analiz çalışmasında cinsel istismarı adli kurumlara bildirim oranının %64.1 olduğu ifade edilmektedir (Azzopardi, Eirich, Rash, MacDonald ve Madigan, 2019). Ülkemizde yapılan bir çalışmada istismar mağdurlarının %31.5'i istismarcıyı sevme, koruma ya da aile bütünlüğünü koruma gibi çeşitli nedenlerle istismarcıdan şikayetçi olmamıştır (Koçtürk ve Yüksel, 2019). Çocuğun yaşının büyük olması ve cinsiyetin kız olması bildirim oranını artırmakta (Azzopardi ve ark., 2019), istismarcının kadın olması bildirimi azaltmaktadır (Atkien, 2009; Fehr, 2016; Peter, 2008). Kanada'da yapılan bir çalışmada cinsel istismara uğrayan 155 erkek çocuğunun erkek tarafından cinsel istismara uğrayanlarının %72'si, kadın tarafından istismara uğrayanlarının ise %86.4'ü vakayı polise bildirmediğini ifade etmektedir (Fehr, 2016). Ancak bildirimin çocuk ve istismarcının ilişkisinden etkilenebileceği, özellikle bildirim sonrası aile içinden alınacak olumsuz tepki ve ailenin parçalanması gibi kaygılar çocuğu bildirimden uzak tutabilmektedir (Azzopardi ve ark., 2019). Bu nedenle özellikle annenin istismarcı olduğu vakalarda çocuğun bildirimden kaçınmak için birçok sebebi olabilecektir. Bunlardan en önemlisi olay adli makamlara yansıdıktan sonra anneye hapis cezası verilebilme korkusudur (Etherington, 1997). Anne istismarında çocuğun anneyi kötü olarak değerlendirmek istememesi ve istismarı tanımlayamaması da söz konusudur (Goldberg ve Pollack, 2013).

Geçmişte yürütülen benzer çalışmalarda polis, psikiyatrist, sosyal çalışmacı, psikolog, öğretmen gibi meslek gruplarının (Allen, 2018; Christensen, 2018; Dombrowski, 2016; Hetherton ve Beardsall, 1998; Hovey, Rye ve Stalker, 2013) ve üniversite öğrencilerinin (Atkien, 2009) kadın cinsel istismarcılara yönelik görüşleri incelenmiştir. Ancak sınırlı sayıda meslek grupları arasında karşılaştırmaların yapıldığı bu çalışmalar bizim çalışmamız kadar geniş bir örneklem ve farklı tipte meslek gruplarıyla yürütülmemiştir. Ayrıca, üniversite öğrencilerinin konu hakkında daha az yetkin görüşlere sahip oldukları ifade edilmektedir

(Atkien, 2009). Yukarıda ifade edilen tüm nedenler doğrultusunda ülkemizde öncelikli olarak uzmanlardaki önyargıların belirlenmesi gerekli görülmüştür.

Ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacılarla sağlık çalışanları için kadın cinsel istismarcılara yönelik olası önyargılar danışanlarıyla ya da hastalarıyla olan süreçleri olumsuz etkileyebilecektir (Dombrowski, 2016). Özellikle adli alanlarda çalışan uzman grupların arasında ise yanlış ve eksik bilimsel temelli bilgiler adli görüşme prosedürlerini etkileyebilecektir (Pelisoli, Herman ve dell'Aglio, 2015). Türkiye'de çocuk izlem merkezlerindeki çalışanlarla yapılan bir çalışmada da yapılan tüm görüşmelerde gerekli protokollere uyulmadığı gözlenmiştir (Türk, 2017). Doktoralı psikologlar, hekimler, hemşireler ve sosyal çalışmacılarla yapılan bir çalışmada katılımcıların adli görüşme prosedürleri ve cinsel istismar iddialarının gerçekliğinin sorgulanması konusunda yeterli bilimsel bilgiye sahip olmadıkları tespit edilmiştir (Pelisoli ve ark., 2015). Doktoralı psikologların konu hakkındaki bilgileri diğer meslek gruplarına göre daha fazla düzeyde doğru olsa da %100 doğru bilgiye sahip olmadıkları ifade edilmektedir (Pelisoli ve ark., 2015). Ülkemizde hastanede çalışan sosyal çalışmacı, psikolog ve çocuk gelişimcileri de çocuk istismarı konusunda farkındalık düzeylerinin yeterli olmadığı ifade edilmektedir (Cesur-Yılmaz, 2018).

Katılımcılara ait meslek dağılımının dengeli olduğu, ancak meslek ve cinsiyet dağılımının dengeli olmadığı görülmektedir. Özellikle polis katılımcılar arasında hiç kadın katılımcı olmadığı, hemşire katılımcılar arasında ise çok az erkek katılımcının olduğu göze çarpmaktadır. Bu farklılık kimi mesleklerde kadın ya da erkeklerin daha yoğun olarak çalışıyor olmasından kaynaklanabilecektir. Çalışmada her meslek grubundan en az 50 katılımcıya ulaşma hedefi benimsenmiş olup yeterli katılımcıya ulaşıldıktan sonra veri toplama işlemi sonlandırılmıştır. Aynı zamanda katılım tamamen gönüllülük esasına dayandığından cinsiyet dağılımının kontrol edilmesi mümkün olmamaktadır. Bu durum toplam örneklem bazında da kadın katılımcıların oranının erkek katılımcı oranından daha fazla olmasıyla sonuçlanmıştır. Genel anlamda

kadınların akademik çalışmalara katılım konusunda daha yardımsever ve istekli oldukları, araştırmacılara yardım etmeye daha gönüllü oldukları ifade edilmekte olup (Lobato, Bethony, Pereira, Grahek, Diemert ve Gazzinelli, 2014) erkeklere göre bilimsel çalışmalara katılma oranlarının daha yüksek olduğu ifade edilmektedir (Markanday, Brennan, Gould ve Pasco, 2013). Kadınların erkeklere kıyasla kendilerini ifade etmeye daha istekli olmaları da (Dindia ve Allen, 1992) akademik çalışmalara katılmaya istekli olmalarında bir etken olabilir.

Katılımcıların yaş ortalamasının 32.13 ± 7.90 olması ve yaş ortalamasının 20-65 yaş olması geniş bir yaş aralığının olduğunu göstermekle birlikte erkek katılımcıların yaş ortalaması kadın katılımcılara göre daha yüksek olarak bulunmuştur. Katılımcıların medeni durumu ve çocuğu olup olmadığına dair bulgular incelendiğinde de cinsiyetler arasında farklılık olduğu kadınların erkeklere göre bekar ve çocuğu olmama durumunun örneklemimizde daha fazla görüldüğü tespit edilmiştir. Kadınların yaş ortalamasının erkeklere göre daha düşük olması medeni durum ve çocuğu olup olmadığına dair cinsiyetler arası farklılığa ilişkin bulgularda da etken olabilecektir.

Katılımcıların mesleki deneyimlerinin 0 ile 40 yıl arasında değişmesi (Ort = 7.84, S.S = 7.33) ise katılımcıların mesleklerinde orta düzeyde deneyimli olduklarını ve cinsel istismar konusunda profesyonel anlamda yeterince bilgi ve deneyime sahip olabileceklerini düşündürtmektedir. Ancak, erkeklerin mesleki deneyim yılının kadınların mesleki deneyim yılına göre daha fazla olduğu da istatiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Erkeklerin yaş ortalamasının kadınlara göre daha yüksek olduğuna dair bulgular dikkate alındığında mesleki deneyim yılının da kadınların mesleki deneyim yılına göre daha yüksek olması beklenebilecek bir bulgudur. Meslekler arasında ise mesleki deneyim yılı açısından farklılık olmaması hipotezlerin sınanması aşamasında meslekler arası farklılıklara dair bulgular açısından mesleki deneyim yılının karıştırıcı değişken olmaması açısından önemlidir.

Katılımcıların eğitim durumu incelendiğinde 5 kadın lise mezunu olduğunu ifade etmiştir. Hemşire, polis gibi mesleklerde lise mezunu olunabileceği göz önüne bulundurulmalıdır. Geri kalan katılımcılar içinde ise %45'inin lisansüstü mezunu olması örneklemimizin mesleki açısından gelişim içinde olan uzmanlardan oluştuğunu göstermektedir. Ayrıca, katılımcıların geri kalan kalanının (%54) lisans mezunu olduğu ve cinsiyetler arasında eğitim durumu açısından farklılık bulunmadığı da gözlenmiştir.

Katılımcıların cinsel istismarla karşılaşıp karşılaşmadığına ilişkin veriler incelendiğinde katılımcıların %18.3'ü hiç cinsel istismar vakası ile karşılaşmadığını ifade etmiş, genel anlamda erkek katılımcıların kadın katılımcılara kıyasla cinsel istismar vakalarıyla karşılaşma oranlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Direkt adli olgularla ilgilenen ve en çok cinsel istismar vakasıyla karşılaşan meslek gruplarından olan polislerin tamamının, adli tıp uzmanlarının ise çoğunluğunun erkek olması cinsiyet farklılığını etkilemektedir.

Meslekler arasında cinsel istismar vakalarıyla karşılaşma düzeyi incelendiğinde adli tıp uzmanı, psikiyatrist ve polislerin nerdeyse tümünün cinsel istismar vakalarıyla karşılaşmış olmasının özellikle polis ve adli tıp uzmanlarının iş tanımı gereği adli vakalarla çalışıyor olmalarından kaynaklanmış olabileceği söylenebilir. Polislerle yapılan bir çalışmada cinsel istismarcı ile hiç karşılaşmama oranı %26 olarak ifade edilmiştir (Kite ve Tyson, 2004). Çalışmamızda ise polisler için bu oranın %1.7 düzeyinde olduğu görülmektedir. Diğer branşlardan hekimlerin branş dağılımları göz önüne alındığında da çocuk cinsel istismarı ile karşılaşma olasılıkları diğer branşlara göre daha yüksek olan pediatri, kadın doğum gibi branşlardan hekimlerin yüksek oranda olmadığı görülmektedir. Sağlık çalışanlarıyla yapılan çalışmaların bulgularında da çocuk ihmal ve istismar vakalarıyla karşılaşma %18.8-%67.5 arasında farklı oranlarla çeşitlenmektedir (Gölge, Hamzaoğlu ve Türk, 2012; Güven-Bağla ve ark., 2017; Kurt ve Gün, 2017; Tekin ve Kılıç, 2020; Türker, 2017; Özyürek, Çetin ve Yıldırım, 2018). Bu çalışmalarda farklı sağlık çalışanları ayrıştırılmadan araştırmanın örneklemine dahil edilmiş ve sıklıkla cinsel

istismarla karşılaşma düzeyinden ziyade çocuk istismarı ve ihmaliyle karşılaşma düzeyleri sorulmuştur. Bu nedenle karşılaşma oranları için çok farklı bulgular elde edilmiş olup çalışmamızda genel olarak diğer branşlardan hekim ve hemşirelerde cinsel istismarla karşılaşma düzeyinin önceki çalışmalara göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca, genel olarak hekimlerin cinsel istismarla karşılaşma oranının hemşire, ebe ve teknikerlere göre daha yüksek oranda olduğu (Kurt ve Gün, 2017) ve hekimlerin çocuk istismarının belirtilerini ve risklerini tanılama konusunda hemşirelerden daha yetkin oldukları (Türker, 2017) tespit edilmiştir. Çalışmamızda da hekimlerin hemşirelere kıyasla cinsel istismar vakalarıyla karşılaşma oranları daha yüksek olarak bulunmuştur. Hastanede çalışan çocuk gelişimci, psikolog ve sosyal çalışmacılarla yapılan bir çalışmada hiç cinsel istismar vakasıyla karşılaşmama oranları sırasıyla %55, %35.9 ve % 56.4 olarak ifade edilmekte toplamda katılımcıların %50.6'sı hiç cinsel istismar vakasıyla karşılaşmadığını ifade etmektedir (Cesur-Yılmaz, 2018). Psikolojik danışmanlarla yapılan bir çalışmada ise yaklaşık 3'te 2'sinin meslekleri boyunca çocuk istismarı ve ihmali vakalarıyla karşılaştığı ifade edilmektedir (Türk, Birben ve Ekşi, 2017). Bu açıdan değerlendirildiğinde örneklemimizdeki çoğu meslek grubunun cinsel istismar vakalarıyla karşılaşma düzeyleri genel olarak yüksek düzeydedir. Ayrıca çalışmamızda her türlü çocuk istismarı ve ihmali vakasından ziyade sadece cinsel istismar vakasıyla karşılaşma düzeyleri sorulmuş olmasına rağmen literatürdeki çalışmalara göre daha yüksek bir oran elde edilmiştir. Bunun yanında meslekler arasında anlamlı bir farklılık görülmese de psikolog, psikolojik danışman, hemşire ve diğer branşlardan hekimlerin diğer meslek gruplarına kıyasla cinsel istismar vakalarıyla karşılaşma oranlarının daha düşük olması adli olgularla direkt ilgilenmiyor olmalarından kaynaklanabilir.

Cinsel istismar vakasıyla karşılaşan katılımcılar yoğunlukla 1-5 vaka (%29.1) ya da 50'den fazla vaka (%21.5) ile karşılaştıklarını ifade etmektedirler. Katılımcıların bir kısmının meslekteki deneyim yılının az olduğu dikkate alındığında kimi katılımcıların cinsel istismarla

karşılaşmamaları ya da az karşılaşmış olmaları da olası olarak değerlendirilebilir. Ayrıca bazı katılımcılar cinsel istismar vakası ile karşılaşmış olsa da bunun istismar olduğunun farkında olmamış olabilirler. Yapılan çalışmalarda alanda çalışan uzmanların cinsel istismarın tanımı ve boyutu ile ilgili eksik bilgilere sahip olabilecekleri (Cesur-Yılmaz, 2018; Eliaçık, Sürgel, Kanık, Yetim, Bolat ve Bakiler, 2016; Gölge ve ark., 2012; Güven-Bağla ve ark., 2017), bildirim yükümlülüğü ve müdahale sürecine dair yeterince bilgi sahibi olmadıkları (Eskici, 2016; Tekin ve Kılıç, 2020) saptanmıştır. Bilgi eksikliği uzmanlar arasında da istismarın doğru tanımlanmasını engelleyebilecektir.

Cinsel istismarla karşılaşma oranı istismarcının kadın olduğu cinsel istismar vakalarıyla karşılaşma oranıyla benzerlik göstermemektedir. Nitekim cinsel istismar vakasıyla karşılaştığını ifade eden katılımcıların %53.2'si kadın cinsel istismarcı vakasıyla hiç karşılaşmadığını ifade etmiştir. Bu oran tüm katılımcılar arasında değerlendirildiğinde daha da yüksek olacaktır. Kadın cinsel istismar vakasıyla karşılaştığını ifade eden katılımcılar ise sıklıkla 1-5 vakayla (%33.4) karşılaştığını ifade etmektedir. Christensen (2018)'in mahkemede çalışan uzmanlarla yaptığı çalışmasında katılımcıların %86'sının direkt ya da dolaylı olarak kadın cinsel istismarcı vakalarıyla karşılaştıkları tespit edilmiştir. Lambert ve Hammond (2009)'ın çalışmasına katılan ruh sağlığı uzmanı ve sosyal çalışmacıların %60'ı istismarcının kadın olduğu cinsel istismar mağduruyla, %44'ü ise kadın istismarcı ile karşılaştığını ifade etmiştir. Alan yazında incelenen diğer çalışmalarda katılımcıların kadın cinsel istismarcı vakalarıyla karşılaşma oranlarının sorulmadığı gözlenmiş olup çalışmamızdaki oranlarla ayrıntılı karşılaştırmanın yapılması mümkün olmamakla birlikte eldeki bilgilerle çalışmamızda istismarcının kadın olduğu vakalarla karşılaşma oranlarının düşük olduğu söylenebilir. Cinsel istismar vakalarında olduğu gibi erkek katılımcıların istismarcının kadın olduğu vakayla karşılaşma oranları kadın katılımcılara göre daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca polis, psikiyatrist ve adli tıp uzmanlarının ise diğer meslek gruplarından daha fazla oranda kadın cinsel istismarcı

ile karşılaşmış oldukları saptanmıştır. Bader ve Arkadaşları (2008) kadın cinsel istismarı vakalarının genel olarak sosyal hizmetler ya da adli makamlardan ziyade klinik ortamlarda çalışan ruh sağlığı profesyonellere bildirildiğini ifade etmektedir. Bu nedenle ruh sağlığı profesyonellerinin konu üzerindeki görüşleri ekstra önem arz etmektedir. Özellikle ülkemizde ruh sağlığı alanında psikologlara kıyasla psikiyatristlerin ilk başvuru adresi olabileceği ifade edilmektedir (Gökçen, Şahingöz ve Savaş, 2013). Bu nedenle, psikiyatristlerin bu noktada karşılaşma olasılıkları psikologlara kıyasla yüksek olabilecek, yine adli alanlarda çalışanlar arasında polislerin, sosyal çalışmacıların, hukukçuların ve adli tıp uzmanlarının da istismar vakalarındaki ilk basamak olması nedeniyle karşılaşma oranlarının daha yüksek olması beklenebilecektir. Ancak hukukçuların istismarcının kadın olduğu vakalarla karşılaşma düzeylerinin adli çalışanlar içinde en düşük orana sahip olması hukukçuların mesleki deneyim yılının ortalamanın altında olması ve örneklemimizdeki hukukçuların çoğunluğun avukat olmasından kaynaklanabilir.

Örneklemimizdeki katılımcıların karşılaşmış oldukları istismarcının kadın olduğu cinsel istismar vakaları adli kurumlara intikal etmiş olsa da yüksek olasılıkla dosyalara takipsizlik kararı verilmiş ya da istismarcılar beraat etmiş olabilir. Bu düşüncemizin nedeni ise TUİK (Türkiye İstatistik Kurumu)' e ait 2005-2008 arası cinsel suçlara dair veriler incelendiğinde cinsel suçlardan hüküm giymiş olan kadın sayısının yok denecek kadar az olmasıdır. 2005 yılı için 26, 2006 yılı için 7, 2007 yılı için 10, 2008 yılı için ise 16 kadın cinsel suçlardan hüküm giymiştir. Ancak veriler cinsel suçlar başlığı altında verildiğinden dolayı kaç tanesinin çocuğa yönelik cinsel istismar suçu işlediği bilinmemektedir. Yine TUİK verilerine göre erkek hükümlüler için ise bu sayıların kadın hükümlülerden en az 80 kat daha fazla olduğu görülmüştür. Kadın istismarcıların adli makamlara bildirilip önemsenmediği mi yoksa mağdurlar tarafından hiç bildirilmediği mi konusunda net bir çıkarımda bulunulamamakla birlikte konu hakkında ciddi sorunlar olduğu elde edilen verilerden gözlemlenmektedir. 1995-

2010 yılları arasında Amerika'daki mahkeme kayıtlarını inceleyen bir çalışmada, mahkemelerin de kimi zaman benzer yanılgılara düştükleri şiddet kullanımı var olsa da ya da çocuğa yönelik işlenmiş olsa da kadınların cinsel suçlarına yönelik hapis cezalarının erkeklerden daha az olduğu ifade edilmiş ve mahkemeler tarafından erkeklerin kadınlara kıyasla daha tehlikeli görüldüğü tespit edilmiştir (Shields ve Cochran, 2019). Ülkemizdeki adli makamlara dair kayıtlardaki sayıların azlığı nedeniyle bu ihtimal göz önünde bulundurulmalıdır.

Çocuk istismarına dair adli kurumların verilerini inceleyen çalışmalarda da neredeyse hiç kadın istismarcı görülmezken, kişisel beyana dair çalışmalarda ise kadın istismarcıların %10 dolaylarında olduğu görülmesi de konu ile ilgili verilerin tutarlı olmadığına işaret etmektedir (Peter, 2009). Yakın dönemli yapılan bir meta-analiz çalışmasında polise bildirilen kadın cinsel saldırgan olguları tüm olguların %2.2'sini oluşturmakla birlikte viktimizasyon araştırmalarında kadın cinsel saldırgan mağduriyeti ortalama oranı %11.6 olarak ifade edilmektedir (Cortoni ve ark., 2017). Örneğin İsviçre'de yürütülen 2 farklı çalışmada bir çalışma kadın cinsel istismarcı ve cinsel saldırgan olgularını resmi istatistiklerde %1.4 olarak tespit ederken viktimizasyon çalışmasında %24.4 olarak saptanmıştır (Cortoni ve ark., 2017, s. 150). Nitekim, Kanada'da yürütülen bir çalışmada incelenen 4195 adli dosyada 70 (%1.67) vakada istismarcının kadın olduğu ifade edilmektedir (Weinsheimer ve ark., 2017). Ancak, Kanada'daki bir viktimizasyon çalışmasında kadın cinsel istismarcı oranı %19.1 olarak tespit edilmiş, vakaların %75'i adli kurumlara intikal etmemiştir (Fehr, 2016).

Ülkemizde de yürütülen cinsel istismar konusundaki çalışmalarda da adli vakalar arasında kadın cinsel istismarcı vakalarının görülme oranının yok denecek kadar az olduğu (Karameşe, 2018; Koçtürk ve Yüksel, 2018; Küçük, 2016; Paslı, 2009) ancak viktimolojik çalışmalarda da bu oranların ciddi düzeyde yükseldiği görülmektedir (Alikaşifoğlu, Erginöz, Ercan, Albayrak-Kaymak, Uysal ve İlter, 2006; Bağ ve Alşen, 2017; Cortoni, Babchishin ve Rat, 2017; Eskin,

Kaynak-Demir ve Demir, 2005; Koçtürk ve Yüksel, 2019). Klinik ortamlarda da vaka sayılarının çok az olduğu ve genelde vaka raporu olarak yapılan çalışmaların sunulduğu görülmektedir (Çıkıllı-Uytun ve Demirci, 2018). 2006-2012 yılları arasındaki 989 cinsel istismar vakasına ait adli dosyaların hiçbirinde kadın cinsel istismarcı yoktur (Küçük, 2016). Kocaeli Üniversitesi Adli Tıp Anabilim dalına 2008-2018 yılları arasında gelen 116 ensest vakasında hiç kadın istismarcı yoktur (Karameşe, 2018). 2010-2015 yılları arasında çocuk izlem merkezlerine gelen ve okulda gerçekleşen cinsel istismar vakalarının (%5.6) incelendiği bir diğer çalışmada hiç kadın istismarcıya rastlanmamıştır (Koçtürk ve Yüksel, 2018). 2010-2015 yılları arasında Ankara'da çocuk izlem merkezlerine gelen 3429 vakanın 263 (%7.7)'ü aile içi çocuk cinsel istismar vakası olup vakaların %4.2'ninde annenin, %0.9'unda anne ve babanın, %0.5'inde ise üvey annenin istismarcı olduğu tespit edilmiştir (Koçtürk ve Yüksel, 2019). İzmir'deki çocuk izlem merkezine 2012-2013 yılları arasında gelen 848 vakadan 8'inde kadın cinsel istismarcıya rastlandığı, aile içi vakalarda ise tüm istismarcıların erkek olduğu ifade edilmektedir (Bağ ve Alşen, 2017).

Alan çalışmalarında ise oranların yükseldiği görülmektedir. 2006 yılında 1955 kız lise öğrencisiyle yapılan çalışmada ise cinsel istismara uğradığını ifade eden öğrenciler arasında (%84.4'ü tarafından istismarcının cinsiyetine dair soruyu cevaplanmıştır) %5.7'si istismarcının kadın olduğunu, %1.4'ü ise istismarcının hem kadın hem erkek olduğunu ifade etmektedir (Alikaşifoğlu ve ark., 2006). Eskin ve arkadaşlarının (2005) 1262 üniversite öğrencisiyle yaptıklan çalışmada ise, birisinin cinsel içerikli okşamasına maruz kalan 111 erkek katılımcının 86'sı (%77.5), 171 kadın katılımcının ise 16'sı (%9.4) istismarcının kadın olduğunu, cinsel içerikli yayın izlemede ise 53 erkek katılımcının 17'si (%32.1), 52 kadın katılımcını 10'u (%19.2) istismarcının kadın olduğunu ifade etmiştir. Penetrasyonlu cinsel ilişkinin varlığında 51 erkek katılımcının 46'sı (%90.2) istismarcının kadın olduğunu ifade etmiştir. Bu noktada önemli olan viktimolojik çalışmalarda kadın cinsel istismarcılara dair ortaya çıkan yüksek

oranların hangi nedenlerle adli kurumlara yansımamış olduğudur. Adli sayılar ve mağdurların oranı arasındaki farklılık, zincirin bir halkasında kadın istismarı vakaları saf dışı bırakılıp resmi istatistiklere yansımamış olduğunu düşündürtmektedir.

Medyaya yansıyan cinsel istismar haberlerinde de benzer bir eğilim görülmekte, haberlere konu olan vakaların adli kurumlara intikal edip etmediği konusunda bir bilgi alınmamaktadır. 2010 yılının 6 ayına ait gazete haberlerinin içeriklerinin incelendiği bir çalışmada her 4 cinsel istismar vakasının birinde istismarcının kadın olduğu tespit edilmiştir (Doğrucan ve Yıldırım, 2011). 2016-2017 yıllarında 29 cinsel istismar haber içeriğinin incelendiği bir diğer çalışmada ise %6.8 oranında istismarcının cinsiyetinin kadın olduğu tespit edilmiştir (Güldeste, 2018). Ayrıca haberlerin %85'inin içeriğinde istismara konu olan davranışın istismar olarak tanımlanmadığı, yorumun okuyucuya bırakıldığı ve söz konusu istismarla ilgili gereksiz ayrıntılara yer verildiği ifade edilmektedir (Doğrucan ve Yıldırım, 2011). Medyanın cinsel istismar konusundaki tutumunun da toplumdaki bireylerin konu hakkında bilinçlenmesini engellediği ve dolayısıyla da bildirim oranlarını etkileyebileceği söylenebilir.

Katılımcıların cinsel istismara dair eğitim alma değişkeni incelendiğinde %39.8'inin hiç eğitim almadığı görülmektedir. Katılımcıların %81.7'sinin cinsel istismar vakalarıyla karşılaştığı düşünüldüğünde alınan eğitim yeterli olmayabilir. Özellikle örneklemimizdeki polislerin cinsel istismar konusunda %30'luk bir oranla en az eğitim alan ancak en fazla oranda cinsel istismar vakasıyla karşılaşan meslek grubu olması nedeniyle polislerin konu hakkında eğitime ihtiyacı olduğu görülmektedir. Benzer şekilde psikiyatristler de en fazla cinsel istismarla karşılaşan meslek gruplarından olmalarına karşın %45.5'i konu hakkında eğitim almadığını ifade etmektedir.

Eğitim alma değişkeni için cinsiyet farklılıkları görülmemekle birlikte adli tıp uzmanlarının konu hakkında eğitim almış olma düzeyinin diğer mesleklere göre daha yüksek oranda olduğu

tespit edilmiştir. İspanya'da öğretmenlerle yapılan bir çalışmada %65.3'ünün cinsel istismar konusunda eğitim almadığı ifade edilmektedir (Márquez-Flores, Márquez-Hernández ve Granados-Gámez, 2016). Ülkemizde öğretmenlerle yapılan bir çalışmada ise öğretmenlerin %26.6'sı çocuk cinsel istismarı ile ilgili eğitim aldığını ifade etmektedir (Can-Yaşar, Erbasan, Akçeşme, Korkmaz ve Gedik, 2018). Bu oran halen üniversitede okumakta olan öğretmen adaylarıyla yapılan bir çalışmada %23.1 olarak tespit edilmiştir (Can-Yaşar, Şenol ve Akyol, 2015). Öğretmenler ve okul psikolojik danışmanı örnekleminde ise eğitim alma oranı %40.3 olarak ifade edilmiş ancak psikolojik danışmanlar öğretmenlere kıyasla çocuk istismarı konusunda kendilerini daha yetkin olarak değerlendirmişlerdir (Yetiş ve Ziyalar, 2018). Çalışmamıza dahil edilen meslek grupları içinde öğretmenler olmasa da öğretmenlerin de çocuk cinsel istismarı ile karşılaşma oranları yüksek olabilmektedir. Ülkemizde 121 ruh sağlığı uzmanı ve sosyal çalışmacıyla yapılan bir çalışmada ise katılımcıların %23.1'i aile içi ve/ya cinsel şiddet konularında eğitim almadığını ifade etmektedir (Dolunay-Cug, Toplu-Demirtaş ve Murray, 2017). Cesur-Yılmaz (2018)'ın çalışmasında psikologların %51.3'ü, sosyal çalışmacıların ise %49.1'i mezuniyet öncesi çocuk istismarına dair herhangi bir eğitim almadığını ifade etmektedir. Yapılan çalışmalarda ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacıların genel olarak eğitim alma düzeylerinin daha yüksek oranda olduğu görülmektedir. Nitekim, çalışmamızda da bu gruplardaki katılımcıların büyük çoğunluğunun eğitim aldığı tespit edilmiş olmasına rağmen örneklemimizdeki özellikle psikolog ve psikiyatristlerin sosyal çalışmacılar ve psikolojik danışmanlara göre eğitim alma oranlarının daha geride kaldığı görülmektedir. Bir çalışmaya katılan sağlık çalışanları ve öğretmenlerin %89'u çocuk istismarı konusunda eğitimin zorunlu olması gerektiğini ifade etmektedirler (Güven-Bağla ve ark., 2017). Sağlık çalışanlarında mezuniyet öncesi çocuk istismarı ve ihmali konusunda eğitim alma oranları %28.9 (hekim, hemşire ve tekniker), %31.3 (hekim2 ve hemşire), %41.7 (aile hekimleri) %54 (hekim), %61.3 (hemşire), %63.3 (hemşire), %80

(hekim) olarak ifade edilmektedir. (Gölge ve ark., 2012; Kurt ve Gün, 2017; Tekin ve Kılıç, 2020; Türker, 2017; Özyürek ve ark., 2018). Mezuniyet sonrasında sağlık çalışanlarında eğitim alma oranları %14.7 (hekim), %18 (aile hekimleri), %29.2 (hemşire), %36.9 (hekim, hemşire ve tekniker) olarak ifade edilmektedir (Eskici, 2016; Gölge ve ark., 2012; Kurt ve Gün, 2017;). Özellikle sağlık çalışanları ile ilgili çok farklı bulguların elde edilmesi sağlık çalışanlarının branş olarak ayrıştırılmaması, mezun olunan üniversite ya da çalışılan kurum gibi faktörlerden etkilenebilecektir. Çalışmamızda uzmanların eğitim alma oranlarının literatürdeki çalışmalara kıyasla genel anlamda benzerlik gösterdiği kimi meslek gruplarında ise daha yüksek olduğu söylenebilir.

Dolunay-Cug ve arkadaşlarının (2017) çalışmasına katılan ruh sağlığı uzmanlarının %36.4'ü herhangi bir ders içinde konu hakkında bilgi sahibi olduğunu, %19.8'i ders konularından biri olarak lisansüstü derslerden birinde öğrendiğini ifade etmiştir. Katılımcıların %12.4'ü aile içi ve/ya cinsel şiddeti tamamen konu edinen lisans dersi aldığını, %4.1'ise tamamen bu konuyu işleyen yüksek lisans dersi aldığını, %33.9'u ise üniversite eğitimi dışında konu üzerine eğitim aldığını ifade etmiştir (Dolunay-Cug ve ark., 2017). Çalışmamızda katılımcıların büyük çoğunluğu (%48.1) konu hakkında eğitimi üniversitede aldığını ifade etmiş, hukukçu ve psikologlar başta olmak üzere katılımcıların %14.1'i kendi imkanlarıyla konu hakkında eğitim aldığını ifade etmiştir. Kendi imkanlarıyla eğitim alan katılımcıların mesleki gelişim içinde oldukları ve konu hakkında bilgilerini artırma motivasyonu içinde olduklarını düşündürtmektedir. Ayrıca hem bizim çalışmamızın hem de önceki çalışmaların bulgularında mezuniyet sonrası eğitim alma oranlarının genellikle daha düşük olması cinsel istismar konusunda hizmet içi eğitimlerin artırılmasının gerekliliğini vurgulamaktadır.

Katılımcılara kadınların cinsel istismarcı olabilme potansiyeli konusundaki görüşleri de sorulmuştur. Bir çalışmada genel popülasyonda 938 kişiyle yapılan bir çalışmada katılımcıların %93.8'i kadınların cinsel saldırgan olabileceğini ifade etmiştir (Cain ve Anderson, 2016).

Ülkemizde 10 anneyle yapılan mülakatlarda 8 anne istismarcının herkes olabileceğini belirtirken 1 anne çoğunlukla erkekler ve 1 anne erkekler cevabını vermiştir (Üstündağ, Şenol ve Mağden, 2015). İspanya'da 450 öğretmenle yürütülen bir çalışmada ise katılımcıların %79.3'ü istismarcının erkek olabileceğini belirtirken, %19.8'i cinsel istismarın her iki cinsiyet tarafından da gerçekleştirilebileceğini ifade etmiştir (Márquez-Flores ve ark., 2016). Türkiye'de eğitim fakültesinde rehberlik ve psikolojik danışmanlık okuyan öğrenciler de dahil olmak üzere 216 üniversite öğrencisinin %93.1'i kadınların cinsel istismarda bulunabileceğini kabul etmektedir (Doğan ve Bayar, 2018). Cinsel istismar konusunda ders alanların %96.8'i, ders almayanların ise %91.6'sı kadınların cinsel istismarda bulunabileceğini kabul etmektedir (Doğan ve Bayar, 2018). Çalışmamızdaki katılımcıların %95.2'sinin kadınların cinsel istismarda bulunabileceğini kabul ettiği göz önüne alındığında oranın önceki çalışmalarla benzerlik gösterdiği ancak bu oranının konunun hassasiyeti açısından %100'e çıkartılabilecek şekilde profesyonellerin bakış açısını değiştirmeye yönelik eğitimler verilmesi gerektiği söylenebilir. İstismarı ortaya çıkarabilecek olan meslek gruplarındaki bireylerin istismar konusunda doğru ve tam bilgi sahibi olmaları önemlidir.

Adli tıp uzmanı ve psikiyatristler haricindeki tüm meslek grupları arasında en az bir katılımcı kadınların cinsel istismarda bulunmayacağını ifade etmiştir. Kadın tarafından cinsel istismara maruz kalan bir çocuğun kadın istismarcıyı kabul etmeyen profesyonellerden birisiyle yüz yüze gelmesi vakanın doğru şekilde değerlendirilememesine ve çocuğun gerekli yerlere bildirilememesine dair büyük bir risk oluşturmaktadır. Konunun hassasiyeti açısından uzmanların bu konuyu sorgulamayacak düzeyde tam kabul noktasına gelmesi oldukça önemlidir. Eğer meslek çalışanları kadınları cinsel istismar konusunda zararsız görür, cinsel istismarı gerçekleştiremeyeceğini düşünürse, bu vakalar hiçbir zaman gerekli yerlere bildirilip araştırılamaz ve sonucunda da resmi rakamları yanlış yönde etkiler (Denov, 2003b) ve saldırganın cezasız kalarak istismarı sürdürmesine neden olabilirler. Ayrıca, bildirimin

ardından inanılmama mağdurun susmasına, bildirimden vazgeçmesine neden olmaktadır (Harris ve Mayba, 2017). Kadın istismarı vakalarının bildirilmemesi ise cinsel istismarın sadece erkekler tarafından gerçekleştirilebileceği mitinin güçlenmesine ve bu miti besleyen cinsiyet kalıp yargılarının da değişmeden kalmasına neden olacaktır (Geddes, Tyson ve McGreal, 2013).

Katılımcılara kadınların cinsel istismarı gerçekleştirme nedenleri verilmiş aynı zamanda açık uçlu olarak cevaplandırabilmelerine de olanak tanınmıştır. Cain ve Anderson (2016) tarafından yapılan çalışmada da kullanılan ve literatüre uygun olarak kadın cinsel saldırganların motivasyonlarına dair katılımcı görüşlerinin incelenmesini amaçlayan maddelerden yararlanılmıştır. Katılımcıların %60.5'i psikolojik sorunlar, sevgi ve şefkat ihtiyacı, düşük özgüven ve kendini kontrol edememe gibi nedenlerin hepsinin cinsel istismarın nedeni olabileceğini ifade etmiştir. Cain ve Anderson (2016)'ın çalışmasında biraz daha yüksek olmakla birlikte (%63), çalışmamızdaki sonuçla benzerlik göstermektedir. Ayrıca çalışmamızda katılımcıların %4.4'ü kadınların neden cinsel istismarda bulunduğunu bilmediğini ifade ederken, Cain ve Anderson (2016)'ın çalışmasında %20.1'i tarafından nedenini bilmedikleri ifade edilmiştir. Çalışmamızda kadın ve erkekler arasında kadınların cinsel istismarda bulunma nedenleri konusunda farklılık görülmezken, Cain ve Anderson (2016) kadınların hepsini nedeni olarak göstermelerinin ve erkeklerin psikolojik sorunları neden olarak göstermelerinin istatiksel olarak anlamlı olduğuna dair sonuçlar elde etmişlerdir. Cain ve Anderson (2016)'ın çalışmasında genel toplumun görüşünün sorulmasının kimi noktalarda daha farklı sonuçlar elde etmiş olmalarıyla sonuçlanması olası görülmektedir. Genel toplumda yapılan bir diğer çalışmada da kadınların da erkekler gibi duygusal ihtiyaçlardan ziyade fiziksel ihtiyaçlarını karşılamak için erkek ergenlerle ilişkiye girdiğini düşündükleri tespit edilmiştir (Howell, Egan, Giuliano ve Ackle, 2011). Ayrıca, çalışmamızda ruh sağlığı uzmanları, sosyal çalışmacılar ve adli tıp uzmanlarının diğer mesleklere kıyasla daha yüksek

oranda tüm nedenleri tercih ettikleri görülmektedir. Eğitim alma değişkeni açısından diğer mesleklerden farklılaşmış olan bu meslek gruplarının konu hakkındaki bilgi düzeylerinin daha yüksek olması beklenen bulgulardan biridir.

Katılımcıların açık uçlu olarak verdikleri cevapların ise intikam alma, sapkın fikirler, çocuğu kontrol etme, kolay ikna etme ve cinsel istismara uğramış olma gibi nedenler üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Katılımcılar tarafından istismarın nedenine ilişkin verilen bu yanıtlar ilk bölümde de ifade edildiği üzere literatürde kadın cinsel istismarcıların motivasyonları arasında ifade edilmektedir (Matthews ve Arkadaşları, 1991; Nathan ve Ward, 2002). Kadın ve erkekler benzer motivasyonlarla çocukları istismar etseler de özellikle kadınlarda cinsel doyum motivasyonunun görülmediği, erkeklere kıyasla cinsel sapkınlığın daha az olduğu öne sürülmektedir (Burgess-Proctor, Comartin ve Kubiak, 2017).

Çalışmamızda kadınların cinsel istismarda bulunamayacağına dair 24 katılımcı (%4.8) tarafından öne sürülen nedenler kadınların cinsel olarak pasif olduğu, cinsel yönden uyarılmadıkları ve cinsel yönden çocuklara zarar vermeyecekleri ya da kadınların cinsel organının buna müsait olmadığı şeklindedir. Ayrıca katılımcılar tarafından kadının doğası gereği çocuklara zarar vermeyeceği de düşünülmektedir. Tüm bu faktörlerden kadınların cinsel istismarcı olamayacağı görüşünün çeşitli kalıp yargılardan etkilenebileceğine dair elde edilen bulgularla ilerleyen kısımlarda bahsedilecektir.

5.2. Cinsel İstismar Vaka Örneklerine Verilen Yanıtlara Dair Bulguların Tartışılması

Çalışmamızda katılımcılara 10 farklı cinsel istismar vaka örneği verilmiş, çeşitli istismar tipleri ve istismarcılara dair görüşleri sorgulanmıştır. Vaka örneklerine annenin bakım verme esnasındaki istismar olabilecek cinsel içerikli davranışları, öğretmenin öğrencilerine pornografik görüntüler izletmesi ve öğrencisiyle cinsel ilişkiye girmesi ve bir erkek çocuğunun "hayat kadını"yla cinsel ilişkiye girmesi konu edinilmiştir. Vaka örneklerinde amacımız farklı

cinsiyetteki mağdurlar ve farklı tip istismarcılar üzerinde uzmanların görüşünün incelenmesidir. Önceki çalışmalarda sıklıkla katılımcılara tek bir vaka örneği (Oral seks, fortçuluk ya da cinsel ilişki gibi) verilerek aynı cinsel istismar türü kadın istismarcı ile erkek ve kız çocuk mağdur ve erkek istismarcı ile erkek ve kız çocuk mağdur olmak üzere 4 farklı şekilde incelenmiştir (Atkien, 2009; Davies, Pollard ve Archer, 2006; Dollar ve ark., 2004; Dombrowski, 2016; Esnard ve Dumas, 2013; King ve Roberts, 2017; Kite ve Tyson, 2004; Leone, Hawkins ve Bright, 2018; Mellor ve Deering, 2010; Sand, 2009; Smith ve ark., 1997). Bu çalışmalarda her katılımcıya sadece bir istismarcı ve mağdur tipine dair vaka verilerek katılımcılardan gelen cevaplar karşılaştırılmış kimi vakalarda çocuğun rızası, şiddet kullanımı gibi katılımcıların görüşlerini etkileyebilecek ayrıntılar da eklenmiştir. Vaka temelli yapılan çalışmalar üzerine yapılan bir meta-analiz çalışmasının sonuçlarına göre vakaların oldukça açık bir biçimde yalın ayrıntıları kapsaması gerekmekte ve yaygın vakalar üzerinden vaka örneklerinin katılımcılara verilmesi gerekmektedir (Font, 2013). Çalışmamızda her katılımcıdan tüm vakaları değerlendirmelerinin istenmesi daha kapsamlı veri elde edilmesini sağlamış, uzmanların çeşitli istismar vakalarına karşı görüşlerinin ayrıntılı olarak karşılaştırılmasına olanak tanımıştır. Ayrıca Font (2013) tarafından da önerildiği üzere vakalar olabildiğince yalın olarak oluşturularak katılımcı görüşlerinin şiddet, rıza gibi ayrıntılardan etkilenmesi kontrol altına alınmaya çalışılmıştır. Vakalara ait soru formuna ait bulguların tartışması katılımcılar tarafından en az oranda istismar olarak kabul edilen ve çocuğun en az düzeyde olumsuz etkileneceğinin düşünüldüğü sırayla aktarılacaktır.

Katılımcılara verilen tüm vaka örnekleri içinde annenin 14 yaşındaki kız çocuğuyla banyo yapması ve 2 yaşındaki kız/erkek çocuğunun bezini değiştirirken cinsel bölgesini öpüp okşaması en az katılımcı tarafından cinsel istismar olarak değerlendirilmiştir. 14 yaşındaki oğluyla banyo yapmak dışında (%80.8) annenin istismarcı olduğu vakaları cinsel istismar olarak değerlendirme oranı %56.6-58.2 arasında değişmektedir. Ayrıca her iki vaka örneği için

de annenin banyo yapma ve okşama davranışının istismar olarak değerlendirilme oranı kız çocuklarına kıyasla erkek çocukları için daha fazladır. Önceki çalışmalarda da dokunma yoluyla cinsel içerikli davranışlara maruz kalan kız ve erkek çocukları için yaptıkları değerlendirmelerde katılımcılar aynı tipteki cinsel içerikli davranışı kız çocukları için daha az düzeyde istismar olarak değerlendirmişlerdir (Maynard ve Wiederman, 1997; Hatchard ve ark., 2017). Annenin dokunma yoluyla cinsel içerikli temasında annenin bakıcı ve anaç rolünün de etkisiyle de kız çocuklarıyla olan temasları erkek çocuğuyla olan temaslarına kıyasla daha az oranda istismar olarak tanımlanabilmektedir (Hatchard ve ark., 2017). Annelerin erkek çocuklarıyla cinsel istismarının genelde daha açık bir biçimde görülmesi (Steele ve ark., 2019) uzmanların anne-erkek çocuk istismarına daha alışkın olmaları ve bu nedenle de çocukla banyo yapma davranışını istismar olarak değerlendirme oranlarının daha yükselmesine neden olmuş olabilir. Bu durum uzmanların anne erkek çocuk istismarının gerçekleşmesine daha fazla ihtimal vermesine neden olurken kız çocuğuyla cinsel içerikli temaslar konusundaki inkarın uzmanlar arasında da hala devam edebileceğini düşündürtmektedir. Ancak her durumda 2 yaşında erkek çocuğunun cinsel bölgesini öpüp okşayan annenin bu davranışı bakıcı ve anaç olmasıyla yorumlanarak düşük bir oranda istismar olarak değerlendirilmiştir.

Çalışmamızda annelerin dahil olduğu istismar vakalarının hepsi dokunma yoluyla cinsel istismarı konu almaktadır. Polislerle yapılan bir çalışmada 361 katılımcıdan 122'si cinsel içerikli dokunmanın belki kazara olduğunu söylemiş, bir katılımcı da "acaba çocuğun genital bölgesindeki bir rahatsızlığı mı kontrol ediyordu?" diyerek olgunun istismar olup olmadığını sorgulamıştır (Kite ve Tyson, 2004). Cinsel içerikli dokunmanın genel düzeyde daha az ciddi görüldüğü kimi zaman da toplum tarafından yanlış yorumlanabildiği söylenebilir. Burada annenin niyetinin iyi ya da kötü olmasından ziyade cinsel istismarın yetişkin tarafından bilerek ve bilmeyerek yapılan her türlü cinsel içerikli eylem olduğunun göz ardı edilmesidir. 2 yaşındaki bir çocuk annenin bu davranışına onay veremeyecek düzeydedir. Annenin cinsel

içerikli davranışının çocuğu sevme yöntemi olduğunu ve bilinçsizce bunu yaptığını öne sürmek cinsel istismara yönelik bir mit olacaktır (Etherington, 1997). Bir çalışmada da terapist ve sosyal çalışmacı gibi uzmanların dokunma yoluyla cinsel istismar vakalarını istismardan ziyade "fazla annelik (over-mothering)" olarak tanımladıkları ifade edilmektedir (Lambert ve Hammond, 2009). Ancak 14 yaşındaki bir çocuk gelişimsel olarak kendi kendine banyosunu yapabilecek bir düzeyde olup burada anneyle birlikte banyo yapması söz konusudur. Özetle, annenin cinsel içerikli davranışlarının istismar olarak değerlendirilme oranındaki düşüklük kadın cinsel istismarcıların sağlıklı bir şekilde tanımlanamadığının göstergelerinden biri olabilir. Ancak anne ensestinin reddedilmesi istismarı durdurmaz, sadece istismar edilen çocuğun güvenliğinin sağlanamamasını engeller (Lawson, 1991).

Dokunma yoluyla cinsel istismar sıklıkla en fazla karşılaşılan istismar vakası olarak tanımlanmakla birlikte en az rapor edilen istismar tipidir (Gerke, Rassenhofer, Witt, Sachser ve Fegert, 2019; Kite ve Tyson, 2004). Sakarya ilindeki 150 cinsel istismar olgusunun %45.3'ünde penetrasyon içermeyen dokunma yoluyla cinsel istismar tespit edilmiştir (Büber, 2019). Genel olarak anne/bakım veren istismarı penetrasyondan ziyade dokunma yoluyla, dokunma olmadan (teşhircilik, pornografik içerikli görüntü) ya da çocuğun ve/ya herhangi bir profesyonelin şüphelenmeyeceği şekilde (sağlık ya da bakım verme vaadiyle) gerçekleştirir bu nedenle mağdurlar durumu kavramakta ve ifade etmekte zorlanabilir (Gerke ve ark. 2019; Harris ve Mayba, 2017). Gil (2014; 2015) de yaptığı çalışmalarda kadın cinsel istismarcıların %90-93 oranında anne ya da üvey anne olduklarını ve istismarı günlük etkinliklerin içinde kapalı yollarla gerçekleştirdiklerini ifade etmektedir. Özellikle kız çocuk ve anneleri arasındaki cinsel yakınlaşma çocuğun bunu sevgi ve şefkatle karıştırmasına ve cinsel içerikli davranışı olumlu olarak algılamasına neden olabilmektedir (Gil, 2015). Bir çalışmada 8 vakadan 2'si anne ya da anne figürünün cinsel istismarını içermektedir, ancak çalışmacılar anne ve çocuk arasındaki cinsel içerikli davranışların büyük çoğunluğunun rapor edilmediğini ifade etmektedir (Gerke

ve ark. 2019). Bir diğer çalışma da annelerin kız çocuklarını daha kapalı yollarla istismar ettikleri, uyuma ve banyo yapma şeklinde istismarı daha fazla tercih ettikleri tespit edilmiştir (Steele ve ark., 2019). Anne istismarı mağduru kadınların anlatılarında banyo esnasında istismarın gerçekleşmesinden sıklıkla söz edilmektedir (Peter, 2008). Uzmanların kapalı yollu kız çocuk-anne vakalarını daha az istismar olarak değerlendirmesi bildirimin eksik olarak yapılması ve anne kız arasındaki cinsel içerikli davranışın hem mağdur hem de değerlendiren uzmanlar tarafından daha masum görülmesinden kaynaklanabilmektedir. Ancak kadınların erkeklere kıyasla aile içindeki ya da tanıdıkları çocukları istismar etme eğilimlerinin daha fazla olduğu düşünüldüğünde (Rudin, Zalewski ve Bodmer-Turner, 1995; Steele ve ark., 2019) kadınların cinsel içerikli davranışlarının masum olarak değerlendirilmesi büyük bir risk yaratacaktır.

Dokunma yoluyla cinsel istismar hem mağdur çocuk için tanımlanması zor hem de diğer adli boyutuyla ispatlanması zor bir olgudur. Ortega, Baz ve Sánchez (2012) tarafından 974 uzmanla yapılan çalışmada psikoloji, sosyal hizmetler, eğitim, sağlık, hukuk ve güvenlik alanından profesyonellere istismarı kabul etme ve bildirim konusundaki kriterlerine yönelik bir çalışma yapılmıştır. Mağdur ve istismarcı arasında artan yaş farkı, zor kullanma ya da oral, dijital ya da penil penetrasyonlarda istismarı bildirmeye daha istekli olduklarını ifade etmişlerdir. Dokunma içerikli istismar ve mağdurun rıza verdiği durumları genelde istismar olarak değerlendirmeme ve bildirmeme eğilimindedirler (Ortega ve ark., 2012). Kadın cinsel istismarının zararlı olmayacağını ifade eden uzmanlar istismarın ciddiyetinin penetrasyonda yattığını, kadınlar bu davranışı gerçekleştiremeyeceği için çocuğun hafif istismar tipinden çok da etkilenmeyeceğini düşünebilmektedirler (Christensen, 2018). Kite ve Tyson (2004)'a göre ise uzmanlar zaman içinde dokunma yollu cinsel istismar vakalarına duyarsızlaşma ya da tükenmişlik sendromu nedeniyle bu tip istismarları daha az önemli görme eğiliminde olabilmektedirler. Özellikle çocuk istismarıyla çalışan uzmanların mesleki nedenlerle dolaylı travmatizasyonları (Çolak,

Şişmanlar, Karakaya, Etiler ve Biçer, 2012) tükenmişlik sendromu nedeniyle vakaları değerlendirme hassasiyetlerini olumsuz etkileyebilecektir. Çalışmamızda da dokunma yoluyla cinsel istismar vakalarının daha az düzeyde istismar olarak tanımlanması diğer çalışmacılar tarafından belirtilen nedenlerle açıklanabilecektir.

Annenin dokunma içerikli cinsel istismarının en az düzeyde istismar olarak tanımlanmasıyla da paralel olarak katılımcılara göre bu davranışlar diğer vakalardaki cinsel içerikli davranışlara kıyasla çocuğu daha az düzeyde olumsuz etkileyecektir. Öncelikli olarak annenin çocuğunun bezini değiştirirken cinsel bölgesini öpüp okşaması (kız çocuk; 2.93, erkek çocuk; 3.03) ve ardından 14 yaşında çocuğuyla beraber banyo yapması (kız çocuk; 3.32, erkek çocuk; 4.20) az düzeyde travmatik deneyimler olarak değerlendirilmiştir. Hatchard ve arkadaşlarının (2017) çalışmasında da katılımcılar tarafından çocuğun cinselliğine yönelik olumsuz yorumda bulunmak, çocuğun kendisine cinsel içerikli olarak dokunmasını istemek ya da çocuğa gereksiz yere lavman yapmaya kıyasla anneyle banyo yapma davranışının çocuğu en az düzeyde olumsuz etkileyecek cinsel içerikli davranış olduğu ifade edilmiştir. Bornstein ve arkadaşlarına (2007) göre istismar ne kadar ciddi görülür ve travmatik olarak değerlendirilirse mağdura inanma düzeyi o kadar yüksek olmaktadır. Bu bağlamda annenin çocukla birlikte banyo yapması ve cinsel bölgesini öpüp okşaması mağdura inanma ve bildirimi olumsuz yönde etkileme ihtimali söz konusudur. Ek olarak, Stroebel ve ark. (2018) yaptıkları çalışmada aile içinde annenin teşhirine maruz kalan çocukların yetişkinlikte çocuklara teşhircilik ve yaşça küçükle cinsel ilişkiye girme davranışlarının yüksek olduğunu ifade etmektedirler. Teşhirciliğin birey üzerindeki olumsuz etkisi ve model almanın (Stroebel ve ark. 2018) önemi nedeniyle de annenin çocuklarının mahremiyetini ihlal eden cinsel içerikli her türlü davranışının uzun dönemli olumsuz etkileri göz ardı edilemez.

Yukarıda da ifade edildiği gibi istismarın bakım verme davranışlarının ardına saklanması dolayısıyla da çocuğun diğer vaka örneklerindeki istismar tiplerine kıyasla zarar

görmeyeceğinin düşünülmesi, penetrasyon olmaması ve cinsel istismarda cinsel uyarım olması gerektiğine dair mitlere inanılıyor olması gibi nedenlerin katılımcıların karar verme mekanizmalarını etkilemiş olması söz konusu olabilir. Cromer (2006) tarafından yapılan çocuk cinsel istismar mitlerinin incelendiği bir çalışmada zorlamanın olmadığı ya da cinsel birleşmenin gerçekleşmediği cinsel istismarın çocuk için kötü sonuçları olmayacağı miti katılımcıların %67'si tarafından kabul edilmiştir. Aynı zamanda istismarın fiziksel belirtilere ya da şiddet belirtilerine sahip olması gerektiği gibi mitler de sıkça kabul edilmektedir (aktaran Cromer ve Goldsmith, 2010).

Cinsel uyarım olmadan ya da penetrasyon olmadan da cinsel istismarda bulunmak mümkündür ve çocuğu duygusal yönden ciddi düzeyde yaralayabilir. Haliburn (2017)'ün psikanalitik yönelimle tedavi ettiği ve annenin cinsel istismarı mağduru olan 15 yaşındaki hastası psikoz tanısı almış olup 9 yaşına kadar annesi tarafından cinsel bölgesinin uyarıldığını ve cinsel bölgesinin annesi tarafından sürekli kontrol edilerek takıntılı bir biçimde temizlendiğini ifade etmektedir. Yine 19 yaşında psikoz tanısı almış bir hastasının annesiyle baştan çıkarıcı bir ilişkisi vardır. Açık bir cinsel ilişki olmasa da anne çocuğu cinsel yönden uyarmakta ve evdeki pasif babanın yerine vekil eş olarak erkek çocuğunu koyabilmektedir (Haliburn, 2017). Açık şekilde istismar edilen (cinsel ilişki, oral seks gibi) çocuk istismara uğramış hissederken, kapalı yollarla (banyo yapma, cinsel içerikli okşama, cinsel içerikli konuşma gibi) istismar edilen çocuk ise ayrıcalıklı ve vazgeçilmez olduğunu düşünmektedir (Haliburn, 2017). Uzun vadede annenin cinsel istismarı psikoz ya da narsisizmle sonuçlanabilmektedir (Haliburn, 2017).

Wubs, Batstra ve Grietens (2018) anneleri tarafından istismar edilen çocuklara bakan koruyucu annelerle yaptığı çalışmada cinsel istismar türünden bağımsız olarak tüm çocukların koruyucu annelere cinsel içerikli temaslarda bulunmaya çalıştıkları ve bu davranışlarını normal gördüklerini ifade etmektedirler. İstismarcı anneyle banyo yapmış bir çocuk koruyucu anneye neden kendisiyle birlikte banyoya çıplak olarak girmediğini sormakta, bu davranışı

normalleştirmektedir (Wubs ve ark., 2018). Çocuklukta anneleri tarafından cinsel istismara maruz kalmış ve anne olmuş kadınlarla yapılan görüşmelerde anne olmaya karşı çelişik duygular, annelik konusunda bilgi eksikliği ve yeterli olma üzerine korkular ve profesyonel yardım alma ihtiyaçları tespit edilmiştir (Reckling, 2004). Katılımcılar genel olarak bu problemlerle baş etmeye odaklanırken bir kadın kendi kızına yönelik cinsel dürtülerini kontrol altına almaya çalıştığını ifade etmektedir (Reckling, 2004). Özetle, istismarcının mağdura yakınlığı, istismar davranışının türü ya da mağdurun cinsiyeti cinsel istismar vakalarının istismar olup olmadığının ya da çocuğun etkilenip etkilenmeyeceğinin belirleyicisi olamamaktadır. Uzmanlar tarafından çocukla her türlü cinsel içerikli temasın çocuğu ciddi düzeyde travmatize edebileceği ve istismar olarak değerlendirilmesi gerektiği göz önünde bulundurulmalıdır.

Mağdurun cinsiyetinin etkisinin incelendiği Bağımlı Örneklem t-testi sonuçlarına göre de katılımcıların görüşüne göre kız çocuğuna kıyasla erkek çocuğu anne ile banyo yapma ve cinsel bölgesinin annesi tarafından öpüp okşamasından daha olumsuz düzeyde etkilenecektir. Kısacası, annenin kendi cinsiyetindeki çocuğuna yönelik cinsel içerikli davranışları daha az ciddi görülmektedir. Eisenberg ve arkadaşlarının (1987) çalışmasında tam tersi bir sonuç elde edilmiş, sağlık çalışanları ve sağlık bilimlerinde okuyan öğrenciler annenin kızına yönelik istismarını oğluna yönelik istismarına kıyasla nispeten daha ciddi olarak değerlendirmişlerdir. Ancak bu çalışmada anne ve çocukları arasındaki açık bir cinsel ilişkiye dair değerlendirmeleri sorulmuştur. İstismar kapalı türde olduğunda verilen yargı tersine dönebilecektir. İstismar tipinden bağımsız olarak kız çocuğunun ya da erkek çocuğunun daha fazla etkileneceğini düşünmek, her çocuğun ayrı bir birey olarak değerlendirilmesinin göz ardı edilmesine neden olmakta, kalıp yargılardan hareketle vakanın değerlendirilmesine neden olmaktadır. Cinsiyet faktörü göz önüne alınmadan mağdurun bir çocuk olduğu ve kendi deneyimlerinden hareketle istismardan etkileneceğinin düşünülmesi daha yararlı olacaktır.

Vaka örneklerinin 4'ü cinsel ilişkinin varlığına dair görüşleri incelemek üzere hazırlanmıştır. Bu hikayelerden 2'si 15 yaşını tamamlamış kız ve erkek öğrencinin öğretmeniyle cinsel ilişkiye girmesini konu alırken, 2 tanesi 14 yaşında öğretmeniyle ve hayat kadınıyla cinsel ilişkiye giren erkek çocuk vakalarının istismar olup olmadığı ve çocuğun etkilenme düzeyine dair uzmanların görüşünü saptama amacındadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu 15 yaşını tamamlamış öğrencinin öğretmenle cinsel ilişkiye girmesini cinsel istismar olarak değerlendirmekte, bu oran kız çocuk için %87.6, erkek çocuk için ise nispeten daha az olup katılımcıların %86.3'ü vakanın cinsel istismar olduğunu düşünmektedir. McNemar-Bowker testi sonuçlarına göre kız ve erkek mağdurlar için vakayı istismar olarak değerlendirme oranları arasında istatiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Bir çalışmada katılımcılar açık biçimde gerçekleşen karşı cinsin cinsel istismarını aynı cinsin cinsel istismarına kıyasla daha az istismar olarak tanımlamıştır (Maynard ve Wiederman, 1997). Maynard ve Wiederman (1997)'a göre bu cinsel aktivitenin homoseksüel ya da heteroseksüel olarak kodlanmasından kaynaklanabilmekte ve daha olumsuz algılanan cinsel temas daha istismarcı olarak tanımlanabilmektedir. Leone ve arkadaşlarının (2018) çalışmasında ise kadın öğretmenin erkek öğrencisine istismarı en olumsuz algılanan vaka olmakla birlikte, erkek öğretmenin erkek öğrencisine istismarı, kadın öğretmenin kız öğrencisine istismarından daha olumsuz algılanmaktadır. Üniversite öğrencileriyle yapılan bir diğer çalışmada da katılımcılar erkek öğrencisini istismar eden öğretmeni kız öğrencisini istismar eden öğretmene kıyasla istismardan daha az sorumlu tutmuşlardır (Muniz ve Powers, 2019). Çalışmamızda vakayı kız ve erkek mağdurlar için istismar olarak değerlendirme oranları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Önceki çalışmaların tersi bir bulgu elde edilmiş olma nedeni bu çalışmaların üniversite öğrencilerinin görüşlerini incelemesi olabilir. Uzmanlar açısından değerlendirildiğinde üniversite öğrencilerinden farklı olarak kız ve erkek mağdurlar için vakaları istismar olarak değerlendirme kriterlerinin daha farklı olabileceği ve bu nedenle de

istatiksel yönden anlamlı bulgular elde edilmemiş olması olasıdır. Burada Maynard ve Wiederman (1997) tarafından belirtilen "istismarın homoseksüel ya da heteroseksüel olarak kodlanmasının" karar verme üzerine etkisinin öğretmen istismarı üzerinde oluşmamış olabileceği de söylenebilir.

Ülkemizde çocuklara yönelik cinsel suçlar Türk Ceza Kanunu'nun 103., 104. ve 105. maddelerinde düzenlenmiştir. TCK'nın 104. maddesi gereğince rıza söz konusu ise 15 yaşını tamamlamış çocukla cinsel ilişki cinsel istismardan ziyade "reşit olmayanla cinsel ilişki" başlığı altında değerlendirilmektedir (Bkz. TCK 104 (1): Cebir, tehdit ve hile olmaksızın, onbeş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikayet üzerine, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır). Ancak 20 Kasım 1989 yılı Birleşmiş Milletler'in Çocuk Hakları Sözleşmesinin[7] 1. maddesi gereğince 18 yaşına kadar her birey çocuk olarak tanımlanmaktadır. Kısacası, 15 yaşını tamamlamış öğrencinin öğretmenle cinsel ilişkiye girmesi yasal olarak cinsel istismar olarak nitelendirilmese de, etik yönden cinsel istismar kapsamına girmektedir. Çalışmadaki amacımız da cinsel istismarın yaş sınırına dair hukuki bilgiyi ölçmekten ziyade katılımcıların 15 yaşını tamamlamış çocuğun yetişkin kadınla girdiği cinsel ilişkiyi etik olarak nasıl değerlendirdiğini incelemektir. Yapılan çalışmalar kimi bireylerin 15 yaşındaki bir ergenin rıza gösterme yetisine sahip olduğunu (Geddes ve ark., 2013; Maynard ve Wiederman, 1997; Zack, Lang ve Dirks, 2018), 15 yaşında öğretmenle cinsel ilişkiye giren ergenin istekli bir şekilde cinsel arzularını doyurduğunu düşünebildiklerini (Geddes ve ark., 2013) tespit etmiştir. Ergenlerde cinsel temasa yönelik sözel ya da fiziksel karşı koyma kapasitesinin daha fazla olabileceğinin düşündüğü tespit edilmiştir. (Maynard ve Wiederman, 1997). Bir çalışmada istismar belli bir süre boyunca devam etmişse burada karşılıklı rızanın olduğuna dair inancın arttığı, katılımcıların %90'ının bu kararı verirken öğretmen ve öğrenci arasındaki güç

[7] https://www.unicef.org/turkey/çocuk-haklarına-dair-sözleşme

ve statü ilişkisini göz ardı ettiği tespit edilmiştir (Zack ve ark., 2018). Otuzbeş öğretmen kadın istismarcı ile yapılan çalışmada öğretmenler ve istismarın karşılıklı rızayla gerçekleştiğini düşünmekle birlikte, davranışlarının yanlış olduğunu da kabul etmektedirler (Steely ve ten Bensel, 2019). Sıklıkla öğretmenin ergen öğrencisiyle cinsel ilişkisi kabul edilebilir bulunmakta (Smith ve ark., 1997), istismarcı öğretmene daha hoşgörüyle yaklaşılmakta (Davies ve ark., 2006), rıza gösterilmemiş olsa dahi (Esnard ve Dumas, 2013; Rogers ve Davies, 2007) mağdur istismardan sorumlu tutulabilmektedir (Davies ve ark., 2006; Maynard ve Wiederman, 1997; Quas, Bottoms, Haegerich ve Nysse-Carris, 2002; Stemple ve ark., 2017). Bu çalışmalar mağdurların istismardan sorumlu tutulabileceğine dair yargıları tespit ederken, karşılığında öğretmenin istismardan daha az sorumlu tutulduğu (Muniz ve Powers, 2019) ve istismarcı öğretmenin ceza almaması gerektiği (Dollar ve ark., 2004) yönünde görüşler de önceki çalışmaların bulguları arasındadır. Lise öğrencilerinin görüşlerinin sunulduğu bir çalışmada, lise öğrencilerinin öğretmen ve öğrencisi arasındaki yaş farkı azaldıkça istismara daha az katı baktıkları tespit edilmiştir (Hernandez, McPhetres ve Hughes, 2019). Bu çalışmada özellikle yaş farkının vurgulanması lise öğrencilerinin de öğretmen istismarını "ilişki" olarak niteleyebilecekleri ve hedef grup olarak kendi yaşlarına yakın öğretmenlerin bu tip istismarlarına da açık olabilecekleri riskini oluşturmaktadır.

Katılımcıların 15 yaşını tamamlamış çocuğun öğretmeniyle cinsel ilişkiden olumsuz düzeyde etkileneceğine dair verilen yanıtların puan ortalamasının yüksek olduğu söylenebilir. Geddes ve arkadaşlarının (2013) çalışmasında 15 yaşındaki mağdura ait vaka örneklerinde 500 katılımcıdan 116'sı çocuğun istismardan ne şekilde etkilenebileceğine dair soruyu cevaplandırmıştır. 116 katılımcıdan 53'ü çocuğun ilişki ve güven problemi yaşayacağını, 37'si olumsuz duygusal sonuçları olacağını ifade etmiş, 17 katılımcı olumsuz sonuç olmayacağını ifade etmiştir. 13 katılımcı ise çocuğun ruh sağlığında olumlu sonuçlar olacağını ifade ederken 13 katılımcı ise çocuğun üzerinde oluşabilecek etki konusunda fikri olmadığını ifade etmiştir.

Aynı çalışmada katılımcıların yaklaşık %14'ünün çocuğun olumsuz düzeyde etkilenmeyeceğini, yaklaşık %11'inin ise çocuğun olumlu düzeyde etkileneceğini belirttiği ifade edilmektedir (Geddes ve ark., 2013).

Katılımcıların vakaları kız ve erkek mağdur için istismar olarak değerlendirme oranları arasında istatiksel bir anlamlılık bulunmamış olmasına rağmen mağdurların cinsiyetine göre etkilenme düzeyleri arasında anlamlı farklılık elde edilmiştir. Katılımcılara göre kız öğrencinin (4.31) bu deneyimden erkek öğrenciye (4.22) göre daha olumsuz etkileneceği de istatiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Geddes ve arkadaşlarının (2013) çalışmasında katılımcılar öğretmenin cinsel istismarından kız ve erkek çocuğunun etkilenme düzeyi üzerine farklılık belirtmemiştir. Ancak diğer çalışmalarda sıklıkla bizim bulgularımıza benzer sonuçlar elde edilmiş olup, yetişkin kadınla girilen cinsel ilişki erkek çocukları için kız çocuklarına kıyasla olumlu bir deneyim olarak görülmüş ve erkek çocuğunun daha az olumsuz etkileneceğinin düşünüldüğü tespit edilmiştir (Dollar ve ark., 2004; Howell ve ark., 2011; Muniz ve Powers, 2019; Quas ve ark., 2002). Ancak erkek mağdurların daha az etkileneceğine yönelik görüşler üzerinde kimi çalışmacılar kız çocuğun cinsel tercihleri konusunda çocuğun kafa karışıklığı yaşayabilecek olmasının ağır bastığını (Dollar ve ark., 2004), kısacası homofobik görüşlerin bu yargıları etkileyebileceğini (Muniz ve Powers, 2019) ifade etmektedir. Araştırmacılara göre erkeklerin erkek-erkeğe, kadınların ise kadın-kadına istismara yönelik daha cezalandırıcı olması da homofobik görüşlerini desteklemektedir (Muniz ve Powers, 2019). Ancak çalışmamızda istismarcıların cezalandırılmasına dair bir görüş sorulmamış olup, kadınlar tüm vakalar için erkek ya da kız çocuk fark etmeksizin erkeklere göre çocuğun daha fazla etkilendiğini ifade etmişlerdir.

14 yaşında hayat kadınıyla ya da öğretmeniyle ereksiyon yaşayarak cinsel ilişkiye girme vakasına dair verilen yanıtlarda istismarcının statüsünün etkisi sorgulanmıştır. Mağdurlar aynı yaşta olmasına rağmen katılımcıların %97'si öğretmenle cinsel ilişkiye girmeyi istismar olarak

değerlendirirken %89.6'sı hayat kadınıyla cinsel ilişkiye girmeyi istismar olarak değerlendirmektedir. Ki-kare testi sonuçlarına göre de her iki erkek mağdur için vakayı istismar olarak değerlendirme oranları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Sahl ve Keene (2010) tarafından yapılan çalışmada da komşuyla cinsel ilişkiye giren ergenin öğretmeniyle cinsel ilişkiye girmesine kıyasla daha fazla hoşgörüyle yaklaşıldığı tespit edilmiştir. Bir çalışmada cinsel saldırı esnasında ereksiyon olan erkeğin bu ilişkiden keyif aldığını düşünen katılımcı yüzdesi %16.1'dir (Walfield, 2018). Bizim çalışmamızda bu oranın %3 olduğu düşünülürse örneklemimizde az bir kesimin bu fikre katıldığı söylenebilir. Elde edilen bulgular hayat kadınıyla cinsel ilişkinin cinsel istismar olmaktan ziyade öğretici olabileceği (Dollar ve ark., 2004; Goldberg ve Pollack, 2013; Howell ve ark., 2011; Muniz ve Powers, 2019; Quas ve ark., 2002) algısının uzmanlar tarafından da benimsenebileceğini düşündürtmektedir. Erkeğin kendinden yaşça büyük bir kadınla cinsel ilişkiye girmesi değerli bir cinsel tecrübe olarak görülmüş olabilir, ancak bu tip toplumsal hoşgörülerin yasalara yansıması çok ciddi olabilir (Sahl ve Keene, 2010). Ek olarak, "ereksiyon olma" detayının verilmediği ancak 1 yaş daha büyük çocuğun öğretmeniyle cinsel ilişkiye girmesine (15 yaşında öğretmeniyle cinsel ilişkiye girmeye dair vaka örneği) katılımcıların %86.3'ü onay vermiştir. Bu oran katılımcıların yaklaşık %13'ünde çocuk 18 yaşında olmasa da yasal olarak cinsel istismar sayılmayan ancak etik olarak cinsel istismar olan bir vakanın değerlendirmesinde istismarcı öğretmen de olsa cinsel tecrübe edinme önyargısının ağır basabileceğini düşündürtmektedir.

Katılımcılar aynı zamanda 14 yaşında hayat kadınıyla cinsel ilişkiye giren çocuğun öğretmeniyle ereksiyon yaşadığı cinsel ilişkiye girmeye kıyasla bu tecrübeden daha az olumsuz etkileneceğini ifade etmektedir. Ancak her iki durumda da mağdurların etkilenme düzeyi (öğretmen; 4.47, hayat kadını; 4.38) 15 yaşında öğretmenle girilen cinsel ilişkiden etkilenme düzeyinden (4.22) daha fazladır. Katılımcılar 14 yaşındaki çocuk öğretmeniyle cinsel ilişki esnasında "ereksiyon" yaşamış olsa da 1 yaş küçük çocuğun 15 yaşındaki çocuğa kıyasla daha

olumsuz etkileneceğini düşünmektedirler. Vaka örneklerindeki mağdur çocuklar arasındaki 1 yaş farkı katılımcıların karar verme aşamasında ereksiyon olma detayından ziyade çocuğun yaşına göre değerlendirme yaptıklarını düşündürtmektedir. Leone ve arkadaşları (2018) tarafından yapılan çalışmada öğretmeni ya da komşusuyla cinsel ilişkiye giren ergen istismarı vakalarında öğretmen istismarı komşu istismarına göre daha az sakıncalı görülmektedir. Çalışmacılara göre bu bulgu öğretmenin komşuya göre daha anaç olarak görülmesinden kaynaklanmaktadır (Leone ve ark., 2018). Sahl ve Keene (2010)'in çalışmasında ise üniversite öğrencilerinin öğretmen istismarını komşu istismarına göre daha travmatik olarak değerlendirdikleri, özellikle öğretmen ve çocuk arasındaki yaş farkı arttıkça travmanın artacağını ve öğretmenin daha fazla ceza alması gerektiğini düşündükleri tespit edilmiştir. Bizim vakalarımızda ise hayat kadınının öğretmene göre daha olumlu bakılması öğretmen istismarında ereksiyon detayı verilmiş olsa dahi cinsel ilişkinin katılımcılara göre öğreticilik barındırmasından ya da istismarcı kadının statüsünden etkilenmiş olabilir. Ancak öğrencisiyle ilişki içinde olan öğretmenler istismarı uzun süre devam ettirmekte ve öğrencilerini çeşitli yollarla istismarın ortaya çıkmaması için tehdit edebilmektedir (Steely ve ten Bensel, 2019). Bu açıdan bakıldığında çocuğa uzun dönemli ruhsal yönden verebileceği zararın ciddiye alınması gerekmektedir.

Neredeyse tüm katılımcılar (kız öğrenci; %98.6, erkek öğrenci; %99.4) 1 yaşında çocuğun öğretmenle pornografik içerikli görüntü izlemeyi cinsel istismar olarak değerlendirmektedir. Uzmanlar arasında yetişkin tarafından cinsel içerikli materyale maruz bırakılan bir çocuğun cinsel yönden istismar edildiğine dair bir görüş birliği olduğu söylenebilir. Katılımcılara göre kız öğrenciler (4.58) öğretmenle pornografik içerikli görüntü izlediklerinde erkek öğrencilere (4.65) göre daha az olumsuz etkilenmektedir. Tüm vakalar içinde en fazla istismar olarak değerlendirilen ve çocuğu en fazla düzeyde olumsuz etkileyecek olan vakaların pornografik içerikli görüntü izlemek olması vakaların değerlendirilmesinde mağdurun yaşının baz

alındığını düşündürtmektedir. Önceki vaka örneklerinde de ifade edildiği üzere 14 yaşındaki çocuğun cinsel ilişki vasıtasıyla nitelikli cinsel istismarının 12 yaşında pornografiye maruz kalmasına kıyasla daha hoşgörülü bakılması TCK'nın 103. maddesinde (Bkz. TCK 103 (1): Çocuğu cinsel yönden istismar eden kişi, sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Cinsel istismarın sarkıntılık düzeyinde kalması halinde üç yıldan sekiz yıla kadar hapis cezasına hükmolunur. Mağdurun on iki yaşını tamamlamamış olması halinde verilecek ceza, istismar durumunda on yıldan, sarkıntılık durumunda beş yıldan az olamaz) 2016 yılında yapılan yeni düzenlemenin de etkisi olabileceği görülmektedir. Madde düzenleme öncesinde 15 yaş (tamamlamamış) ve altındaki tüm mağdurlar için tek tip cezalandırmayı öngörürken 12 yaşından küçüklerin failleri için ceza artırımına yönelik düzenlemenin gerekçesinin[8] kimi uzmanlar tarafından da kabul edildiğini düşündürmektedir. On dört yaşındaki çocuğa yönelik nitelikli cinsel istismarın daha az oranda istismar olarak değerlendirilmesinin çocuğun karşı koyabilme ve kendi kendini koruyabilme potansiyelinin 12 yaşındaki çocuğa göre daha fazla olacağı düşünülmüş olabilir. Ancak cinsel içerikli davranış ve çocuğun yaşından bağımsız olarak hem 12 hem de 14 yaşlarındaki çocukların aynı gelişimsel dönemde olduğu, yasal ve gelişimsel olarak cinsel içerikli eylemlere karşı koyabilme ve rıza gösterme yetilerinin farklılaşmayacağı göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca, Erikson ve Freud tarafından ortaya atılan gelişim teorilerine göre (aktaran Cloninger, 2008) 12-15 yaş arası dönemdeki çocuklar

[8] Bafra'da bir çocuğun cinsel istismarı iddiasıyla açılan davaya bakan Bafra Ağır Ceza Mahkemesi, TCK'nın 103. maddesinin birinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurdu. İlçe mahkemesinin başvurusunda, "İtiraz konusu kuralın, farklı yaş gruplarında tüm mağdurlara yönelik eylemler arasında ceza müeyyidesi bakımından herhangi bir ayrım yapmadığı" öne sürüldü. 4 yaşındaki bir mağdura yönelik cinsel istismar suçu ile 14 yaşındaki mağdura yönelik cinsel istismar suçunun ceza müeyyidesinin kademeli bir ceza anlayışı içermeyerek aynı olduğu ifade edilen başvuruda, "Suça sürüklenen çocuklar yönünden 12 ile 15 yaş arasında olup da kendisine yönelik eylemin anlam ve mahiyetini algılama yeteneği olan mağdurun rızasına hukuki sonuç tanınmadığı, bu mağdurların rızasıyla yaşadığı cinsel eylemler hakkında cezanın çok yüksek olduğu, suçun en nitelikli hali için en düşük yaşın 15 şeklinde belirlenmesinin suç ve cezada korunmak istenen hukuki yarar ile müeyyide arasındaki orantıyı bozduğu" savunuldu (https://www.haberturk.com/gundem/haber/1266327-aym-cinsel-istismarda-15-yas-kuralini-iptal-etti).

aynı gelişimsel dönem içinde olduklarından cinselliğe yönelik ilgi ve merakları ve istismardan etkilenme düzeyleri de benzer olabilecektir. Bir çalışmada da 7 yaşındaki çocukların kadınların cinsel istismarına maruz kalmasının 15 yaşındaki ergenlere kıyasla daha fazla istismar olarak kabul edildiği ve istismarcının istismardan daha sorumlu görüldüğüne dair bulgular (Maynard ve Wiederman, 1997) elde edilmiş olmasına rağmen bizim çalışmamızdaki vaka örneklerine konu olan çocuklar Erikson'un Psikososyal Gelişim Kuramına (1959) göre aynı gelişimsel düzeydedirler (Kimlik ve Rol Karmaşası) ve ruhsal gelişim açısından benzer süreçlerden geçmektedirler.

Çalışmamızdaki elde edilen bulgularda göze çarpan ana tema öğretmenle cinsel ilişkiye girme vakası hariç tüm vakalarda istismarın kız çocukları için daha az istismar olarak değerlendirildiği ve onları daha az olumsuz etkileyeceği yönündedir. Katılımcılara göre sadece 15 yaşında kadın öğretmenle ilişkiye giren kız çocuğu erkek çocuğuna kıyasla daha fazla etkilenmekte, ancak vakanın istismar olup olmadığı konusunda kız ve erkek mağdur açısından bir farklılık görülmemektedir. Maynard ve Wiederman (1997) tarafından da ifade edildiği üzere vakanın homoseksüel olarak kodlanması vakayı istismar olarak değerlendirmeye yönelik görüşlerden ziyade çocuğun etkilenme düzeyi üzerinde daha etkili olabilir. Erkek çocuklarında cinsel ilişkiye girme cinselliği deneyimleme olarak görülebilmekte bu nedenle de kız çocukları kadar olumsuz etkilenmeyecekleri düşünülebilmektedir. Bunların yanında ülkemizde günlük yaşamda aynı cinsiyetin birbirleri ile mahremiyet sınırlarının karşı cinse1 kıyasla daha geniş olması da önemli bir faktör olabilir. Kadın ve erkeklerin hemcinslerinin yanında soyunup giyinebilmeleri, hamam kültürü, cinsellikle ilgili şaka ve konuşmaların daha rahat yapılması, aynı cinsiyetten doktora muayene olma isteği ülkemizdeki gündelik yaşamın aynı cinsiyetteki bireyler için daha izin verici olduğunun ve normal görüldüğünün örnekleridir. Özellikle yıkanma, cinsel bölgenin okşanması ve pornografi gibi belirgin temas olmayan davranışlar aynı cinsiyet içindeki yetişkinlere özgü mahremiyet sınırları çerçevesinde çocuklar için de geçerli

olabilecek gibi yorumlanmış ve kız çocukları için daha az oranda istismar olarak görülmüş olabilir. Kız çocuğunun öğretmeniyle cinsel ilişkiye girmesi ise belirgin bir temas içerdiğinden dolayı istismar olarak değerlendirilme düzeyi erkek mağdurlardan istatiksel anlamda farklılaşmamaktadır. Çalışmamızda da kültürel bakış açılarının karar verme mekanizmalarını yönetmiş olması muhtemeldir. Ancak Banton ve West (2019) tarafından da ifade edildiği üzere istismar mağduru çocuğun cinsiyetinin etkilenme düzeyinin belirleyici olmaması, her cinsiyetten mağdurun yaşadığı deneyimin olumsuz olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, çocukla uygunsuz cinsel temasın aile içinde alışkanlık haline gelebileceği ve mağdurların kendi çocuklarına da benzer davranışlar içinde bulundukları ifade edilmektedir (Rooney, 2020).

Tüm hikayeler bazında değerlendirildiğinde annenin cinsel içerikli dokunma ve banyo yapma davranışları pornografik görüntü izleme ve cinsel ilişkiye girme davranışından daha az istismar olarak tanımlanmaktadır. Hovey ve arkadaşlarının (2013) 164 terapistle yaptığı çalışmanın sonucunda da öpme, banyo yapma, beraber uyuma gibi muğlak istismar davranışlarının pornografik içerik izleme, cinsel ilişkiye girme, çocuğun kendisine masaj yapmasını isteme gibi davranışlara kıyasla daha az oranda istismar olarak tanımlandığını tespit etmiştir. Muğlak olan davranışlar uygunsuz olarak tanımlansa da terapistler tarafından bile istismar olarak tanımlanmamaktadır. Muğlak vakalara dair değerlendirmeler yapılırken kadın istismarcılar genelde daha zararsız değerlendirilmekte ve bireyin kültürel yargıları da vakayı istismar olarak tanımlamasına engel olabilmektedir (Hovey ve ark., 2013). Lawson (1993)'a göre da annenin çocukla banyo yapma, uyuma, masaj yapmasını isteme gibi kapalı istismar tipleri genelde istismar olarak görülmemekte ya da rapor edilmemekte olsa da istismar olarak değerlendirilmelidir. Bu tip kapalı yolla istismar annenin çocuğun fazladan ilgiye ihtiyaç duyduğunu düşünmesi ya da annenin duygusal ve/ya cinsel ihtiyaçlarını bu yollarla gidermeye çalışmasından kaynaklanmaktadır (Lawson, 1993). Yukarıda da ayrıntılı olarak bahsedildiği

üzere istismar vakalarının değerlendirilmesinde istismarın türü, çocuğun yaşı, istismarcının türü gibi faktörler sıklıkla etkili olmaktadır. Ayrıca mağdurun türü ve istismarın oluştuğu koşullarda bireylerin karar verme mekanizmalarını etkileyebilmektedir (Font, 2013). Ancak Chan ve arkadaşlarının (2002) çalışmasında da ifade ettiği üzere uzmanlara profesyonel görüşlerinden ziyade kişisel görüşleri sorulmuş olup bu tip vakalarla karşılaştıklarında profesyonel olarak nasıl bir duruş sergileyeceklerine dair net bir sonuç da vermemektedir. Ayrıca burada verilen kararlarda temel belirleyicinin istismarcının türü, istismara konu olan davranış ya da çocuğun yaşı mı olduğu net olarak bilinememektedir. Bu temel 3 faktör gözetilerek oluşturulacak daha çeşitli vaka örneklerinin ilerleyen çalışmalarda daha ayrıntılı bilgiler verebileceği görüşündeyiz.

5.3. Hipotezlerin Sınanmasına İlişkin Bulguların Tartışılması

5.3.1.Kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarda mesleğin etkisi

Çalışmamızda farklı meslek gruplarının kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumları incelenmiştir. KCİTÖ puanı üzerinden yapılacak analizler için grupları yeterli sayıda tutabilmek amacıyla çalışmaya katılan meslekler temelde 3 grup altında toplanıp incelenmiştir. Ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacılar cinsel istismar konusunda benzer bilgi düzeyine sahip oldukları (Cesur-Yılmaz, 2018) için tek bir grup altında değerlendirilmişlerdir. Bağımsız Örneklem t-Testi sonuçlarına göre "Ruh sağlığı uzmanları, psikolojik danışmanlar ve sosyal çalışmacılar diğer meslek gruplarına göre kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla inanmaktadır." yönündeki 1. hipotezimiz desteklenmiştir. Ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacılar adalet çalışanlarına kıyasla kadın cinsel istismarının mağduru daha fazla düzeyde olumsuz etkileyeceğini düşünmekte, kadınların cinsel istismarda bulunabileceğini daha fazla düşünmekte, kadın cinsel istismarcılara yönelik daha olumlu tutumlar içinde

bulunmaktadırlar. Ayrıca, ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacıların sağlık çalışanlarına kıyasla kadın cinsel istismarının mağduru daha fazla düzeyde olumsuz etkileyeceğini düşündükleri ve kadın cinsel istismarcılara yönelik daha olumlu tutumlar içinde oldukları tespit edilmiştir. Ruh sağlığı uzmanı ve sosyal çalışmacıların başta adalet çalışanlarıyla ardından da sağlık çalışanlarıyla kadın cinsel istismarcılara yönelik görüşler açısından farklılaştıkları, konu hakkındaki bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu söylenebilir. Adalet çalışanları ve sağlık çalışanları ise kadın cinsel istismarının mağdur üzerine olumsuz etkisi, kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine yönelik tutumlar ve kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar açısından farklılaşmamaktadırlar. Ayrıca vaka örneklerine verilen yanıtlarda vakaları istismar olarak değerlendirme oranları açısından ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacıların öncelikle adalet çalışanları ardından sağlık çalışanlarına kıyasla daha yüksek farkındalığa sahip oldukları ve vaka örneklerindeki istismar mağduru çocukların istismardan olumsuz olarak etkilenme düzeylerini daha yüksek olarak değerlendirdiklerine dair bulgular da göz önüne alındığında meslekler arasındaki farklılıklara dair hipotezimizin destelenmesi kuvvetlenmektedir.

Hiyerarşik regresyon analizlerinde de ilk 4 blokta sağlık ve adalet çalışanı olmaya kıyasla ruh sağlığı uzmanı ve sosyal çalışmacı olmanın etkisi de mesleğin kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar üzerindeki etkisine dair bulguları güçlendirmektedir. Sağlık çalışanları ve adalet çalışanlarının KCİTÖ'nün toplamından aldıkları puan ortalamasının daha düşük olduğu ve kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarının daha olumlu olduğu söylenebilir. Cinsiyetler bazında ayrı olarak yapılan çoklu regresyon bulgularında ise kadın katılımcılar için ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacıların sağlık çalışanlarına kıyasla kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarının daha olumsuz olması mesleğe dair bulguları daha da güçlendirmektedir. Özellikle erkek katılımcılar için mesleklerin dengeli dağılmamış olması erkekler için yürütülen çoklu regresyon analizinde meslek farklılığına dair belirgin bir bulgu elde edilememesine neden olmuştur.

Cinsel istismar mağduru kadınlarla yapılan bir çalışmada sağlık çalışanlarına bildirimde bulunan mağdurların oranı yüksek olsa da (%68.9), mağdurlar çalışanların bildirime yaklaşımları nedeniyle istismarı bildirmekten pişmanlık duyduklarını ifade etmişlerdir (McGregor, Jülich, Glover ve Gautam, 2010). Psikolog, psikiyatrist gibi ruh sağlığı uzmanları çocuk istismarı vakalarının çeşitli aşamalarında önemli görevler üstlenmekte, çocuk istismarını gerekli yerlere bildirmek ya da mağduru gerekli yerlere yönlendirilmek açısından önemli görevlere sahiplerdir (Mellor ve Deering, 2010). Etherington (1997) çalışmasında annesi tarafından istismar edilen 7 mağdurun uzun yıllar sonra terapide deneyimlerini ortaya çıkardığından bahsetmektedir. Bir diğer çalışma mağdurların %93'ünün istismar mağduriyetlerini uzun yıllar sonra terapistlere bildirdiğini tespit etmiştir (Denov, 2003a). Bu açıdan ruh sağlığı uzmanlarının diğer gruplara kıyasla kadın istismarcıları daha ciddi bir olgu olarak değerlendirmesi önemlidir ve çalışmamızda da diğer meslek gruplarından mağdurun istismardan olumsuz etkileneceğine ve kadın cinsel istismarcıların varlığına inanma açısından farklılaşması bildirimde bulunan mağdurlara yapılacak gerekli müdahaleler için önemlidir.

Alan yazında da farklı meslek grupları arasında karşılaştırmaların yapıldığı çalışmalarla, genel toplumun görüşünü inceleyen çalışmalar mevcuttur. Elde edilen bulgular alan yazında bulunan önceki çalışmaların sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Kimi çalışmalar istismarcıların varlığına yönelik inanışlardan ziyade, istismarcıların rehabilitasyonuna yönelik bakış açısını incelemiştir. Cinsel saldırganların rehabilite olabilmesi, toplum içinde ötekileştirilmeleri üzerine yapılan çalışmalarda şartlı tahliye memuru, psikolog gibi çalışanların polislere kıyasla daha olumlu tutumlar içinde oldukları ve cinsel saldırganları ötekileştirmedikleri tespit edilmiştir (Craig, 2005; Hogue, 1993). Aynı ölçeğin kullanıldığı bir diğer çalışmada ise sırayla şartlı tahliye memurları, psikoloji öğrencileri ve genel popülasyonun kadın cinsel saldırganların rehabilitasyonuna yönelik daha olumlu tutumlar içinde olduğu saptanmıştır (Gakhal ve Brown, 2011). Buradaki olumlu tutumun saldırganın rehabilitasyonu ve topluma kazandırılmasına

yönelik tutumlar olduğu ifade edilmektedir. Bir diğer çalışmada hemşirelerin sosyal çalışmacılara kıyasla cinsel istismarcıların rehabilitasyonunun etkili olmayacağına daha fazla inandıkları ifade edilmektedir (Blakeley ve Ribeiro, 1997). Ruh sağlığı uzmanlarının diğer meslek gruplarına kıyasla hem mağdura hem de saldırgana daha fazla empatiyle yaklaştığı söylenebilir. Ayrıca meslek gruplarının tutumlarının üniversite mezun ve öğrenci örnekleminden farklılaştığı önceki çalışmaların bulguları arasındadır (Akdemir ve Gölge, 2019). Nitekim bir çalışmanın bulguları terapistlerin öğrencilere kıyasla mağdur ya da cinsel saldırganla sosyal mesafe koyma isteklerinin daha az olduğunu, sosyal olarak temasa geçmekte daha az zorluk çekeceklerini ifade ettiklerini kaydetmiştir (Shechory ve Idisis, 2006). Aynı zamanda terapistlerin öğrencilere kıyasla kadın ve erkeklere yönelik tecavüz mitlerine inanma düzeyleri daha düşük bulunmuştur (Shechory ve Idisis, 2006).

Hetherton ve Beardsall (1998)'ın çalışmasında sosyal çalışmacılarla polislerin çocuğun istismardan etkileneceğini ifade ettikleri ancak hapis cezası ve sosyal hizmet soruşturmasının gerekliliğin özellikle erkek polisler tarafından daha az gerekli görüldüğü ifade edilmektedir. Aynı çalışmada kadın polislerin fazla sayıda kadın cinsel istismarı vakasıyla karşılaşmalarının da etkisiyle sosyal çalışmacılarla benzer görüşlere sahip oldukları hatta hapis cezasının uygulanması konusunda daha katı görüşlere sahip oldukları tespit edilmiştir (Hetherton ve Beardsall, 1998). Bu çalışmada kadın cinsel istismarcılarla karşılaşma düzeyinin polisler için olumlu etkisi görülmektedir. Araştırmacılar profesyoneller arasındaki farkın net görülebilmesi için daha farklı meslek gruplarıyla bu tip çalışmaların yenilenmesi gerektiğini ifade etmişlerdir. Hetherton ve Beardsall (1998)'ın çalışmasını farklı bir örneklemle tekrarlayan Mellor ve Deering (2010)'in çalışmasında ise sosyal çalışmacıların kadın cinsel istismarcılara gereken önemi en fazla düzeyde verdikleri ve özellikle kadın psikologların psikiyatristlere kıyasla kadın cinsel istismarını daha ciddi olarak değerlendirdikleri tespit edilmiştir. Mellor ve Deering (2010)'in çalışmasında ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacılar kendi içinde

karşılaştırıldıkları için diğer mesleklerle karşılaştırılmalarına bakılması mümkün değildir ancak bu meslek gruplarının genel olarak kadın cinsel istismarını önemli bulma düzeylerinin daha yüksek olduğu ifade edilmektedir. Blakeley ve Ribeiro (1997)'un çalışmasında da sosyal çalışmacıların pediatri hemşirelerine kıyasla cinsel istismar vakalarını daha ciddi değerlendirdikleri, mağdura inanma düzeylerinin daha yüksek, istismardan mağduru sorumlu tutma düzeylerinin ise daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Adalet çalışanlarıyla yapılan görüşmelerde de kadın istismarcıların erkeklere göre daha az ciddi görüldükleri, kadın cinsel istismarcılara yönelik görüşlerinin kadının cinsellik üzerinden tanımlandığı çeşitli cinsel şemalardan da etkilendiği ifade edilmiştir (Rooney, 2020). Kadın cinsel istismarının cinsel arzularla bağlantılı olamayacağı için çok ciddiye alınmaması gerektiğini düşünen adalet çalışanları olduğu ifade edilmektedir (Rooney, 2020). Sosyal çalışmacılarla yapılan görüşmelerde de toplumda kadın cinsel istismarcılara yönelik mitlerin varlığının farkında oldukları tespit edilmiştir (Allen, 2018). Onların bazı söylemlerinde bile cinsiyetleri ayıran farklı kalıp yargıların bulunduğu söylenebilir (Allen, 2018). Çalışmamızdaki bulgularla da benzer olarak önceki çalışmaların bulgularının sıklıkla ruh sağlığı alanında çalışan uzmanlarla sosyal çalışmacıları adalet çalışanları ve sağlık çalışanlarından çocuk istismarı üzerine hassasiyet konusunda ayrıştırdığı söylenebilir.

Ülkemizde 122 hekimle yapılan bir çalışmada cinsel istismar ve tacizin farklı olup olmadığına dair sorulan soruya %76.7'si doğru yanıt vermiştir, taciz tanım sorusuna hekimlerin %22.5'i, cinsel istismar tanımına %80'i doğru cevap vermiştir. Aynı çalışmada cinsel istismarın adli sorumluluklarına dair soruya hekimlerin %64.3'ü doğru yanıt verirken savcılık izni olmadan himen muayenesinin yapılıp yapılmayacağına ilişkin hekimlerin %81.9'u doğru cevap vermiştir Cinsel istismarı artıran risk faktörleri ise %90.8 oranında doğru cevaplanmıştır. Hekimlerin bilgi düzeyinin genel olarak yüksek ancak yeterli olmadığı gözlenmektedir (Eliaçık ve ark., 2016). Öğretmen ve aile hekimleriyle yapılan bir diğer çalışmada da istismarı tanılama

ve müdahalede yetersiz oldukları tespit edilmiş ancak öğretmenlerin konu hakkında aile hekimlerine kıyasla daha yetkin oldukları saptanmıştır (Özyürek ve ark., 2018). Çalışmamızda da sağlık çalışanlarının kadın cinsel istismarcılar konusunda orta düzeyde bilgiye sahip olduğu bu nedenle de tutumlarının ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacılara kıyasla daha olumlu olduğu söylenebilir. Cinsel istismar konusunda alınan eğitimin de meslek grupları arasındaki farklılıklarda etkisi olduğu söylenebilir. Ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacıların eğitim alma düzeyi en yüksek, sağlık çalışanlarının orta düzeyde ve özellikle polislerin de dahil olduğu adalet çalışanlarında ise eğitim alma düzeyinin en düşük olduğu görülmektedir. Bu durum meslek gruplarının tutumlarının da benzer şekilde sınıflanmış olmasına yol açması olasıdır. Cinsel istismar konusunda alınan eğitimin tutumlara etkisi bir sonraki bölümde ayrıntılı olarak da tartışılacaktır.

Son olarak, KCİTÖ'den alınan puan ortalamalarına dair bulgular incelendiğinde meslek farklılıklarına rağmen çalışmaya katılan uzmanların kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve istismardan çocuğun olumsuz etkileneceğine dair ortalamanın üstünde görüşlere sahip oldukları görülmekle birlikte vaka örnekleriyle karşılaştıklarında bocaladıkları, çoğunluğunun özellikle daha kapalı şekillerde gerçekleşen istismarı tanımakta zorlandıkları görülmektedir. Sosyal çalışmacılarla yapılan görüşmelerde de uzmanların kimi durumlarda bocaladıkları kadın cinsel istismarını reddetmeseler de kadının davranışının farkında olmamış olabileceği" ya da "dış faktörler" nedeniyle davranışın gerçekleşmiş olabileceği gibi istismar davranışını yeniden yorumlama içine girdikleri ifade edilmektedir (Allen, 2018). Yeniden yorumlamanın tüm örneklemimizde olmakla birlikte ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacılar arasında da olduğu söylenebilir. Dombrowski (2016)'nin psikolojik danışmanlarla yaptığı çalışmasında da erkek katılımcıların kadın cinsel saldırganları erkek cinsel saldırganlara göre daha olumlu değerlendirdikleri ifade edilmektedir. Diğer mesleklere kıyasla daha yüksek oranda olsa da ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacılar arasında da anne istismarı

vakalarının kabul edilme oranlarının %67-87 oranlarında seyrettiği, ayrıca bu meslek gruplarında kadınların cinsel istismarcı olabileceğini kabul etmeyen katılımcıların da olması endişe vericidir. Kısacası, profesyoneller arasında hala kadınların özellikle de annelerin cinsel istismarda bulunmayacağına dair yargılar devam etmektedir (Ogilvie'den aktaran Cortoni ve ark., 2017). Haliburn (2017) çocuk istismarı ve ensest vakalarının terapistleri artık şaşırtmadığını ancak anne istismarı konusunda hala önyargılı olan ve durum karşısında şok olabilecek terapistlerin olduğunu ifade etmektedir. Bu durum da anneleri tarafından ihanete uğramış mağdurların terapistleri tarafından da ikincil bir ihanete uğratılmalarına neden olabilir (Haliburn, 2017). Araştırmacılar ve çocuk istismarı konusunda çalışan uzmanların kadın cinsel istismarını inkar eden kendi içsel mekanizmalarının farkına varmaları ve kadınları çocuklara bakan, kollayan kişi olabileceklerinin yanında istismarcı da olabileceklerinin farkına varmaları gerekmektedir (Tozdan, Briken ve Dekker, 2019 s. 7).

5.3.2. Kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarda mesleki deneyim ve cinsel istismar konusunda alınan eğitimin etkisi

Alanda çalışırken cinsel istismar vakalarıyla karşılaşmanın ve cinsel istismar üzerine eğitim alıp almamanın etkisinin kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlara etkisi incelenmiştir. Eğitim almış uzmanların almayanlara kıyasla KCİTÖ ve alt ölçeklerinden aldıkları puan ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda "Çocuk cinsel istismarı konusunda eğitim almış uzmanlar almamış olanlara göre kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla inanmaktadır." yönündeki 2. hipotezimiz desteklenmiştir. Cinsel istismar konusunda eğitim almış profesyonellerin eğitim almayanlara kıyasla çocuk cinsel istismarı konusunda daha bilgili oldukları (Banton ve West, 2019; Campbell ve Carlson, 1995; Finnilä-Tuohimaa, Santtila, Björnberg, Hakala, Niemi ve Sandnabba, 2008) ve cinsel istismara dair mitlere inanma düzeylerinin düştüğü (Márquez-

Flores ve ark., 2016) önceki çalışmaların da bulguları arasındadır. Ancak örneklemimizdeki katılımcıların aldıkları eğitimlerin içeriğinde kadın cinsel istismarcıların dahil edilip edilmediği bilinmemektedir. Lambert ve Hammond (2009)'ın yaptığı bir çalışmada çalışmaya katılan 86 ruh sağlığı uzmanı ve sosyal çalışmacıdan %8'i kadın cinsel istismarcılara yönelik bir eğitim aldığını ifade etmiştir. Nitekim 2001 yılında polis ve psikiyatristlerle yapılan bir çalışmada katılımcılar cinsel istismar konusunda aldıkları eğitimin içeriğinde kadın cinsel istismarcılardan hiç bahsedilmediğini dile getirmişlerdir (Denov, 2001). Çalışmamızda eğitimin tutumlar üzerinden etkili olması alınan eğitimlerin kadın cinsel istismarına da değinmekte olduğunu düşündürtmekle birlikte hipotezimiz desteklenmesine rağmen eğitim alan ve almayan uzmanlar arasındaki farkın çok büyük olmadığı görülmektedir. Ayrıca, alanda çalışan uzmanlar eğitim alsalar da daha fazla bilgilendirilme gereksinimi duymakta (Cesur-Yılmaz, 2018; Türker, 2017), eğitim almamış uzmanlar kendilerini istismar vakalarıyla çalışmak konusunda yetkin bulmamaktadır (Dolunay-Cug ve ark., 2017). Ülkemizde yapılan bir çalışmada da hekim ve hemşirelerin konu hakkında eğitim almış olmalarının çocuk ihmal ve istismar konusunda bilgi sahibi olma düzeylerini etkilemediği ifade edilmektedir (Türker, 2017). Uzmanlar eğer uygun bir eğitim ve vakalara etkin müdahale sürecinden geçmezlerse çocuk istismarı konusunda kendi yetiştikleri kültürün değer yargılarını barındırabilmektedirler (Chan ve ark., 2002).

"Meslek itibariyle karşılaşılan cinsel istismar vaka sayısı arttıkça kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla inanılmaktadır." yönündeki 3. hipotezimiz elde edilen bulgularla desteklenmemiştir. Cinsel istismar vakalarıyla karşılaşan ve karşılaşmayan uzmanların KCİTÖ ve alt ölçeklerinden aldıkları puan ortalamaları arasında istatiksel yönden bir farklılık bulunmamıştır. Kadın cinsel istismarcıların varlığı ve mağdur üzerinde olumsuz etkilere yol açtığına dair tutumlar cinsel istismar konusunda eğitim alma ile olumlu düzeyde

artmaktayken, kadın cinsel istismarcı vakaları da dahil olmak üzere cinsel istismar vakalarıyla karşılaşmanın tutumlar üzerinde etkisi olmadığı görülmektedir.

Bir çalışmada cinsel saldırı mağduru erkeği tanıyan katılımcıların erkek tecavüz mitlerine daha az inandıkları tespit edilmiştir (Walfield, 2018). Ancak bireylerin kendi mağduriyetleri ve istismara yönelik görüşleri arasında bir ilişki saptanmamıştır (Muniz ve Powers, 2019). Bir diğer çalışma ise kadın cinsel istismar vakasıyla 2 kat daha fazla çalışmış olan polisler daha az çalışan ya da hiç çalışmayanlara göre kadın cinsel istismarını daha fazla düzeyde önem verilmesi gereken bir olgu olarak görmektedirler (Hetherton ve Beardsall, 1998). Christensen (2018)'in çalışmasında da polis, psikolojik danışman, sosyal çalışmacı ve hukukçu gibi meslek gruplarından toplamda 21 kişinin dahil olduğu çalışmada yapılan derinlemesine mülakatlarda katılımcıların %86'sının kadın cinsel istismar vakasıyla daha önce çalıştığı belirlenmiştir. Bir katılımcı haricindeki diğer tüm katılımcılar kadın cinsel istismarını erkek cinsel istismarı ile aynı ciddiyette değerlendirmekte ve her iki istismarın da çocukta olumsuz sonuçlara yol açacağını ifade etmektedirler (Allen, 2018; Christensen, 2018). Finnilä-Tuohimaa ve arkadaşlarının (2008) okul ve aile psikologlarıyla yaptığı çalışmada mesleki deneyimin çocuk istismarına dair yanlış inanışları değiştirmede etkisi olmadığı tespit edilmiştir. Polislerle yapılan bir çalışmada ise cinsel istismar vakası ile karşılaşmanın vakanın ciddiyeti ve çocuğun etkilenme düzeyine yönelik verilen yanıtlarda etkisi olmadığı tespit edilmiştir (Kite ve Tyson, 2004). Ülkemizde sağlık çalışanlarıyla yapılan bir çalışmada da çocuk istismar ve ihmal vakasıyla karşılaşmış olmanın bilgi düzeyi üzerinde etkisi olmadığı tespit edilmiştir (Türker, 2017). Önceki çalışmalara ait bulgularda cinsel istismar vakalarıyla karşılaşmanın uzmanların tutumları üzerindeki etkilerine dair genel bir kanıya varılamamıştır. Çalışmalara dair farklı bulgular ve çalışmamızdaki hipotezin desteklenmemiş olması cinsel istismar vakalarıyla karşılaşmanın niceliksel yönünden ziyade niteliksel yönünün önemini düşündürtmektedir. Çalışılan kuruma kadın cinsel istismarı mağdurunun sadece geldiğini duymak, hukuki

işlemlerini sürdürmek, ifadesini almak ya da mağdurla terapötik ilişki içinde olmanın uzmanlara katacağı farkındalık aynı olmayacaktır. Benzer şekilde mağdurla ne kadar sürenin geçirilmiş olduğu ve bu süre içinde mağdurla iletişimin ne kadar süre sürdürüldüğü de belirleyici bir faktör olabilecektir. Çalışmamızda da katılımcılara meslekleri itibariyle istismarcının kadın olduğu kaç vakayla karşılaştıkları sorulmuştur. Karşılaşmanın niteliksel özelliklerinin etkisinin daha ayrıntılı olarak görülebilmesi için gelecek çalışmaların bu faktöre odaklanmasının yararlı olacağı düşüncesindeyiz.

Özellikle polislerin cinsel saldırılara bakışını ortaya koyan bir çalışmada polislerin büyük çoğunluğunun cinsel saldırılara ait bildirimleri belli şemalarla değerlendirdikleri (örn; yaralanmanın varlığı) ve vakaları gerçek, yalan ve belirsiz olarak kodladıkları ifade edilmektedir (Venema, 2016). Çalışmada polisler cinsel saldırı vakalarıyla sıklıkla çalışmış olsalar da gerçek olmayan ancak sağ duyularına hitap eden hatalı mitlerle vakaları değerlendirdikleri ve bu şemaların mağdurla görüşmeyi etkilediği de ifade edilmektedir (Venema, 2016). Bu açıdan değerlendirildiğinde sahip olunan hatalı mitler vakayla karşılaştıkça azalmayacak aksine daha da fazla pekişecektir. Çalışmamızda da polislerin cinsel istismar vakalarıyla karşılaşma oranlarının diğer mesleklere göre oldukça yüksek olması ancak eğitim alma düzeylerinin düşük olmasının bulgular üzerinde etkisi olabileceğini düşündürtmektedir.

Mesleki deneyimin de kadın cinsel istismarcılara tutumlara yönelik ters yönde etkisi olması ancak bu etkinin katsayısının çok düşük olması güçlü bir ilişkinin olmadığını ifade etmektedir. Regresyon analizlerinde de mesleki deneyimin kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarda etkisi görülmemiştir. Polislerle yapılan bir çalışmada mesleki deneyim arttıkça cinsel istismar vakalarını daha az önemseme eğiliminde oldukları ifade edilmektedir (Kite ve Tyson, 2004). Ülkemizde öğretmenlerle, hekim ve hemşirelerle yapılan çalışmalarda mesleki deneyim yılının çocuk cinsel istismarı konusundaki yetkinlik üzerinde bir etkisi bulunamamıştır 22. Öğretmen

adaylarında bu oran yetkinlikte %7, kısmen yetkinlikte %29.9'a kadar düşmektedir (Can-Yaşar ve ark., 2015). Ancak sağlık çalışanlarında mesleki deneyimin etkili olduğu, mesleki deneyim arttıkça istismar mağdurun korunmaya alınmasını düşünme daha fazla artmıştır (Eisenberg ve ark., 1987). Çalışmamızda da farklı mesleki deneyimin 0-40 yıl arasındaki geniş aralığının kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar üzerindeki etkisiyle ilgili net bulguların elde edilememesine neden olmaktadır.

Eğitim seviyesinin cinsel saldırganlarla çalışmak ve cinsel saldırganlara bakış açısını değiştirebilmek konusunda etkileri şartlı tahliye memurları üzerinde Craig (2005)'in çalışmasında gözlemlenmiştir. Aynı zamanda eğitim seviyesi arttıkça kadın ve erkeklere ilişkin tecavüz mitlerine inanma düzeyleri de düşmektedir (Burt, 1980). Çalışmamızda da lisansüstü eğitim alan katılımcılarla lisans eğitimi almış olan katılımcıların kadın cinsel istismarına ilişkin tutumlarında farklılık görülmüştür. Özellikle lisansüstü seviyede cinsel istismara yönelik alınan eğitimin içeriği ve süresi de artabileceği için katılımcılar arasında kadın cinsel istismarının varlığına yönelik tutumlar açısından bir farklılık görülmüş olabilir.

Özetle, bulgularımız mesleki deneyim ya da cinsel istismarcılarla karşılaşmaktan ziyade cinsel istismar üzerine eğitim almanın kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar üzerinde etkisinin daha kuvvetli olabileceğine işaret etmektedir. Kadın cinsel istismarcıyla karşılaşılmış olsa bile vakaların bildirimine güvenilmediği ve istismarın gerçekleştiğine ihtimal verilmeyerek karşılaşılan vakalardan herhangi bir olumlu deneyim edinilemediğini düşündürtmektedir. İstismara yönelik önyargıları olan bireylerde vakayla karşılaşmış olmak kadın cinsel istismarcıların varlığına ve etkilerine ilişkin görüşleri değiştirememiş olabilir. Özellikle cinsel istismar konusunda eğitim almamış olan ancak kadının istismarcı olduğu cinsel istismar vakasıyla karşılaşmış uzmanların görüşlerinde herhangi bir değişiklik yaratmamış olabilir. Ayrıca vakaya karşılaşmış olmak ve cinsel istismar vakasıyla derinlemesine çalışmış olmak aynı şeyleri ifade etmeyebilir. Bu durum da aslında çalışmanın konusu olan kadın cinselliği,

annelik ve babalığa ilişkin kalıp yargılar ve cinsiyet rolleri gibi değişkenlerin kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar üzerinde daha ağır basabileceğini düşündürtmektedir. Özellikle hiyerarşik regresyon sonuçlarında geleneksel annelik ve babalık değişkenlerinin modele eklenmesiyle kadın cinsel istismarı vakasıyla karşılaşmanın kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarda etkili olmaya başlaması, kadın cinselliğine ilişkin mitler ve geleneksel cinsiyet rolleriyle de bu etkinin devam etmesi bu görüşümüzün geçerli olabilme ihtimalini kuvvetlendirmektedir. Bir diğer deyişle, geleneksel kalıp yargılara inanma düzeyi düştükçe istismarcının kadın olduğu vakalarla karşılaşmanın tutumlar üzerinde küçük de olsa bir etkisi olabilecektir. Özellikle erkek katılımcılar arasında geleneksel kalıp yargılara inanma ile birlikte istismarcının kadın olduğu cinsel istismar vakasıyla karşılaşmanın kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar üzerinde etkili olabileceği görülmektedir. Ancak, cinsel istismar vakasıyla karşılaşmanın bu denklemde herhangi bir etkisi görülmemektedir. Bu durum, istismarcının erkek ve kadın olduğu vakalarla karşılaşmanın tek başına farklı deneyimler olduğunu, özellikle cinsel istismar vakalarıyla karşılaşmanın "kadın cinsel istismarcıların olmadığı ya da zararsız olduğu" yönündeki miti yıkmak için yeterli olmadığını düşündürtmektedir. Benzer şekilde hiyerarşik regresyona ait bulgular da kadın cinselliğine yönelik mitlere inanmanın artmasıyla cinsel istismar konusunda eğitim alma değişkeninin etkisinin ortadan kalktığını göstermektedir. İlerleyen bölümlerde çalışmamızda daha fazla ön plana çıkan geleneksel çeşitli kalıp yargılara inanmanın kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar üzerindeki etkileri incelenecektir.

5.3.3. Kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarda geleneksel annelik ve babalık kalıp yargılarının etkisi

Çalışmamızın asıl konusunu geleneksel anneliğe dair kalıp yargılar oluşturmakta olsa da annelik ve babalığa dair geleneksel algılar sıklıkla birbirlerini etkilemektedir. GAÖ ve GBÖ'nün adaptasyon çalışmasında iki değişken arasındaki ilişki daha düşüktür (r = .39; Altunbilek, 2012), ancak örneklemimiz için GAÖ ve GBÖ arasında bulunan orta düzeyde ilişki

(r = .50) iki değişkenin birbirileriyle ilişki içinde olabileceğini göstermektedir. Özellikle ülkemizde annelik ve onu tamamlayan diğer yarı babalığa ilişkin geleneksel tutumların yaygın olabileceği beklendiğinden çalışmamızda her iki değişkenin de kadın cinsel istismarcılar üzerinde tutumlara etkisi incelenmiştir. Çoklu regresyon analizinin bulguları da değerlendirildiğinde kadın katılımcılarda geleneksel babalığa erkek katılımcılarda ise geleneksel anneliğe ilişkin kalıp yargıların kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarda daha etkili olması da her iki kavramın dönüşümlü olarak kullanıldığı ve birbirinden bağımsız olarak değerlendirilmemesi gerektiğini ifade etmektedir.

Ölçeğin üniversite öğrencileriyle yapılan adaptasyon çalışmasında, geleneksel annelik ve babalığa ait kalıp yargıların örneklemimize göre daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür (Altunbilek, 2012). Çalışmamızdaki katılımcıların yaklaşık 3'te 1'inin ruh sağlığı uzmanı olması nedeniyle genel popülasyona göre daha az geleneksel annelik ve babalık kalıp yargılarına sahip olması muhtemeldir. Çalışmamızda da bu gruba ait GAÖ'nün puan ortalamalarının diğer mesleklere kıyasla daha düşük bulunması bu görüşü kuvvetlendirmektedir. Ancak GAÖ ve GBÖ'nün geliştirildiği çalışmada (Whatley and Knox, 2004) Amerika'daki üniversite öğrencilerinin geleneksel annelik kalıp yargılara inanma düzeyi örneklemimize göre daha düşük bulunurken, babalık kalıp yargılarının ise örneklemimizden daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bulgulardaki farklılığın kültürel değişkenlerden etkilenmiş olması olasıdır.

Yapılan çalışmalarda da Asya toplumlarında Batı toplumlarına göre geleneksel yönden anneliğe ve babalığa yönelik tutumların daha fazla olduğu ifade edilmektedir (Qiu, Schvaneveldt ve Şahin, 2013). Çin, Türkiye, Ekvador ve Amerikalı çocukların anne ve babalarına dair görüşlerinin incelendiği bir çalışmada Türk çocukların diğerlerine kıyasla anne ve babanın aile içindeki geleneksel rollerine daha bağlı kaldıkları, annelerini duygusal ve ev işlerini yapan babalarını ise ailenin geçimini sağlayan figür olarak değerlendirdikleri ifade

edilmektedir (Qiu ve ark., 2013). Almanya ve Türkiye'de yaşayan erkek ergenlerle yapılan bir çalışmada katılımcıların gözünden aile içindeki rollerde anne ve babanın konumu incelenmiştir (Schönpflug, 2001). Babanın ailede anneye kıyasla daha güçlü görüldüğü, ancak annenin eğitim durumu arttıkça anne ve baba arasındaki rollerin daha eşit bir biçimde dağılmaya başladığını ifade etmektedirler (Schönpflug, 2001).

Anneliğe ve babalığa ilişkin geleneksel görüşlerde demografik ve sosyo-ekonomik faktörler de etkili görülmektedir. Erkeklerin kadınlara (Altınbilek, 2012; Whatley ve Knox, 2004), eğitim düzeyi düşük olan bireylerin yüksek olanlara (Ex ve Janssens, 2000; Hare-Mustin ve Broderick, 1979) kıyasla anneliğe ve babalığa yönelik daha geleneksel bir bakış açısına sahip olabilecekleri ifade edilmektedir. Çalışmamızda da kadınların erkeklere kıyasla geleneksel annelik ve babalık kalıp yargılarına daha az inandıkları tespit edilmiştir. Ayrıca yaşı daha fazla olan bireyler annelik mitine daha az inanmaktadırlar (Hare-Mustin ve Broderick, 1979). Bunun nedeninin evlilik, annelik, babalık gibi deneyimlerle ideal annelik mitlerinin zedelenmesi ve kalıp yargıları sorgulama yoluna gidilmiş olmasından kaynaklanmış olabileceğini belirtmektedirler (Hare-Mustin ve Broderick, 1979). Ancak genç kadınların anneliğe bakışı incelendiğinde annelerinden daha az çocuk bakımına ve işlerine odaklanma, daha fazla sosyal ve atılgan olma temelli bir annelik imajı geliştirdiklerini ancak annelik imajını oluştururken kendi annelerinden ilham almaya da devam ettikleri ifade edilmektedir (Ex ve Janssens, 2000).

Yapılan istatiksel analizler doğrultusunda uzmanlar arasında geleneksel annelik ve babalık kalıp yargılarına inanma düzeyi arttıkça, kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadın cinsel istismarının mağduru olumsuz düzeyde etkileyeceğine daha az inanıldığı ve kadın cinsel istismarcıların daha az zararlı ve ciddi olarak değerlendirildiği tespit edilmiştir. Aynı zamanda geleneksel annelik ve babalık kalıp yargılarına inanma mağdur üzerindeki etkilere yönelik tutumların sırasıyla yaklaşık %7'sini ve %10'unu açıklarken, kadın cinsel istismarına yönelik tutumların ise yaklaşık %6'sını ve %8'ini açıklamaktadır. Kadın cinsel istismarcılara yönelik

toplam tutumların ise yaklaşık %9'un geleneksel annelik, %12'si ise geleneksel babalık kalıp yargılarına inanma tarafından açıklanmaktadır. Geleneksel annelik ve babalık kalıp yargılarına inanma düzeyinin KCİTÖ'nün alt ölçekleri ve toplamıyla istatiksel olarak anlamlı ilişki içinde olduğu ve kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumların yordayıcısı olduğuna dair bulgular "Geleneksel annelik ve babalık kalıp yargılarına daha az inanan uzmanlar kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla inanmaktadır." yönündeki 4. hipotezimizi desteklemiştir. Geleneksel annelik ve babalık kalıp yargılarına dair sonuçlar incelendiğinde ilişki ve yordayıcılık açısından geleneksel babalığa ilişkin kalıp yargıların anneliğe kıyasla daha belirgin olduğu söylenebilir. Ayrıca, hiyerarşik regresyon analizinde çalışmamızdaki diğer temel bağımsız değişken olan kadın cinselliğine ilişkin mitler ve geleneksel cinsiyet rollerinin modele eklenmesiyle anneliğe ilişkin kalıp yargıların anlamlı etkisinin kaybolduğu, babalığa ilişkin kalıp yargıların tutumlar üzerindeki etkisinin anneliğe ilişkin kalıp yargılara kıyasla daha ağır bastığı görülmektedir. Ayrıca, kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarda annelikten önce kadının cinselliğine yönelik mitler ve cinsel çifte standartların daha ağır basması kadın cinselliğine yönelik toplumsal yargılar devreye girdiğinde anneliğe yönelik kalıp yargıların geçerliğinin etkisiz kılınmasıyla da açıklanabilir. Bu bölümde ilerleyen kısımlarda bahsedileceği üzere de geleneksel anneliğe dair kalıp yargıların annenin istismarında daha fazla devreye giriyor olması da söz konusu olabilir.

Anneliğe ilişkin yargıların kadının cinsel istismarına dair tutumları etkilediğine dair tarama çalışmalarına rastlanmamış ancak profesyoneller ya da genel popülasyonda yapılan mülakatlarda kadınların doğal olarak annelik içgüdüsüne sahip oldukları bu nedenle de çocuklara cinsel istismar uygulamayacaklarına dair ifadeler kullanılmaktadır (Denov, 2001; Jennings'ten aktaran Boroughs, 2004; Hetherton, 1999; Elliot, 1994; O'Connor, 2008). Bu görüşler çalışmamızda anneliğe ve babalığa dair yargıların kadın cinsel istismarına yönelik

tutumları ne düzeyde etkilediğinin sorgulanmasında çıkış noktamız olmuştur. Nitekim çalışmamızda kadının neden cinsel istismarcı olamayacağına dair verilen açık uçlu yanıtlarda kadının bir çocuğa zarar vermeyeceği ve tabiatı gereği anne adayı olduğuna dair ifadeler öne sürülmüştür. Ancak kadın canlıyı dünyaya getirme yetisine sahip olsa da anneliğin genetik değil, sosyal bir yapılanma olduğu ifade edilmektedir (Uğurlu, 2013).

Ülkemizde yapılan bir çalışmada 2006-2012 yılları arasındaki cinsel istismar davalarının incelendiği bir çalışmada 2002-2006 yılları arasında babası tarafından cinsel istismara uğrayan bir kız çocuğunun arkadaşının ifadesinde "Ona inanmamıştım. Bir babanın kendi kızına böyle bir şey yapacağına ihtimal vermemiştim" cümleleri yer almaktadır (Küçük, 2016, s. 271). Vaka baba istismarı üzerine olup babalık kalıp yargılarını yansıtmaktadır, ancak anne istismarında da bu ifadenin benzerini görmek oldukça olasıdır. Pedofil erkeklerin çocuklara erişmek için evlenebilecekleri ve çocuk sahibi olacaklarının üzerinde sıkça durulmakla birlikte kadınların da çocuklara erişmek için bu tekniği kullanabileceklerinden hiçbir şekilde söz edilmemekte (Denov, 2001, s.313), annenin davranışının istismardan ziyade anaç olarak tanımlanmasına neden olmaktadır. Rudin ve arkadaşları (1995) çalışmasında annenin istismarcı olma oranının babanın istismarcı olma oranından daha yüksek bulunduğunu ifade etmektedir. Bir çalışmada Amerika'da 13.492 cinsel istismar vakası içinde kadın istismarcıların mağdurun annesi olma oranı %77.8 iken erkek istismarcılarda mağdurun babası olma oranı %31.3 oranında olarak tespit edilmiştir (McLeod, 2015). Çalışmamızda elde edilen bulgular kadının anaç doğası gereği çocuğunu istismar etmeyeceği anlayışının toplumun genelindeki kadar yüksek düzeyde olmasa da çocuk istismarıyla çalışan ve çalışma olasılığı olan uzmanlar arasında da bulunabileceğini göstermektedir.

Anne istismarında karar verme mekanizmaları sıklıkla anneliğe ilişkin kalıp yargılardan etkilenebilecektir. Annenin erkek çocuğuyla banyo yapması hariç, anne istismarını konu alan 3 vaka örneğinde de vakayı istismar olarak değerlendirenlerle değerlendirmeyenlerin GAÖ puan

ortalamaları arasındaki farklılık ve çocuğun etkilenme düzeyine verilen yanıtlarla GAÖ puanları arasındaki anlamlı ilişkiler bu görüşü kuvvetlendirmektedir. Bu ilişkinin sorgulanması amacıyla önerilen "Geleneksel annelik mitine daha fazla inanan katılımcılar annenin cinsel içerikli eylemlerini daha az istismar olarak değerlendirmekte ve annenin cinsel içerikli eylemlerinin çocuğu daha az düzeyde olumsuz etkileyeceğine inanmaktadır." yönündeki 8. hipotezimiz de 1 vaka hariç kısmen desteklenmiştir. Önceki bölümlerde de ifade edildiği üzere uzmanlar sıklıkla kadın cinsel istismarcıların varlığını kabul etseler de vakalarla karşılaştıklarında bocalamakta ve geleneksel anneliğe ilişkin kalıp yargılardan karar verme aşamasında etkilenebilmektedirler. Elde edilen bulgular anneliğe dair görüşler ne kadar geleneksel olmaya başlarsa annenin çocuğuna yönelik kapalı yolla istismarı o derece istismar olarak görülmemekte ve çocuğun etkilenmediği düşünülmektedir. Bez değiştirirken okşama, birlikte banyo yapma davranışları iyi bir annenin yapabileceği masum davranışlar olarak düşünülmekte ve anneliğe dair kalıp yargılardan da beslenerek yeniden yorumlanmaktadır. Ancak idealleştirilen geleneksel annelik çocuğa yakınlıktan dolayı istismarını kolaylaştıran bir konum olabilir. Gerke ve arkadaşlarının (2019) erkeklerin çocuklara kadınlar kadar kolay erişemediklerini bu nedenle de çocukları istismar etmek için plan yaptıklarını, kadınların ise çocuklara kolay erişiminin bakım esnasında istismarı kolaylaştırdığını ifade etmektedir. Gil (2015) de kadınların sıklıkla banyo, tuvalet, yatak gibi yerlerde uygun olmayan cinsel içerikli davranışlar ve okşamalarda bulundukları ifade edilmektedir. Özellikle anneler bakım adı altında çocuğun mahremiyetini ihlal ederek istismarı gerçekleştirmektedirler (Goldberg ve Pollack, 2013; Miletski'den aktaran Steele ve ark., 2019). Kısaca kadınlar çocuğu istismar ederken daha fırsatçı bir yaklaşım sergilemekte genelde de cinsiyet ayrımı gözetmeden kendi çocuklarını çeşitli yollarla istismar etmekte (Colson ve ark., 2013; Gerke ve ark. 2019; Steele ve ark., 2019), özellikle tek ebeveynli ailede anne ataerkil düzenin olmaması nedeniyle erkek çocuğunu istismar edebilmektedir (Solomon, 1992).

14 yaşında erkek çocuğuyla banyo yapan anne vakasının GAÖ'den alınan puanlarla desteklenmemesinin çeşitli nedenleri olabilir. Bu durum istatiksel analizlerde vakayı istismar olarak değerlendiren (n = 404) ve istismar olarak değerlendirmeyen (n = 41) katılımcıların dengeli dağılmamasına neden olmuştur. Katılımcılar arasında GAÖ'den aldıkları puanlar açısından kayda değer bir farklılık olsa da bu fark istatiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Ayrıca annenin istismarından etkilenme düzeyine dair diğer vakalara verilen yanıtlarda ortalama ve standart sapma değerlerinin daha geniş bir aralık içinde olması, ancak 14 yaşında erkek çocuğuyla banyo yapma vakasında etkilenme düzeyine verilen yanıtların ortalama ve standart sapma değerlerinin daha dar bir aralıkta olması GAÖ ile istatiksel yönden bir ilişki elde edilememesine neden olmuş olabilir. Son olarak, küçük yaşlardaki bez değiştirme esnasında okşama ve öpme ile, kendi cinsiyetinden kızıyla banyo yapmaya dair katılımcıların görüşlerinin GAÖ ile ilişkili olması daha açıklanabilirken 14 yaşında oğluyla banyo yapma davranışı istismar olarak değerlendirilmese de mahremiyet sınırları içinde uygunsuz görülmekte olup verilen yargı geleneksel anneliğe ilişkin kalıp yargılardan bağımsız olarak verilmiş olabilir. İlk bölümde aynı cinsiyetteki bireyler için daha geniş bir mahremiyet algısının olmasının 14 yaşında anneyle banyo yapma üzerine verilen kararda etkisi olmuş olabilir. Bu mahremiyet sınırları düşünüldüğünde hamam kültürü örneği verilebilir. 2 yaşındaki bir çocuk annesiyle birlikte kadınlar hamamına girebilecektir ancak 14 yaşındaki bir erkek çocuğunun bunu yapmasına izin verilmeyecektir. Bu durum 2 yaşında erkek çocuğunun bezinin değiştirilirken cinsel bölgenin okşanmasını mahremiyet sınırları içinde daha izin verici kılacakken 14 yaş erkek çocuğunda anneyle banyo yapma davranışı en başından kültürel olarak kabul edilmeyecek ve istismar olup olmaması anneliğe dair kalıp yargılarla açıklanmayacaktır.

Anne ve babalığa ilişkin geleneksel görüşlerin kadın cinsel istismarına yönelik tutumlara etkisinin anlaşılması için geleneksel annelik kavramının özetlenmesi gerekli görülmektedir. Toplumda, çalışan (Kavas ve Gündüz-Hoşgör, 2013; Uğurlu, 2013) ve boşanmış anneler

(Kavas ve Gündüz-Hoşgör, 2013), çocuklarına yeterince iyi bakamadıkları için suçlanabilmektedir. Anne ve babalığın daha iyi yerine getirilebilmesi için kadın ve erkeklerin belli sosyal rolleri benimsemeleri ve belli meslekleri tercih etmeleri beklenmektedir (Ulaş, Demirtaş-Zorbaz ve Kızıldağ, 2016). Çalışan kadınların güç ve statülerini artırmaları genelde istenmez ve bir başkaldırı olarak görülür (Brescoll ve Uhlmann, 2005). Türkiye'de yapılan bir çalışmada kadın ve erkekler için en uygun görülen 5 meslek katılımcılara sorulmuştur (Ulaş ve ark., 2016). İnşaat, mekanik, elektrik-elektronik ve bilgisayar mühendisliği ile avukatlık erkekler için en uygun meslek olarak değerlendirilirken, hemşire, diyetisyen, sınıf öğretmeni, psikolojik danışman ve insan kaynakları kadınlar için en uygun meslekler olduğu ifade edilmiştir (Ulaş ve ark., 2016). Annenin çocuğundan bağımsız bir birey olarak kabul edilip çalışabileceği düşünülse de kendisinden beklenen annelik görevlerinde yine de azalma olmamaktadır (Ex ve Janssens, 2000). Çalışan annelerin çocuksuz çalışan kadınlara göre daha stresli bir hayatı olduğu düşünülmekte (Çopur ve Koropeckyj-Cox, 2010), kadın iş gücüne katılmış olsa bile anne ve ev kadınlığı rolünün hala ağır bastığı gözlenmektedir (Baykal, 1991). Özellikle anne ve babanın ev içi görevleri geleneksel tutumlarla belirlendiğinden bekar annenin yetersiz olabileceğinin düşünülmesi söz konusudur. Aksi olduğunda toplumdaki bireylerin kafasında geleneksel standartlara uymayan bir uyumsuzluk şekillenebilecektir. Bu ideolojiler çerçevesinde geleneksel standartlara uymayan kadının ya da annelik görevlerini iyi düzeyde yerine getirmeyen annenin toplum gözünde cezalandırılmasına neden olabilecektir (Huang, Davies, Sibley ve Osborne, 2016). Eşinden ayrılmış kadın "boşanmış kadın" ve "bekar ebeveyn" olarak nitelenirken, erkek aynı durumda "bekar birey" olarak daha fazla tanımlanmaktadır (Kavas ve Gündüz-Hoşgör, 2013). Bu görüşlerin temelinde kadının kimliğinin tekil değerlendirmeyle "anne"lik üzerinden tanımlanması (Goldberg ve Pollack, 2013; Hançer, 2018), çeşitli çalışmalarda elde edilen bulgularda anneliğin kadınlara dair, vazgeçilemeyecek bir kimlik olarak tanımlanması (Bennett, 2005; Çopur ve Koropeckyj-Cox,

2010; Hançer, 2018; Huang ve ark., 2016; Sakallı-Uğurlu, Türkoğlu ve Kuzlak, 2018b; Uğurlu, 2013) yatmaktadır. Çocuk yetiştirme kadının sorumluluğu olarak görülmekte (Erden-İmamoğlu, 2013), sonucunda kadın kamusal çeşitli alanlardan soyutlanmakta ve çocuk, hasta ve yaşlılara bakması gereken birey rolü kendisine yüklenmektedir (Hançer, 2018, s. 198). Toplumca anneden beklenen tüm bu görevler aynı zamanda istismar ortamını da kolaylaştırmaktadır.

Annelik idealleştirilirken aslında kadını erkeğe göre daha zayıf ve ev işlerinden sorumlu olan taraf olarak nitelemektedir (Huang ve ark., 2016). Özellikle korumacı cinsiyetçiliğin (benevolent sexism) ideal annelikle yüksek düzeyde ilişkili olması (Huang ve ark., 2016), korumacı cinsiyetçiliğin kadınların çocuk doğurmak ve erkeğin cinsel ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılayan cinsiyet olması nedeniyle korunması gerektiği inancını (Zaikman ve Marks, 2014) barındırmasından kaynaklanmaktadır. İdeal anneliğin sıklıkla sunulması, anneliği iyi ve kötü olarak kategorilere ayırır. Kısacası kadın cinsine yüklenen ve bir ödev olarak değerlendirilen annelik kavramının reddedilmesi ya da eleştirilmesi toplum içinde mümkün olmamakta olup, "kötü anne hayaleti" kavramıyla bir çocuğa en doğru şekilde bakacak olan kişinin kadın/anne olduğu ve anneliği eksik biçimde yerine getirdiği düşünülen kadınların ise birer suçlu olması (Badinder'den aktaran Hançer, 2018) toplumun da "annelik" kavramını sorgulamasını zorlaştıracaktır. Benzer şekilde annenin istismarcı olabilme olasılığının sorgulanmasını da zorlaştırabilecektir. Özellikle medyanın da içsel imgelerle anneliğe dair beklentilerini sunması kadınlara biçilen annelik rolünün pekişmesini her sosyoekonomik seviyedeki kadın için kuvvetlendirmektedir (Uğurlu, 2013). Toplumsal algılardan hareketle kadının (annenin) ev içindeki rolü onun çocuklarıyla ensest ilişki yaşamasına izin vermemektedir. Toplumun gözünde kadınlara kıyasla erkekler evde daha baskın bir karakterde olup ensest tabusunu yıkabilecek ve istismarı gerçekleştirebilecek güce sahiptir. (Mellor ve Deering, 2010, s. 416).

Annelik ve babalığa ilişkin geleneksel yargıların temelinde aile kavramı yer almaktadır. Geleneksel algı ailede anne, baba ve çocuğun olması gerektiği yönündedir (Kavas ve Gündüz-Hoşgör, 2013; Qiu ve ark., 2013). Türkiye'de 850 üniversite öğrencisi ile yapılan bir çalışmada üniversite öğrencileri düzeyinde de evli çiftlerin çocuk sahibi olması gerektiğine dair kalıp yargılar devam etmektedir (Çopur ve Koropeckyj-Cox, 2010). Türkiye'de 206 üniversite öğrencisiyle yapılan bir çalışmada bekar erkekler olgun olmayan, sorumsuz, çapkın olarak tanımlanırken, evli erkekler baba, aile reisi, evin geçimini sağlayan kimse olarak değerlendirilmektedir (Sakallı-Uğurlu, Türkoğlu, Kuzlak ve Gupta, 2018a). Aynı çalışmada bekar kadınlar saf olarak tanımlanırken, evli kadınlar kendini feda eden ve anaç olarak tanımlanmaktadır. Kısacası Türkiye'deki genel algı ailenin anne ve babanın birlikteliğiyle şekillendiği kadınların genel anlamda anaç ve çocuğun bakımından sorumlu, erkeklerin ise evin ihtiyaçlarına sağlayan taraf olduğuna dair görüşlere ilişkin bir tablo oluşmaktadır. Diğer bir yönden saf ya da anaç olan bir kadının çocukları istismar etmeyeceği düşüncesinin gelişebilmesine zemin hazırlayabilecek bir yargıdır.

Ülkemizde yapılan bir çalışmada alanda çalışan profesyoneller, baba ensestinde annenin bildirimden yana suskun kalmasını hatalı bulmalarının yanında anneyi çocuğun istismarından koru(ya)madığı için de hatalı bulmaktadırlar (Kardam ve Bademci, 2013). Çalışmada uzmanlar annenin evde olup biten her şeyden haberdar olmaları gerektiği yargısına dayanarak görüşlerini şekillendirmektedir (Kardam ve Bademci, 2013). Doğal olarak annelik ve erkeğe boyun eğen (Stemple ve ark., 2017) kimliğiyle tanımlanan kadının çocuğunu istismar edebilmek bir yana, olası istismarlara da karşı koruması ve istismar gerçekleşirse de korumadığı suçlanmasını körüklemektedir (Tardif ve ark., 2005). Bir çalışmada katılımcılar baba ya da annenin sevgilisinin çocuğunu istismar etmesinde anneyi suçlu bulmuşlar, istismarcı annenin sevgilisi olduğu durumlarda ise anneyi daha fazla suçlu bulmuşlardır (Zagrodney ve Cummings, 2016). Bu noktada annenin istismarına ilişkin sayılarda da farklılık olabileceğini kimi adli vakalarda

anne istismarcı olmasa dahi annenin de suçlu bulunarak istismarcı olarak vakada adının geçtiğini ifade etmektedirler (Zagrodney ve Cummings, 2016). Yukarıdaki bilgiler ışığında kadının annelik üzerinden tanımlanması göze çarpmakta, geleneksel kalıplara uyan annenin çocuğunu istismar etmeyeceği, ancak geleneksel kalıplara uymayan (kötü) annenin ise çocuğunu istismardan korumadığı için suçlanabileceği görülmektedir. Özetle, "iyi anne çocuğunu istismar etmez, ama kötü anne çocuğunu istismara karşı korumakta aciz kalabilir." görüşü "anneler de çocuklarını istismar edebilir." görüşüne göre daha ağır basmaktadır.

Sonuç olarak, evde kalan, çocuklarını kollayan, çocuğun duygusal ihtiyaçlarını karşılayan çocuk için hayati olan annelere karşılık, eve maddi gelir getiren ve çocuklarıyla daha mesafeli ilişkiler içinde olan babalar GAÖ ve GBÖ ile ölçülebilmektedir. Yukarıdaki bilgiler ışığında da geleneksel annelik ve babalık kalıp yargılarına inanan, kadın ve erkekleri belli kalıplarla idealize eden kişilerin annelerin çocuklarını cinsel yönden istismar etmeyeceklerini düşünmeleri olası olacaktır. Kadınların bakıcı, koruyucu ve anaç olarak görülmesi şüpheli davranışlarının yeniden yorumlanmasına, açık olmayan ancak istismar olan davranışların bildirilmemesine neden olmaktadır (Hetherton, 1999) Buradan hareketle, çocuğuna kendini feda eden ve ihtiyaçlarını karşılayan "anaç" bir annenin de çocuğunu bezini değiştirirken cinsel bölgesini okşaması ya da ona banyo yaptırması cinsel içerikli bir davranıştan ziyade annenin çocuğuna iyi bakması olarak yorumlanabilecektir. Ancak kadınlar sevgi dolu ve bakım veren olmalarının yanında istismarcı ve sapkın da olabilirler bu nedenle durumun iki yüzü ile birlikte kabul edilmesi gerekir (Hetherton, 1999). Ancak bu şekilde çocuğa iyi bakımla çocuğu istismar etme arasındaki çizginin geçildiği ve ayrıştırılmakta zorlanıldığı görülebilecektir (Goldberg ve Pollack, 2013). Haliburn (2017)'ün de ifade ettiği gibi çocuk annenin temel sevgi, şefkat ve tutku nesnesi ve dikkat kaynağı olduğunda bakım verme ve ensest arasındaki çizgi yok olmaktadır. Bu durum annenin fazla ilgisinin farkında olmadan çocuğunu istismar edebileceği ancak bunun yine de cinsel istismar olarak adlandırılacağını hatırlatmalıdır. Ayrıca, annelerin

çocuklarıyla yakın ilişkiler içinde olması gerektiğine dair çeşitli toplumsal ve kültürel dayatmalar anne istismarının da uzmanlar tarafından tanınmasını engellemektedir (Goldberg ve Pollack, 2013).

5.3.4. Kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarda kadın cinselliğine ilişkin mitlerin etkisi

Çalışmamızda katılımcılara verilen mitlerin 2 teması bulunmaktadır. Bu temalar ya kadının cinselliğini biyolojik anlamda yanlış bilmekte/yorumlamakta ya da kadının cinselliğini erkeğe göre daha pasif bir cinsellik olarak nitelemektedir. Kısacası kadın cinselliğine ilişkin mitlerin tam karşılığı erkek cinselliğinde cinsel uyarılmanın yoğun olması, her zaman cinselliği isteme (Walfield, 2018) gibi karşıt taraftaki mitler üzerine kurulmuş olmasıdır. Ayrıca her iki temanın da bulgular sonucu ortaya çıkan aralarındaki orta düzeyde ilişki (r = .63) dolayısıyla birbirlerini besledikleri söylenebilir.

Ülkemizde yapılan çalışmalara katılan üniversite öğrencilerinin genel cinsel bilgi düzeylerinin %41.4 (Gölbaşı ve ark., 2016)- %53.3 (Ziya, 2015) dolaylarında olması ülkemizde bireylerin cinsel bilgi düzeyinin de çok yüksek olmadığını göstermektedir. Bu tip çalışmalar genelde üniversite öğrencileriyle yapıldığında toplumun genelinden daha fazla bilgi sahibi olması beklenir. Örneklemimizde ruh sağlığı uzmanları ve sosyal çalışmacıların kadın cinselliğine yönelik mitlere inanma düzeylerinin düşük olduğu ancak sağlık çalışanları ve adalet çalışanları arasında mitlere inanma açısından farklılık olmadığının tespit edilmiş olması sağlık çalışanlarının (özellikle hemşire, diğer branşlardan hekimler) cinsel bilgi düzeyleri yüksek olabileceği beklense de bu bilgi düzeyinin mitlere inanma üzerinde belirleyici olamadığına işaret etmektedir. Cinsel mitlere inanmanın cinsel sağlıkla ilgili bilgilerle ilişkisini inceleyen çalışmalar mevcut olmasına rağmen farklı sonuçlar elde edilmiştir. Evcili ve Gölbaşı (2017) cinsel mitlere inanmanın cinsel sağlıkla ilişkili bilgi sahibi olmayı olumsuz yönde etkilediğini,

cinsel sağlık bilgisi arttıkça cinsel mitlere inanma düzeyi düşmekte olduğunu ifade etmektedir. Hemşirelik bölümünde okuyan öğrencilerin cinsel sağlık bilgisi dersinden sonra özellikle erkek öğrencilerde cinsel mitlere inanma düzeyinde olumlu bir değişim olduğu tespit edilmiştir (Özsoy ve Bulut, 2017). Ancak her mit için aynı düzeyde bir gelişimin olmadığı kimi mitlere inanma düzeyindeki değişimin daha yüksek olduğu ifade edilmektedir (Özsoy ve Bulut, 2017). Ziya (2015) ise cinsel mitlerin cinsel bilgi düzeyiyle ilişkili olmadığını, cinsel bilgi düzeyinde artmanın mite inanışı değiştirmediğini ifade etmektedir. Eğitim seviyesindeki artışın cinsel mitlere inanmayı değiştirmemesinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin dayatmaların da bir sonucu olduğu düşünülmektedir (Kora ve Kayır, 1996). Ancak Özsoy ve Bulut (2017)'un çalışmasında mitlere inanma düzeyinin düşmesinin çalışmacılara göre ana nedeni toplum cinsiyet rolleri ve cinsel haklar konularının da eğitimde işlenmesinden kaynaklanmaktadır.

Ülkemizde yapılan çalışmalarda üniversite öğrencilerinin (Aygin ve ark., 2017; Ejder-Apay ve ark., 2013a; Ejder-Apay, Balcı-Akpınar ve Arslan, 2013b; Evcili ve Gölbaşı, 2017; Ziya, 2015) cinselliğe ve kadın cinselliğine ilişkin mitlere inanma düzeyinin yüksek olduğuna dair bulgular elde edilmiştir. Çalışmamızdaki uzmanların kadın cinselliğine ilişkin mitlere inanma düzeylerinin orta düzeyde olduğu söylenebilir. Evcili ve Gölbaşı (2017) tarafından 1379 üniversite öğrencisiyle yapılan çalışmada arasında kadın cinselliğine ait mitlerin de olduğu cinsel mitler ölçeği uygulamasında mitlere inanma düzeyinin oldukça yüksek olduğu tespit edilmiştir. Özellikle erkeklerin cinselliğe ilişkin mitlere inanma düzeyinin daha yüksek olduğu ifade edilmekte, ataerkil toplumlarda cinsellikte erkeklere verilen önceliğin erkeklerde mitlere inanma düzeyini artırdığı, erkeklerin kadın cinselliğine yönelik olumsuz duygu, tutum ve davranışlarla büyümekte olmalarının bunun nedeni olabileceği ifade edilmektedir (Evcili ve Gölbaşı, 2017). Çalışmamızda da erkeklerin kadınlara göre kadın cinselliğine ilişkin mitlere inanma düzeyinin daha yüksek olduğuna dair bulgular elde edilmiştir. Evcili ve Gölbaşı (2017)

kadının erkeğin isteklerine göre cinselliği yaşamasının ülkemizde bir mitten ziyade artık bir gelenek haline geldiğini ifade etmektedir.

Elde edilen bulgular doğrultusunda uzmanlar arasında kadın cinselliğine ilişkin mitlerin toplamına inanma düzeyi arttıkça, kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadın cinsel istismarının mağduru olumsuz düzeyde etkileyeceğine daha az inanıldığı ve kadın cinsel istismarcıların daha az zararlı ve ciddi olarak değerlendirildiği tespit edilmiştir. Aynı zamanda kadın cinselliğine ilişkin mitlerin toplamına inanmanın mağdur üzerindeki etkilere yönelik tutumların yaklaşık %11'ini, kadın cinsel istismarına yönelik tutumların ise yaklaşık %11'ini açıklamaktadır. Kadın cinsel istismarcılara yönelik toplam tutumların ise yaklaşık %15'i kadın cinselliğine yönelik mitlerin toplamına inanma tarafından açıklanmaktadır. Kadın cinselliğine ilişkin mitlere inanma düzeyinin KCİTÖ'nün alt ölçekleri ve toplamıyla istatiksel olarak anlamlı ilişki içinde olduğu ve kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumların yordayıcısı olduğuna dair bulgular "Kadın cinselliğine yönelik mitlere daha az inanan uzmanlar kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla inanmaktadır." yönündeki 5. hipotezimizi desteklemektedir. Hiyerarşik regresyon analizinde kadın cinselliğine yönelik mitlere inanma model içindeki en güçlü değişken olarak göze çarpmaktadır. Ayrıca erkek katılımcılar için çoklu regresyon analizinde kadın cinselliğine yönelik mitlere inanmanın kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarda belirleyici güçlü bir değişken olduğu da görülmektedir. Çalışmamızda mitlerin 5'li Likert üzerinden cevaplanabiliyor olması katılımcıların yanıt seçeneklerini artırmıştır. Önceki çalışmalarda (Ejder-Apay ve ark., 2013a; Ejder-Apay ve ark., 2013b; Kukulu ve Arkadaşları, 2009; Ziya, 2015) mitlerin sıklıkla "doğru, yanlış, bilmiyorum şeklinde cevaplanması bazen katılımcıların mitlere inanma düzeyine ilişkin net bilgi alınamamasına neden olabilir.

Kadınların çocuklara cinsel yönden ilgi duymayacağı, cinsel saldırıların kadınların doğasında olmadığına (Denov, 2001) yönelik inanışlar kadınların cinselliğine yönelik mitlerden beslenebilmektedir. Bu nedenle, kadın cinselliğine yönelik mitlere inanma kadın cinsel istismar vakalarını tarafsız bir gözle değerlendirme üzerinde ketleyici bir etkiye sahip olabilecektir. Çalışmamızda da kadınların çocuklara cinsel istismarda bulunmayacağını düşünen katılımcılar kadınların cinsel olarak pasif oldukları, cinsel organlarının müsait olmadığı ve cinsel olarak uyarılmadıklarına dair görüşler öne sürmüşlerdir. Katılımcılar tarafından öne sürülen bu nedenlerin kadın cinselliğine yönelik mitleri kapsadığı açıktır. Önceki çalışmalarda da cinselliğe ilişkin mitlerin tecavüz mitlerine inanmayla ilişkili olduğuna (Barnett, Hale ve Sligar, 2017; Hammond, Berry ve Rodriguez, 2011; Shechory ve Idisis, 2006), kadınların cinsel anlamda pasif oldukları, cinsel olarak uyarılmadıkları için erkeklere cinsel saldırıda bulunamayacaklarına (Walfield, 2018) dair görüşleri ortaya çıkaran bulgular elde edilmiştir. Bir çalışmada erkek tecavüz mitlerine kadın tecavüz mitlerinden daha fazla inanılmakta olduğu tespit edilmiş (Shechory ve Idisis, 2006) olması da kadınların cinsellikteki pasifliğine yönelik görüşlerden beslenmektedir. Kadının cinselliği evlilik ve annelikle idealleştirildiği için pasifliğin yanında üreme amaçlı bir cinsellik olarak da tanımlanabilmekte, kadının cinsellikten haz alma amacı olmadığı düşünülmektedir (Bennett, 2005).

Ülkemizde yapılan çeşitli çalışmalarda kadının seksi başlatmasının ahlaksızlık olduğuna (%95.3), cinsel ilişkinin her zaman erkeğin davetiyle başladığına (%95.8), erkeklerin cinsel ilişkiye her zaman hazır ve istekli olduğuna (%63.6; %66.2; %73,9), ereksiyonun daima cinsel arzu ve uyarılmanın işareti olduğuna (%59.4) dair cinselliğe yönelik mitlerin yüksek oranda kabul edildiği tespit edilmiştir (Aygin ve ark., 2017; Ejder-Apay ve ark., 2013b; Ziya, 2015). Ayrıca, cinsel ilişkide erkekler için birleşme ve orgazm, kadınlar için duygusallık ön plandadır (%51.4), ilk cinsel ilişki kadın için çok tehlikelidir (%47.6), erkeklik hormonu almak cinsel gücü tümüyle artırır (%41.1), kadınlar mutlaka vajinal orgazm olmalıdır (%35.8), cinsel

birleşme için en doğal pozisyon erkeğin üstte olduğu pozisyondur (%34.3), kadınların cinsel isteği azdır (%27.2), menopoz cinsel isteği tamamen ortadan kaldırır (%23.2), cinsel ilişkiyi daima erkek başlatmalı ve sürdürmelidir (%16.6), cinsel yaşam ve cinsel haz sadece erkekler içindir (%4) gibi ifadeler sıklıkla kabul edilen mitlere örnek verilebilir (Ejder-Apay ve ark., 2013b). Özellikle erkeklerin cinselliği haz için kadınların da duygusallık için yaşadıklarına dair mitin gerçek hayatta da cinsiyetler tarafından benimsendiği söylenebilir. Boratav ve Çavdar (2012) çalışmasında erkek üniversite öğrencilerin ilk cinsel ilişkilerini deneyim için yaşadıklarını kadınların ise yakın olmak için yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca erkekler cinselliği kadınlara kıyasla daha fazla araç olarak görmektedirler (Ziya, 2015). Yukarıda kabul edilen mitler incelendiğinde genel olarak kadının cinsel arzularının erkekler gibi olmadığı, cinselliğinin daha duygusal olduğu, erkeğin cinsellikte daha aktif olduğu şeklindeki mitlerin özellikle cinsel istismarda cinsel doyum motivasyonuna inanan bireyler için kadınların cinsel istismarı gerçekleştiremeyeceğine dair görüşlere yol açması oldukça olası olacaktır.

Torun ve arkadaşlarının (2011) çalışmasında cinselliğe dair mitlerden oluşan, toplum tarafından yaratılan bir erkek profili ifade edilmektedir. Bir erkek cinsel ilişkide kontrolü elinde tutmalıdır ve ilişkiyi yönetmelidir, her zaman ilişkiye hazır olmalıdır, penisi sert ve büyük olmalıdır, her kadına nasıl zevk vereceğini bilmelidir ve sevişmeyi cinsel birleşme ile sonuçlandırmalıdır (Torun ve ark., 2011). Bu tabloda cinsellikte kadının herhangi bir rolünün olmadığı görülmektedir. Ayrıca resmedilen erkek görünümü çalışmalarda yüksek düzeyde kabul edilen mitleri de içermektedir. Bu inanışlar kadınlarla cinsel ilişki yaşamış olan ergenlerin bu ilişkiden olumsuz etkilenmeyeceğinin düşünülmesine yol açabilecektir. Bu yargı erkeklerin her zaman sekse hazır olduklarına dair yanlış inanışlardan kaynaklanmakta maskülenliğin egemenliğini sorgulamaktan kaçınılmaktadır (Burrow, Scott ve Mikell, 2019). Çünkü, ataerkil anlayış, kadının cinselliğinin pasif, itaatkar ve uyumlu olması karşısında erkek cinselliğinin hakim,

doyurulmaz, ve vahşi olmasını istemektedir (Sakman, 2012). Özetle, erkeğe her tür cinsel temastan keyif almak zorunda olduğunu aşılamaktadır.

Cinsel mitlere inanma kadınların cinsel istismarı mağdurlarında bile kafa karışıklığına sebep olabilmektedir. Kadınlar tarafından cinsel istismara uğrayan mağdurların söylem analizlerinde "kadınları cinsel istismarcı olarak kabul etmenin zorluğu" teması altında kadınlara güvenilebileceği, kadınların baştan çıkarmadığı ve kadınların cinsel açıdan saldırgan olmadıkları şeklinde 3 alt tema ortaya çıkmıştır (de Motte ve Mutale, 2019). Bu 3 tema incelendiğinde kadınların güvenilebilir olduğu teması dışındaki 2 temanın kadınların cinselliğine yönelik mitlerden beslendiği görülmektedir. Çalışmada mağdurlarla yapılan görüşmelerde bu 3 temanın gerçekliği sorgulandığında mağdurlarda kadınlara ait kalıp yargıları yerle bir eden negatif söylemlerin arttığı gözlenmiştir (de Motte ve Mutale, 2019). Klasik kadın imajını temsil etmeyen bu istismarcı kadınlar mağdurlar tarafından ruhsal hastalığı olan ya da şeytani olarak nitelendirilerek ortaya çıkan bilişsel uyumsuzluk (cognitive dissonance) rahatlatılmaya çalışılmaktadır (de Motte ve Mutale, 2019). Halbuki toplum tarafından kadınlara ilişkin cinsel mitlere inanma düzeyi azaltıldığında mağdurlarda bu uyumsuzluk en başından oluşmayacaktır.

Kadının istismarcı olabileceğinin kabul edildiği durumlarda da mağdur erkeğin etkilenmediği düşünülmekte (Burrow ve ark., 2019), erkeklerin yetişkin kadınların cinsel içerikli davranışlarına yönelik korunmaya ihtiyaçları olmadığı düşünülmektedir (Denov, 2003b). 1220 kişiyle yapılan bir çalışmada katılımcıların yaklaşık %40'ı erkeklerin genelde cinsel gerginlik yaşayan kadınlar tarafından cinsel saldırıya uğradıklarını düşünmekte, %25'i kadının zoruyla cinsel ilişkiye giren erkeğin mutlu olması ve bundan keyif alması gerektiğini düşünmektedir (Walfield, 2018). Nitekim Zack ve arkadaşlarının (2018) çalışmasındaki katılımcıların %35'i öğretmenin öğrencisini istismar ettiği vakada öğretmenin davranışlarını nötrleştirmekte ve erkek çocuğunu "ateşli" öğretmeniyle ilişkiye girdiği için tebrik etmektedirler. Mağdurun

öğretmeni tarafından kendisine sunulan bu fırsatı değerlendirdiğini düşünmekte öğrenciyi mağdurdan ziyade şanslı olarak nitelemekte (Allen, 2018; Dollar ve ark., 2004; Muniz ve Powers, 2019; Zack ve ark., 2018), bunu eğitici bir deneyim olarak görmektedirler (Denov, 2001). Ancak kadın cinsel istismarı mağdurlarının anlatıları incelendiğinde 7 mağdurun 6'sı istismar edildiği dönemde korku, tiksinti gibi olumsuz duygulanımlar yaşadıklarını ifade etmiş, 6 mağdur bastırma mekanizmasını kullanırken bir mağdur inkar mekanizmasını kullanmıştır (Etherington, 1997). Kimi durumlarda mağdurlar bunun gerçekten istismar olup olmadığını sorgulamakta ve yine inkar mekanizmasını kullanmaktadırlar (Denov, 2003a). Annesiyle banyo yapan, onun göğüslerini ve cinsel organını yıkayan bir mağdurun kafa karışıklığı yaşadığı ifade edilmektedir (Denov, 2003a).

Kadının cinsel saldırısı değerlendirilirken dış görünümüne önem verildiği saldırının boyutunun geri planda tutulduğu görülmektedir. Üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada kadınlar güzellik, çekicilik gibi özelliklerle daha fazla değerlendirilirken erkeklerin dış görünüşüne ait değerlendirmelerden ziyade gücüne, çapkınlığına, erkekliğine yönelik sıfatlar daha fazla gündeme gelmektedir (Sakallı-Uğurlu ve ark. 2018b). Üniversite öğrencileriyle yapılan erkeklerin katıldığı iki çalışmada cinsel saldırılara dair vaka örneklerinde çekici olarak tanımlanan ve az ya da orta düzeyde zorlamayla cinsel saldırıyı gerçekleştiren kadınlara çekici olmayan ya da fazla zorlamada bulunan kadınlara kıyasla daha olumlu yaklaşmaktadırlar (Struckman-Johnson ve Struckman-Johnson, 1994; 1997). Kadınları cinsel yönden pasif olarak nitelendiren mitler aynı zamanda kadını cinsel obje olarak da sunmakta olup bu açıdan da kadının cinselliğinin zararsızlaştırıldığı görülmektedir.

Bulgulardan hareketle kadın cinselliğine ilişkin mitlerin hem kadınların cinsel istismarcı olmayacağı hem de cinsel içerikli davranışlarının çocuklara zarar vermeyeceğine dair yapılacak açıklamalarda kullanılmasına olanak sağlayabileceği görülmektedir. Özellikle erkeklerin cinsellikteki dominant ve egemen rolüne inanç (Kimmel'den aktaran Burrow ve ark., 2019,

s.13), kadınların ergenlere yönelik cinsel istismarının olumsuz etkilerini önemsememek için bir neden oluşturabilecekken, kadınların cinsel haz odaklı olarak görülmemesi de çocuklara yönelik cinsel içerikli davranışlarının en baştan yok sayılmasına neden olabilecektir. Özetle kadın ve erkek cinselliği arasındaki fark erkeğin kadın üzerindeki gücünün tanımlanması için kullanılmaktadır. Kadın cinsel olarak pasif olabilmekte eyleme geçse de bu eylem zararsız olarak görülüp kadının cinselliği yine pasifleştirilmektedir. Ancak kadın cinselliğinin zararsız ve pasif görülmesi "kadın" ve "cinsellik" kavramlarının tek boyutlu şekillenmesine, cinsiyetten bağımsız olarak her insanın sahip olabileceği olumsuz kişilik özelliklerinin göz ardı edilmesine neden olmaktadır (Stemple ve ark., 2017). Ayrıca, kadının pasif ve zararsız cinselliğini içeren geleneksel temsillere alternatiflerin yaratılmaması kadın cinselliği ve işleyebileceği olası cinsel suçların açıklanmasında kolaylık sağlamakta, toplumu, mağdurları hatta profesyonellerin bakış açısını kısıtlamaktadır (Allen, 2018; Denov, 2003b). Cinsel istismarın cinsel uyarılma ile tam olarak ilişkili olamayacağının ve farklı motivasyonların da cinsel istismarda etkili olabileceğinin fark edilmesi ve uzmanların cinselliğe ilişkin her türlü mitlerden arındırılması bu noktada önemli görülmektedir.

5.3.5. Kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarda toplumsal cinsiyet rollerinin etkisi

Erkeklerin kadınlara göre daha fazla cinsel çifte standartlara inandıkları da çalışmamızın sonuçları arasında olup önceki çalışmaların sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir (Caron, Davis, Halteman ve Stickle, 1993; Gürsoy ve Arslan-Özkan, 2014; Lefkowitz, Shearer, Gillen ve Espinosa-Hernandez, 2014; Mark ve Miller, 1986; Sis-Çelik, Pasinlioğlu, Tan ve Koyuncu, 2013). Rudman, Fetterolf ve Sanchez (2012)'in çalışmasında kadınların erkeklere göre çifte standartlara inandıkları ancak yüksek oranda da bu standartların değişmesini istedikleri ifade edilmiştir. Amerika'da 434 üniversite öğrencisiyle yapılan bir çalışmada erkeklerin kadınlara kıyasla cinsel çifte standartlara ve kadınsı erkeklere ait kalıp yargılara

inanma düzeyinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Lefkowitz ve ark. 2014). Ancak Hollanda'da yapılan bir çalışmada kadın ve erkekler arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır (Emmerink, van den Eijnden, Vanwesenbeeck ve ter Bogt, 2016). Kadınlar kendilerine ait kalıp yargılardan sıyrılmakta olsalar da erkekler hala eski kalıp yargılara inanmaya daha fazla devam etmekte (Sunar, 1982), kadınlara kıyasla düşmanca cinsiyetçiliğe daha fazla inanmaktadırlar (Özdemir, 2016). Erkeklerin geleneksel cinsiyetçi kalıp yargılara daha fazla sahip olmalarının kadın ve erkekler arasındaki güç farkını benimsemelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir (Lefkowitz ve ark. 2014). Baykal'a (1991) göre erkeklerde geleneksel kalıp yargıların dışına çıkmak istememenin nedeni üstünlüğü kaybetme ve toplumsal onaylamanın dışında kalma kaygısı olabilir (s.71).

Amerika'da yapılan bir çalışmada Beyaz Amerikalı ve Asyalı katılımcılar arasında cinsel çifte standartlar açısından farklılıklar görülmüştür. Asya kökenli katılımcılar kadınların birden fazla partneri olması ve cinselliği başlatma gibi temalar üzerinde erkekleri Amerikanlar kadar özgür olarak değerlendirirken kadınlara yönelik daha baskıcı bir tutum içindedirler. Sadece Amerikan kültürüne adapte olmuş ve Asya kültüründen uzaklaşmış erkeklerde farklılık görülmemiştir (Guo, 2018). Cinsel çifte standartlar üzerinde kültür farklılığının yanında eğitim seviyesinin öneminden söz edilebilir, çünkü Guo (2018)'nun çalışmasında katılımcılar genel popülasyondan seçilmiştir. Cinsel çifte standartların (ÇS) geliştirildiği ve Amerika'lı üniversite öğrencileriyle yapılan bir diğer çalışmada ise çifte standartlara inanma düzeyi Guo (2018)'nun çalışmasına kıyasla genel olarak daha düşük bulunmuştur (Caron ve ark., 1993). Eğitim seviyesinde ve yaşta artmanın cinsiyete dair kalıp yargılara inanma düzeyiyle ters yönde ilişkili olması (Özdemir, 2016), cinsel çifte standartların profesyonellerde üniversite öğrencilerine göre (Aşkun ve Ataca, 2007) daha düşük düzeyde görülmesini muhtemel olarak açıklamaktadır. ÇS'nin Türkçe adaptasyonunun yapıldığı Aşkun ve Ataca (2007)'nın çalışmasında üniversite öğrencilerinin de cinsel çifte standartlara inanma düzeyi çalışmamıza göre daha yüksek

düzeyde bulunmuştur. Kimi çalışmacılara göre ise kadının geleneksel rollerine ilişkin kalıp yargılar eğitim ortamlarında da pekiştirilmekte meslek, eğitim düzeyi gibi değişkenlerden de sıklıkla etkilenmemektedir (Allen, 2018; Baykal, 1991). Ancak, çalışmamızda ruh sağlığı çalışanları ve sosyal çalışmacılar ve sağlık çalışanlarının cinsel çifte standartlara inanma düzeylerinin adalet çalışanlara göre daha düşük olması üniversitede alınan eğitim içeriği ve iş tanımları gereğiyle bireylere önyargısız yaklaşma konusunda daha duyarlı olması beklenen bu meslek gruplarının farkını ortaya koymakta olduğu düşüncesindeyiz.

Elde edilen bulgular doğrultusunda uzmanlar arasında cinsel çifte standartlara inanma düzeyi arttıkça, kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadın cinsel istismarının mağduru olumsuz düzeyde etkileyeceğine daha az inanıldığı tespit edilmiştir. Aynı zamanda cinsel çifte standartlara inanma mağdur üzerindeki etkilere yönelik tutumların yaklaşık %10'unu açıklarken, kadın cinsel istismarına yönelik tutumların ise yaklaşık %8'ini açıklamaktadır. Kadın cinsel istismarcılara yönelik toplam tutumların ise yaklaşık %12'si cinsel çifte standartlara inanma tarafından açıklanmaktadır. Cinsel çifte standartlara inanma düzeyinin KCİTÖ'nün alt ölçekleri ve toplamıyla istatiksel olarak anlamlı ilişki içinde olduğu ve kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumların yordayıcısı olduğuna dair bulgular "Geleneksel cinsiyet rollerine (cinsel çifte standartlara) daha az inanan uzmanlar kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla inanmaktadır." yönündeki 6. hipotezimizi desteklemektedir.

Kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumların cinsel çifte standartlarla olan ilişkisinin daha net anlaşılabilmesi için ülkemizdeki cinsel çifte standartlara ve cinsiyetçiliğe ilişkin görüşlere yer verilmesi gerekmektedir. Türkiye'deki ataerkil aile sistemi erkeğe göre kadının daha az güç ve statü sahibi olmasını talep etmekte (Dolunay-Cug ve ark., 2017), kadın ve erkeklere dair kalıp yargılar cinsiyetler arası güç farkından beslenmektedir (Sunar, 1982). Hem toplumsal

geleneklerin hem de İslam dininin etkisiyle kadının cinselliğine erkek kadar özgür bakılmamakta, İslam dini her iki cinsiyeti evlilik öncesi cinsellik için kısıtlasa da erkeklere daha fazla hoşgörü ile yaklaşılmakta (Bennett, 2005; Eşsizoğlu, Yasan, Yıldırım, Gürgen ve Özkan, 2011; Sakman, 2012) ve cinsel özgürlük verilmektedir (Komut, 2011; Zaikman ve Marks, 2014). Cinsel deneyim erkeğin statüsünü artırırken kadının değerini düşürmektedir (Sakman, 2012). Erkekler erken yaşta ve çok sayıda cinsel partnere sahip olmak için teşvik edilirken diğer yandan kadınların seks işçiliği ya da evlilik öncesi cinsel deneyimleri eleştirilir (Sakman, 2012) ve kadınlar çoğunlukla damgalanır (Dollar ve ark., 2004). Kadınlarda evlilik öncesi cinsel ilişkinin erkeklere göre kısıtlanması, erkeklerin cinsel ilişki için genelev gibi yerleri tercih etmesiyle sonuçlanmakta olup yapılan bir çalışmada erkeklerin %80'inin genelev deneyimi olduğu ifade edilmektedir (Eşsizoğlu ve ark., 2011). Daha önce de belirtildiği gibi çalışmamızda hayat kadınıyla ilişkiye giren çocuğun istismara uğramadığını düşünenlerin de hayat kadınının istismarını deneyim olarak görmüş olmaları bu nedenle olasıdır.

Ülkemizde cinsellik konusunda söylemler ve eylemlerin çatıştığı ifade edilmekte cinsellik, namus anlayışı gibi konulardaki sorulara kafa karışıklığı ya da çok geleneksel cevaplar verilebildiği ifade edilmektedir (Sakman, 2012). Cinsellik, aile içi ilişkiler, şiddet, aile planlaması gibi konularda üniversite öğrencilerinin cinsiyet eşitliği görüşlerini inceleyen bir çalışmada, öğrencilerin orta düzeyde eşitlikçi cinsiyet yargılarının olduğu ancak geleneksel yargıların da hala devam ettiği tespit edilmiştir (Sis-Çelik ve ark., 2013s). Yine 1167 üniversite öğrencisiyle yapılan bir çalışmada öğrencilerin kadınlara ilişkin geleneksel namus anlayışını yüksek düzeyde kabul etmedikleri (%79.4) ve eşitlikçi yaklaşımı (%87.2) benimsedikleri tespit edilmiş olsa da evlilik öncesi cinselliğe yönelik olumsuz bakışları (%36.5 olumsuz tutum, %25.8 kararsız tutum) hala devam etmektedir (Gürsoy ve Arslan-Özkan, 2014). Hemşirelik bölümünde okuyan üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada katılımcıların genel düzeyde kadın ve erkeklere yönelik eşitlikçi cinsiyet rollerini benimsedikleri tespit edilmiş olsa da

(Başar, 2012), cinsel çifte standartlar için çoğunlukla durum böyle değildir. Kadınlara yönelik cinsel çifte standartları kadınlar da savunabilmektedir. Güneydoğu Anadolu'da yapılan bir çalışmada erkeklerin %76'sı evleneceği kadının bekaretine önem verdiğini dile getirirken kadınların %11'i için erkeklerin bekareti evlenmeden önce önemli olmakta, hem kadınlar hem de erkekler himenin bekaret sembolü olduğunu %60 oranında kabul etmektedir (Gürsoy ve Arslan-Özkan, 2014). Ülkemizin farklı bölgelerinde ve farklı örneklemlerde farklı tip sonuçlar elde edilebilmektedir. Civil ve Yıldız (2010) tarafından ülkemizde toplumun genelinde cinselliğe ait çifte standartların olduğu, bunların bölgeden bölgeye çeşitlilik göstermediği sadece daha gelişmiş bölgelerde esneklikler olabileceği ifade edilmektedir. Çalışmamızda da uzmanların İstanbul yoğunluk olarak büyük şehirlerde görev yapmakta olan uzmanları kapsadığı göz önüne alındığında farklı bölgelerdeki uzmanların cinsel çifte standartlara yönelik görüşlerinin farklılaşabilecek olması muhtemel görülebilir.

Alan yazında kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarla cinsel çifte standartlar arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalara rastlanmamıştır. Daha önce de ifade edildiği üzere kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumları etkileyen faktörleri inceleyen bilimsel çalışmalar alan yazında kısıtlı olarak bulunmaktadır. Çalışmaların sıklıkla erkek cinsel istismarcılar ya da yetişkin erkeklere yönelik cinsel saldırılar üzerine tutumlarda geleneksel cinsiyet rollerinin ya da çifte standartların etkisini inceledikleri görülmektedir. Erkek tecavüz mitlerini inceleyen bir çalışmada katılımcılardan ÇS'yi yanıtlamaları istenmiş, cinsel çifte standartlara ve geleneksel cinsiyet rollerine inanma düzeyi arttıkça erkeğe yönelik tecavüz mitlerinin daha fazla kabul edildiği tespit edilmiştir (Walfield, 2018). Tecavüz mitleriyle ÇS'nin ($r = .38$) ve kadınlara yönelik tutumların ($r = .44$) orta düzeyde ilişkili olduğu Lee, Kim ve Lim (2010)'in çalışmasının da bulguları arasındadır. Farklı çalışmalarda da cinsiyete ilişkin kalıp yargılara inanma, cinsel çifte standartlar ve cinsel tutuculukla kadın ve erkeğe yönelik tecavüz mitlerine inanma düzeyi arasında da orta düzeyde ilişki bulunmuştur (Burt, 1980; Shechory ve Idisis, 2006). Özetle,

kadının cinsel saldırıyı giyim, kuşamıyla teşvik ettiği düşünülürken erkeğin de fiziksel yönden kadına göre daha güçlü olduğu için cinsel saldırıyı durdurabileceği öngörülmekte ya da erkeğe yönelik cinsel saldırıyı cinsel saldırı olarak bile kabul etmeme durumu ortaya çıkmaktadır.

Erkeklerin kadınlara kıyasla cinsellikte daha aktif, girişken ve bilgili olması beklendiğinden (Artime, McCallum ve Peterson, 2014; Emmerink ve ark., 2016), her cinsel deneyim erkek için olumlu görülmektedir. Bir çalışmaya katılan kadınların %16'sı erkeklerin %26'sı bir kadın tarafından cinsel saldırıya uğrayan bir erkeğin çok fazla üzülmeyeceğini dile getirmişlerdir (Chapleu, Oswald ve Russell, 2008). Kadın tarafından cinsel saldırıya uğrayan bir erkeğin istekli bir kadınla cinsellikten keyif alması gerektiğini düşünmekte, maskülen kalıp yargılara uyması gerektiği düşünülmektedir (Davies ve ark., 2006; Hlavka, 2017; Walfield, 2018). Bu nedenle de kadınla istemediği halde cinsel ilişki yaşayan bir erkek bunu cinsel saldırı ya da istismar olarak değerlendirmemekte ve mağduriyeti sonucunda yardım arayışına da girmemektedir (Artime ve ark., 2014). Erkeğin cinselliği başlatan taraf olduğu inanışı erkeğin kadın tarafından mağdur edilmesini baştan kabul etmemektedir (Goldberg ve Pollack, 2013). Çalışmamızda da ÇS'nin KCİTÖ'nün mağdur üzerine etkilerine ilişkin tutumlar alt ölçeğiyle daha fazla ilişkili olması ve vaka örneklerine verilen yanıtlardan hareketle katılımcıların özellikle erkek ergen ve çocuklar için yetişkin kadınla cinsel ilişkiye daha hoşgörülü yaklaşabileceklerini düşündürtmektedir.

Namus, bekaret gibi sıklıkla kadınların cinselliğine yönelik kavramların cinsel çifte standartlarla ilişki olduğu ve cinsel istismar vakalarına yönelik yargıları etkilediği açıktır. Burrow ve arkadaşlarına (2019) göre bireyler istismar vakalarını değerlendirirken mağdurun uğrayacağı zararın engellenmesinden ziyade hamileliğin engellenmesine yönelik bir bakış açısıyla hareket etmektedir. Bu bakış açısının, kadınların cinsel istismarının hamilelik riski yaratmaması ve erkek istismarına kıyasla namus kavramını daha az sorgulatması nedeniyle de

göz ardı edilebilmesi ya da mağdurun zarara uğramayacağına dair görüşleri gündeme getirmesi olasıdır.

Medya da bireylerde cinsiyet rollerine dair kalıp yargıların kuvvetlenmesinde etkili olabilmekte (Leone ve ark., 2018) ergenlerin istismarını "ilişki" gibi yansıtabilmektedir (Cromer ve Goldsmith, 2010). Zack ve arkadaşları (2018) tarafından yapılan bir çalışmada öğrencisiyle ilişkiye giren bir kadın öğretmenin haberine ilişkin yapılan 200 yorum çeşitli temalar altında incelenmiştir. Yorumların yaklaşık %31.4'ünün cinsel çifte standartları yansıttığı ve kadın öğretmene ya fazla ceza verilmesi (%92.5) ya da hiç ceza verilmemesi üzerine yoğunlaştığı gözlenmektedir (Zack ve ark., 2018). Bir katılımcı öğretmenin bu yaptığının çocuğun hayatını iyi yönde etkilediğini ceza vermenin gerekli olmadığını ifade etmektedir. Bu da kadınların cinsel istismarcı olsalar da ya davranışlarının küçümsendiği ya da fazlaca abartılabileceğini gösterebilmektedir. Cromer ve Goldsmith (2010)'e göre kadın cinsel istismarının önemsenmemesi mağdurların bildirimini ve yardım alma arayışlarını engellerken mağdurun uğradığı zararın ise fazla abartılması mağdurlarda iyileşmeyi geciktirecektir.

Toplumda cinsiyet rolleri ve cinsel çifte standartlardan şekillenmiş kalıp yargılar herhangi bir durumla karşılaşıldığında kullanılır (Hlavka, 2017; Sahl ve Keene, 2010). Yetişkin kadınla ilişkiye giren erkek senaryosu "zararsız" ve "doğal" olarak yorumlanırken yetişkin erkekle cinsel ilişkiye girmiş ergen kız vakasında erkek "avcı" kız ise "mağdur" olarak tanımlanır (Sahl ve Keene, 2010). Kadınlar cinsel yönden av olarak tanımlanmadıkları için daha az tehlikeli görülmekte erkeğin mağduriyeti sorgulanmamaktadır (Hlavka, 2017; Shields ve Cochran, 2019). Genel toplumda yapılan bir çalışmada katılımcılar tarafından erkek öğretmeniyle ilişkiye giren kız çocuğu vakasında öğretmenin öğrencisini cinsel ihtiyaçları için kullandığı, erkek öğrencisiyle cinsel ilişkiye giren bir kadın öğretmen vakasında ise erkek öğrencinin fiziksel ihtiyaçlarını doyurduğunun düşünüldüğü tespit edilmiştir (Howell ve ark.., 2011). Kadınlara ilişkin geleneksel kalıp yargılar cinsel istismarda erkek ve kadınları ayrı bir boyutta

değerlendirmekte bu nedenle de kadının istismarını inkar etmektedir (Atkien, 2009; Hlavka, 2017). Ancak özellikle kadın olmanın getirdiği çeşitli travmalara maruz kalmaları açısından, kadınların da cinsel yönden saldırgan, istismarcı ve güç arayışı içinde olabilecekleri göz önünde bulundurulmalıdır (Stemple ve ark., 2017). Çeşitli kalıp senaryolar annenin istismarına maruz kalmış mağdur anlatılarında da gözlenebilmektedir (Sahl ve Keene, 2010). Bir mağdur annesinin istismarını fazla sevme olarak nitelemekte, bir diğeri ise kadınların yemek, temizlik ve cinsellik için var olduklarını ve istismar etmekten ziyade istismar edilebileceklerini ifade etmektedir (Etherington, 1997). Bu söylemlerin mağdurlarda inkar ve bastırma mekanizmasıyla birlikte toplumsal kalıp yargılara ait dili çıkış yolu olarak kullanmaya çalışmalarından kaynaklandığı ifade edilmektedir (Etherington, 1997).

Yapılan çalışmalarda cinsel istismara yönelik görüşlerde toplumsal cinsiyet rollerine dair kalıp yargıların otomatik olarak devreye girmesini tetikleyen bilişsel mekanizmalar incelenmiştir. Leone ve arkadaşları (2018) tarafından yapılan çalışmada, cinsiyete dair kalıp yargıların kadın cinsel istismarını zararsız olarak değerlendirme ve küçümsemeye (minimization effect) neden olabileceği bilişsel mekanizmalar incelenmiştir. Katılımcılara erkek yetişkin ve kız/erkek çocuk, kadın yetişkin ve kız/erkek çocuk temalı 4 tip vaka verilmiştir. İstismar vakalarına yönelik tutumlarda belirsizliğe tolerans (tolerance of ambiguity) ve biliş ihtiyacı (need for cognition) değişkenlerinin etkisi incelenmiştir. Belirsizliğe toleransı olmayan katılımcılar toleransı olanlara göre yetişkin kadın tarafından istismar edilen erkek ve kız çocuklarına dair vakaları daha az olumsuz olarak değerlendirmektedir (Leone ve ark., 2018). Düşük biliş ihtiyacı olan kimseler ise titiz düşünmenin bir angarya olduğunu düşünür ve çeşitli yargılara varmak için sezgisel yargılara (örneğin sosyal kategoriler) güvenerek bu düşünceden kaçınır (Leone ve ark., 2018). Çalışmada da düşük biliş ihtiyacı olan katılımcılar kadın öğretmenin erkek öğrencisiyle cinsel ilişkisini en az düzeyde olumsuz olarak değerlendirirken yüksek biliş ihtiyacı olan katılımcılar ise her 4 vakada da istismarcının cinsiyetinden etkilenmeden eşit bir

değerlendirme yapmışlardır. Düşük biliş ihtiyacında olan katılımcılar zihinsel kısa yollar aramakta (sosyal kategoriler) yetişkin ve çocuk arasındaki güç farklılıklarını göz ardı eden kararlar almaktadırlar (Leone ve ark., 2018). Çalışmacılar bulgularından hareketle kadın cinsel istismarının küçümsemede (minimization effect) belirtilen bilişsel mekanizmaların otomatik olarak toplumsal cinsiyet rollerinin zihinsel bir kısa yol olarak kullanmaya yönlendirdiğini ifade etmektedirler.

Leone ve arkadaşlarının (2018) çalışmasına benzer olarak Esnard ve Dumas (2013)'ın çalışmasında da bir diğer bilişsel mekanizma olan kapatma ihtiyacının (need for closure) cinsel istismar vakalarını değerlendirirken bireylerin cinsiyet kalıplarından ne derece yararlandığı incelenmiştir. Kapatma ihtiyacı kişinin herhangi bir durum karşısında karar verirken karmaşa ve belirsizlik içinde kalmamak için kalıp yargılardan hareketle kararı hızlıca vererek bilişsel uyumsuzluktan kurtulması olarak ifade edilmektedir (Esnard ve Dumas, 2013). Çalışmacılar kapatma ihtiyacının sadece mağdur 12 yaşında olduğunda (7 yaşındaki mağdura kıyasla) devreye girdiğini tespit etmiş olup kapatma ihtiyacı yüksek olan katılımcılar 12 yaşındaki mağduru daha suçlu bulup ifadesinin daha az geçerli olduğunu düşünmektedirler (Esnard ve Dumas, 2013). Özetle, kapatma ihtiyacı yüksek olan bireyler bir durumla ilgili görüş bildirmek durumunda kaldıklarında sahip oldukları kalıp yargıları güvenli bir liman olarak seçmekte ve kararlarını buna göre vermektedirler (Esnard ve Dumas, 2013). Cinsel çifte standartlar bazında düşünüldüğünde kadını cinsel obje olarak, erkeği ise cinsellikte aktif taraf olarak gören anlayış kadınların çocukları cinsel obje olarak kullanabileceği düşüncesini aklına getirmeyecektir. Aksi takdirde bireylere bilişsel uyumsuzluk oluşabilecektir. Cinsel yönden saldırgan görülen ve cinsel ilişkiyi başlatan taraf olarak toplumca kodlanan erkekler ancak bu saldırıyı gerçekleştirebilecek kadar güçlü görülebilecektir. Bir çalışmada elde edilen bulgu da kadın katılımcıların kız çocuğuna yönelik istismarda bulunan kadını daha maskülen ve güçlü görmesi ve istismarcı kadını sosyal normlara daha az uyan bir kadın olarak değerlendirmeleri de (Muniz

ve Powers, 2019) ortaya çıkan bilişsel uyumsuzluğun rahatlatılma çabasını düşündürtmektedir. Burada bireylerin repertuarında olmadığı için kadının güçlülüğü feminenlikle değil maskülenlikle tanımlanmaktadır.

Cinsel çifte standartlar kişinin cinsel inanış ve davranışlarını da etkilemektedir (Lefkowitz ve ark. 2014). Özellikle ülkemizde birçok kesim tarafından kabul edilen cinsel çifte standartların yaygınlığı düşünüldüğünde, toplum tarafından bastırıldığı düşünülen kadın cinselliğinin kadınları çocuklara cinsel yönden zarar vermekten alıkoyacağının düşünülmesi beklenebilen bir durumdur. Kısacası kadınların cinselliği baskı altında tutulurken ve cinsel yaşamda pasif oldukları düşünülürken çocuklara cinsel olarak yaklaşmayacakları düşünülmektedir. Bu konuda daha fazla veri ve çalışmaya ihtiyaç duyulmakla birlikte, ÇS'nin özellikle kadın istismarına uğramış erkek ergenlerde mağdurun üzerindeki etkilere yönelik tutumları daha fazla yordayabileceği, ergen kızlarda ve çocuklarda ise kadın cinsel istismarına yönelik tutumları daha fazla yordayabileceğini düşünmekteyiz. Kısacası, ÇS iki yönlü olarak kullanılabilecek, çocuk istismarına karşı kadının cinselliğin yasaklandığı görüş devreye girerek kız çocukları için istismar tümden yok sayılacak, erkek çocuk istismarına karşı ise istismar bir "deneyim" olarak kodlanarak mağdur üzerinde etkisi olmadığına yönelik senaryolar kabul edilmeye çalışılabilecektir. Aksi takdirde, kadının toplumsal cinsiyet ve cinsel rollerine dair bireylerde bilişsel uyumsuzluk oluşabilecek (Atkien, 2009; Geddes ve ark., 2013; Muniz ve Powers, 2019), birey karmaşa ve belirsizlikten kurtulmak için zihinsel kısa yolları kullanabilecektir. Allen (2018)'ın çalışmasında deneyimli sosyal çalışmacılarla yapılan görüşmelerde de kadın cinsel istismarcıların farkında olsalar da cinsiyetlere dair kalıp yargılarla kadın ve erkek cinsel istismarcıları ayrıştıran dili kullanmaktan kaçınamadıkları ifade edilmektedir (Allen, 2018). Alanda çalışan profesyonellerin geleneksel cinsel rollere dair bakış açıları değiştirilmelidir, aksi takdirde bu inanışlar hem kadın hem erkek istismarının hem de mağdurların değerlendirilmesindeki tarafsız yargıları etkileyebilecektir (Allen, 2018; Dollar ve ark., 2004).

Mağdurlar toplumsal önyargıları da bildikleri ve kendilerine inanılmayacağını düşündükleri için mağduriyetlerini bildirmeyebilirler (Allen, 2018; Harris ve Mayba, 2017; Hlavka, 2017; Peter, 2008; Walfield, 2018). Türkiye'de yapılan bir çalışmada tümü erkek istismarcı mağduru olan katılımcılardan şikayetini geri çekenlerin %68.2'si aynı istismarcı tarafından tekrar istismar edilmiş, %54.5'i kendine inanılmadığını ifade etmiş, %54.5'i aile bireyleri, %83.'ü ise akrabaları tarafından olumsuz tepkilere maruz kaldığını ifade etmiştir (Koçtürk ve Bilginer, 2019). Yine aynı çalışmada katılımcıların %47.9'u istismar nedeniyle suçlandığını, %41.1'i damgalandığını, %32.9'u sosyal çevresinden dışlandığını, %27.4'ü kendisine inanılmadığını ifade etmiştir (Koçtürk ve Bilginer, 2019).). Kadın cinsel istismarına yönelik inkar mekanizmaları düşünüldüğünde kadın istismarcı mağdurlarında istismar sonucu olumsuz tepkilerle karşılaşma oranının çok daha yüksek olacağı ihtimaller dahilinde değerlendirilmelidir. Erkek tarafından istismar edilen erkek ergen homofobi nedeniyle çevre tarafından reddedilmeyle karşılaşabilecekken kadın istismarında çevre tarafından ciddiye alınmamakla karşılaşabilecektir (Dollar ve ark., 2004). Oysa ki cinsel istismar mağdurlarının yeniden mağduriyetleri sıklıkla sosyal ve ailesel destek eksikliğiyle ilişkili görülmektedir (Koçtürk ve Bilge, 2018). Artan yaşla birlikte cinsel istismar mağduriyetine yönelik gelen sosyal ve ailesel destek de azalmaktadır (Koçtürk ve Bilge, 2018). Özellikle erkek ergenlerin yetişkin kadınlarla cinsel ilişkisinin teşvik edilebileceği düşünüldüğünde mağduriyete destek değil, mağdur etmeye destek gelebilecektir. Cinsel rollere inanma düzeyi özellikle kadın tarafından istismar edilen ergenlerin bildiriminin azalmasına, kısacası çevresi tarafından olumlu değerlendirilebilecek bir şeyi istemese de kabul etmek zorunda kalmasına ve istismardan daha fazla düzeyde olumsuz etkilenmesine neden olabilecektir (Artime ve ark., 2014; Dollar ve ark., 2004; Goldberg ve Pollack, 2013).

Son olarak çalışmamızda geleneksel cinsiyet rolleri ÇS (cinsel çifte standartlar) ölçülmüş olup genel düzeydeki toplumsal cinsiyet rollerinden ziyade cinsellikte kadın ve erkeğe biçilen

toplumsal rolleri kapsamamakta olduğunun ifade edilmesi gerekmektedir. Geleneksel cinsiyet rollerine inanma düzeyinin cinsel çifte standartlarla ilişkili olduğu ifade edilse de (Lefkowitz ve ark. 2014), bulgularımızın genel geleneksel cinsiyet rollerine dair yorumlanması doğru olmayacaktır. Zira McGregor ve arkadaşlarının (2010) çalışmasında kadın ve erkeklerin geleneksel cinsiyet rollerine dair görüşlerinin istismarın ciddiyetini değerlendirme düzeyi ya da çocuğun istismardan sorumlu tutulmasına dair görüşlerle ilişkisi istatiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Ancak cinsel çifte standartların cinsiyetçiliğin kimi boyutlarıyla ilişkili olduğu söylenebilir. Zaikman ve Marks (2014)'ın çalışmasında korumacı (benevolent sexism) ve düşmanca (hostile sexism) cinsiyetçiliğin cinsel çifte standartlarla ilişkili olduğu tespit edilmiştir (Rudman ve ark., 2012; Zaikman ve Marks, 2014). Korumacı cinsiyetçilik yargıları karşı cinsiyetin cinselliğine daha hoşgörülü bakma ile tanımlanırken, düşmanca cinsiyetçilik hem cinsin cinsel özgürlüğünü olumsuz bir biçimde yargılamayla ilişkilendirilmektedir (Zaikman ve Marks, 2014). Özellikle kadınlara yönelik düşmanca cinsiyetçilik kadınların belli konularda daha aşağıda görülmesi ya da ayrımcılığa maruz kalması olarak toplumda vücut bulmaktadır (Glick ve Fiske, 1996). Cinsel çifte standartlar da kadınların cinselliğinin toplum gözünde erkeklerden farklı olarak tanımlanması ve kadınların cinsel ilişkilerine erkekler kadar özgür bakılmamasını ölçmektedir. Korumacı ve düşmanca cinsiyetçi yargıların da özellikle İslamiyet temelli dini inançlarla etkisi olduğunu tespit eden çalışmalar göz önüne alındığında (Özdemir, 2016), önümüzdeki çalışmalar düşmanca cinsiyetçilik ve dini inançların da kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlara etkisini incelemesi önerilebilir.

5.3.6. Kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarda demografik değişkenlerin etkisi

"Kadınlar erkeklere kıyasla kadınların cinsel istismarda bulunabileceğine ve kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel istismarın mağdur üzerinde olumsuz etkisi olacağına daha fazla inanmaktadır." yönündeki 7. hipotezimiz bulgularla kısmen desteklenmiştir. Cinsiyetin

kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar üzerine etkisi incelendiğinde, kadınların istismarın mağdur üzerinde olumsuz etki yaratacağına erkeklere kıyasla daha fazla inandığı ve kadın cinsel istismarcıları erkeklere kıyasla daha zararlı ve ciddi olarak değerlendirdikleri tespit edilmiştir. İstismar vaka örneklerine verilen yanıtlarda da kadınların erkeklere kıyasla çocuğun istismardan etkilenme düzeyine verdikleri yanıtların puan ortalamalarının daha yüksek olduğu bulunmuştur.

KCİTÖ'nün kadın cinsel istismarına yönelik tutumlar alt ölçeğinden alınan puan ortalamaları incelendiğinde ise erkeklerin genel olarak kadınların cinsel istismarcı olabileceğini kadınlarla aynı düzeyde kabul ettikleri gözlenmiştir. Ancak, vaka örneklerine verilen yanıtlar incelendiğinde erkek katılımcıların cinsel istismar vakalarını "istismar değil" olarak yanıtlama oranlarının kadınlara kıyasla daha yüksek olduğu bulunmuştur. Vaka örneklerine verilen yanıtlarla KCİTÖ'nün alt ölçeğinden alınan puan ortalamalarının cinsiyetler arasında farklılaşması istismara konu olan davranış ya da istismarcının türüne göre erkeklerin görüşlerinin kadınlara göre değişkenlik gösterebileceğini düşündürtmektedir. Erkekler istismarcının anne olması, çocuğun dokunma yoluyla cinsel içerikli istismara maruz kalması ya da yasal olarak istismar sayılmayan vakalarla karşılaştıklarında kadınlara kıyasla istismarın varlığından daha fazla şüphe duyabilmektedirler. Geddes ve arkadaşları (2013) tarafından yapılan çalışmada da erkek katılımcıların kadın cinsel istismarının ciddiyet düzeyini değerlendirirken kadınlara göre daha değişken yargılarda bulundukları, kimi erkeklerin istismarı çok ciddi gördüğü kimilerinin ise hiç görmediği, kadınlarda ise daha tutarlı yanıtlar verildiği ifade edilmiştir. Ayrıca, erkek katılımcılara dair çoklu regresyon analizlerinde de geleneksel annelik ve kadın cinselliğine yönelik mitlerin kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarda etkili olması da erkeklerin vakalara göre değişen yargılara sahip olmasında önemli bir faktör olarak değerlendirilebilir.

Ölçeğin Türkçe adaptasyonunun yapıldığı genel popülasyondaki çalışmada da kadın ve erkek katılımcılar arasında yalnızca kadın cinsel istismarının mağdur üzerindeki etkisine yönelik tutumlar üzerinde farklılık olduğu tespit edilmiştir (Akdemir ve Gölge, 2019). Ayrıca çalışmamızda adaptasyon çalışmasına (Akdemir ve Gölge, 2019) kıyasla hem kadın ve erkeklerin hem de toplam puanların nispeten daha yüksek puanlar aldıkları gözlenmektedir. İki çalışmanın bulguları arasındaki farklılık uzmanların tutumlarının genel popülasyona kıyasla daha yüksek düzeyde olabileceğini göstermektedir, ancak konu üzerinde daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Önceki çalışmalarda da kadınların erkeklere kıyasla çocuğun cinsel istismardan daha fazla etkileneceğini ifade ettikleri, yetişkin ve çocuk arasındaki cinsel içerikli temaslara erkeklere göre daha olumsuz baktıkları yönündeki bulgularla (Atkien, 2009; Banton ve West, 2019; Cain, Sample ve Anderson, 2017; Dollar ve ark., 2004; Dombrowski, 2016; Eisenberg ve ark., 1987; Esnard ve Dumas, 2013; Finnilä-Tuohimaa ve ark., 2008; Hernandez ve ark., 2019; Hetherton ve Beardsall, 1998; King ve Roberts, 2017; Leone ve ark., 2018; Maynard ve Wiederman, 1997; Sahl ve Keene, 2010; Smith ve ark., 1997) çalışmamızın bulguları uyuşmaktadır. Özellikle erkekler için yaşça büyük bir kadınla girilen cinsel ilişkinin bir deneyim olarak görülmesi erkeklerin bu tip ilişkileri daha olumlu görme düşüncesini de yerleştirmiş olabilecektir (Banton ve West, 2019). Ayrıca kadınlar mağdurların daha fazla yanında olup (Davies ve ark., 2006) mağdurun ifadesini erkeklere kıyasla daha inandırıcı (Esnard ve Dumas, 2013; Rogers ve Davies, 2007) bulmaktadırlar. Kadınların cinsiyet ayırt etmeden cinsel istismarcıları istismardan sorumlu taraf olarak gördüğü hem kadın hem de erkek tarafından mağdur edilmiş çocukların istismardan aynı düzeyde olumsuz etkilenebileceğini düşündüğü, erkeklerin ise kadın istismarcılara daha hoşgörülü oldukları (Muniz ve Powers, 2019), kadın cinsel istismarını daha az ciddi gördükleri (Geddes ve ark., 2013), mağdur çocuğun yaşından bağımsız olarak (Esnard ve Dumas, 2013) kadınları daha az suçlu ya da istismardan daha az sorumlu

görebilecekleri (Muniz ve Powers, 2019) de önceki çalışmaların bulguları arasındadır. Öğretmen istismarına yönelik görüşleri sorgulamak amaçlı yapılan bir çalışmada da kadınlar erkeklere kıyasla öğretmenin otoritesini hatalı yönde kullandıklarını daha fazla düşünmekte (Smith ve ark., 1997), öğretmene daha fazla öfke göstermektedirler (Geddes ve ark., 2013). Walfield (2018)'ın çalışmasında da erkeklerin kadınlara kıyasla erkek tecavüz mitlerine daha fazla inandığı ifade edilmektedir.

Bir meta-analiz çalışmasında istismarda mağdurun katkısı ve ifadesinin güvenirliğini değerlendirme konusunda cinsiyetin etkisinin ılımlı düzeyde olmaya başladığı, özellikle yakın dönemli çalışmalarda bu farkın azalmaya başladığı bunun da bireylerin cinsel istismar konusunda bilinçlenmeye başlamasından kaynaklandığı ifade edilmektedir (Font, 2013). Çalışmamızda da cinsiyetler arası farkın yanında bu farkın istatiksel olarak anlamlı olsa da çok büyük olmaması ve hiyerarşik regresyon analizinde cinsiyetin etkisinin ilerleyen bloklarda kaybolması da Font'un çalışmasındaki bulgularla birlikte değerlendirilebilir.

Kadınların cinsel istismara yönelik olmasa da cinsel saldırganlara erkeklere kıyasla daha olumsuz baktıkları, cinsel saldırganların olumlu yönde değişebileceklerine yönelik daha katı düşüncelere sahip oldukları ifade edilmektedir (Craig, 2005; Dombrowski, 2016). Bunun kadınların cinsel saldırganlarla çalışırken daha tedirgin oldukları ve kendilerini güvende hissetmemelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir (Craig, 2005). Kısacası, kadınlar mağdurlara empatik yaklaşsalar da bireysel kaygılardan dolayı cinsel saldırganları daha katı değerlendirebilmektedirler.

Sahl ve Keene (2010)'e göre cinsel istismara yönelik görüşlerde cinsiyet farklılıklarının nedeni kadın ve erkeklerin farklı cinsel deneyimleri, kültürel olarak içselleştirilen cinsel senaryolar ve cinsiyet rollerinden kaynaklanabilmektedir. Erkeklerin kadınlardan daha fazla geleneksel cinsiyet rollerine bağlı kaldıkları, kalıp yargıları daha fazla kullandıkları (Dollar ve ark., 2004)

düşünülmektedir. Önceki bölümlerde de ifade edildiği üzere çalışmamızda sorgulanan geleneksel anneliğe, kadın cinselliğine, toplumsal cinsiyet rollerine dair kalıp yargılar da erkekler tarafından daha yüksek düzeyde kabul edilmiştir. Ayrıca, çalışmamızdaki Hiyerarşik Regresyon analizinin bulgularına göre de kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarda geleneksel annelik ve babalık, cinsel mitler ve cinsel çifte standartlara ilişkin görüşlerin devreye girmesiyle cinsiyetin etkisinin ortadan kalkması da kalıp yargıların etkisinin cinsiyetin etkisinden daha belirleyici olduğunu düşündürtmektedir. Kadın ve erkekler için ayrı olarak yürütülen Çoklu Regresyon bulgularında da kadın ve erkekler için çeşitli kalıp yargıların kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarda daha belirleyici oldukları aşikardır ve cinsiyetin kalıp yargılar ve dolayısıyla da kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarda dolaylı olarak belirleyici bir etkisi olabileceği ihtimalini kuvvetlendirmektedir.

Bireylere dayatılan toplumsal cinsiyet rolleriyle de bağlantılı olarak kadının çocuğu beslemesi ve koruması beklendiğinden kadın katılımcıların verdikleri cevaplar da çocuğu daha fazla koruma yönünde olabilmektedir (Geddes ve ark., 2013). Erkeklerde ise cinsel çifte standartlara inanma, kadınlara yönelik cinsel mitleri daha fazla bulundurma nedeniyle bu inançların kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumları etkilediği ve kadın cinsel istismarcıları daha zararsız gördükleri söylenebilir. Ayrıca bireyler kendilerini koruma amaçlı kendilerine benzeyen ya da benzeyebilecek mağdurla en az seviyede özdeşim kurarak en uzak özdeşim kurdukları kişileri daha fazla suçlama eğiliminde olabilmektedirler (Esnard ve Dumas, 2013, s. 836). Özellikle erkekler için kadınların istismarcı olabilmesini kabul etmek çok rahatsız edici geldiğinden dolayı kendilerini koruma maksatlı kadın istismarını daha fazla inkar edebilmekte (Attias ve Goodwin, 1995) böylelikle de mağdurla özdeşim kurmaktan kaçınabilmektedirler.

İstismara yönelik görüşlerde cinsiyet farklılıklarını etkileyen faktörlerden bir diğeri cinsel istismara yönelik bilgi düzeyi olabilir. Öğretmenlerle yapılan bir çalışma kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre istismarın belirtilerini tanımlama ve gerekli yerlere bildirme

konusunda daha yetkin olduklarını ortaya koymuştur (Can-Yaşar ve ark., 2018). Üniversite öğrencisi öğretmen adaylarında ise cinsiyetler arası istatiksel olarak bir farklılık bulunmamıştır (Can-Yaşar ve ark., 2015). Kadınların cinsel istismar konularına daha duyarlı oldukları için bu konuda kendilerini yetkin kılmaya çalışmış olmaları da olasıdır. Örneğin çalışmamızda istatiksel olarak anlamlı bir sonuç elde edilmemiş olsa da kendi imkanlarıyla cinsel istismar konusunda eğitim alan kadınların oranının erkeklere kıyasla daha fazla olması bu görüşümüzün etkili olabileceğini düşündürtmektedir. Eğitim alma değişkeninin tutumlarla olan ilişkisinden önceki bölümlerde bahsedilmiştir.

Cinsel istismarcılar ve saldırganlara yönelik yapılan çalışmalarda yaş ve çocuğu olup olmama değişkenlerinin de etkisinin yer aldığı görülmektedir. Cain ve arkadaşlarının (2017) çalışmasında 50 yaş üstü ve kırsal bölgelerde yaşayan bireylerin kadınlar tarafından gerçekleştirilen cinsel saldırıları erkeklerin cinsel saldırısına kıyasla daha az ciddi olarak gördükleri ifade edilmiştir. Artan yaşla birlikte erkek tecavüz mitlerine inanma düzeyi de artmaktadır (Walfield, 2018). Cinsel istismara yönelik tutumlarda ise yaşın etkisine dair farklı sonuçlar elde edilmiştir. Dollar ve arkadaşları (2004) bireyin yaşı arttıkça kadın cinsel istismarına maruz kalmanın uzun dönemli olumsuz sonuçlarının daha fazla farkına vardıklarını tespit ederken, yaşı fazla olan katılımcıların kadın öğretmen-ergen istismarını (Geddes ve ark., 2013) ya da kadın cinsel istismarını (Kite ve Tyson, 2004) daha az önemli gördükleri ifade edilmektedir. Ülkemizde de hekim ve hemşirelerle yapılan bir çalışmada yaşın ihmal ve istismar konusunda yetkinlik üzerinde herhangi bir etkisi bulunamamıştır (Türker, 2017). Öğretmen ve aile hekimi örnekleminde ise 46 yaş üzerindeki katılımcıların cinsel istismara daha az hassasiyet gösterdikleri ifade edilmektedir (Özyürek ve ark., 2018). Burada kavramların farklı olması, çalışmaların farklı katılımcı gruplarıyla yapılması, farklı ölçeklerin verilmesinin farklı yöndeki bulgularda etkili olduğunu düşündürmektedir. Çalışmamızda da mağdur üzerine etkiler alt ölçeğinin ve KCİTÖ toplam puanın yaşla ters yönde ve çok zayıf bir

ilişki içinde olması ve regresyon analizlerinde yaşın bir etkisinin bulunmaması diğer değişkenlere kıyasla uzmanlarda kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarda yaşın önemli bir etkisi olmadığını göstermektedir. Ayrıca son yıllarda üniversitelerde ve hizmet içi eğitimlerde cinsel istismara verilen önemin artmasıyla da yeni mezunların meslekte uzun yıllar çalışmış olan uzmanlara kıyasla bilgi düzeyleri daha yüksek olabilecek ve bu durum daha yetkin bir tutum ortaya koymalarını etkileyebilecektir.

Özellikle küçük çocuğu olan katılımcılar kadınların cinsel saldırılarını erkeklerin saldırıları kadar ciddi bulmaktadır (Cain ve ark., 2017). King ve Roberts (2017)'in çalışmasında da çocuğu olan katılımcılar cinsel istismarcılara yönelik daha katı düzenlemeler istemektedirler. Polis katılımcılarda (Kite ve Tyson, 2004) ya da genel popülasyonda (Rogers ve Davies, 2007) çocuğu olanla olmayan arasında kadın cinsel istismarcılara yönelik görüşler açısından ise farklılık görülmemiştir. Çalışmamızda da medeni durum ve çocuğu olup olmadığının kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarda etkisi görülmemiştir. Ülkemizde yürütülen çalışmalarda da çocuk istismarına yönelik bilgi düzeyinde çocuğu olup olmamanın ya da medeni durumun belirgin bir etkisi olmadığı görülmektedir (Cesur-Yılmaz, 2018; Türker, 2017). Özellikle kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar açısından istismarcının varlığını kabul edilmesinin ilk basamak olduğu düşünüldüğünde çocuğu olup olmamasının belirleyici bir etkisinin olmamasından söz edilebilir. Ayrıca bireyin çocuğu olup olmamasının istismarcılara yönelik genel tutumlardan ziyade istismarcıların alabilecekleri cezalar, istismarcılara yönelik öfke gibi değişkenler üzerinde daha fazla etkisi olabileceği düşünülmektedir.

Genel olarak değerlendirdiğimizde, alan yazındaki çalışmalarda ortaya çıkan genel kanı kadın cinsel istismarının erkek istismarından daha az ciddi olduğu ve mağdurun erkek cinsel istismarına kıyasla kadın cinsel istismarından daha az zarar gördüğü ya da hiç zarar görmediği yönündedir (Atkien, 2009; Banton ve West, 2019; Eisenberg ve ark., 1987; Esnard ve Dumas,

2013; Gakhal ve Brown, 2011; Hetherton ve Beardsall, 1998; Hovey ve ark., 2013; King ve Roberts, 2017; Lambert ve Hammond, 2009; Howell ve ark., 2011; Leone ve ark., 2018; Mellor ve Deering, 2010; Muniz ve Powers, 2019; Quas ve ark., 2002; Sahl ve Keene, 2010; Shields ve Cochran, 2019). Zack ve arkadaşlarının (2018) çalışmasında katılımcılar tarafından kadın cinsel istismarının yanlış olduğu ifade edilse de "istismar"dan ziyade sadece suç olarak tanımlanmıştır (Zack ve ark., 2018). Hatta, kadınların çocukları istismar etmeyeceği mitten ziyade kimi çevrelerce doğru bir inanç olarak görülmektedir (Cromer ve Goldsmith, 2010).

Kadın cinsel istismarcılara adalet sistemlerinin de daha olumlu yaklaşmasından sıklıkla söz edilmektedir. Önceki çalışmaların bulgularında kadın istismarcının erkeğe göre daha az ceza alması gerektiği görüşünün bireyler tarafından savunulduğu ifade edilmektedir (Geddes ve ark., 2013; Muniz ve Powers, 2019). 1995-2010 yılları arasındaki kadın cinsel saldırganlara ait dosyalar incelendiğinde kadınların sıklıkla denetimli serbestlik ya da toplum hizmeti gibi uygulamalarla cezalandırıldıkları tespit edilmiş (Shields ve Cochran, 2019), kısacası hukuki yaptırımların da toplumdaki cinsel şemalardan etkilendiği ifade edilmektedir (Atkien, 2009; Denov, 2003b). Deering ve Mellor (2009) ve Throckmorton (2005) da inceledikleri mahkeme kayıtlarında kadın cinsel istismarcıların hapis süresinin daha az olduğunu ve adalet sisteminde daha sempati ile yaklaşıldıklarını ifade etmektedir. Ayrıca kadın cinsel istismarcı vakaları çoğunlukla adalet sisteminden ziyade sosyal hizmetlere yansımakta ve istatistiklere bu şekilde rapor edilmektedir (Christensen ve Darling, 2019; Goldberg ve Pollack, 2013; Tsopelaes ve ark., 2012). Bu bilgiler çalışmamızda uzmanların karşılaştıkları kadın cinsel istismarcı vakalarının sayılarıyla resmi sayıların uyuşmamasının nedenlerini ortaya koymaktadır.

Kadınların cinsel saldırılarının neden daha az ciddi olarak görüldüğünün çalışmamızdaki konu edindiğimiz değişkenlerle ilgisinin olabileceği önceki bölümlerde tartışılmıştır. Son olarak özetlemek gerekirse çalışmamızda bu zamana kadar ifade etmiş olduğumuz geleneksel kalıp yargılar kadın ve erkekler için farklı cinsel davranış kalıplarını dayatmakta, bu kalıplar da

kadınların cinsel saldırgan olacağına inanmayan kesimin görüşlerini açıklamaktadır. Byers (1996, s.9-11)'a göre bu senaryolar şu şekilde özetlenebilir.

1. Erkeklerin cinsel ihtiyaçları güçlü olarak nitelenip cinselliğe takıntılı oldukları düşünülürken kadınların cinsellik ihtiyaçlarının güçlü olmadığı, cinselliği sevgi ve bağlılık ile eşleştirdikleri, cinsel anlamda zor tatmin oldukları, daha zor uyarıldıklarına inanılmaktadır.
2. Kadınların değeri ve konumu azalmış cinsellikle ilişkilendirilirken, erkeklerde değer ve konumun cinsel etkinliklerde artışla ölçüldüğü ifade edilmektedir. Erkeklerde cinsellik, maskülenlik ve çekicilikle eşdeğerken kadınlarda seçici olmamak, hafifmeşreplik, değerlere sahip olmama, duygusal rahatsızlıklar ile ilişkilendirilmektedir.
3. Geleneksel cinsel senaryolar erkeği cinselliği başlatan kadınları ise cinselliği kabul eden olarak tanımlamaktadır. Erkeklerin cinsel iştahı daha kabarık olduğundan kadınlarla dışarı çıkma, cinsel ilişkiyi başlatma görevlerinin olduğu düşünülmekte, kadınların ise değerlerini korumak için pasif ve savunmacı olmaları beklenmektedir. Erkeklerden gelecek cinsellik taleplerini dikkatlice karşılık vermeleri beklenmektedir.
4. Kadınlar "cinselliğe ilgili olmayan" olarak tanımlandığından kadınların cinsel ilişkide limitlerini ortaya koyması beklenmekte, erkeklerden gelecek ilişki taleplerine karşı koyması beklenmektedir. İlişkiyi isteseler de en azından başlangıçta hafif bir direnç göstermeli, erkeğin cinsel ihtiyaçlarını karşılaması için direncini kırmasını beklemelidir. Bu direnç erkeğin romantik ilgilisi kıracak şekilde saldırganca ya da aktif düzeyde olmamalıdır. Kadının pasif, itaatkar olması vurgulanırken erkeğin aktifliği ve saldırganlığı vurgulanmaktadır.
5. Kadınların kişilerarası ilişkilerde duygusal, hassas, anaç olması beklenirken, erkeklerin duygusuz, duyarsız, kendi odaklı olması beklenmektedir.

Geleneksel kalıp yargıların aslında çalışmamızda incelenen annelik ve babalığa ilişkin kalıp yargılar, kadın cinselliğine ilişkin mitler ve cinsel çifte standartlar gibi alt temalara ayrılması bu kavramların tek tek incelenmesini her bir alt temanın kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlardaki bireysel etkisinin anlaşılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Örneğin, çalışmamızda kaynak gösterilen önceki çalışmalarda cinsel mitler ve cinsiyetlere ilişkin kalıp yargılar aynı anda katılımcılara sorulmuştur. Çalışmamızda kadın cinselliğine ait mitlerin ayrı sorulması ve cinsel çifte standartlardan ayrı puanlanmasının nedenlerinden biri de budur. Önceki çalışmalarda mitler ve cinsel çifte standartlara dair önyargıların iç içe geçmiş olduğu, bu iki kavramın ayrıştırılamadığı söylenebilir.

6. Sonuç ve Öneriler

Çalışmamızda psikolojik danışman, psikolog, psikiyatrist, hukukçu, adli tıp uzmanları, diğer branşlardan hekimler, hemşire ve sosyal çalışmacıların kadın cinsel istismarcılara yönelik görüşü incelenmiştir. Ayrıca kadın cinsel istismarcıların varlığı ve mağdur üzerindeki etkilerine ilişkin olası önyargılara neden olabilecek olan anneliğe ve babalığa yönelik tutum, kadın cinselliğine ilişkin mitler ve geleneksel cinsiyet rollerine inanma düzeyleri de literatürden desteklenen bilgilerle çalışmamızdaki değişkenler olarak incelenmiştir.

Bu çalışma ülkemizde cinsel istismar vakalarıyla karşılaşabilecek uzmanların kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarını ve bu alan yazından hareketle bu tutumlara etki edebilecek çeşitli faktörlerin belirlenmesini, Türk uzmanlar için bu faktörlerin geçerli olup olmadığının belirlenmesini amaçlamıştır. Aynı zamanda farklı tip cinsel istismar vakalarına ne derecede istismar olduğu ve uzmanlara göre çocuğun ne düzeyde olumsuz etkileneceğinin incelenmesi de hedeflenmiştir.

Üniversite öğrencileriyle (Atkien, 2009) ya da genel popülasyonda (Akdemir ve Gölge, 2019) yapılan çalışmalarda öğrencilerin çocuk istismarıyla çalışan meslek gruplarına kıyasla kadın cinsel istismarcıları zararlı ve ciddi olarak değerlendirme düzeylerinin daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle genel toplumun görüşünden önce uzmanların konu hakkında görüşünün incelenmesinin Türk toplumundaki kadın cinsel istismarcılara bakış açısı hakkında profesyonel düzeyde genel bir bilgi sunması açısından gerekli olduğu düşüncesindeyiz.

Öncelikli olarak uzmanların büyük çoğunluğun çocuk cinsel istismarı konusunda eğitim aldığı, kadınların cinsel istismarcı olabileceklerine inandığı görülmekle birlikte uzmanların aldıkları eğitimlerin artırılması ve bu eğitimlerde kadın cinsel istismarcılara yönelik bilgilendirilmelerin artırılmasının da gerekli olduğu görülmektedir. Bu eğitimlerde özellikle kadın cinsel istismarcılarda cinsel tatminden ziyade farklı motivasyonların ön planda olduğuna dair

farkındalık yaratılması özellikle kadın cinselliğine ilişkin mitlerin tutumları etkileme düzeyini azaltabilecektir. Özellikle cinsel istismar vakalarıyla karşılaşmanın tutumlarda doğrudan etkisinin olmadığı da göz önüne alındığında uzmanların verilecek eğitimlerle cinsel istismarı ve kadın cinsel istismarını tanımlama ve anlama konusunda daha yetkin olabileceği düşüncesindeyiz.

Elde edilen tüm bulgular değerlendirildiğinde kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar üzerinde kadın cinselliğine yönelik mitlere, cinsel çifte standartlara ve babalığa ilişkin geleneksel kalıp yargılara inanma düzeyi ile cinsel istismar konusunda eğitim almanın temel anlamda belirleyici olduğu, anneliğe ilişkin geleneksel kalıp yargılara inanma düzeyi, meslek, istismarcının kadın olduğu cinsel istismar vakalarıyla karşılaşma ve cinsiyet değişkenlerinin ise daha zayıf değişkenler oldukları ve tutumlar üzerinde dolaylı bir etkisi olduğu söylenebilir. Özellikle geleneksel anneliğe ilişkin kalıp yargıların tüm kadın istismarcılara yönelik görüşlerden ziyade annelerin cinsel içerikli eylemlerini zararsızlaştırma çabalarına daha fazla katkı sağladığı söylenebilir. Meslek ve cinsel istismar konusunda eğitim alma değişkenlerinin ise kadın cinselliğine yönelik mitlere ve cinsel çifte standartlara inanma değişkeni devreye girdiğinde eskisi kadar önemli olmadığı ancak istismarcının kadın olduğu vakayla karşılaşmanın öneminin arttığı görülmektedir. Elde edilen bulgularla 1 hipotezimizin desteklenmediği, 2 hipotezimizin kısmen desteklendiği, diğer 5 hipotezimizin ise tamamen desteklendiği görülmüştür.

Çalışmamızın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Çalışmanın bulguları çalışmaya katılan meslek gruplarıyla sınırlıdır. Farklı uzman grupları ya da genel popülasyon için genellenmesi doğru olmayacaktır. Çalışmanın farklı örneklemlerde tekrar uygulanması gerekmektedir. Ayrıca çalışmamızda yaş ortalaması, mesleki deneyim yılı, medeni durum ve çocuğu olup olmama değişkenleri açısından erkek katılımcılar kadın katılımcılardan farklılaşmaktadır.

Çalışmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayandığından dolayı cinsel istismarı önemseyen uzmanların çalışmaya katılmış olması muhtemeldir. Bu çalışma ülkemizde bir öncül çalışma olduğu için kimi istatiksel analizler katılımcılar temel meslek gruplarına tayin ederek 3 grupta incelenmiştir. Gelecek çalışmaların her meslek grubundan sayıca daha fazla uzmana ulaşması meslek gruplarından ziyade daha ayrıntılı bir karşılaştırma yapılmasına yardımcı olabilecektir. Ek olarak, meslekler içinde cinsiyetlerin dengeli dağılmamış olması nedeniyle meslek ve cinsiyet değişkenleri bir arada analizlerde kullanılamamıştır.

Yakın dönemli yapılan bir meta-analiz çalışmasında polise bildirilen kadın cinsel saldırgan olguları tüm olguların %2.2'sini oluşturmakla birlikte viktimizasyon araştırmalarında kadın cinsel saldırgan mağduriyeti %11.6 olarak ifade edilmektedir (Cortoni ve ark., 2017). Aynı çalışmada erkeklerin %40 kadınların ise %4 oranında kadınların cinsel saldırısına maruz kalabileceği ifade edilmektedir (Cortoni ve ark., 2017). Kanada'da bu oran %19.1'e (Fehr, 2016) Amerika'da ise bu oran %20'ye kadar çıkmaktadır (McLeod, 2015). Ayrıca bu sayılar içinde saldırıyı cinsel olarak algılamayan ya da vikmitizasyon çalışmalarının ulaşamadığı birçok mağdur ve vakanın da olabileceği göz önüne alındığında kadınların cinsel suçlarına dair yaygınlığa ilişkin kesin bir oran vermek vakaların küçünsenmesine neden olacaktır. Görünen o ki ilk yapılması gereken öncelikle profesyonellerin ardından da toplumun konu hakkında bilinçlendirilmesi ve kadınlar tarafından işlenen cinsel suçların farkındalığının yaratılarak bildirimin artırılmasıdır. Farkındalığın artırılma aşamasında ise kadın cinsel saldırganları reddetmeye neden olabilecek çeşitli bariyerler tespit edilmeli ve uzmanların eğitimlerinde bu kalıp yargıların devre dışı bırakılması gerekmektedir.

Alınan eğitimlerin mutlaka annelik ve babalığa ilişkin kalıp yargıları değiştirmek, kadın ve erkeğin cinsel rolleri konusunda eşitliğe dayalı anlayışı yerleştirmek ve kadın cinselliğine dair mitleri de konu alması gerekmektedir. Çalışmanın önceki bölümlerinde de bahsedildiği üzere bilişsel çarpıtmalar, çeşitli bilişsel mekanizmalar, dini görüşler, düşmanca cinsiyetçilik gibi

çeşitli değişkenlerin de gelecek çalışmalarda uzmanların cinsel istismarcılara yönelik tutumlarını etkileyebilecek değişkenler olarak belirlenerek incelenmesi faydalı olabilecektir.

Gelecek çalışmalar aynı zamanda hangi tip cinsel temasların uzmanlar tarafından daha net benimsendiğini belirleyebilmek için vaka örneklerine ağırlık verebilir. Her vakanın kadın/erkek istismarcı, kız/erkek mağdur çocuk olacak şekilde, cinsel istismar davranışı olarak nitelenen daha geniş yelpazedeki cinsel içerikli davranışları ve istismarcı tiplerini çalışmalarına dahil edebilirler. Bu şekilde ülkemizdeki uzmanların aynı tip cinsel temaslar için kadın ve erkekleri nasıl değerlendirebileceklerine dair daha ayrıntılı verilere ulaşılmış olacaktır. Vakalara dair çalışmalarda katılımcıların vakaları neden istismar olarak gördükleri ya da görmediklerine dair yapılacak odak grup çalışmaları ya da yarı-yapılandırılmış bireysel görüşmelerde de cinsel istismarcılara yönelik tutumları etkileyen otak değişkenlere rastlanabilir. Çalışmamız konu hakkında öncül bir çalışma olduğu için gelecek çalışmalarda daha ayrıntılı verilerin elde edilmesi için yol gösterici olabilecektir.

Toplum bazında ise kadın cinsel istismarcılara odaklanmış mağduriyet çalışmalarının da eksikliği nedeniyle farklı örneklemlerde kadın cinsel istismarcıların oranlarının belirlenebilmesi için tarama çalışmaları yürütülebilir. Ancak bu çalışmalarda açıkça kadın tarafından istismara uğrayıp uğramadığını sorulmasından ziyade istismar olabilecek davranış çeşitleri verilerek mağduriyet yaşayıp yaşamadıkları sorulabilir çünkü 13 yaşında geneleve gitmiş bir çocuk ya da 15 yaşında annesiyle banyo yapan bir çocuk bunu bir istismar olarak tanımlamayabilecektir. Ek olarak, ebeveynler özellikle de annelerle irtibat halinde olan uzmanların çocuk bakımı, çocukla bedensel ve cinsel sınırların korunması konusunda eğitilmesi de çocuğunu sevme ve çok fazla ilgi gösterme esnasında kimi davranışlarının istismar olduğu konusunda ebeveynleri bilinçlendirebilecektir.

7. Kaynaklar

Adams, J., Mrug, S. ve Knight, D.C. (2018). Characteristics of child physical and sexual abuse as predictors of psychopathology, *Child Abuse & Neglect, 86,* 167–177. doi: 10.1016/j.chiabu.2018.09.019.

Akdemir, S. ve Gölge, Z.B. (2019). Kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlar ölçeği'nin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması, içinde T. Erdoğan ve S. Özer (Ed.), *Sosyal Bilimlerde Güncel Akademik Çalışmalar, 2* (s. 113-127), Çetinje, Montenegro: Ivpe. ISBN 978-9940-540-64-7.

Aksoy Derya, Y., Timur Taşhan, S., Uçar, T., Karaaslan, T. Akbaş Tunç, Ö. (2017). Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumların cinsel tabulara etkisi, *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 6*(1), 1-8.

Aktepe, E. (2009). Çocukluk çağı cinsel istismarı, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 1*, 95-119.

Alikaşifoğlu, M., Erginöz, E., Ercan, O., Albayrak-Kaymak, D., Uysal, Ö. ve İlter, Ö. (2006). Sexual abuse among female high school students in Istanbul, Turkey, *Child Abuse & Neglect, 30*, 247-255. doi: 10.1016/j.chiabu.2005.10.012.

Allen, D.D. (2018). *Exploring perspectives of social workers on female perpetrated sexual abuse.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Calgary Üniversitesi, Kanada.

Altınbilek, E.S. (2012). *Turkish translation and validity-reliability study of traditional motherhood and fatherhood scales*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, K.K.T.C.

Andrews, D.A., Bonta, J. ve Hoge, R.D. (1990). Classification for Effective Rehabilitation: Rediscovering Psychology, *Criminal Justice and Behavior 17*(1), 19-52. doi: 10.1177/0093854890017001004.

Artime, T.M., McCallum, E.B. ve Peterson, Z.D. (2014). Men's acknowledgment of their sexual victimization experiences, *Psychology of Men & Masculinity, 15*(3), 313-323. doi: 0.1037/a0033376

Aşkun, D. (2000). *An investigation of sexual attitudes and behaviors of Turkish university students considering gender differences in a cultural context.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Aşkun, D. ve Ataca, B. (2007). Sexuality Related Attitudes and Behaviors of Turkish University Students, *Archives of Sexual Behavior, 36*, 741–752. doi: 10.1007/s10508-007-9186-z.

Atkien, J.L. (2009). Fe*male sex offenders: An examination into university student attitudes regarding adult sexual behavior towards children.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Massey Universitesi, Yeni Zelanda.

Attias, R. ve Goodwin, J. (1995). Knowledge and management strategies in incest cases: A survey of physicians, psychologists and family counselors, *Child Abuse & Neglect, 9*(4), 527-533. doi: 10.1016/0145-2134(85)90062-6.

Auster, C.J. ve Auster-Gussman, L.A. (2016). Contemporary mother's day and father's day greeting cards: A reflection of traditional ıdeologies of motherhood and fatherhood? *Journal of Family Issues, 37*(9), 1294-1326. doi: 10.1177/0192513X14528711.

Aygin, D., Açıl, H., Yaman, Ö. ve Çelik Yılmaz, A. (2017). Üniversitede okuyan kadın öğrencilerin cinsel mitler ile ilgili görüşleri, *Androloji Bülteni, 19*(2), 44−49. doi: 10.24898/tandro.2017.06025.

Azzopardi, C., Eirich, R., Rash, C.L., MacDonald, S. ve Madigan, S. (2019). A meta-analysis of the prevalence of child sexual abuse disclosure in forensic settings, *Child Abuse and Neglect, 93*, 291-304. doi: 10.1016/j.chiabu.2018.11.020

Bader, S.M., Scalora, M.J., Casady, T.K. ve Black, S. (2008). Female sexual abuse and criminal justice intervention: A comparison of child protective service and criminal justice samples, *Child Abuse & Neglect, 32,* 111-119. doi: 10.1016/j.chiabu.2007.04.014.

Bağ, Ö. ve Alşen, S. (2017). Çocuk izlem merkezinde cinsel istismarın değerlendirilmesi: Bir merkezin bir yıllık deneyimi, *Anatolian Journal of Psychiatry, 18*(1), 62-68. doi: 10.5455/apd.214951.

Banton, O. ve West, K. (2019). Gendered perceptions of sexual abuse: Investigating the effect of offender, victim and observer gender on the perceived seriousness of child sexual abuse, *Journal of Child Sexual Abuse, 29*(3), 247-262. doi: 10.1080/10538712.2019.1663967

Barnett, M.D., Hale, T.M. ve Sligar, K.B. (2017). Masculinity, femininity, sexual dysfunctional beliefs, and rape myth acceptance among heterosexual college men and women, *Sexuality & Culture, 21,* 741-753. doi: 10.1007/s12119-017-9420-3.

Başar, F. (2012). *Türkiye'deki hemşirelik öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları.* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Baykal, S. (1991). Üniversite öğrencilerinin cinsiyet rolleri ile ilgili kalıp yargılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi, *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 1*(2), 66-75.

Beech, A.R., Parrett, N., Ward, T. ve Fisher, D. (2009). Assessing female sexual offenders' motivations and cognitions: An exploratory study. *Psychology, Crime & Law, 15*(2-3), 201-216. doi: 10.1080/10683160802190921.

Bennett, L.R. (2005). *Women, Islam, modernity: Single women, sexuality and reproductive health in contemporary Indonesia*. New York: Routledge.

Bentler, P.M. (1990). Comparative fit indexes in structural models. *Psychological Bulletin, 107*(2), 238-46. doi: 10.1037/0033-2909.107.2.238.

Bilginer, Ç., Hesapçıoğlu, S.T. ve Kandil, S. (2013). Çocukluk çağı cinsel istismarı: mağdur ve sanık açısından çok yönlü bakış, *Düşünen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences, 26,* 55-64. doi: 10.5350/DAJPN2013260106.

Blakeley, J. ve Ribeiro, V. (1997). Community health and pediatric nurses' knowledge, attitudes, and behaviors regarding child sexual abuse, *Public Health Nursing, 14*(6), 339-354. doi: 10.1111/j.1525-1446.1997.tb00302.x.

ter Bogt, T.F.M., Engels, R.C.M.E., Bogers, S. ve Kloosterman, M. (2010). "Shake It Baby, Shake It": Media preferences, sexual attitudes and gender stereotypes among adolescents, *Sex Roles, 63*, 844–859. doi: 10.1007/s11199-010-9815-1.

Boratav, H.B. ve Çavdar, A. (2012). Sexual stereotypes and practices of university students in Turkey, *Archives of Sexual Behavior, 41,* 271–281. doi: 10.1007/s10508-011-9811-8.

Bornstein, B., H., Kaplan, D.L. ve Perry, A.R. (2007). Child abuse in the eyes of the beholder: Lay perceptions of child sexual and physical abuse, *Child Abuse & Neglect 31,* 375–391. doi: 10.1016/j.chiabu.2006.09.007.

Boroughs, D.S. (2004). Female sexual abusers of children. *Children and Youth Services Review, 26,* 481-487. doi: 10.1016/j.childyouth.2004.02.007.

Bourke, A., Doherty, S., McBride, O., Morgan, K. ve McGee, H. (2014). Female perpetrators of child sexual abuse: Characteristics of the offender and victim, *Psychology, Crime & Law, 20*(8), 769-780, doi: 10.1080/1068316X.2013.860456.

Brescoll, V. L. ve Uhlmann, E. L. (2005). Attitudes toward traditional and nontraditional parents, *Psychology of Women Quarterly, 29,* 436–445. doi: 10.1111/j.1471-6402.2005.00244.x.

Browne, M.W. ve Cudeck, R. (1993). Alternative ways of assessing model fit, içinde K.A. Bollen ve J.S. Long (Ed.), *Testing Structural Equation Models* (s. 136-162). Beverly Hills, CA: Sage.

Burgess-Proctor, A., Comartin, E.B. ve Kubiak, S.P. (2017). Comparing female- and male-perpetrated child sexual abuse: a mixed-methods analysis, *Journal of Child Sexual Abuse, 26*(6), 657-676. doi: 10.1080/10538712.2017.1336504

Burrow, J., Scott, D.A.I. ve Mikell, T. (2019). No man's land: the denial of victimisation in male statutory rape cases, *Journal of Sexual Aggression,* 1-18. doi: 10.1080/13552600.2019.1643504

Burt, M.R. (1980). Cultural myths and supports for rape, *Journal of Personality and Social Psychology, 38*(2), 217-230. doi: 10.1037//0022-3514.38.2.217

Büber, Ö. (2019). *3-18 yaş gruplarında görülen cinsel istismarın sosyal hizmet açısından değerlendirilmesi: Sakarya ili örneği.* Yayımlanmamış Yüksel Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya

Byers, S.E. (1996). How well does the traditional sexual script explain sexual coercion? *Journal of Psychology & Human Sexuality 8*(1-2), 7-25. doi: 10.1300/J056v08n01_02.

Byrne, B.M. (2010). *Structural Equation Modeling with Amos: Basic Concepts, Applications, and Programming.* New York: Routledge.

Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör analizi: Temel kavramlar ve ölçek geliştirmede kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, 32*, 470-483.

Campbell, J.A. ve Carlson, K. (1995). Training knowledge of professionals on specific topics in child sexual abuse, *Journal of Child Sexual Abuse, 4*(1), 75-86. doi: 10.1300/J070v04n01_05.

Can-Yaşar, M., Şenol, F.B. ve Akyol, T. (2015). Öğretmen adaylarının çocuğa yönelik cinsel istismar tutumlarının incelenmesi, *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal, 1*(Suppl. 2), 228-241.

Can-Yaşar, M., Erbasan, Ö., Akçeşme, B., Korkmaz, Ç. ve Gedik, H. (2018). Sınıf öğretmenlerinin çocuğa yönelik cinsel istismar tutumlarının incelenmesi, *International Journal of Social Science, 73,* 1-16. doi: 10.9761/JASSS7927.

Caron, S. L., Davis, C. M., Halteman, W. A., ve Stickle, M. (1993). Predictors of condom-related behaviors among first-year college students, *The Journal of Sex Research, 30*(3), 252-259. doi: 10.1080/00224499309551709

Caron, S. L., Davis, C. M., Halteman, W. A., ve Stickle, M. (1998). Double standard scale, içinde C. M. Davis ve ark. (Ed). *Handbook of Sexuality-Related Measures* (s. 182-183). Sage Publications, Inc.

Cain, C.M. ve Anderson, A.L. (2016). Female Sex Offenders: Public Awareness and Attributions, *Violence and Victims,* doi: 10.1891/0886-6708.VV-D-14-00197.

Cain, C.M., Sample, L.L. ve Anderson, A.L. (2017). Public opinion of the application of sex offender notification laws to female sex offenders: Why it is important to examine, *Criminal Justice Policy Review, 28*(2), 155-175. doi: 10.1177/0887403415572253

Cesur-Yılmaz, T. (2018). *Hastanede çalışan sosyal çalışmacı, çocuk gelişimci ve psikologların çocuk istismarı ile ilgili farkındalık düzeylerinin incelenmesi.* Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara

Chan, J.S., Elliot, J.M., Chow, Y. ve Thomas, J.I. (2002). Does professional and public opinion in child abuse differ? An issue of cross-cultural policy implementation, *Child Abuse Review, 11,* 359-379. doi: 10.1002/car.767

Chapleu, K.M., Oswald, D.L. ve Russell, B.L. (2008). Male rape myths: The role of gender, violence, and sexism, *Journal of Interpersonal Violence, 23*(5), 600-615. doi: 10.1177/0886260507313529

Christensen, L.S., Sharman, S.J. ve Powell, M.B. (2016). Identifying the characteristics of child sexual abuse cases associated with the child or child's parents withdrawing the complaint, *Child Abuse & Neglect, 57,* 53-60. doi: 10.1016/j.chiabu.2016.05.004

Christensen, L.S. (2018). Professionals' perceptions of female child sexual offenders, *Journal of Interpersonal Violence*, 1-24. doi: 10.1177/0886260518785377.

Christensen, L.S. ve Darling, A.J. (2019). Sexual abuse by educators: a comparison between male and female teachers who sexually abuse students, *Journal of Sexual Aggression, 26*(1), 23-35. doi:10.1080/13552600.2019.1616119

Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği (2006b). Bilgilendirme Dosyası 1: "Cinsel Yaşam ve Sorunları".

Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği (2007). Bilgilendirme Dosyası 5: "Kadın Cinselliği".

Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Araştırması: Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği (CETAD). İstanbul, Organizasyon (2006a).

Civil, B. ve Yıldız, H. (2010). Erkek öğrencilerin cinsel deneyimleri ve toplumdaki cinsel tabulara yönelik görüşleri, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 3*(2), 58-64.

Clements, H., Dawson, D.L. ve das Nair, R. (2014). Female-perpetrated sexual abuse: a review of victim and professional perspectives, *Journal of Sexual Aggression,* 20(2), 197-215, doi: 10.1080/13552600.2013.798690.

Colson, M.H., Boyer, L., Baumstarck, K. ve Loundou, A.D. (2013). Female sex offenders: A challenge to certain paradigmes, Meta-analysis, *Sexologies, 22*, 109-117. doi: 10.1016/j.sexol.2013.05.002.

O'Connor, D. (2008). Attributions and Cognitive Closure: Stereotypes of Perpetrators and Victims of Child Sexual Abuse, All Volumes, 13 https://digitalcommons.unf.edu/ojii_volumes/13 bunun citationa bakmak lazım.

Cortoni, F., Hanson, R.K. ve Coache, M. (2010). The recidivism rates of female sexual offenders are low: A meta-analysis. sexual abuse: *A Journal of Research and Treatment, 22*(4), 387– 401. doi: 10.1177/1079063210372142.

Cortoni, F., ve Gannon, T. A. (2013). What works with female sexual offenders, içinde Craig, L., Dixon, L., ve Gannon, T. A. (Ed.), *What works in offender rehabilitation: An evidence based approach to assessment and treatment* (s. 271-284). Chichester, UK: Wiley-Blackwell. doi: 10.1002/9781118320655.ch15.

Cortoni, F., Babchishin, K.M. ve Rat, C. (2017). The proportion of sexual offenders who are female is higher than thought, *Criminal Justice and Behavior, 44*(2), 145-162. doi: 10.1177/0093854816658923

Craig, L. (2005). The impact of training on attitudes towards sex offenders. *Journal of Sexual Aggression, 11,* 197-207. doi: 10.1080/13552600500172103.

Cromer, L.D ve Goldsmith, R.E. (2010) Child Sexual Abuse Myths: Attitudes, Beliefs, and Individual Differences, *Journal of Child Sexual Abuse, 19*(6), 618-647. doi: 10.1080/10538712.2010.522493.

Çapık, C. (2014). Geçerlik ve güvenirlik çalışmalarında doğrulayıcı faktör analizinin kullanımı, *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 17*(3), 196-205.

Çıkıllı-Uytun, M. ve Demirci, E. (2018). Female perpetrated sexual abuse and Pedophilia, *Türkiye Klinikleri Journal Of Case Reports, 26*(3). doi: 10.5336/caserep.2018-60212

Çolak, B., Şişmanlar, Ş.G., Karakaya, I., Etiler, N. ve Biçer, Ü. (2012). Çocuk cinsel istismarı olgularını değerlendiren meslek gruplarında dolaylı travmatizasyon, *Anadolu Psikiyatri Dergisi, 13*, 51-58.

Çopur, Z. ve Koropeckyj-Cox, T. (2010). University students' perceptions of childless couples and parents in Ankara, Turkey, *Journal of Family Issues, 31*(11), 1481-1506. doi: 10.1177/0192513X10361577.

Davies, M., Pollard, P. ve Archer, J. (2006). Effects of perpetrator gender and victim sexuality on blame toward male victims of sexual assault, *The Journal of Social Psychology*, *146*(3), 275-291. doi: 10.3200/SOCP.146.3.275-291.

DeCou, C.R., Cole, T.T., Rowland, S.E., Kaplan, S.P. ve Lynch, S.M. (2015). An ecological process model of female sex offending: The role of victimization, psychological distress, and stressors, Sexual Abuse: *A Journal of Research and Treatment*, *27*(3), 302– 323. doi: 10.1177/1079063214556359

Deering, R. ve Mellor, D. (2007). Female-perpetrated child sex abuse: Definitional and categorisational analysis, *Psychiatry, Psychology and Law*, *14*(2), 218-226, doi: 10.1375/pplt.14.2.218

Deering, R. ve Mellor, D. (2009). Sentencing of male and female child sex offenders: Australian study, *Psychiatry, Psychology and Law*, *16*(3), 394-412. doi: 10.1080/13218710902930291.

Deering, R. ve Mellor, D. (2011). An exploratory qualitative study of the self-reported impact of female-perpetrated childhood sexual abuse, *Journal of Child Sexual Abuse, 20*(1), 58-76. doi: 10.1080/10538712.2011.539964.

Denov, M.S. (2001). A culture of denial: Exploring Professional perspectives on female sex offending, *Canadian Journal of Criminology*, *43*(3), 303-329.

Denov, M.S. (2003a). To a safer place? Victims of sexual abuse by females and their disclosures to professionals, *Child Abuse & Neglect*, *27*, 47–61. doi: 10.1016/S0145-2134(02)00509-4.

Denov, M.S. (2003b). The myth of innocence: Sexual scripts and the recognition of child sexual abuse by female perpetrators, *Journal of Sex Research, 4*0(3), 303-314. doi: 10.1080/00224490309552195.

Denov, M.S. (2004). The long-term effects of child sexual abuse by female perpetrators: A qualitative study of male and female victims. *Journal of Interpersonal Violence, 19*(10), 1137-1156. doi: 10.1177/0886260504269093.

Department for Children, School and Families (2010). Working Together to Safeguard Children: Government response to public consultation, Chapter 8, Serious Case Reviews. London: DCSF. www.dcsf.gov.uk/consultations/downloadableDocs/Serious%20Case%20Reviews%20consultation%20results.pdf

Dindia, K., ve Allen, M. (1992). Sex differences in self-disclosure: A meta-analysis, *Psychological Bulletin, 112*(1), 106-124. doi: 10.1037/0033-2909.112.1.106.

Doğan, T. ve Bayar, Ö. (2018). Çocuk cinsel istismarı: Geleceğin öğretmenleri ve okul psikolojik danışmanları ne kadar biliyor?, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 11*(55), 571-581. doi: 10.17719/jisr.20185537230.

Doğrucan, A. ve Yıldırım, Z. (2011). Yazılı Basında Çocuk İstismarı Haberlerinin İncelenmesi, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 4*(2), 176-194. doi: 10.12780/UUSBD98.

Dollar, K.M., Perry, A.R., Fromuth, M.E. ve Holt, A.R. (2004). Influence of gender roles on perceptions of teacher/adolescent student sexual relations, *Sex Roles, 50* (1-2), 91-101. doi: 10.1023/B:SERS.0000011075.91908.98.

Dolunay-Cug, F., Toplu-Demirtaş, E. ve Murray, C.E. (2017). Turkish mental health professionals' experiences and perspectives toward family and sexual violence, *Journal of Family Violence, 32*, 731-740. doi: 10.1007/s10896-017-9926-3.

Dombrowski, F.B. (2016). *Differences in male and female counselor's attitudes toward male and female sex offenders.* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Capella Universitesi, ABD.

Ecott, S., Aiolfi, I. ve Ciardha, C.O. (2019). The relationship between adverse childhood experiences, coping using sex, and adult sexual coercion in non-incarcerated, community-

based females, *Journal of Sexual Aggression,* 26(2), 151-162 doi: 10.1080/13552600.2019.1605625.

Eisenberg, N., Owens, R. G. ve Dewey, M.E. (1987). Attitudes of health professionals to child sexual abuse and incest. *Child Abuse & Neglect, 11*(1), 109-16. doi: 10.1016/0145-2134(87)90039-1.

Ejder-Apay, S., Nagorska, M., Balcı Akpınar, R., Sis Çelik, A. ve Binkowska-Bury, M. (2013a). Student comparison of sexual myths: Two-country case, *Sexuality and Disability, 31,* 249–262. doi:10.1007/s11195-013-9301-0.

Ejder-Apay, S., Balcı-Akpınar, R. ve Arslan, S. (2013b). Öğrencilerin cinsel mitlerinin incelenmesi, *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 16*(2), 96-102.

Eliaçık, K., Sürgel, N.A., Kanık, A., Yetim, A., Bolat, N. ve Bakiler, A.R. (2016). Adölesan cinsel istismarı ile ilgili hekimlerin bilgi, tutum ve davranışları, *Çocuk ve Medeniyet, 2*, 111-123.

Elliott, M. (1994). Female sexual abuse of children: 'The ultimate taboo'. *Journal of the Royal Society of Medicine, 87,* 691-694. doi: 10.1002/car.2380030215.

Emmerink, P.M.J., van den Eijnden, R.J.J.M., Vanwesenbeeck, I. ve ter Bogt, T.F.M. (2016). The relationship between endorsement of the sexual double standard and sexual cognitions and emotions, *Sex Roles, 75,* 363-376. doi: 10.1007/s11199-016-0616-z.

Erden-İmamoğlu, S. (2013). Gender role and social identifications: The two major factors to shape Turkish women, *Education, 134*(1), 82-93.

Erdoğan, A. (2010). Pedofili: Klinik özellikleri, nedenleri ve tedavisi, Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 2(2), 132-160. ISSN:1309-0674.

Eskici, M. (2016). *Aile hekimlerinin çocuk ihmali ve istismarı vakalarına yaklaşımları ve bildirme durumları.* Tıpta Uzmanlık Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim dalı, İzmir.

Eskin, M., Kaynak-Demir, H. ve Demir, S. (2005). Same-sex sexual orientation, childhood sexual abuse, and suicidal behavior in university students in Turkey, *Archives of Sexual Behavior, 34*(2), 185-195. doi: 10.1007/s10508-005-1796-8.

Esnard, C. ve Dumas, R. (2013). Perceptions of male victim blame in a child sexual abuse case: effects of gender, age and need for closure, *Psychology, Crime & Law, 19*(9), 817-844. doi: 10.1080/1068316X.2012.700310.

Eşsizoğlu, A., Yasan, A., Yıldırım, E.A., Gürgen, F. ve Özkan, M. (2011). Double standard for traditional value of virginity and premarital sexuality in Turkey: A university students case, *Women & Health, 51*(2), 136-150. doi: 10.1080/03630242.2011.553157

Etherington, K. (1997). Maternal sexual abuse of males, *Child Abuse Review, 6*, 107-117. doi: 10.1002/(SICI)1099-0852(199705)6:23.0.CO;2-I

Ex, C.T.G.M. ve Janssens, J.M.A.M. (2000). Young females' ımages of motherhood, *Sex Roles, 43*(11-12), 865-890. doi: 10.1023/A:1011088922608.

Evcili, F. ve Gölbaşı, Z. (2017). Sexual myths and sexual health knowledge levels of turkish university students, *Sexuality & Culture, 21*, 976-990. doi: 10.1007/s12119-017-9436-8

Faller, K.C. (1987). Women who sexually abuse children. *Violence and Victims, 2*(4), 263-276. doi: 10.1891/0886-6708.2.4.263.

Faller, K.C. (1995). A clinical sample of women who have sexually abused children. *Journal of Child Sexual Abuse, 4*(3), 13-28. doi: 10.1300/J070v04n03_02.

Fehr, A. M. (2016). *Reporting childhood sexual abuse of boys to police: Does perpetrator sex matter?* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Manitoba Üniversitesi, Winnipeg, ABD.

Finkelhor, D. ve Browne, A. (1985). The traumatic impact of child sexual abuse: a conceptualization, *American Journal of Orthopsychiatry 55*(4), 530-41. doi: 10.1111/j.1939-0025.1985.tb02703.x.

Finkelhor, D. (1994). The international epidemiology of child sexual abuse, *Child Abuse & Neglect, 18*(5), 409-417. doi: 10.1016/0145-2134(94)90026-4.

Finnilä-Tuohimaa, K., Santtila, P., Björnberg, L., Hakala, N., Niemi, P. ve Sandnabba, K. (2008). Attitudes related to child sexual abuse: Scale construction and explorative study among psychologists, *Scandinavian Journal of Psychology, 49,* 311–323. doi: 10.1111/j.1467-9450.2008.00635.x.

Font, S.A. (2013). Perceptions of Juvenile Sexual Abuse Victims: A meta-analysis on vignette-based studies on the effects of victims' age and respondents' gender, *Journal of Child Sexual Abuse, 22*(5), 593-611. doi: 10.1080/10538712.2013.800934.

Freund, K., Heasman, G., Racansky, I. G., ve Glancy, G. (1984). Pedophilia and heterosexuality vs. homosexuality. *Journal of Sex and Marital Therapy, 10*(3), 193-200. doi: 10.1080/00926238408405945.

Gakhal, B.K. ve Brown, S.J. (2011). A comparison of the general public's, forensic professionals' and students' attitudes towards female sex offenders, *Journal of Sexual Aggression, 17*(1), 105-116. doi: 10.1080/13552600.2010.540678

Gannon, T.A., Rose, M.R. ve Ward, T. (2008). A descriptive model of the offense process for female sexual offenders, *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment, 20*(3), 352-374. doi: 10.1177/1079063208322495.

Gannon, T. A., Rose, M. R., ve Ward, T. (2010). Pathways to female sexual offending: A preliminary study. *Psychology Crime and Law, 16,* 359-380. doi: 10.1080/10683160902754956.

Gannon, T.A. ve Alleyne, E.K.A. (2013). Female sexual abusers' cognition: A systematic review, *Trauma, Violence & Abuse, 14*(1), 67-79. doi: 10.1177/1524838012462245.

Garofalo, C. ve Bogaerts, S. (2019). Attachment and Personality Disorders Among Child Molesters: The Role of Trust, Sexual Abuse, 31(1), 97-124. doi: 10.1177/1079063217720928.

Geddes, R.A., Tyson, G.A. ve McGreal, S. (2013). Gender bias in the education system: perceptions of teacher–student sexual relationships, *Psychiatry, Psychology and Law, 20*(4), 608-618. doi: 10.1080/13218719.2012.728428.

Gerke, J., Rassenhofer, M., Witt, A., Sachser, C. ve Fegert, J.M. (2019). Female-perpetrated child sexual abuse: Prevalence rates in Germany, *Journal of Child Sexual Abuse, 29*(3), 263-277. doi: 10.1080/10538712.2019.1685616.

Gil, S. (2014). Male victims of childhood sexual abuse by a male or female perpetrator, *Journal of Traumatic Stress Disorders & Treatment, 3*(3), 1-6. doi: 10.4172/2324-8947.1000128

Gil, S. (2015). Comparison between males and females sexually abused in childhood by a male or female perpetrator, *Journal of Traumatic Stress Disorders & Treatment, 4*(3), 1-7. doi: 10.4172/2324-8947.1000142

Gillespie, S.M., Williams, R., Elliott, I.A., Eldridge, H.J., Ashfield, S. ve Beech, A.R. (2014). Characteristics of females who sexually offend: A comparison of solo and co-offenders. Sexual Abuse: *A Journal of Research and Treatment*, 1 –18. doi: 10.1177/1079063214556358.

Glick, P. ve Fiske, S. T. (1996). The ambivalent sexism inventory: Differentiating hostile and benevolent sexism. *Journal of Personality and Social Psychology, 70*, 491–512. doi:10.1037/ 0022-3514.70.3.491.

Goldberg, M.L. ve Pollack, D. (2013). Identifying mother-son incest: What child protective services investigators and attorneys need to know, *The Michigan Child Welfare Law Journal,* 3-9.

Gökçen, C., Şahingöz, M. ve Savaş, H.A. (2013). Çocukluk çağı psikiyatrik hastalıkları ve bu alanda çalışan uzmanlar hakkında halkın bilgi ve tutumlarının incelenmesi, *Nöropsikiyatri Arşivi, 50,* 154-160. doi: 10.4274/npa.y6357

Gölbaşı, Z., Evcili, F., Eroğlu, K. ve Bircan, H. (2016). Sexual myths scale (sms): Development, validity and reliability in Turkey, *Sexuality and Disability, 34,* 75–87. doi: 10.1007/s11195-016-9430-3.

Gölge, Z.B., Hamzaoğlu, N. ve Türk, B. (2012). Sağlık çalışanlarının çocuk istismarı ve ihmali konusundaki farkındalık düzeylerinin ölçülmesi, *Adli Tıp Dergisi, 26*(2), 86-96. doi: 10.5505/adlitip.2012.36349

Grabe, M.E., Trager, K.D., Lear, M. ve Rauch, J. (2006). Gender in crime news: A case study test of the chivalry hypothesis, *Mass Communication and Society, 9*(2), 137-163. doi: 10.1207/s15327825mcs0902_2.

Guo, Y. (2018). Sexual double standards in white and asian americans: ethnicity, gender, and acculturation, *Sexuality & Culture, 23,* 57-95. doi: 10.1007/s12119-018-9543-1.

Güldeste, A. (2018). Çocuk cinsel istismarının medyada değerlendirilme biçimi: Habertürk gazetesi üzerinden medyaya sosyolojik bir bakış, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 11*(55), 490-497. doi: 0.17719/jisr.20185537222

Gürsoy, E. ve Arslan-Özkan, H. (2014). Türkiye'de üniversite öğrencilerinin kadına ilişkin "namus" algısı, *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi, 5*(3), 149-159. doi: 10.5505/phd.2014.18480

Güven-Bağla, A., Arıkan, M., Kılıç, R.Ö., Orulluoğlu, F., Kuyucu, İ., Özğan, M., Öngü, B., Özdemir, T., Gerger, A.S., Baykan, A.Y., Tutar, E.F., Korkmaz, D., Ursavaş, S., Sümbüllüoğlu, V., Oran, Ö. (2017). Sağlık çalışanları, öğretmenler ve üniversite 1. sınıf öğrencilerinin çocuk istismarı ve ihmali ile ilgili bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi, *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi, 6*(1), 1-10.

Haliburn, J. (2017). Mother–child incest, psychosis, and the dynamics of relatedness, *Journal of Trauma & Dissociation, 18*(3), 409-426. doi: 10.1080/15299732.2017.1295424.

Hall, R.C.W. ve Hall, R.C.W. (2007). A profile of pedophilia: definition, characteristics of offenders, recidivism, treatment outcomes, and forensic issues, *Mayo Clin Proc. ,82*(4), 457-471. doi: 10.4065/82.4.457.

Hammond, E.M., Berry, M.A. ve Rodriguez, D.N. (2011). The influence of rape myth acceptance, sexual attitudes, and belief in a just world on attributions of responsibility in a date rape scenario, *Legal and Criminological Psychology, 16*, 242–252. doi: 10.1348/135532510X499887.

Hançer, A. (2018). Toplumsal cinsiyet öznesi olarak kadının "annelik" kimliğine eleştirel bir bakış, *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi, 1*(2), 177-202.

Hare-Mustin, R.T. ve Broderick, P.C. (1979). The myth of motherhood: A study of attitudes toward motherhood, *Psychology of Women Quarterly, 4*(1), 114-128. doi: 10.1111/j.1471-6402.1979.tb00702.x.

Hare-Mustin, R.T., Bennett, S.K. ve Broedrick, P.C. (1983). Attitude toward motherhood: Gender, generational, and religious comparisons, *Sex Roles, 9*(5), 643-661. doi: 10.1007/BF00290071.

Harris, D.A. ve Mayba, Y. (2017). An exploratory study of spontaneous recollections of female-perpetrated childhood abuse by men convicted of sexual offenses, *Journ Child Adol Trauma, 10,* 109-120. doi: 10.1007/s40653-017-0134-3

Hatchard, C.J., Goodwin, J.L. Siddall, E. ve Muniz, L. (2017). Perceptions of abusive parenting behaviors: A preliminary exploration into the under recognition of mother–daughter sexual abuse, *Journal of Child Sexual Abuse, 26*(4), 428-441. doi: 10.1080/10538712.2017.1300971.

Hernandez, F., McPhetres, J. ve Hughes, J. (2019). Adolescent's perceptions of sexual relationships between students and teachers, *Journal of Child Sexual Abuse, 28*(1), 67-83, doi: 10.1080/10538712.2018.1505795.

Hetherton, J. ve Beardsall, L. (1998). Decisions and attitudes concerning child sexual abuse: Does the gender of the perpetrator make a difference to child protection professionals?, *Child Abuse & Neglect, 22,* 1265-1283. doi: 10.1016/S0145-2134(98)00101-X.

Hetherton, J. (1999). The idealization of women: its role in the minimization of child sexual abuse by females, *Child Abuse & Neglect, 23*(2), 161-174. doi: 10.1016/S0145-2134(98)00119-7.

Hlavka, H. (2017). Speaking of stigma and the silence of shame: Young men and sexual victimization, *Men and Masculinities, 20*(4), 482-505. doi: 10.1177/1097184X16652656

Hogue, T. E. (1993). Attitudes towards prisoners and sexual offenders. *Issues in Criminological and Legal Psychology, 9*, 27-32.

Holton, S., Fisher, J. ve Rowe, H. (2009). Attitudes toward women and motherhood: their role in Australian women's childbearing behaviour, *Sex Roles, 61*, 677–687. doi: 10.1007/s11199-009-9659-8.

Hornor, G. (2010). Child sexual abuse: Consequences and implications, *Journal of Pediatric Health Care, 24*(6), 358-364. doi: 10.1016/j.pedhc.2009.07.003.

Howell, J.L., Egan, P.M., Giuliano, T.A. ve Ackley, B.D. (2011). The reverse double standard in perceptions of student-teacher sexual relationships: The role of gender, initiation, and power, *The Journal of Social Psychology, 151*(2), 180-200. doi: 10.1080/00224540903510837.

Huang, Y., Davies, P.G., Sibley, C.G. ve Osborne, D. (2016). Benevolent sexism, attitudes toward motherhood, and reproductive rights: a multi-study longitudinal examination of abortion attitudes, *Personality and Social Psychology Bulletin, 42*(7), 970– 984. doi: 10.1177/0146167216649607.

Hovey, A., Rye, B.J. ve Stalker, C.A. (2013). Do therapists' beliefs about sexual offending affect counseling practices with women?, *Journal of Child Sexual Abuse, 22*(5), 572-592. doi: 10.1080/10538712.2013.800939.

Işık, S. Y. (2015). Küresel kültürel değişim ve 'yeni' annelik: Ankara kamil ocak mahallesi örneği, *Eğitim, Bilim, Toplum Dergisi, 13*(50), 48-75.

Ivanov, M., Platonova, N. ve Kozlovskaya, G. (2015). Long-term mental health consequences of child sexual abuse, *European Psychiatry, 30*(1), 1208. doi: 10.1016/S0924-9338(15)30949-4.

Jennings, J.L. ve Deming, A. (2017). Review of the empirical and clinical support for group therapy specific to sexual abusers, *Sexual Abuse, 29*(8) 731-764. doi: 10.1177/1079063215618376.

Johnston, D.D. ve Swanson, D. H. (2003). Invisible mothers: A content analysis of motherhood ideologies and myths in magazines, *Sex Roles, 49* (1), 21- 33. doi: 10.1023/A:1023905518500.

Karameşe, O. (2018). K*ocaeli üniversitesi tıp fakültesi adli tıp anabilim dalı'na gönderilen ensest olgularının değerlendirilmesi.* Tıpta Uzmanlık Tezi, Kocaeli Üniversitesi Adli Tıp Anabilim Dalı, Kocaeli.

Karasar, N. (2012). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık

Kardam, F. ve Bademci, E. (2013). Mothers in cases of ıncest in turkey: views and experiences of professionals, *Journal of Family Violence, 28*, 253-263. doi: 10.1007/s10896-013-9495-z.

Kavas, S. ve Gündüz-Hoşgör, A. (2013). The parenting practice of single mothers in Turkey: Challenges and strategies, *Women's Studies International Forum, 40,* 56-67. doi: 10.1016/j.wsif.2013.05.004.

Kaya, Y. ve Aslan, E. (2013). Kadın cinselliğinde gelenekler ve kültür, *Androloji Bülteni, 15*(54), 214-217.

Kelly, R.J., Wood, J.J., Gonzalez, L.S., MacDonald, V. ve Waterman, J. (2002). Effects of mother-son incest and positive perceptions of sexual abuse experiences on the psychosocial adjustment of clinic-referred men, *Child Abuse & Neglect, 26*, 425-441. doi: 10.1016/S0145-2134(02)00317-4.

Kempe, H.C. Silverman, F.N., Steele, B.F., Droegemueller, W. ve Silver, H.K. (1962). The battered-child syndrome, *Journal of the American Medical Association, 181*(1), 17-24. doi:10.1001/jama.1962.03050270019004.

King, L.L. ve Roberts, J.J. (2017). The complexity of public attitudes toward sex crimes, *Victims & Offenders, 12*(1), 71-89. doi: 10.1080/15564886.2015.1005266.

Kite, D. ve Tyson, G.A. (2004). The impact of perpetrator gender on male and female police officers' perceptions of child sexual abuse, *Psychiatry, Psychology and Law, 11*(2), 308-318. doi: 10.1375/pplt.2004.11.2.308.

Kline, R.B. (2011). Principles and Practice of Structural Equation Modeling. New York: The Guilford Press.

Knoll, J. (2010). Teacher sexual misconduct: grooming patterns and female offenders, *Journal of Child Sexual Abuse, 19*(4), 371-386. doi:10.1080/10538712.2010.495047.

Koçtürk, N. ve Bilge, F. (2018). Social support of adolescent survivors of child sexual abuse and sexual revictimization in Turkey, *Journal of Child Sexual Abuse, 27*(1), 38-52. doi: 10.1080/10538712.2017.1354348.

Koçtürk, N. ve Yüksel, F. (2018). The Characteristics of child sexual abuse in the school environment in Turkey, *Journal of Child Sexual Abuse, 27*(7), 852-869. doi: 10.1080/10538712.2018.1501787.

Koçtürk, N. ve Yüksel, F. (2019). Characteristics of victims and perpetrators of intrafamilial sexual abuse, *Child Abuse & Neglect, 96*. doi: 10.1016/j.chiabu.2019.104122.

Koçtürk, N., Ulaş, Ö. ve Bilginer, Ç. (2019). Career development and educational status of the sexual abuse victims: the first data from Turkey, *School Mental Health, 11,* 179–190. doi: 10.1007/s12310-018-9274-3.

Koçtürk, N. ve Bilginer, Ç. (2019). Negative reactions to the sexually abused victims, withdrawing the complaint and outcomes of the litigation: the first data from Turkey, *The*

Journal of Forensic Psychiatry & Psychology, 30(1), 152-166. doi: 10.1080/14789949.2018.1523947.

Komut, S. (2011). Türkiye'de kadın, cinsellik ve kürtaj, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 3*(1), 87-95.

Kora, K. ve Kayır, A. (1996). Cinsel roller ve cinsel mitler, *Düşünen Adam, 9*(2), 55-58.

Korkmazlar Oral, Ü., Engin, P. ve Büyükyazıcı, Z. (2010). Türkiye'de çocuk istismarı ve aile içi şiddet araştırması özet raporu. http://www.unicef.org.tr/files/bilgimerkezi/doc/cocuk-istismari-raporu-tr.pdf

Kukulu, K., Gürsoy, E. ve Sözer, G. A. (2009). Turkish university students' beliefs in sexual myths, *Sexuality and Disability, 27*, 49–59. doi: 10.1007/s11195-009-9108-1.

Kurt, G. ve Gün, İ. (2017). Sağlık personelinin istismar, ihmal ve aile içi şiddetle karşılaşma durum ve tutumları, *Adli Tıp Dergisi, 31*(2), 59-67. doi: 10.5505/adlitip.2017.72602

Küçük, S. (2016). Analyses of child sex abuse cases in Turkey: A provincial case, *Journal of Child Sexual Abuse, 25*(3), 262-275. doi: 10.1080/10538712.2016.1153557.

Lai, Y. ve Hynie, M. (2011). A tale of two standards: an examination of young adults' endorsement of gendered and ageist sexual double standards, *Sex Roles, 64*, 360–371. doi: 10.1007/s11199-010-9896-x

Lambert, S. ve Hammond, S. (2009). Perspectives on female sexual offending in an Irish context, *Irish Journal of Applied Social Studies, 9*(1), 15-32. http://arrow.dit.ie/ijass/vol9/iss1/4

Lawson, C. (1991). Clinical assessment of mother-son sexual abuse. *Clinical Social Work Journal, 19*(4), 391-403. doi: 10.1007/BF00757441.

Lawson, C. (1993). Mother-son sexual abuse: Rare or underreported? A critique of the reseach, *Child Abuse & Neglect, 17*, 261-269. doi: 10.1016/0145-2134(93)90045-7.

Lee, J., Kim, J. ve Lim, H. (2010). Rape myth acceptance among korean college students: the roles of gender, attitudes toward women, and sexual double standard, *Journal of Interpersonal Violence, 25*(7), 1200-1223. doi: 10.1177/0886260509340536

Lefkowitz, E.S., Shearer, C.L., Gillen, M.M. ve Espinosa-Hernandez, G. (2014). How gendered attitudes relate to women's and men's sexual behaviors and beliefs, *Sexuality & Culture, 18*, 833-846. doi: 10.1007/s12119-014-9225-6.

Leone, C., Hawkins, L.B. ve Bright, M. (2018). Minimizing mistreatment by female adults: The influence of gender-based social categories and personality differences on attitudes about child sexual abuse, *The Journal of Psychology, 153*(4), 361-382. doi. 10.1080/00223980.2018.1541439.

Levenson, J.S., Willis, G.M. ve Prescott, D.S. (2015). Adverse childhood experiences in the lives of female sex offenders. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment, 27*(3), 258-283. doi: 10.1177/1079063214544332.

Lobato, L., Bethony, J.M., Pereira, F.B., Grahek, S.L., Diemert, D. ve Gazzinelli, M.F. (2014). Impact of gender on the decision to participate in a clinical trial: A cross-sectional study, *BMC Public Health, 14,* 1156. doi: 10.1186/1471-2458-14-1156

Mackelprang, E. (2016). *What's the Difference? A Comparison of the MSI II Protocols of Male and Female Sexual Offenders.* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Arizona Universitesi, Arizona, ABD.

Mark, M.M. ve Miller, M.L. (1986). The effects of sexual permissiveness, target gender, subject gender, and attitude toward women on social perception: In search of the double standard, *Sex Roles, 15*(5-6), 311-322. doi: 10.1007/BF00288320.

Markanday, S., Brennan, S.L., Gould, H. ve Pasco, J.A. (2013). Sex-differences in reasons for non-participation at recruitment: geelong osteoporosis study, *BMC Research Notes, 6,* 104. doi: 10.1186/1756-0500-6-104

Márquez-Flores, M.M. Márquez-Hernández, V.V. ve Granados-Gámez, G. (2016). Teachers' knowledge and beliefs about child sexual abuse, *Journal of Child Sexual Abuse, 25*(5), 538-555. doi:10.1080/10538712.2016.1189474.

Matthews, J. K., Mathews, R., ve Speltz, K. (1991). Female sex offenders: A typology, içinde, M. Q. Patton (Ed.), *Family sexual abuse: Frontline research and evaluation* (s. 199- 210). Newbury Park, CA: Sage. doi: 10.4135/9781483325613.

Maynard, C. ve Wiederman, C. (1997). Undergraduate students' perceptions of child sexual abuse: effects of age, sex, and gender-role attitudes, Child Abuse & Neglect, 21(9), 833-844. doi: 10.1016/S0145-2134(97)00045-8.

McCoy, L.A. (2015). *Risk, Psychopathy, and Predicting Recidivism in Female Sexual Offenders.* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Sam Houston State Üniversitesi, Texas, ABD.

McGregor, K., Jülich, S., Glover, M. & Gautam, J. (2010). Health professionals' responses to disclosure of child sexual abuse history: female child sexual abuse survivors' experiences, *Journal of Child Sexual Abuse, 19*(3), 239-254. doi: 10.1080/10538711003789015.

McLeod, D.A. (2015). Female offenders in child sexual abuse cases: A national picture, *Journal of Child Sexual Abuse, 24*(1), 97-114. doi: 10.1080/10538712.2015.978925

Meade, C.S., Kershaw, T.S., Hansen, N.B. ve Sikkema, K.J. (2009). Long-term correlates of childhood abuse among adults with severe mental illness: Adult victimization, substance abuse, and hiv sexual risk behavior, *AIDS Behavior,* 13, 207-216. doi: 10.1007/s10461-007-9326-4.

Mellor, D. ve Deering, R. (2010). Professional response and attitudes toward female-perpetrated child sexual abuse: a study of psychologists, psychiatrists, probationary psychologists and child protection workers, Psychology, Crime & Law, 16(5), 415-438. doi: 10.1080/10683160902776850.

Metin, A. (2011). Kimliğin toplumsal inşâsı ve geleneksel kadın kimliğinin aktarımı, *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2*(1), 74-92.

de Motte, C. ve Mutale, G. (2019). How the construction of women in discourse explains society's challenge in accepting that females commit sexual offences against children, *Journal Of Criminal Psychology, 9*(4), 155-165. doi: 10.1108/JCP-07-2019-0024

Muniz, C.N. ve Powers, R.A. (2019). The role of respondent gender and sexual orientation in shaping punitive attitudes and perceptions of responsibility for same- and opposite-sex student-teacher relationships, *Journal of Sexual Aggression*, 1-19. doi: 10.1080/13552600.2019.1611960.

Nathan, P. ve Ward, T. (2001). Females who sexually abuse children: Assessment and treatment issues, *Psychiatry, Psychology and Law, 8*(1), 44-55. doi: 10.1080/13218710109525003.

Nathan, P. ve Ward, T. (2002). Female sex offenders: Clinical and demographic features, *Journal of Sexual Aggression, 8*(1), 5-21, doi: 10.1080/13552600208413329.

Nicolas, I.M.L.G. ve de Guevara, M.L. (2017). Myths about Sexual Health. W.W. Ishak içinde (Ed.), *The Textbok of Clinical Sexual Medicine*, (s.367-386), Springer International Publishing. doi: 10.1007/978-3-319-52539-6_25.

Oliver, B.E. (2007). Preventing female-perpetrated sexual abuse. *Trauma, Violence & Abuse, 8*, 19-32. doi: 10.1177/1524838006296747.

Oral, R., Can, D., Kaplan, S., Polat, S., Ateş, N., Çetin, G. ve Arkadaşları (2001). Child Abuse in Turkey: An Experience in Overcoming Denial and A Description of 50 cases. *Child Abuse & Neglect, 25*(1), 279-290. doi: 10.1016/S0145-2134(00)00241-6.

Ortega, E.G., Baz, B.O. ve Sánchez, F.L. (2012). Professionals' criteria for detecting and reporting child sexual abuse, *The Spanish Journal of Psychology, 15*(3), 1325-1338. doi: 10.5209/rev_SJOP.2012.v15.n3.39418

Özdamar, K. (2004). *Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi*. Eskişehir: Kaan Kitabevi.

Özdemir, F. (2016). The predictive power of religious orientation types on ambivalent sexism, *Nesne Psikoloji Dergisi, 4*(7), 89-107. doi: 10.7816/nesne-04-07-05.

Özsoy, S. ve Bulut, S. (2017). Cinsel sağlık bilgisi dersinin hemşirelik öğrencilerinin cinsel mitleri üzerine etkisi, *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi, 3*(2), 54-67.

Özyürek, A., Çetin, A. ve Yıldırım, R. (2018). Aile hekimi ve öğretmenlerin çocuk ihmal ve istismarı konusundaki görüş ve tutumları, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 7*(1), 436-453.

Parent, G., Robitaille, M. P. ve Guay, J. P. (2018). Sexual coercion perpetrated by women: Testing an etiological model, *Sexologies, 27*, 39-44. doi: 10.1016/j.sexol.2018.02.007.

Paslı, F. (2009). *Örselenme kuşkusuyla Gazi Üniversitesi Çocuk Koruma Merkezi tarafından bildirimleri yapılan çocukların adli ve sosyal süreçlerinin incelenmesi,* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Pelisoli, C., Herman, S. ve Dell'Aglio, D. D. (2015). Child sexual abuse research knowledge among child abuse professionals and laypersons, *Child Abuse & Neglect, 40,* 331-342. doi: 10.1016/j.chiabu.2014.08.010.

Pereda, N., Guilera, G., Forns, M. ve Gómez-Benito, J. (2009). The international epidemiology of child sexual abuse: A continuation of Finkelhor (1994), *Child Abuse & Neglect, 33*, 331-342. doi: 10.1016/j.chiabu.2008.07.007.

Peter, T. (2008). Speaking about the unspeakable exploring the impact of mother-daughter sexual abuse, *Violence Against Women, 14*(9), 1033-1053. doi: 10.1177/1077801208322057.

Peter, T. (2009). Exploring taboos comparing male and female perpetrated child sexual abuse. *Journal of Interpersonal Violence, 24*(7), 1111-1128. doi: 10.1177/0886260508322194.

Pflugradt, D.M., Allen, B.P. ve Marshall, W.L. (2018). A gendered strength-based treatment model for female sexual offenders, *Aggression and Violent Behavior, 40*, 12-18. doi: 10.1016/j.avb.2018.02.012.

Polat, O. (2015). Tüm boyutlarıyla pedofili, *Adli Tıp Bülteni, 20*(1), 60-70. doi: 10.17986/blm. 2015110926.

Qiu, W., Schvaneveldt, P.L. ve Şahin, V. (2013). Children's Perceptions and Definitions of Family in China, Ecuador, Turkey, and the United States, *Journal of Comparative Family Studies, 44*(5), 641-662.

Quas, J. A., Bottoms, B. L., Haegerich, T. M., ve Nysse-Carris, K. L. (2002). Effects of victim, defendant and juror gender on decisions in child sexual assault cases. *Journal of Applied Social Psychology, 32*(10), 1993–2021. doi: 10.1111/j.1559-1816.2002.tb02061.x.

Reckling, A.E. (2004). Mother-daughter incest, *Journal of Trauma Practice, 3*(2), 49-71. doi: 10.1300/J189v03n02_03.

Riedle, J.E. (1991). Exploring the subcategories of stereotypes: Not all mothers are the same, *Sex Roles, 24 (*11-12), 711-722. doi: 10.1007/BF00288208.

Rogers, P. ve Davies, M. (2007). Perceptions of victims and perpetrators in a depicted child sexual abuse case gender and age factors, *Journal of Interpersonal Violence, 22*(5), 566-584. doi: 10.1177/0886260506298827.

Romano, E., Moorman, J., Ressel, M. ve Lyons, J. (2019). Men with childhood sexual abuse histories: Disclosure experiences and links with mental health, *Child Abuse & Neglect, 89*, 212-224. doi: 10.1016/j.chiabu.2018.12.010.

Rooney, L. (2020). Gendered perceptions of child sexual abusers: The paradox of the "vulnerable other", *Journal of Contemporary Criminal Justice*, 1-23. doi: 10.1177/1043986220936099

Rudin, M.M., Zalewski, C. ve Bodmer-Turner, J. (1995). Characteristics of child sexual abuse victims according to perpetrator gender, *Child Abuse & Neglect, 19*(8), 963-973. doi: 10.1016/0145-2134(95)00058-G.

Rudman, L.A., Fetterolf, J.C. ve Sanchez, D.T. (2012). What motivates the sexual double standard? More support for male versus female control theory, *Personality and Social Psychology Bulletin, 39*(2), 250-263. doi: 10.1177/0146167212472375

Ryan, K.M. (2011). The relationship between rape myths and sexual scripts: The social construction of rape, *Sex Roles, 65,* 774-782. doi: 10.1007/s11199-011-0033-2.

Sahl, D. ve Keene, J. R. (2010). The sexual double standard and gender differences in predictors of perceptions of adult-teen sexual relationships, *Sex Roles 62*(3), 264-277. doi: 10.1007/s11199-009-9727-0.

Sakallı-Uğurlu, N. (2002). Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk psikoloji dergisi, 17*(49), 47-58.

Sakallı-Uğurlu, N., Türkoğlu, B., Kuzlak, A. ve Gupta, A. (2018a). Stereotypes of single and married women and men in Turkish culture, *Current Psychology*. doi: 10.1007/s12144-018-9920-9.

Sakallı-Uğurlu, N., Türkoğlu, B., Kuzlak, A. (2018b). How are women and men perceived? structure of gender stereotypes in contemporary Turkey, *Nesne Psikoloji Dergisi, 6*(13), 309-336. doi: 10.7816/nesne-06-13-04.

Sakman, E. (2012). Cinsel şiddet: Ataerkil cinsellik anlayışının bir ürünü, *Pivolka, 23*(7), 5-9.

Sand, E.C. (2009). *Decision-making in cases of alleged sexual abuse of children.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ottawa Üniversitesi, Kanada.

Sandler, J.C. ve Freeman, N.J. (2007). Typology of female sex offenders: A test of Vandiver and Kercher, *Sex Abuse, 19*, 73-89. doi: 10.1177/107906320701900201.

Saradjian, J. (1997). Factors that specifically exacerbate the trauma of victims of childhood sexual abuse by maternal perpetrators, *Journal of Sexual Aggression, 3*(1), 3-14. doi: 10.1080/13552609708413265.

Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online, 8*(2), 23-74.

Schönpflug, U. (2001). Decision-making ınfluence in the family: A comparison of turkish families in Germany and in Turkey, *Journal of Comparative Family Studies, 32*(2), 219-230.

Shechory, M. ve Idisis, Y. (2006). Rape myths and social distance toward sex offenders and victims among therapists and students, *Sex Roles, 54*, 651-658. doi: 10.1007/s11199-006-9031-1.

Shields, R.T. ve Cochran, J.C. (2019). The gender gap in sex offender punishment, *Journal of Quantitative Criminology, 36,* 95–118. doi: /10.1007/s10940-019-09416-x.

Sis-Çelik, A., Pasinlioğlu, T., Tan, G. ve Koyuncu, H. (2013). Üniversite öğrencilerinin cinsiyet eşitliği tutumlarının belirlenmesi, *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi, 21*(3), 181-186.

Smith, H. D., Fromuth, M. E., ve Morris, C. C. (1997). Effects of gender on perceptions of child sexual abuse. *Journal of Child Sexual Abuse*: *Research, Treatment, & Program Innovations for Victims, Survivors, & Offenders, 6*(4), 51-63. doi: 10.1300/J070v06n04_04.

Shapiro, F. (2017). *Eye Movement Desensitization and Reprocessing (EMDR) Therapy, Third Edition: Basic Principles, Protocols, and Procedures (3rd ed.).* New York: The Guilford Press.

Solomon, J.C. (1992). Child sexual abuse by family members: A radical feminist perspective, *Sex Roles, 27*(9-10), 473-485.

Steele, K., Stroebel, S.S., O'Keefe, S.L., Griffee, K., Harper-Dorton,K.V., Beard, K.W., Young, D.H., Swindell, S., Stroupe, W.E., Kuo, S.Y. ve Hershman, C.M. (2019). Disguisable and obvious child sexual abuse behaviors: Analysis of effects on sexual addiction in adults and between-sex comparisons of occurrence percentages using anonymous data from

perpetrators and victims, *Sexual Addiction & Compulsivity, 26*(3-4), 333-360. doi: 10.1080/10720162.2019.1647319

Steely, M. ve t20en Bensel, T. (2019). Child sexual abuse within educational settings: A qualitative study on female teachers who sexually abuse their students, *Deviant Behavior,* doi: 10.1080/01639625.2019.1624288.

Stemple, L., Flores, A. ve Meyer, I.H. (2017). Sexual victimization perpetrated by women: Federal data reveal surprising prevalence, *Aggression and Violent Behavior 34*, 302-311. doi: 10.1016/j.avb.2016.09.007.

Stroebel, S. S., O'Keefe, S. L., Griffee, K., Harper-Dorton, K. V., Beard, K. W., Young, D. H., Swindell, S.V.S., Stroupe, W.E., Steele, K., Lawhon, M. ve Kuo, S. (2018). Exhibitionism and sex with underage males in adult women. *Sexual Addiction & Compulsivity, 25*, 170–196. doi:10.1080/10720162.2018.1476944.

Struckman-Johnson, C. ve Struckman-Johnson, D. (1994). Men's reactions to hypothetical female sexual advances: a beauty bias in response to sexual coercion, *Sex Roles, 31*(7-8), 387-405. doi: 10.1007/BF01544197

Struckman-Johnson, C. ve Struckman-Johnson, D. (1997). Men's reactions to hypothetical forceful sexual advances from women: the role of sexual standards, relationship availability, and the beauty bias, *Sex Roles, 37*(5-6), 319-333. doi: 10.1007/BF01544197

Sunar, D.G. (1982). Female stereotypes in the United States and Turkey: An application of functional theory to perception in power relations, *Journal of Cross-Cultural Psychology, 13*(4), 445-460. doi: 10.1177/0022002182013004004.

Tardif, M., Auclair, N., Jacob, M., ve Carpentier, J. (2005). Sexual abuse perpetrated by adult and juvenile females: an ultimate attempt to resolve a conflict associated with maternal identity, *Sexual Abuse and Neglect, 29*, 153-167. doi: 0.1016/j.chiabu.2004.05.006.

Tekin, H.H. ve Kılıç, A.K. (2020). Sağlık Çalışanlarının Çocuk İhmal ve İstismar Vakaları ile Karşılaşma Durumları, Bildirim Yükümlülükleri ve Eğitim Gereksinimlerine İlişkin Sınırlı Bir Araştırma, *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, 29*(2), 85-94. doi: 10.17942/sted.567336

Throckmorton, D.S. (2005). *Child sexual abuse: The female offender.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Florida Metropolitan Üniversitesi, ABD.

Türk, T. (2017). *Cinsel istismar mağduru çocuk ile yapılan adli görüşmelerin adli görüşme teknikleri açısından incelenmesi.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

Türk, T., Birben, F.Y. ve Ekşi, H. (2017, Nisan 20-23). Çocuk İstismar Olgularıyla İlgili Olarak Psikolojik Danışmanların Deneyim İkilem ve Eğitim Gereksinimleri. 26. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresi.

Türker, G. (2017). *Aile hekimleri, hemşire ve ebelerin çocuk istismarı ve ihmali konusunda farkındalık düzeyleri: Burdur örneği.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağık Bilimleri Ensitüsü, Konya.

Torun, F., Torun, S.D. ve Özaydın, N.A. (2011). Erkeklerde cinsel mitlere inanma oranları ve mitlere inanmayı etkileyen faktörler, *Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi 24*, 24-31. doi: 10.5350/DAJPN2011240103.

Tozdan, S., Briken, P. ve Dekker, A. (2019). Uncovering female child sexual offenders—needs and challenges for practice and research, *Journal of Clinical Medicine, 8*(3), 401-412. doi: 10.3390/jcm8030401

Tsopelas, C., Tsetsou, S., Ntounas, P. ve Douzenis, A. (2012). Female perpetrators of sexual abuse of minors: What are the consequences for the victims? *International Journal of Law and Psychiatry, 35,* 305-310. doi:10.1016/j.ijlp.2012.04.003.

Turton, J. (2010). Female sexual abusers: Assessing the risk. *International Journal of Law, crime and justice, 38,* 279-293. doi:10.1016/j.ijlcj.2010.11.001.

Türkmen, S.N., Sevinç, İ., Kırlı, Ö., Erkul, I. ve Kandemir, T. (2017). Cinsel istismara uğrayan kız çocuklarının profilleri, *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastalıkları Dergisi, 7*(3), 197-202. doi:10.5222/buchd.2017.197.

Uğurlu, G.E. (2013). Annelik rolünün öğrenilme sürecinde medyanın yeri, *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 34*(1), 1-24.

Ulaş, Ö., Demirtaş-Zorbaz, S. ve Kızıldağ, S. (2016). Perception of various professions in Turkey, *Journal of Teaching and Education, 5*(1), 739-744.

Üstündağ, A., Şenol, F.B. ve Mağden, D. (2015). Ebeveynlerin çocuk istismarına yönelik bilgi düzeylerinin belirlenmesi ve bilinçlendirilmesi, *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal, 1*(Suppl. 2), 212-227.

Walfield, S.M. (2018). "Men cannot be raped": Correlates of male rape myth acceptance, *Journal of Interpersonal Violence,* 1-27. doi: 10.1177/0886260518817777.

Ward, T., ve Keenan, T. (1999). Child molesters' implicit theories. *Journal of Interpersonal Violence,* 14, 821-838. doi: 10.1177/088626099014008003.

Weinsheimer, C.C., Woiwod, D.M., Coburn, P.I., Chong, K. ve Connolly, D.A. (2017). The unusual suspects: Female versus male accused in child sexual abuse cases. *Child Abuse & Neglect, 72*, 446-455. doi: 10.1016/j.chiabu.2017.09.003.

Whatley, M.A. ve Knox, D. (2005). Scales for measuring college student views of traditional motherhood and fatherhood, *College Student Journal, 39*(3), 588-593.

Wiederman, M.W. (2001). Gender differences in sexuality: perceptions, myths, and realities, *The Family Journal 9*(4), 468-471. doi: 10.1177/1066480701094019.

World Health Organization (1999). Report of the Consultation on Child Abuse Prevention, 29–31 March 1999, WHO, Geneva. (document WHO/HSC/PVI/99.1.).

World Health Organization (2006). Preventing child maltreatment: a guide to taking action and generating evidence. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/43499/9241594365_eng.pdf?sequence=1

World Health Organization (2017). Child Maltreatment: The Health Sector Responds. https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/child/Child_maltreatment_infographic_EN.pdf?ua=1

Wright, L. ve Warner, A. (2020). EMDR Treatment of Childhood Sexual Abuse for a Child Molester: Self-Reported Changes in Sexual Arousal, *Journal of EMDR Practice and Research, 14*(2), 1-14. doi: 10.1891/EMDR-D-19-00060.

Wubs, D., Batstra, L. ve Grietens, H. (2018). Balancing between caregiving and professionalism—Women's narratives on fostering a victim of maternal sexual abuse, *Child & Family Social Work, 23*(4), 757-764. doi: 10.1111/cfs.12597.

Vandiver, D. M. ve Kercher, G. (2004). Offender and victim characteristics of registered female sexual offenders in Texas: A proposed typology of female sexual offenders. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment, 16*(2), 121-137. doi: 10.1177/107906320401600203

Venema, R.M. (2016). Police officer schema of sexual assault reports: Real rape, ambiguous cases, and false reports, *Journal of Interpersonal Violence, 31*(5), 872-899. doi: 10.1177/0886260514556765

Yaşın-Dökmen, Z. (1999). Bem Cinsiyet Rolü Envanteri Kadınsılık ve Erkeksilik Ölçekleri Türkçe Formunun Psikometrik Özellikleri. *Kriz Dergisi, 7*(1), 27-40.

Yazıcı, S., Dolgun, G., Zengin, N. ve Bayram, G. O. (2012). The determination of university students' knowledge, attitudes and behaviors on the matter of sexual health, *Sexuality and Disability, 30,* 67–75. doi: 10.1007/s11195-011-9246-0

2 Yetiş, O. ve Ziyalar, N. (2018). Çocuk istismarı ve ihmalinin bildirimine yönelik öğretmen tutumları, *Türkiye Klinikleri, 15*(1), 10-23. doi: 10.5336/forensic.2017-57792

Yılmaz, M. ve Karataş, B. (2018). Opinions of student nurses on sexual myths; A phenomenological study, *Sex Disability, 36,* 277–289. doi: 10.1007/s11195-018-9517-0.

Yurtsever Kılıçgün, M. ve Kılıçkaya, A. (2016). Geleneksel annelik ölçeği'nin psikometrik özellikleri: geçerlik ve güvenirlik çalışması, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi, 5*(8), 2867-2881. doi: 10.15869/itobiad.258548.

Zack, E., Lang, J.T. ve Dirks, D. (2018). "It must be great being a female pedophile!": The nature of public perceptions about female teacher sex offenders, *Crime Media Culture, 14*(1), 61-79. doi: 10.1177/1741659016674044

Zaikman, Y. ve Marks, M.J. (2014). Ambivalent sexism and the sexual double standard, *Sex Roles, 71*, 333-344. doi: 10.1007/s11199-014-0417-1.

Zagrodney, J.L. ve Cummings, J.A. (2016). Impact of perpetrator type on attributions of mother fault in child sexual abuse, *Journal of Child Sexual Abuse, 25*(8), 827-845. doi: 10.1080/10538712.2016.1236870

Ziya, A.Z. (2015). *Üniversite öğrencilerinin cinsel mit inançları, cinsel bilgi düzeyleri ve cinsel tutumları arasındaki ilişkiler.* Yayımlanmamış Yüksel Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

8. Ekler

EK-1 : DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz: Kadın ( ) Erkek ( )

2. Yaşınız: …….

3. Eğitim Durumunuz: Lise ( ) Üniversite ( ) Lisansüstü ( )

4. Medeni Durumunuz: Evli ( ) Bekar ( )

5. Çocuğunuz var mı?: Hayır ( ) Evet ( )

6. Kaç çocuğunuz var? ……

7. Mesleğiniz?: Psikolojik Danışman ( ) Psikolog ( ) Polis ( ) Hukukçu ( ) Adli Tıp Uzmanı ( ) Psikiyatrist ( ) Doktor ( ) **Branşınız** …….. Hemşire ( ) Sosyal Hizmet Uzmanı ( )

8. Mesleğinizde kaç yıldır çalışıyorsunuz? ……..

9. Mesleğiniz itibariyle kaç cinsel istismar vakası ile vaka ile karşılaştınız?
1-5 ( ) 6-10 ( ) 11-20 ( ) 21-50 ( ) 50'den fazla ( ) Hiç karşılaşmadım ( )

10. Mesleğiniz itibariyle istismarcının kadın olduğu kaç cinsel istismar vakası ile karşılaştınız?
1-5 ( ) 6-10 ( ) 11-20 ( ) 21-50 ( ) 50'den fazla ( ) Hiç karşılaşmadım ( )

11. Televizyon izler misiniz? Evet ( ) Hayır ( ) Nadiren ( )

12. Günde ortalama ne kadar süre televizyon izlersiniz?.....

13. Gazete okur musunuz? Evet ( ) Hayır ( ) Haberleri internet gazetelerinden takip ederim ( )

14. Hangi gazeteleri okursunuz? ……..

15. Cinsel istismar ile ilgili herhangi bir eğitim aldınız mı?
Evet ( ) Hayır ( ) (Cevabınız hayır ise 18. Soruya geçebilirsiniz)

16. Cinsel istismar eğitimini nasıl aldınız? Hizmet içi eğitim ( ) Üniversitede ( ) Kişisel gelişim amaçlı ( )

17. Cinsel istismar eğitimi ne kadar sürdü? (Saat, gün, hafta, ay ya da dönem olarak belirtebilirsiniz) ……..

18. Sizce bir kadın bir çocuğa cinsel istismarda bulunabilir mi?
Evet ( ) *(Cevabınız evet ise lütfen sadece 19. Soruyu cevaplandırınız)*
Hayır ( )*(Cevabınız hayır ise lütfen sadece 20. Soruyu cevaplandırınız)*

19. Sizce bir kadın hangi nedenlerle bir çocuğa cinsel istismarda bulunur? **(Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)**
( )Psikolojik sorunlar nedeniyle
( )Sevgi ve şefkat ihtiyacı nedeniyle
( )Düşük özgüven nedeniyle
( )Kendini kontrol edememesi nedeniyle
( )Yukarıdakilerin hepsi bir nedendir
( )Nedenini bilmiyorum
Diğeri……

20. Sizce bir kadın neden bir çocuğa yönelik cinsel istismarda bulunamaz? **(Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)**
( )Çünkü, kadınlar cinsel olarak pasiftir
( )Çünkü, kadın cinsel organı buna müsait değildir
( )Çünkü, kadınlar çocuklara cinsel yönden zarar vermez
( )Çünkü, kadınlar cinsel olarak uyarılmaz
( )Yukarıdakilerin hepsi bir nedendir
( )Nedenini bilmiyorum
Diğeri……

EK-2 : VAKA ÖRNEKLERİ SORU FORMU

Aşağıda bazı kısa hikayeler belirtilmiştir ve hikayelere bağlı olarak sorular sorulmuştur. Sorulara verilecek doğru ya da yanlış cevap yoktur. Lüften soruları cevaplandırırken kendi inanç ve değer yargılarınıza göre cevaplandırınız.

1. Bir kadın öğretmenin 12 yaşındaki erkek öğrencisiyle birlikte pornografik içerikli görüntüler izlemesi sizce bir cinsel istismar mıdır?

Cinsel istismardır ( ) Cinsel istismar değildir ( ) Fikrim yok ( )

Çocuğun bu tecrübeden olumsuz olarak etkilenme düzeyini belirtiniz (Lütfen yalnızca bir tane işaretleyiniz.)

Hiç etkilenmemiştir				Çok etkilenmiştir
1	2	3	4	5

2. Bir annenin herhangi bir zihinsel ve fiziksel engeli bulunmayan 14 yaşındaki kız çocuğuyla beraber banyo yapması sizce bir cinsel istismar mıdır?

Cinsel istismardır ( ) Cinsel istismar değildir ( ) Fikrim yok ( )

Çocuğun bu tecrübeden olumsuz olarak etkilenme düzeyini belirtiniz (Lütfen yalnızca bir tane işaretleyiniz.)

Hiç etkilenmemiştir				Çok etkilenmiştir
1	2	3	4	5

3. 14 yaşındaki bir çocuğun "bir hayat kadını" ile cinsel ilişkiye girmesi sizce bir cinsel istismar mıdır?

Cinsel istismardır ( ) Cinsel istismar değildir ( ) Fikrim yok ( )

Çocuğun bu tecrübeden olumsuz olarak etkilenme düzeyini belirtiniz (Lütfen yalnızca bir tane işaretleyiniz.)

Hiç etkilenmemiştir				Çok etkilenmiştir
1	2	3	4	5

4. Annenin 2 yaşındaki kız çocuğunun bezini değiştirirken cinsel bölgesini öpüp okşaması sizce bir cinsel istismar mıdır?

Cinsel istismardır ( ) Cinsel istismar değildir ( ) Fikrim yok ( )

Çocuğun bu tecrübeden olumsuz olarak etkilenme düzeyini belirtiniz (Lütfen yalnızca bir tane işaretleyiniz.)

Hiç etkilenmemiştir				Çok etkilenmiştir
1	2	3	4	5

5. 15 yaşını tamamlamış bir kız çocuğunun kendi rızasıyla kadın öğretmeniyle cinsel ilişkiye girmesi sizce bir cinsel istismar mıdır?

Cinsel istismardır ( ) Cinsel istismar değildir ( ) Fikrim yok ( )

Çocuğun bu tecrübeden olumsuz olarak etkilenme düzeyini belirtiniz (Lütfen yalnızca bir tane işaretleyiniz.)

Hiç etkilenmemiştir				Çok etkilenmiştir
1	2	3	4	5

6. Bir annenin herhangi bir zihinsel ve fiziksel engeli bulunmayan 14 yaşındaki erkek çocuğuyla beraber banyo yapması sizce bir cinsel istismar mıdır?

Cinsel istismardır ( ) Cinsel istismar değildir ( ) Fikrim yok ( )

Çocuğun bu tecrübeden olumsuz olarak etkilenme düzeyini belirtiniz (Lütfen yalnızca bir tane işaretleyiniz.)

Hiç etkilenmemiştir				Çok etkilenmiştir
1	2	3	4	5

7. Annenin 2 yaşındaki erkek çocuğunun bezini değiştirirken cinsel bölgesini öpüp okşaması sizce bir cinsel istismar mıdır?

Cinsel istismardır ( ) Cinsel istismar değildir ( ) Fikrim yok ( )

Çocuğun bu tecrübeden olumsuz olarak etkilenme düzeyini belirtiniz (Lütfen yalnızca bir tane işaretleyiniz.)

Hiç etkilenmemiştir				Çok etkilenmiştir
1	2	3	4	5

8. 14 yaşındaki erkek çocuğun kadın öğretmeniyle sonucunda ereksiyon yaşadığı bir cinsel ilişkiye girmesi sizce bir cinsel istismar mıdır?

Cinsel istismardır ( ) Cinsel istismar değildir ( ) Fikrim yok ( )

Çocuğun bu tecrübeden olumsuz olarak etkilenme düzeyini belirtiniz (Lütfen yalnızca bir tane işaretleyiniz.)

Hiç etkilenmemiştir				Çok etkilenmiştir
1	2	3	4	5

9. 15 yaşını tamamlamış bir erkek çocuğunun kendi rızasıyla kadın öğretmeniyle cinsel ilişkiye girmesi sizce bir cinsel istismar mıdır?

Cinsel istismardır ( ) Cinsel istismar değildir ( ) Fikrim yok ( )

Çocuğun bu tecrübeden olumsuz olarak etkilenme düzeyini belirtiniz (Lütfen yalnızca bir tane işaretleyiniz.)

Hiç etkilenmemiştir				Çok etkilenmiştir
1	2	3	4	5

10. Bir kadın öğretmenin 12 yaşındaki kız öğrencisiyle birlikte pornografik içerikli görüntüler izlemesi sizce bir cinsel istismar mıdır?

Cinsel istismardır ( ) Cinsel istismar değildir ( ) Fikrim yok ( )

Çocuğun bu tecrübeden olumsuz olarak etkilenme düzeyini belirtiniz (Lütfen yalnızca bir tane işaretleyiniz.)

Hiç etkilenmemiştir				Çok etkilenmiştir
1	2	3	4	5

EK – 3 : KADIN CİNSEL İSTİSMARCILARA YÖNELİK TUTUMLAR ÖLÇEĞİ

Size kadın cinsel istismarcılara yönelik düşüncelerinizi belirleme amaçlı bazı ifadeler sunulmuştur. Doğru ya da yanlış cevap yoktur, bu yüzden kendi fikrinizi işaretleyiniz. Her cümleyi okuduktan sonra, derecelendirme ölçeğinde katılma durumunuzu belirtiniz.

1. Bir kadın tarafından çocuklara yönelik gerçekleştirilen cinsel içerikli davranışlar tahrik edici olabilir ancak zararlı değildir.
Kesinlikle Katılıyorum ( ) Katılıyorum ( ) Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kesinlikle Katılmıyorum ( )

2. Bazıları çocukları cinsel yönden istismar eden kadınları gündeme getirerek gerçekte var olmayan bir sorun yaratmaktadır.
Kesinlikle Katılıyorum ( ) Katılıyorum ( ) Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kesinlikle Katılmıyorum ( )

3. Kadınlar tarafından uygulanan cinsel istismar vakalarına ilişkin az sayıdaki bildirim, sorunun gerçek boyutunu yansıtmamaktadır.
Kesinlikle Katılıyorum ( ) Katılıyorum ( ) Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kesinlikle Katılmıyorum ( )

4. Eğer kadınlar çocukları cinsel olarak istismar etseydi, bu konuda daha çok şey yazılırdı.
Kesinlikle Katılıyorum ( ) Katılıyorum ( ) Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kesinlikle Katılmıyorum ( )

5. Kadınların çocukları cinsel olarak istismar ettiğini öne sürenler kadın düşmanıdırlar.
Kesinlikle Katılıyorum ( ) Katılıyorum ( ) Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kesinlikle Katılmıyorum ( )

6. Kadınlar tarafından çocuklara yönelik cinsel istismar insanların düşündüğünden çok daha yaygındır.
Kesinlikle Katılıyorum ( ) Katılıyorum ( ) Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kesinlikle Katılmıyorum ( )

7. Bir kadının bir çocuğa yönelik cinsel içerikli davranışı çocuk için istismardan ziyade eğitici bir tecrübedir.
Kesinlikle Katılıyorum ( ) Katılıyorum ( ) Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kesinlikle Katılmıyorum ( )

8. Çocuk cinsel istismarı erkeklere özgü bir sapkınlıktır.
Kesinlikle Katılıyorum ( ) Katılıyorum ( ) Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kesinlikle Katılmıyorum ( )

9. Bir kadın ve bir çocuk arasındaki cinsel davranış, çocuklar ve kadınlar arasında var olan normal yakınlığın sadece bir parçasıdır.
Kesinlikle Katılıyorum ( ) Katılıyorum ( ) Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kesinlikle Katılmıyorum ( )

10. Kadınların çocukları cinsel yönden istismar ettiği düşüncesi, erkeklerin çocukları cinsel yönden istismar ettiği düşüncesi kadar korkutucu değildir.
Kesinlikle Katılıyorum ( ) Katılıyorum ( ) Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kesinlikle Katılmıyorum ( )

11. Bir kadının çocuğa yönelik cinsel istismarı, bir erkeğin çocuğa yönelik cinsel istismarı kadar zarar vericidir.
Kesinlikle Katılıyorum ( ) Katılıyorum ( ) Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kesinlikle Katılmıyorum ( )

12. Kadınlar tarafından uygulanan ve sözde “cinsel istismar” olarak tanımlanan durum aslında sevgi dolu yakınlık ve şefkat ifadesidir
Kesinlikle Katılıyorum ( ) Katılıyorum ( ) Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kesinlikle Katılmıyorum ( )

13. Kadınların cinsel istismarcı olma olasılığını öne sürmek, daha büyük ve yaygın bir problem olan erkek cinsel istismarcı sorununa ilişkin dikkati azaltmaktadır.
Kesinlikle Katılıyorum ( ) Katılıyorum ( ) Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum ( ) Katılmıyorum ( ) Kesinlikle Katılmıyorum ( )

EK- 4 : GELENEKSEL ANNELİK ÖLÇEĞİ

Bu araştırmanın amacı öğrencilerin geleneksel annelik hakkındaki görüşlerini değerlendirmektir. Her maddeyi dikkatlice okuyun ve hangisine inandığınıza karar verin. Doğru ya da yanlış cevap yoktur, bu yüzden gerçek tepki ve fikrinizi işaretleyiniz. Her cümleyi okuduktan sonra, aşağıdaki derecelendirme ölçeğinde katılma durumunuzu belirtiniz.

1 2 3 4 5 6 7

Kesinlikle Kesinlikle

Katılmıyorum Katılıyorum

1. ___Annenin çocuklarıyla daha iyi bir ilişkisi vardır.
2. ___Anne çocuğu hakkında daha fazla bilgi sahibi olduğu için daha iyi bir ebeveyndir.
3. ___Annelik bir kadını en yüksek kapasitesine ulaştırır.
4. ___İyi bir anne çocuklarının 1 yaşına gelene kadar onlarla evde kalmalıdır.
5. ___Anneler çocuklarıyla birlikte evde kalmalıdır.
6. ___Annelik bir kadına mutluluk ve hoşnutluk (gönül rahatlığı) getirir.
7. ___Bir çocuğun yaşamında anne bakım ve büyüme için gereklidir.
8. ___Annelik bir kadının yaşantısının gerekli bir kısmıdır.
9. ___Tüm kadınların, bir şekilde, anneliği yaşaması gerektiğini düşünüyorum.
10. ___Anneler daha fazla bakım vericidir.
11. ___Annelerin çocuklarıyla olan duygusal bağları daha güçlüdür.
12. ___Anneler kendilerini inciten çocuklara daha anlayışlı davranır.
13. ___Anneler çocuklarıyla daha fazla zaman geçirir.
14. ___Anneler çocuklarına karşı daha hoşgörülüdür.
15. ___Anneler çocuklarına karşı daha duygusaldır.
16. ___Annenin varlığı bir çocuğun gelişim yıllarında çok hayatidir.
17. ___Anneler çocukların yetişmesinde daha büyük rol üstlenirler.
18. ___Kadın içgüdüsel olarak bebeğin ihtiyaçlarını bilir.

EK – 5: GELENEKSEL BABALIK ÖLÇEĞİ

Bu araştırmanın amacı öğrencilerin geleneksel babalık hakkındaki görüşlerini değerlendirmektir. Her maddeyi dikkatlice okuyun ve hangisine inandığınıza karar verin. Doğru ya da yanlış cevap yoktur, bu yüzden gerçek tepki ve fikrinizi işaretleyiniz. Her cümleyi okuduktan sonra, aşağıdaki derecelendirme ölçeğinde katılma durumunuzu belirtiniz.

1	2	3	4	5	6	7
Kesinlikle Katılmıyorum						Kesinlikle Katılıyorum

1. ___Babalar çocuklarıyla fazla zaman harcamazlar.
2. ___Babalar ailede disiplini sağlayan kişi rolünde olmalıdır.
3. ___Annenin çalıştığı sürede babalar hiçbir zaman çocuklarla evde kalmamalıdır.
4. ___Babanın aileye temel katkısı sadece ekonomiktir.
5. ___Babalar daha az bakım verendir.
6. ___Babalar çocuklarından daha fazla şey bekler.
7. ___Birçok erkek kötü babadır.
8. ___Babalar çocukları annelerden daha çok cezalandırır.
9. ___Babalar çocukların hayatlarında etken role sahip değildir.
10. ___Babalar çok fazla kontrol edicidir.

EK – 6 : KADIN CİNSELLİĞİNE İLİŞKİN MİTLER

Aşağıda belirtilen ifadeleri lütfen kendi düşünce ve inanışlarınıza göre değerlendiriniz. Verdiğiniz cevaplar tamamen size özel olup, cevaplarınız doğru veya yanlış olarak değerlendirilmeyecektir.

	Kesinlikle Katılıyorum	**Katılıyorum**	**Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum**	**Katılmıyorum**	**Kesinlikle Katılmıyorum**
1. Kadınlar erkekler kadar cinselliğe istekli ve hazır değildir.					
2. Kadınlarda orgazm cinsel birleşmeyle sağlanır.					
3. Kadınların cinsel fantezileri yoktur.					
4. Kadınlar gerçekte orgazm yaşamazlar, sadece yaşadıklarını sanırlar.					
5. Kadınlar çocuk doğurduktan sonra cinsellikten eskisi kadar zevk almazlar.					
6. Kadınların erkeklere nazaran cinsel isteği azdır.					
7. Cinsel birleşme için en uygun pozisyon erkeğin üstte olduğu pozisyondur.					
8. Kadınlar erkekler kadar sık cinsellik hakkında düşünmezler.					
9. Kadınlar erkeklere göre daha az sıklıkta orgazm olurlar.					
10. Kadınlar erkekler kadar tek gecelik seksten hoşlanmazlar.					

EK – 7 : CİNSEL ÇİFTE STANDARTLAR

Erkek ve kadınların cinsel rolleriyle ilgili aşağıdaki maddelere ilişkin tutumunuzu lütfen bütün samimiyetinizle belirtiniz. Hiçbir doğru ya da yanlış cevabın olmadığını lütfen aklınızdan çıkarmayınız.

	Kesinlikle Katılmıyorum	**Pek Katılmıyorum**	**Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum**	**Biraz Katılıyorum**	**Kesinlikle Katılıyorum**
1. Cinsel açıdan bir kadının bir erkekten daha az deneyimli olması gerekir.					
2. Cinsel açıdan faal/aktif bir kadın aranan bir eş olamaz.					
3. Bir kadın cinsel ilişki için asla hazır görünmemelidir.					
4. Erkeklerin cinsel açıdan deneyimlerinin fazla olması, kadınlara cinselliği öğretmeleri açısından son derece önemlidir.					
5. Ahlaklı bir kız asla bir gecelik ilişkilere girmez ama erkeğin bu tür ilişkilere girmesi olağan bir şeydir.					
6. Bir erkeğin deneyim kazanması için birçok cinsellik deneyimi geçirmesi önemlidir.					
7. Cinsel ilişki sırasında erkek hakim kadınsa pasif rolü üstlenmelidir.					
8. Bir kadının prezervatif taşıması kabul edilebilir bir şeydir.					
9. Bir kadının önüne gelenle beraber olması bir erkeğe nazaran çok daha kötü bir olaydır.					
10. Cinsel ilişkiyi erkek başlatmalıdır.					

EK – 8: ETİK KURUL ONAYI

İÜC Tarih ve Sayı: 19/12/2018-56559

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA
Adli Tıp Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı :86669574-302.14.06-
Konu :Seda AKDEMİR'in Tez Çalışmasının Etik Açıdan Değerlendirilmesi

Seda AKDEMİR'in

İlgi :14/11/2018 tarihli, 92557 sayılı yazı

Sosyal Bilimler Anabilim Dalının doktora programına 2833160002 numara ile kayıtlı Seda AKDEMİR'in "Kadın Cinsel İstismarcılara Yönelik Tutumlar; Meslek, Anneliğe, Kadın Cinselliğine ve Cinsiyet Rollerine İlişkin Algının Etkisi" konulu tez çalışması 04 Aralık 2018 tarihinde toplanan Klinik Araştırmalar Etik Kurulunca müzakere edilmiş olup alınan karar benzeri ilişikte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-İmzalı
Prof. Dr. Faruk AŞICIOĞLU
Enstitü Müdürü

EK :
1

DAĞITIM
Gereği:
Seda AKDEMİR'in

Bilgi:
Sosyal Bilimler Anabilim Dalı Başkanlığı

Doğrulamak İçin:http://dogrulama.istanbulc.edu.tr/enVision.sorgula/belgedogrulama.aspx?V=BEZE07CY9

Ayrıntılı bilgi için irtibat : Sema SARIOĞLU ÜNAL Dahili : 22833
İ.Ü.C. Adli Tıp Enstitüsü 34098 Cerrahpaşa/İSTANBUL
Tel : (0212) 414 30 00 Faks : (0212) 588 00 11
e-posta : adlitipens@istanbul.edu.tr Elektronik Ağ : www.istanbulc.edu.tr

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

İÜC Tarih ve Sayı: 18/12/2018-112171

BEL900Y3K

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ-CERRAHPAŞA
Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Dekanlığı

Sayı :59491012-604.01.02-
Konu :Prof.Dr.Z.Balma GÖLGE'nin
etik kurul kararı A-43

ADLİ TIP ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi :16.11.2018 tarih, 86669574-302.14.06-94005 sayılı yazı

Enstitünüz Sosyal Bilimler Anabilim Dalı öğretim üyesi **Prof.Dr.Z.Belma GÖLGE'nin** danışmanlığında **Doktora Öğrencisi Seda AKDEMİR'in** yürütücülüğünde **"Kadın Cinsel İstismarcılara Yönelik Tutumlar; Meslek, Anneliğe, Kadın Cinselliğine ve Cinsiyet Rollerine İlişkin Algının Etkisi"** başlıklı Doktora Tezi (ANKET) çalışması hakkında ilgi yazınız ve ekleri **04 Aralık 2018** tarihinde toplanan Fakültemiz Klinik Araştırmalar Etik Kurulunca müzakere edilmiş olup, etik açıdan uygun olduğuna karar verilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

e-İmzalı
Prof. Dr. Özgür KASAPÇOPUR
Başkan

e-İmzalı
Prof. Dr. Muhlis Cem AR
Dekan a.
Dekan Yardımcısı

NOT: Yönetmelik gereği Sonuç Raporunun Klinik Araştırmalar Etik Kuruluna iletilmesi gerekmektedir.

EK :
1 dosya elden teslim edilecektir.

Doğrulamak İçin:http://dogrulama.istanbulc.edu.tr/enVision.sorgula/belgedogrulama.aspx?V=BEL900Y3K

Ayrıntılı bilgi için irtibat : Güler SOYDANER Dahili : 22300
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Cerrahpaşa Tıp Fakültesi 34303 Cerrahpaşa/ İSTANBUL
Tel : 0 (212) 414 30 00 Faks : 0 (212) 632 00 33
e-posta : ctfpersonel@istanbul.edu.tr Elektronik Ağ : www.istanbulc.edu.tr

EK- 9 : BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Değerli Katılımcı,

Bu araştırma, İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı Dr. Öğr. Üyesi Zeynep Belma GÖLGE danışmanlığında Sosyal Bilimler Doktora Programı öğrencisi Seda AKDEMİR tarafından doktora tez çalışması olarak yürütülmektedir. Söz konusu araştırma, uzmanların kadın cinsel istismarcılara yönelik tutumlarının belirlenmesi ve bu tutumların belli konulara ilişkin görüşlerine göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacını taşımaktadır.

Çalışmaya katılım gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışma süresince size 7 adet ölçek uygulanacak olup tüm ölçeklerin doldurulması yaklaşık 15-20 dakika sürecektir. Araştırma ile ilgili herhangi bir sorunuz için araştırmacıya seda.akdemir@ogr.iu.edu.tr adresinden ulaşabilirsiniz. Ölçeklere vermiş olduğunuz yanıtlar araştırmacı tarafından gerek bilgisayar ortamında gerekse basılı olarak itina ile saklanacak olup verilerin sadece akademik amaçlı değerlendirilmesi amacıyla kullanılacaktır.

Ölçeklerde isminiz sorulmamakta ve kimliğinizin ortaya çıkmasına sebep olabilecek herhangi bir soru, yönlendirme veya alan bulunmamaktadır. Dolduracağınız ölçeklerden elde edilecek bütün veriler ve bilgiler tamamen gizli kalacaktır. Araştırma kapsamında bireysel olarak rahatsız edecek ölçüde sorular ve maddeler bulunmamakla birlikte, şayet cevaplamayı uygun bulmadığınız sorular ve maddeler ile karşılaşırsanız, bu maddeleri ve soruları boş bırakabilirsiniz. Fakat, yarıda bırakılmış veya çoğu maddenin atlandığı ölçeklerden elde edilecek verilerin kullanılmasının mümkün olmaması hususuna dayanarak mümkün olduğunca madde atlamamanız büyük önem arz etmektedir. Söz konusu araştırma gönüllülük esasına dayandığından dilerseniz araştırmaya katılmayı reddedebilirsiniz. Araştırmadan istediğiniz zaman çekilebilirsiniz. Araştırmadan herhangi bir vakitte çekilmek veya baştan katılmamak size hiçbir şekilde yasal bir sorumluluk yüklemeyecektir.

Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu'ndaki tüm açıklamaları okudum. Bu araştırmaya kendi isteğimle, gönüllü olarak katılıyorum ve soruları cevaplamaya başladıktan sonra istediğim zaman katılmaktan vazgeçebileceğim hakkında bilgilendirildim. Bana anlatılan bu araştırmaya verilen ölçekleri yanıtlayarak, herhangi bir baskı ve zorlama olmaksızın kendi rızamla katılmayı ve verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayımlarda kullanılmasını kabul ediyorum.

Tarih---/----/-----

Gönüllü Katılımcı
İmza

Araştırmacı
Seda AKDEMİR
Doktora Öğrencisi

9. Özgeçmiş

Adı ve Soyadı: Seda Akdemir

Doğum Tarihi: 1988

Doğum Yeri: Eskişehir

E-postası: sedaakdemir88@yahoo.com.tr

Bildiği Yabancı Diller (Puan ve Yılı): İngilizce: 86.25 / 2016

Aldığı Sertifikalar: EMDR I. Düzey Uygulayıcı Sertifikası

Uzmanlık Alanı: Psikolojik Danışman

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Lisans	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	Boğaziçi Üniversitesi	2010
Y. Lisans	Adli Tıp Enstitüsü/Sosyal Bilimler A.B.D.	İstanbul Üniversitesi	2016
Doktora	Adli Tıp ve Adli Bilimler Enstitüsü/Sosyal Bilimler A.B.D.	İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa	---
Doç. / Prof.			

Yüksek Lisans Tez Başlığı ve Tez Danışman (lar)ı:

İlkokul Öğrencilerinde Hayvana Yönelik Kötü Davranışla Empati ve Saldırganlık Arasındaki İlişki / Dr. Öğr. Üyesi Z. Belma Gölge

Doktora Tezi/S.Yeterlik Çalışması/Tıpta Uzmanlık Tezi Başlığı ve Danışman (lar)ı:

Kadın Cinsel İstismarcılara Yönelik Tutumlar: Meslek, Anneliğe, Kadın Cinselliğine ve Cinsiyet Rollerine İlişkin Algının Etkisi / Doç. Dr. Z. Belma Gölge

Görevler:

Görev Unvanı	Görev Yeri	Yıl
Psikolojik Danışman	M.E.B. Beyoğlu Muallim Cevdet Ortaokulu	2010-
Yarı zamanlı öğretim görevlisi	İstanbul Esenyurt Üniversitesi-Sağlık Bilimleri Fakültesi	2017-

Yarı zamanlı öğretim görevlisi	Maltepe Üniversitesi-Eğitim Bilimleri Fakültesi	2019

Son iki yılda verdiği lisans ve lisansüstü düzeydeki dersler (Açılmışsa, yaz_döneminde verilen dersler de tabloya ilave edilecektir)**:**

Akademik Yıl	Dönem	Dersin Adı	Haftalık Saati		Öğrenci Sayısı
			Teorik	Uygulama	
2018-2019	Güz	**Gelişimsel Psikopatoloji**	2		60
	Bahar	**Adli Sosyal Hizmet**	2		51
		Suç, Suçluluk ve Sosyal Hizmet	2		32
2019-2020	Güz	**Yaşam Dönemleri ve Uyum Problemleri**	3		50
	Bahar	**Yaşam Dönemleri ve Uyum Problemleri**	2		22
		Adli Sosyal Hizmet	2		44

ESERLER

A. <u>Uluslararası hakemli dergilerde yayımlanan makaleler:</u>

A1. Akdemir, S. & Gölge, Z.B. (2020). Cruelty to Animals in Turkish Children: Connections with Aggression and Empathy, *Anthrozoos: A multidisciplinary journal of the interactions of people and animals, 33*(2), 285-299. doi: 10.1080/08927936.2020.1719768.

B. <u>Uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitaplarında (*proceedings*) basılan bildiriler:</u>

B1. Akdemir, S., Gölge, Z.B. (Kasım, 2018). Kadın Cinsel İstismarcılara Yönelik Tutumlar Ölçeği'nin Türkçe Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. 5. Uluslararası Multidisipliner Çalışmalar Sempozyumu, Ankara, Türkiye.

C. <u>Yazılan ulusal/uluslararası kitaplar veya kitaplardaki bölümler:</u>

C1. <u>Yazılan ulusal/uluslararası kitaplar:</u>

C1.1.

……
……

C2. <u>Yazılan ulusal/uluslararası kitaplardaki bölümler:</u>

C2.1. Akdemir, S., Gölge, Z.B. (2019). Kadın Cinsel İstismarcılara Yönelik Tutumlar Ölçeği'nin Türkçe Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması (Turkish validity and reliability study of attitudes regarding women's sexualized behavior towards children questionnaire), Current Academic Studies in Social Sciences, 2, p.113-127. IVPE: Çetinje, Montenegro.

D. <u>Ulusal hakemli dergilerde yayımlanan makaleler:</u>

D1. Gölge, Z.B. & Akdemir, S. (2019). Trans Bireylere Yönelik Tutum Ölçeği'nin Türkçe Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 11*(1), 261-275. doi: 10.18863/pgy.621350.

G. <u>Diğer yayınlar:</u>
(Yukarıdaki maddelerde yer alan başlıklardaki kategorilere girmeyen ve belirtilmek istenen tüm eserler bu maddenin altında belirtilecektir.)

G1. Akdemir, S., Gölge, Z.B. (2017, March). Cruelty to animals in Turkish children: Descriptive results and protective factors. The poster (poster number I- 045) was presented at the second biennial International Convention of Psychological Science (ICPS) in Vienna, Austria.

Karadeniz, C., Gölge, Z.B., Akdemir, S. (2017, March). The effects of childhood abuse and neglect on adult attachment styles. The poster (poster number VII-052) was presented at the second biennial International Convention of Psychological Science (ICPS) in Vienna, Austria.

Akdemir, S., Gölge, Z.B. (2016, October). The relationship between animal cruelty, aggression and empathy in primary school children. The poster (in Turkish) was presented at the I. International TURAZ Congress of Forensic Sciences and Pathology in Baku, Azerbaijan.